ปัญหากฎหมายของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นางสาวภัคสินี คงศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

LEGAL PROBLEMS ON ARTICLE 445 IN CIVIL AND COMMERCIAL CODE

Miss Paksinee Khongsri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหากฎหมายของ มาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
โดย	นางสาวภัคสินี คงศรี
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

…….. คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

……ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

…….. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์)

……กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชยันติ ไกรกาญจน์)

…… กรรมการ
(ดร. อังคณาวดี ปิ่นแก้ว)

ภัคสินี คงศรี : ปัญหากฎหมายของ มาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. (LEGAL PROBLEMS ON ARTICLE 445 IN CIVIL AND COMMERCIAL CODE) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ดร. ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์ , 142 หน้า.

การเรียกค่าสินไหมทดแทนนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายมีโอกาสได้รับการชดใช้เยียวยาจากผู้ที่กระทำละเมิด เพื่อมิให้เกิดการล้างแค้นเอาคืนกันเองระหว่างประชาชน ดังนั้น ผู้ที่จะมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนได้จึงต้องเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายและจะต้องเป็นผู้ที่กฎหมายได้กำหนดให้ มีสิทธิในการเรี ยกเอาค่าสินไหมทดแทนไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

เมื่อพิจารณา มาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดให้สิทธิแก่บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่ผู้ที่ถูกกระทำละเมิดโดยตรง หากแต่ในสายตาของกฎหมายนั้น ถือว่าบุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดที่เกิดขึ้นนั้นด้วย

ในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาตั้งแต่การยกร่างมาตราดังกล่าว พบว่าต้นร่างของ มาตรา ๔๔๕ นั้น มีที่มาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ หากแต่วิธีการปรับใช้และการตีความกฎหมาย ระหว่างประเทศไทย และประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีนั้นมีความแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการร่างกฎหมายนั้นมีความประสงค์ที่จะให้มาตรา ๔๔๕ คุ้มครองนายจ้างประเภทอุตสาหกรรมในครัวเรือนเท่านั้น และเมื่อพิจารณาถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันก็จะเห็นได้ว่าธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมในครัวเรือนนั้นเป็นธุรกิจที่มีขนาดเล็ก ปริมาณลูกจ้างมีจำนวนไม่มาก ถ้าหากลูกจ้างคนใดคนหนึ่งถูกกระทำละเมิดจนไม่สามารถมาปฏิบัติงานให้แก่นายจ้างได้ ย่อมจ ะส่งผลกระทบถึงธุรกิจอย่างแน่นอน ดังนั้น ถ้าหากศาลได้ปรับใช้และตีความ มาตรา ๔๔๕ ให้เฉพาะนายจ้างภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือนเท่านั้นที่จะสามารถเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้ที่กระทำละเมิดได้ ย่อมจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นอย่างมาก และในขณะเดียวกันอัตราการเกิดอุบัติเหตุก็จะลดน้อยลง เนื่องจากประชาชนในประเทศย่อมจะต้อง เพิ่มความระมัดระวังมากขึ้น เพราะต้องตระหนักถึงการชดใช้ค่าเสียหายที่อาจจะต้องรับผิดต่อนายจ้างของผู้เสียหายด้วย

สาขาวิชา นิติศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2555 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

 # # 5286008934 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : TORT / DAMAGES / LOSS OF SERVICE

PAKSINEE KHONGSRI : LEGAL PROBLEMS ON ARTICLE 445 IN CIVIL AND COMMERCIAL CODE. ADVISOR : ASSOC. PROF. SANUNKORN SOTTIBADHU Ph. D., 142 pp.

The purpose of claim for compensation is to provide damaged party an opportunity to be compensated by a tortfeasor, and to prevent an autonomous recovery among people. Therefore, a person who is entitled to compensation must suffer damage, and must be specified by the law to be entitled to such compensation.

According to Article 445 in Thai Civil and Commercial Code, it is found that the law also empowers a third party whose rights are not violated directly but it is deemed legally that the third party suffers damage as the result of that breach.

This research studies the drafting history of the article and it is found that the original draft was from Section 845 in German Civil Code (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB) but application and interpretation of such law in Thailand and Germany are different.

Nevertheless, it is seen that the law drafting committee intended Article 445 to protect only employers in domestic industries. Considering current social and economic environment of Thailand, it can be found that businesses in domestic industries are small-sized businesses which have a small number of employees. As a result, in a case where an employee injures by tort so much that he cannot perform work for the employer, the loss of service will definitely affect the whole business. Therefore, if courts apply and interpret Article 445 to cover only employers in domestic industries by that they are entitled to recover compensation for loss of service, confidence can be established in such industry sectors. At the same time, the accidental rate will be reduced because people in the country are more cautious due to the awareness of liability for compensation to the employer of the injured.

Field of Study : Laws Student's Signature .....

Academic Year : 2012 Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง ของท่านรองศาสตราจารย์ ดร. ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยได้ให้ความกรุณาในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนชี้แนะ ปรับปรุง แก้ไขสิ่งต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เขียน จนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้ เขียนขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียน ขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ที่ได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชยันติ ไกรกาญจน์ และท่านอาจารย์ ดร . อังคณาวดี ปิ่นแก้ว ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางในการแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา คุณปู่ คุณย่า ที่เป็นกำลังใจอันสำคัญและสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียนแก่ผู้เขียน มาโดย ตลอด และขอขอบคุณมิตรสหาย เพื่อนร่วมงาน พี่และน้อง ทุกๆ คนที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้เขียนตลอดมา

คุณูปการใดๆ ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบแด่บิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ และกัลยาณมิตรทุกท่านด้วยใจ หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

กิตติกรรมประกาศ..... ฉ

สารบัญ..... ช

บทที่ 1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย..... 4

1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย..... 4

1.4 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย..... 5

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย..... 5

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 5

บทที่ 2 การเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ 7

2.1 ความนำ.....

2.2 ความเป็นมาทางประ วัติศาสตร์ของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย..... 8

2.3 วัตถุประสงค์ของการเรียกค่าสินไหมทดแทน..... 12

2.4 การปรับใช้หลักการตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษรในระบบซีวิลล์ ลอว์ กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕..... 13

2.4.1 การตีความตามหลักภาษา..... 14

2.4.2 การตีความตามหลักทางประวัติศาสตร์..... 14

2.4.3 การตีความอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ..... 18

2.4.4 การตีความตามความมุ่งหมาย..... 20

2.5 แนวคำพิพากษา ศาลฎีกาที่เ กี่ยวข้องกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕..... 23

2.5.1 กรณีที่นายจ้างสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้..... 23
2.5.2 กรณีที่นายจ้างไม่สามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้..... 29
2.5.3 กรณีที่ทายาทตามกฎหมาย สามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้..... 34
2.5.4 กรณีที่ทายาทตามกฎหมายไม่สามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้..... 36
2.6 ปัญหากฎหมายของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์..... 41
2.6.1 ปัญหาเรื่องความหมายและขอบเขตของคำว่า “บุคคลภายนอก” ที่มีสิทธิในการเรียกค่าขาดแรงงาน..... 41
2.6.2 ปัญหาเรื่องความหมายและขอบเขตของคำว่า “ความผูกพันตามกฎหมาย”..... 43
2.6.3 ปัญหาเรื่องความหมายและขอบเขตของคำว่า “อุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก”..... 45
2.6.4 ปัญหาเรื่องความหมายและขอบเขตของคำว่า “ค่าสินไหมทดแทนที่เขาต้องขาดแรงงาน”..... 47
2.6.5 ปัญหาการใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อที่เขาต้องขาดแรงงานกรณีต่างฝ่ายต่างประมาท..... 48
2.6.6 ปัญหาเรื่องค่าขาดแรงงานของบุคลภายนอกในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัยของลูกจ้าง..... 50
2.6.7 ปัญหาเรื่องการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกในกรณีที่การกระทำละเมิดเกิดจากเจตนาร้ายเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ..... 50
2.6.8 ปัญหาการเรียกค่าขาดแรงงานในกรณีที่กิจการของนายจ้างมิใช่โรงงานอุตสาหกรรม..... 51
2.6.9 ปัญหาการเริ่มนับดอกเบี้ยของค่าสินไหมทดแทน มาตรา ๔๔๕..... 52

บทที่ 3 กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย..... 53

3.1 ความนำ..... 53
3.2 ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี..... . 54
3.2.1 ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของมาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี..... 54
3.2.2 การตีความถ้อยคำของมาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี..... 59
3.2.3 วิธีการคิดคำนวณค่าเสียหายในอนาคตที่เป็นตัวเงินของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี..... 64
3.2.3.1 การชำระเป็นงวด..... 65
3.2.3.2 การชำระครั้งเดียว..... 67
3.2.4 ปัญหาในการเรียกค่าขาดแรงงานของนายจ้างตามกฎหมายของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี..... 74
3.2.5 ปัญหาในการปรับใช้มาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี..... 78
3.3 ประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ..... 79
3.3.1 ความเป็นมาทางประวัติศ าสตร์ของกฎหมายละเมิดในประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ..... 79
3.3.2 หลักการตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษรของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ..... 84
3.3.2.1 หลักการตีความตามตัวอักษร..... 84
3.3.2.2 หลักการตีความโดยเล็งผลเลิศ..... 85
3.3.2.3 หลักการตีความโดยอาศัยเหตุที่มีการแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ก่อนออกกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับนั้นเป็นเครื่องมือช่วยตีความ..... 85
3.3.3 ข้อสันนิษฐานของกฎหมายในการตีความ..... 86
3.3.3.1 ข้อสันนิษฐานว่ารัฐสภาไม่ประสงค์จะแก้ไขกฎหมาย..... 86
3.3.3.2 ข้อสันนิษฐานว่าบุคคลไม่มีการให้บุคคลรับผิดในเรื่องที่ตนไม่มีความผิด..... 86
3.3.3.3 ข้อสันนิษฐานว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษรจะไม่ลิดรอนสิทธิของบุคคลที่มีอยู่แล้วก่อนมีกฎหมายลายลักษณ์

อักษรนั้น..... 86
3.3.3.4 ข้อสันนิษฐานว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษรไม่ผูกพันฝ่ายบริหาร..... 87
3.3.4 แนวคำพิพากษาศาลของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการเรียกค่าขาดแรงงาน..... 87
3.3.4.1 Jackson v. Watson & Sons 1909 WL 16113……. 87
3.3.4.2 Cunningham v. Harrison 1973 WL 39212..... 89
3.3.4.3 Daly v. General Steam Navigation Co., Ltd. [1981] 1 WLR 120, CA..... 91
3.3.4.4 Cory & Son, Limited v. France, Fenwick & Co., Limited 1910 WL 15510..... 92
3.3.5 วิธีการคิดคำนวณค่าเสียหายในอนาคตของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ..... 94
3.3.6 การเรียกค่าขาดแรงงานตามกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ..... 98
3.3.7 การเรียกค่าเสียหายในกรณีที่บุคคลภายนอกต้องสูญเสียรายได้จากการดูแลผู้เสียหาย..... 99
3.3.8 ปัญหาในการตีความกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ..... 100

บทที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหากฎหมายของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ…… 102
4.1 ความนำ..... 102
4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการตีความถ้อยคำของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยกับมาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี..... 102
4.2.1 ความหมายและขอบเขตของคำว่า “บุคคลภายนอก”..... 102
4.2.2 ความหมายและขอบเขตของคำว่า “ความผูกพันตามกฎหมาย”.... 104
4.2.3 ความหมายและขอบเขตของคำว่า “อุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก”…… 105

4.2.4 ความหมายและขอบเขตของคำว่า “ค่าสินไหมทดแทนที่เขาต้องขาดแรงงาน”..... 106
4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามกฎหมา ยระหว่างประเทศไทย ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี และประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ..... 107
4.3.1 การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต..... 107
4.3.2 การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัย..... 110
4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามสัญญาระหว่างประเทศไทยประเทศสหพันธรั ฐเยอรมนี และประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ..... 114
4.4.1 การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามสัญญาในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต..... 114
4.4.2 การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามสัญญาในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัย..... 115
4.4.3 การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามสัญญาในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่เสรีภาพ..... 117

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ..... 120
5.1 บทสรุป..... 120
5.2 ข้อเสนอแนะ..... 121
5.2.1 ปรับใช้และตีความให้นายจ้างในภาคอุตสาหกรรมทั่วไปสามารถเรียกค่าขาดแรงงานได้..... 122
5.2.2 ปรับใช้และตีความให้นายจ้างในภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือนเท่านั้นที่จะสามารถเรียกค่าขาดแรงงานได้..... 122
5.2.3 ปรับใช้และตีความมิให้นายจ้างสามารถเรียกค่าขาดแรงงานได้..... 125

รายการอ้างอิง..... 128
ภาคผนวก..... 135

ภาคผนวก ก..... 136
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 142

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการตีความและการปรับใช้กฎหมายนั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งในการผดุงรักษาความยุติธรรมในสังคม ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรแก่ผู้สอบไล่ได้ ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๒๕ ความว่า "...**กฎหมายนั้นไม่ใช่ตัวความยุติธรรม เป็นแต่เพียงเครื่องมืออย่างหนึ่ง สำหรับใช้ในการรักษาและอำนวยความยุติธรรมเท่านั้น การใช้กฎหมายจึงต้องมุ่งหมายใช้เพื่อรักษาความยุติธรรมไม่ใช่เพื่อรักษาตัวบทของกฎหมายเอง และการรักษาความยุติธรรมในแผ่นดิน ก็มิได้มีวงแคบอยู่เพียงแค่ขอบเขตของกฎหมาย หากต้องขยายออกไปให้ถึงศีลธรรมจรรยา ตลอดจนเหตุและผลตามความเป็นจริงด้วย**..."

เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นไม่ว่าจะเกิดจากความจงใจหรือความประมาทเลินเล่อก็ตาม กฎหมายย่อมจะต้องคุ้มครองให้ฝ่ายที่ได้รับความเสียหายนั้นได้รับการเยียวยาชดใช้ในความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังนั้น ในการตีความและการปรับใช้ตัวบทกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายลักษณะละเมิดในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกค่าเสียหายที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้กระทำละเมิดเอง หรือฝ่ายผู้เสียหาย และบุคคลภายนอกที่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ การตีความและการปรับใช้ตัวบทกฎหมายนั้น จะต้องทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับความเป็นธรรม จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กฎหมายมีขึ้นเพื่ออำนวยความยุติธรรมในสังคม

กฎหมายที่ดีนั้นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักเหตุผลและความเป็นธรรม เมื่อมีการปรับใช้ตัวบทกฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้วจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้นในสังคม แต่เนื่องจากกฎหมายลักษณะละเมิดของประเทศไทยนั้นได้รับอิทธิพลในการยกร่างประมวลกฎหมายมาจากหลายประเทศ อาทิ ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสมาพันธรัฐสวิส เป็นต้น ซึ่งกฎหมายของแต่ละประเทศนั้นต่างก็มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่แตกต่างกัน มีวิธีการตีความการปรับใช้กฎหมายและพื้นฐานแนวความคิดที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นจากการตีความถ้อยคำและการปรับใช้ตัวบทกฎหมาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาและพื้นฐานแนวความคิดของตัวบทกฎหมายนั้น รวมทั้ง พิจารณาถึงผลที่อาจจะเกิดขึ้นจากการตีความและการปรับใช้ตัวบทกฎหมาย

ดังกล่าวด้วยว่าได้ก่อให้เกิดความเป็นธรรมหรือไม่ เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศมากน้อยเพียงใด

ในขณะที่มีการยกร่างกฎหมายนั้น ถ้าหากฝ่ายนิติบัญญัติสามารถล่วงรู้เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นภายหน้าได้ทุกกรณีและบัญญัติกฎหมายไว้อย่างชัดแจ้งรัดกุมครอบคลุมทุกกรณี ก็ไม่จำเป็นเลยที่จะต้องมีการตีความกฎหมาย แต่เรื่องดังกล่าวเป็นการพ้นวิสัยที่จะทำได้ อีกทั้งฝ่ายนิติบัญญัติเองก็อาจมีความผิดพลาดในการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับได้ อาทิ บัญญัติกฎหมายไว้เคลือบคลุมหรือขัดแย้งกันเอง

เจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น อาจจะไม่ใช่เจตนารมณ์ของผู้บัญญัติกฎหมายในขณะที่บัญญัติกฎหมายก็เป็นได้ เพราะในขณะที่บัญญัติกฎหมายนั้น สภาวะในสังคมอาจไม่เหมือนกับในปัจจุบันขณะที่มีปัญหาเกิดขึ้น และผู้บัญญัติกฎหมายเองก็ไม่อาจสามารถคาดคะเนล่วงหน้าได้ ดังนั้น เจตนารมณ์ของกฎหมายจึงต้องเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นเอง เป็นเอกเทศต่างหากจากเจตนารมณ์ของผู้บัญญัติกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ และรับอิทธิพลในการยกร่างประมวลกฎหมายมาจากประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ แต่ประเทศไทยกลับใช้หลักการตีความกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษซึ่งเป็นระบบคอมมอนลอว์ ทั้งนี้เพราะนักกฎหมายไทยในสมัยแรกนั้น ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมวิชาชีพกฎหมายมาจากประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ และอีกประการหนึ่ง คือ ในปัจจุบันการเรียนการสอนของเนติบัณฑิตยสภา ยังคงเน้นให้นักศึกษากฎหมายท่องจำและให้ยึดถือตามแนวบรรทัดฐานแห่งคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในด้านการตีความกฎหมาย ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นหลักการตีความกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ ดังนั้น แม้หลักการตีความกฎหมายไทยจะไม่มีบัญญัติไว้ ณ ที่ใด แต่ก็ถือว่าเป็นประเพณีปฏิบัติสืบมาในวงการศาลไทยที่ได้ยึดเอาหลักการตีความกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ ซึ่งเป็นระบบคอมมอนลอว์มาใช้เป็นหลักสำคัญ

เนื่องจากกฎหมายลักษณะละเมิดของประเทศไทยได้รับอิทธิพลในการยกร่างประมวลกฎหมายมาจากหลายประเทศซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประเทศที่ใช้ระบบซีวิลล์ลอว์ แต่ประเทศไทยกลับใช้หลักในการตีความกฎหมายตามหลักของระบบคอมมอนลอว์ ดังนั้น ในปัจจุบันการตีความและการปรับใช้กฎหมายลักษณะละเมิดของประเทศไทยจึงยังคงมีความไม่ชัดเจนอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง “**สิทธิการเรียกค่าเสียหายของบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิด**” กล่าวคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ ได้บัญญัติให้บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิด มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้

ที่กระทำละเมิดได้โดยตรง เนื่องจากผู้เสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานให้แก่บุคคลภายนอก ซึ่งโดยหลักการพื้นฐานของกฎหมายละเมิดนั้น มีแต่เพียงผู้เสียหายเท่านั้นที่จะมีสิทธิเรียกร้องเอาค่าเสียหายจากผู้กระทำละเมิดได้ เว้นแต่ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้เสียชีวิตไปแล้ว กฎหมายจึงจะให้สิทธิแก่ทายาทในการที่จะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนได้ ในฐานะที่ทายาทเป็นผู้เสียหายจากความตายของผู้ถูกกระทำละเมิด

ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาในเรื่องของการใช้ถ้อยคำและการตีความในบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ กล่าวคือ คำว่า “**บุคคลภายนอก**” ในบทบัญญัติของมาตราดังกล่าวนั้น หมายถึงใครบ้าง และ “**ความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก**” นั้นแท้ที่จริงแล้วหมายความว่าอย่างไร

ฝ่ายแรก เห็นว่าต้องเป็นความผูกพันตามกฎหมายที่ผู้เสียหายมีต่อบุคคลอื่นในอันที่จะต้องทำการงานให้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติเป็นหน้าที่ เช่น หน้าที่ของภริยาต่อสามี หน้าที่ของบุตรต่อบิดามารดา หรือเป็นความผูกพันตามสัญญาซึ่งกฎหมายยอมรับบังคับให้ เช่น สัญญาจ้างแรงงาน เป็นต้น[1]

ฝ่ายที่สอง เห็นว่าหมายเฉพาะถึงความผูกพันตามกฎหมายที่มีบัญญัติไว้ถึงหน้าที่ทำการการงานในครอบครัว หรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนเท่านั้น ไม่หมายความรวมถึงความผูกพันตามข้อตกลงหรือสัญญา[2]

ผลจากการที่มีสองแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของความไม่ชัดเจนและไม่มีความเป็นเอกภาพในการตีความและการปรับใช้กฎหมาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อจะได้ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและนำกฎหมายมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย รวมทั้ง สามารถที่จะอธิบายได้ถึงเหตุและผลในการตีความและการปรับใช้ตัวบทกฎหมายนั้นได้อย่างเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

---

[1] ไพจิตร ปุญญพันธุ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด และหลักกฎหมายลักษณะละเมิด เรื่องข้อสันนิษฐานความผิดทางกฎหมาย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, สิงหาคม ๒๕๔๖). หน้า ๒๑๐.

[2] พจน์ ปุษปาคม, คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, ๒๕๒๕). หน้า ๕๘๕.

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดและประวัติศาสตร์ที่มาของ มาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดและประวัติศาสตร์ที่มาของ มาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี
3. เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของนิติวิธีระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีและประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ
4. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปรับใช้หลักกฎหมายมาตรา ๔๔๕ ในการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิด
5. เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเป็นเอกภาพในการปรับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ ในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ มุ่งศึกษาในเรื่องถ้อยคำ ความหมาย ประกอบกับหลักเกณฑ์แนวคิดและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ ที่ปรับใช้ในเรื่องของสิทธิการเรียกค่าเสียหายของบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิด โดยจะศึกษาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี มาตรา ๘๔๕ ซึ่งเป็นที่มาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ และศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษในด้านของการตีความและการปรับใช้กฎหมายลักษณะละเมิด

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องจากแนวคำพิพากษาฎีกาในเรื่องของ “...**ความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก**...” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ ยังคงมีความไม่ชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาในการปรับใช้ตัวบทกฎหมายและขาดความเป็นเอกภาพ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงที่มาของบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องและสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งฝ่ายผู้กระทำละเมิด ผู้เสียหาย และบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดนั้น

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อาทิ บทความทางวิชาการ รายงานการประชุม รวมถึงแนวคำวินิจฉัยของศาลทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ แล้วนำข้อมูลนั้นมาศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มศึกษาจากประวัติความเป็นมา ทฤษฎีแนวคิดในทางกฎหมาย วิธีการตีความและการปรับใช้กฎหมาย ตลอดจนความคิดเห็นของนักกฎหมายในแต่ละประเทศแล้วจึงหาข้อสรุป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้มีความรู้ความเข้าใจถึงแนวความคิดและประวัติศาสตร์ที่มาของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย

2. ได้มีความรู้ความเข้าใจถึงแนวความคิดและประวัติศาสตร์ที่มาของมาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี

3. ได้เข้าใจถึงความแตกต่างของนิติวิธีระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีและประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ

4. ได้ทราบถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปรับใช้หลักกฎหมายมาตรา ๔๔๕ ในการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิด

5. ได้มีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการตีความและการปรับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

บทที่ 2
การเรียกค่าสินไหมทดแทน
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕

2.1 ความนำ

จากการศึกษาค้นคว้าถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาในการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย ทำให้ผู้เขียนมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้เกิดเป็นคนไทยได้อยู่ใต้ร่มพระบารมีของพระมหากษัตริย์ที่ทรงทุ่มเทพระวรกายและทรงทำทุกวิถีทางเพื่อที่จะรักษาเอกราชของชาติเอาไว้ ผู้เขียนได้เรียนรู้ถึงความอดทนอดกลั้น และวิธีการโอนอ่อนผ่อนตามของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนร่วมในการช่วยกันรักษาพาประเทศชาติให้รอดพ้นจากวิกฤติการล่าอาณานิคม จนทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในเอเชียอาคเนย์ที่ไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตก นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยได้มีประมวลกฎหมายนั้น มิใช่แค่เพียงจะทำให้ประเทศไทยได้เอกราชทางการศาลกลับคืนมา แต่เหนือสิ่งอื่นใดคือการเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมายครั้งยิ่งใหญ่ของประวัติศาสตร์ชาติไทยที่ได้ส่งผลถึงทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยในปัจจุบันให้ได้มีและได้ใช้กฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าเหตุผลที่ประเทศไทยมีประมวลกฎหมายนั้น เกิดจากความจำเป็นหลัก นั่นก็คือ การแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ด้วยข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลา และนโยบายทางการทูต จึงส่งผลให้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยมีที่มาจากหลายประเทศ ซึ่งกฎหมายในแต่ละประเทศนั้นล้วนแล้วแต่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาและนิติวิธีที่แตกต่างกัน ทำให้ในบางครั้งประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาการตีความและการปรับใช้กฎหมายอยู่บ้าง ดังนั้น ในบทนี้ผู้เขียนจึงจะขออธิบายถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมา รวมทั้งชี้แจงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการตีความและการปรับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง

2.2 ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นช่วงระยะเวลาที่อยู่ในยุคล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก ประเทศไทยจำต้องทำสนธิสัญญาเบาริ่งกับประเทศอังกฤษเพื่อรักษาเอกราชของชาติเอาไว้ ซึ่งสาระสำคัญประการหนึ่งของสนธิสัญญาเบาริ่ง คือ ข้อตกลงเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต (Extraterritorial Right) ที่ทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียอำนาจทางการศาล จึงอาจกล่าวได้ว่าสนธิสัญญาเบาริ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของกฎหมายไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๙๘ เป็นต้นมา

เมื่อประเทศไทยได้ตกลงทำสนธิสัญญาเบาริ่งกับประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ ก็เริ่มมีประเทศมหาอำนาจอื่นเข้ามาขอเจรจาทำสนธิสัญญาในทำนองเดียวกับสนธิสัญญาเบาริ่งด้วย ซึ่งในขณะนั้นประเทศไทยไม่อาจที่จะปฏิเสธได้ จากข้อตกลงของสนธิสัญญาดังกล่าวส่งผลให้คนของชาติมหาอำนาจไม่ต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายไทยและเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นกับคนของชาติมหาอำนาจทั้งหลายศาลไทยก็ไม่มีอำนาจตัดสินหรือบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้เช่นดังแต่ก่อน โดยชาติมหาอำนาจทั้งหลายต่างให้เหตุผลว่ากฎหมายของประเทศไทยนั้นล้าหลังและป่าเถื่อน ไม่สามารถให้ความยุติธรรมแก่คนชาติของตนได้

เมื่อคนชาติของประเทศมหาอำนาจทั้งหลายต่างพากันอ้างข้อตกลงเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตในประเทศไทย ทำให้ความรู้สึกสูญเสียสิทธิและความรู้สึกเสียเปรียบของคนไทยยิ่งปรากฏเด่นชัดและนำความยุ่งยากมาสู่การบริหารประเทศเป็นอันมาก ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลต่อมาอีก ๒ รัชกาล คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงถือเป็นพระบรมราโชบายสำคัญที่จะต้องจัดการแก้ไขความคับข้องในข้อนี้ให้ยกเลิกไปเสียให้ได้อย่างเร็วที่สุดโดยอาศัยมาตรการสำคัญ อันได้แก่ การจัดทำประมวลกฎหมายตามระบบของนานาชาติอารยะทางยุโรป

การจัดทำประมวลกฎหมายในประเทศไทยครั้งแรกได้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๐ โดยเริ่มตรวจชำระและร่างประมวลกฎหมายอาญาขึ้นก่อน[1] ต่อมาหลังจากที่ได้ประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรด

---

[1] สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, "บันทึกของนายยอร์ช ปาดูซ์ (G.Padoux) เกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗," วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ ๑๘ (ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๑): ๑๗.

เกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยคณะกรรมการชุดแรกนั้นประกอบด้วยนักกฎหมายชาวฝรั่งเศสทั้งหมด ซึ่งการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๑ ถึง ๒๔๕๗ นั้น อยู่ภายใต้การดูแลของนายปาดูซ์ และในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ถึง ๒๔๕๙ อยู่ภายใต้การดูแลของนายเดแลสเตร แต่ปรากฏว่านายเดแลสเตรไม่มีความสามารถเพียงพอ งานร่างกฎหมายจึงดำเนินการไปอย่างไม่มีหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องและล่าช้ามาก จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๕๙ จึงได้มีการปรับปรุงคณะกรรมการร่างกฎหมายขึ้นใหม่ โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระสวัสดิวัดนวิศิษฏ์ อธิบดีศาลฎีกาเป็นประธาน ส่วนกรรมการอื่นประกอบด้วย พระยาเนติบัญชากิจ (ลัด เศรษฐบุตร) พระยาจินดาภิรมย์ (จิตร ณ สงขลา) พระยาเทพวิทุรฯ (บุญช่วย วณิกกุล) นายเรอเน่ กียอง นายเดอ ลาโฟร์การ์ด และนายชาร์ลส์ เลเว็ส์ก

การร่างประมวลกฎหมายแพ่งฯ ในครั้งนี้นั้น นายเรอเน่ กียอง ได้บันทึกไว้ว่า *“จุดมุ่งหมายของผู้ร่างนั้นในสาระสำคัญก็คือ ร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ด้วยเหตุนี้ผู้ร่างจึงพยายามอย่างยิ่งที่จะไม่ตกหลุมพรางของการคัดลอกบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศแล้วนำมาดัดแปลงเอาอย่างเพียงผิวเผินไม่ว่าบทกฎหมายต่างประเทศนั้นๆ จะประเสริฐเลิศเลอเพียงใดก็ตาม สำหรับการร่างกฎหมายแต่ละลักษณะๆ นั้น ผู้ร่างจะเริ่มต้นด้วยการศึกษาเรื่องนั้นๆ อย่างกว้างๆ ก่อนโดยดูจากตัวบทกฎหมายของสยามที่มีอยู่ (พระราชบัญญัติหรือคำพิพากษา) และจากประมวลกฎหมายสำคัญๆ ของต่างประเทศ เช่น ในแง่ของความชัดเจนจะดูจากประมวลกฎหมายฝรั่งเศส หลักกฎหมายบางอย่างดูจากกฎหมายอังกฤษบางฉบับซึ่งนักกฎหมายสยามส่วนมากรู้จักเป็นอย่างดี ในแง่ของบทบัญญัติที่สะดวกในการใช้และทันสมัยจะดูจากประมวลกฎหมายของสวิสและญี่ปุ่น ในแง่ของความกระชับรัดกุมด้วยเทคนิคทางกฎหมายก็จะดูจากประมวลกฎหมายเยอรมัน นอกจากนั้นก็ยังได้นำเอาข้อเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่ได้มีขึ้นในกฎหมายของอิตาลี เบลเยียม ฮอลันดา และบางมลรัฐในอเมริกา มาเป็นข้อพิจารณาด้วย ในกรณีที่มีทางที่จะบัญญัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปได้หลายๆ แนวทาง คณะกรรมการจะเลือกแนวทางที่มีผลในทางปฏิบัติมากที่สุด สอดคล้องกับความจำเป็นสมัยใหม่ที่สุด ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการจึงพยายามอย่างยิ่งที่จะใช้ประโยชน์จากประสบการณ์และภูมิปัญญาของประเทศที่ได้มีประมวลกฎหมายมาก่อนมากกว่าที่จะลอกเลียนตามๆ กันไป ดังเป็นทาสทางปัญญา...”*[2]

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๕ รัฐบาลฝรั่งเศสได้เรียกร้องให้ประเทศไทยปรับปรุงกฎหมายโดยให้มีการตั้งกรมร่างกฎหมายขึ้นและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขที่จะยกเลิกสิทธิ

---

[2] แสวง บุญเฉลิมวิภาส, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญชน, พิมพ์ครั้งที่ ๘, พฤศจิกายน ๒๕๕๒). หน้า ๒๓๒.

สภาพนอกอาณาเขต ด้วยเหตุนี้ในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ยกฐานะกรรมการชำระประมวลกฎหมายขึ้น เป็นกรมร่างกฎหมายสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่ร่างพระราชกำหนดกฎหมายแต่กรมเดียว โดยให้เจ้าพระยาอภัยราชามหายุติธรรมธร (ม.ร.ว. ลพ สุทัศน์) เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมเป็นนายกกรรมการ และให้นายเรอเน่ กียอง หัวหน้ากรรมการร่างกฎหมายเป็นที่ปรึกษา และได้มีพระบรมราชโองการให้ประกาศบรรพ ๑ บรรพ ๒ ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๖ โดยยังไม่ให้มีผลใช้บังคับทันที แต่ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ แต่ผลที่ตามมาจากการประกาศบรรพ ๑ บรรพ ๒ คือ บรรดาผู้พิพากษาและทนายความต่างก็วิพากษ์วิจารณ์กันว่าอ่านแล้วไม่เข้าใจไม่รู้เรื่อง จนในที่สุดต้องมีการตั้งกรรมการชุดใหม่เพื่อยกร่างกฎหมายใหม่ กรรมการชุดใหม่ที่ตั้งขึ้นประกอบด้วยพระยานรเนติบัญชากิจ พระยาศรีธรรมาธิเบศร์ พระยาเทพวิทุรฯ พระยามานวราชเสวี และนายเรอเน่ กียอง ซึ่งในการยกร่างประมวลกฎหมายครั้งนี้ พระยามานวราชเสวี ได้เสนอว่าควรใช้โครงร่างประมวลกฎหมายแพ่งฯ แบบเยอรมัน โดยลอกจากประมวลกฎหมายแพ่งฯ ของประเทศญี่ปุ่นเพราะได้มีการยกร่างตามแบบประมวลกฎหมายแพ่งฯ เยอรมันไว้แล้ว แต่เพื่อไม่ให้เสียไมตรี จึงได้นำเอาบทบัญญัติบางตอนจากประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสและบางตอนจากประมวลกฎหมายที่ได้ยกร่างขึ้นก่อนหน้านั้นมาใช้ประกอบด้วย[3]

ในที่สุด เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๘ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้มีพระราชกฤษฎีกาโดยพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้ยกเลิกประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ และบรรพ ๒ ที่ประกาศไว้แต่เดิมเสียสิ้น และให้ใช้ฉบับที่ได้ตรวจชำระใหม่แทน โดยในพระราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๒ ได้ประกาศให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๖๘ เป็นต้นไป ซึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับที่ได้มีการแก้ไขใหม่ดังกล่าว ได้มีการบัญญัติถึงสิทธิในการเรียกค่าเสียหายของบุคคลภายนอกไว้ในบรรพ ๒ มาตรา ๔๔๕ ความว่า *"ในกรณีทำให้เขาถึงตาย ฤาให้เสียหายแก่ร่างกายอนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี ถ้าผู้ต้องเสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เปนคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน ฤาอุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนั้นไซร้ ท่านว่าบุคคลผู้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อที่เขาต้องขาดแรงงานอันนั้นไปด้วย"*[4]

---

[3] เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๖

[4] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๒ หน้า ๑๔๑ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๘

ในส่วนที่มาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ นั้น จากรายงานการประชุมกรรมการร่างกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ซึ่งเป็นวันที่มีการประชุมสำหรับหมวดว่าด้วยค่าสินไหมทดแทนเพราะทำละเมิด (Compensation for Wrongful Act) ที่ประชุมได้ตรวจพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ โดยพระยาจินดาภิรมย์ราชสภาบดี (พระยาศรีธรรมาธิเบศร์) ได้เสนอว่า ควรจะร่างมาตราเช่นนี้ไว้ด้วย เพื่อให้คุ้มครองคดีบางอย่าง เช่น ในเรื่องนายจ้างต้องเสียหายโดยไม่ได้รับการงานเนื่องจากลูกจ้างต้องถูกกระทำร้าย เป็นต้น

ในวันนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างกฎหมายได้ปรึกษาหารือกันเห็นชอบด้วย จึงตกลงกันร่างมาตราขึ้นทำนองนั้น มีข้อความเป็นภาษาอังกฤษดังนี้ “In the case of causing death, or of causing injury to the body or health of another, or in the case of deprivation of liberty, if the injured party was bound by law to perform service in favour of a third person in his household or industry, the person bound to make compensation shall compensate the third person for the loss of such service”[5]

เมื่อได้พิจารณาจากรายงานการประชุมของกรรมการร่างกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ จะเห็นได้ว่าที่มาของมาตรา ๔๔๕ นั้น มาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ โดยเมื่อเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้มีการประกาศใช้ในครั้งแรกนั้น จะเห็นได้ว่ามิได้มีการบัญญัติถึงสิทธิในการเรียกค่าเสียหายของบุคคลภายนอกเอาไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้มีการประกาศใช้ในครั้งแรกนั้นมีต้นแบบมาจากประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งในกฎหมายลักษณะละเมิดของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นมิได้มีการบัญญัติถึงสิทธิดังกล่าวไว้ แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๘ นั้น ได้มีการนำต้นร่างมาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน จึงได้ก่อให้เกิดมาตรา ๔๔๕ ขึ้น อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการตีความและการปรับใช้มาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยนั้น จะเหมือนหรือต่างจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันหรือไม่ เพียงใด ผู้เขียนจะกล่าวถึงในบทที่ ๓ ต่อไป

---

[5] สำนักงานหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, รายงานการประชุมกรรมการร่างกฎหมาย ณ กรมร่างกฎหมาย ท่าช้างวังน่า วันที่ ๒๔ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๘.

2.3 วัตถุประสงค์ของการเรียกค่าสินไหมทดแทน

โดยหลักแล้วผู้ที่จะมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนได้นั้นจะต้องเป็นผู้เสียหาย ซึ่งเมื่อได้พิจารณาตั้งแต่มาตราแรกของกฎหมายลักษณะละเมิด[6] ก็จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้บัญญัติรองรับเอาไว้อย่างชัดแจ้งว่ามีสิ่งใดบ้างที่กฎหมายได้ให้ความคุ้มครองเอาไว้ และใครที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดนั้น

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากผู้ที่ถูกกระทำละเมิดโดยตรงแล้ว ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด ยังได้บัญญัติให้ผู้ที่มิใช่ผู้ถูกกระทำละเมิดโดยตรงมีสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนได้เช่นกัน โดยสิทธิดังกล่าวได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔๓[7] และมาตรา ๔๔๕[8] ซึ่งเมื่อได้พิจารณาทั้งสองมาตราดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า ถึงแม้บุคคลเหล่านั้นจะมิใช่ผู้ถูกกระทำละเมิดโดยตรง หากแต่พวกเขาเหล่านั้นก็ได้รับความเสียหาย ดั่งคำอุปมาอุปมัยที่ว่า “เด็ดใบไม้สะเทือนถึงดวงดาว” กล่าวคือ การสูญเสียสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป ย่อมจะส่งผลกระทบต่อสิ่งอื่นๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น ในครอบครัวหนึ่งมีภรรยาผู้ซึ่งทำงานนอกบ้าน และรับผิดชอบงานในบ้าน ทั้งยังต้องดูแลมารดาที่ได้อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน โดยมีบุตรชายคอยช่วยแบ่งเบาภาระ ส่วนสามีนั้นก็ทำงานนอกบ้าน เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆ ทั้งหมดในบ้าน ส่วนค่าศึกษาเล่าเรียนของบุตรนั้นทั้งสามีและภรรยารับผิดชอบร่วมกัน ดังนี้ จะเห็นได้ว่าถ้าหากมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งในครอบครัวถูกกระทำละเมิดจนเสียชีวิต หรือได้รับความเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย ย่อมจะต้องส่งผลกระทบต่อทุกคนในครอบครัวอย่างแน่นอน

---

[6] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

[7] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๓ ในกรณีทำให้เขาถึงตายนั้น ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นๆ อีกด้วย

ถ้ามิได้ตายในทันที ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล รวมทั้งค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบการงานนั้นด้วย

ถ้าว่าเหตุที่ตายลงนั้นทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องขาดไร้อุปการะตามกฎหมายไปด้วยไซร้ ท่านว่าบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

[8] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ ในกรณีทำให้เขาถึงตาย หรือให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี ถ้าผู้เสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนั้นไซร้ ท่านว่าบุคคลผู้จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอก เพื่อที่เขาต้องขาดแรงงานอันนั้นไปด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กฎหมายจึงได้กำหนดให้ผู้ที่มิใช่ผู้ถูกกระทำละเมิดโดยตรงมีสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ แต่อย่างไรก็ดี ผู้ที่มิใช้ผู้ถูกกระทำละเมิดโดยตรงที่จะมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนได้นั้นมีใครบ้าง ซึ่งถ้าหากพิจารณาจากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นก็จะเห็นได้ว่า ถ้าหากภรรยาถูกทำละเมิดได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตไป ผู้ที่จะได้รับผลกระทบนั้น ได้แก่ สามี บุตร มารดา และนายจ้างของเธอ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวมีสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนเอากับผู้ที่กระทำละเมิดได้ทุกคนเลยหรือไม่ เพราะทุกคนต่างก็เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำละเมิดทั้งสิ้น

วัตถุประสงค์หลักของการเรียกค่าสินไหมทดแทนนั้น มีขึ้นเพื่อให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายมีโอกาสที่จะได้รับการชดใช้เยียวยาจากผู้ที่กระทำละเมิด เพื่อมิให้เกิดการล้างแค้นเอาคืนกันเองระหว่างประชาชน กฎหมายจึงต้องกำหนดให้มีการชดใช้เยียวยาที่เหมาะสม มิเช่นนั้นแล้วสังคมก็จะไม่มีความสงบสุขถ้าหากประชาชนคิดว่ากฎหมายไม่สามารถอำนวยความยุติธรรมให้แก่พวกเขาเหล่านั้นได้

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อได้พิจารณาถ้อยคำในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕[9] แล้ว จะเห็นได้ว่าถ้อยคำในมาตราดังกล่าวยังคงมีความไม่ชัดเจน และมีแนวคำพิพากษาฎีกาที่ไม่สามารถอธิบายได้ถึงเหตุผลที่แท้จริงในการเรียกเอาค่าเสียหายจากผู้ที่มิใช่ผู้ถูกกระทำละเมิดโดยตรง หากแต่ใช้เพียงการอ้างอิงถึงแนวคำพิพากษาฎีกาที่ได้เคยวินิจฉัยวางหลักไว้ก่อนหน้านี้ กล่าวคือ แนวคำพิพากษาฎีกาเหล่านั้นมิได้ให้นิยามขอบเขตความรับผิดของผู้กระทำละเมิดที่มีต่อนายจ้างของผู้เสียหายเอาไว้ ว่าจะสามารถเรียกเอาค่าเสียหายได้ตั้งแต่เมื่อไหร่ เริ่มคิดดอกเบี้ยได้ตั้งแต่วันใด และมิอาจให้เหตุผลว่าทำไมนายจ้างบางประเภทจึงสามารถเรียกเอาค่าเสียหายได้ แต่นายจ้างบางประเภทกลับไม่สามารถเรียกค่าเสียหายได้ ซึ่งความไม่ชัดเจนดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาในการตีความและการปรับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ มาจนถึงปัจจุบัน

2.4 การปรับใช้หลักการตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษรในระบบซีวิลล์ ลอว์ กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕

เนื่องจากต้นร่างของมาตรา ๔๔๕ นั้น มีที่มาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ดังนั้น ผู้เขียนจึงจะขอยกหลักในการตีความกฎหมายของ Friedrich Karl von Savigny นัก

---

[9] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (8)

กฎหมายประวัติศาสตร์ชาวเยอรมันซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการร่างประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน โดย Friedrich Karl von Savigny ได้เสนอหลักการตีความโดยแบ่งออกเป็น 4 หลักใหญ่ๆ ดังนี้[10]

2.4.1 การตีความตามหลักภาษา (Grammatical Interpretation)

การตีความตามหลักภาษา หมายถึง การตีความตามถ้อยคำของบทกฎหมาย รูปประโยคที่ใช้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงรูปแบบการใช้ภาษาตามปกติเป็นเกณฑ์ และในกรณีมีการใช้ศัพท์เฉพาะหรือคำนิยาม ก็ย่อมเป็นไปตามความหมายที่พึงเข้าใจกันตามรูปศัพท์นั้น นอกจากนี้ การนำเอาแนวคำพิพากษาของศาลที่เคยตัดสินไว้มาช่วยอธิบายก็จัดอยู่ในการตีความตามหลักภาษาอย่างหนึ่งด้วย และโดยที่ถ้อยคำที่ใช้อาจมีความหมายในเวลาที่ตรากฎหมายขึ้นแตกต่างจากเวลาที่ปรับใช้และตีความกฎหมายนั้น ดังนั้น การตีความกฎหมายตามหลักภาษาก็ต้องคำนึงถึงความเข้าใจถ้อยคำนั้นๆ ในเวลาที่ตรากฎหมายนั้นประกอบด้วย

ถ้อยคำที่ปรากฏในบทบัญญัติของกฎหมายและความหมายของถ้อยคำ ย่อมถือเป็น “ปฐมบท” (starting point) ของการตีความกฎหมายทุกครั้ง ความหมายของถ้อยคำย่อมเป็นสิ่งหนึ่งที่บ่งชี้ว่าบทกฎหมายบทนั้นควรจะมีความหมายอย่างไร และโดยเหตุที่ถ้อยคำคำหนึ่งอาจมีความหมายได้หลายนัยด้วยกัน การตีความโดยอาศัยองค์ประกอบประการอื่นเพื่อค้นหาความหมายที่แท้จริงของบทกฎหมายจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งเมื่อหากสำรวจตรวจสอบถ้อยคำต่างๆ ที่ใช้กันในชีวิตประจำวันแล้วจะพบว่ามีถ้อยคำจำนวนน้อยมากที่มีความหมายชัดเจนในตัว ตัวอย่างเช่น คำว่า “บุคคลภายนอก” พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง “บุคคลที่มิได้เป็นคู่กรณีหรือคู่สัญญา แต่อาจมีสิทธิเกี่ยวข้อง” เมื่อนำถ้อยคำดังกล่าวมาใช้ในตัวบทกฎหมาย กรณีย่อมเกิดปัญหาให้ต้องตีความได้เสมอ เช่น ขอบเขตของคำว่าบุคคลภายนอกนั้น มีความหมายกว้างขวางเพียงใด สามีภริยาถือเป็นบุคคลคนเดียวกันหรือถือว่าเป็นบุคคลภายนอก เป็นต้น

2.4.2 การตีความตามหลักทางประวัติศาสตร์ (Historical Interpretation)

การตีความตามหลักทางประวัติศาสตร์ หมายถึง การตีความโดยวิเคราะห์ประวัติพัฒนาการและความเป็นมาของการตรากฎหมาย อันได้แก่ ความเป็นมาของหลักเกณฑ์ที่มีอยู่ก่อนตรากฎหมายนั้น ปัญหาหรือข้อขัดข้องอันเป็นเหตุแห่งการเสนอกฎหมายนั้น หรือเหตุผลที่ใช้

---

[10] กิตติศักดิ์ ปรกติ, การใช้การตีความกฎหมาย (กรุงเทพฯ : กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์, มีนาคม ๒๕๕๒). หน้า ๔๘.

ประกอบข้อเสนอการร่างกฎหมาย บันทึกรายงานการประชุม รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงในระหว่างพิจารณาร่างกฎหมายและความเห็นของผู้เกี่ยวข้องด้วย

เมื่อพิจารณาหลักการตีความดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า ในการยกร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยนั้น ได้มีรายงานการประชุมกรรมการร่างกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ซึ่งในวันดังกล่าวที่ประชุมได้ตรวจพิจารณาประมวลกฎหมายเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ โดยพระยาจินดาภิรมย์ราชสภาบดี (พระยาศรีธรรมาธิเบศร์) ได้เสนอในที่ประชุมว่าควรจะร่างมาตราเช่นนี้ไว้ด้วย เพื่อให้คุ้มครองคดีบางอย่าง เช่น ในเรื่องนายจ้างต้องเสียหายโดยไม่ได้รับการงานเนื่องจากลูกจ้างต้องถูกกระทำร้าย เป็นต้น ที่ประชุมปฤกษาหาฤากันเห็นชอบด้วย จึงตกลงกันร่างมาตราขึ้นทำนองนั้น มีข้อความเป็นภาษาอังกฤษดังนี้ “In the case of causing death, or of causing injury to the body or health of another, or in the case of deprivation of liberty, if the injured party was bound by law to perform service in favour of a third person in his household or industry, the person bound to make compensation shall compensate the third person for the loss of such service”[11]

เมื่อได้พิจารณาถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบทบัญญัติดังกล่าวตามหลักการตีความทางประวัติศาสตร์แล้ว จะเห็นได้ว่าในขณะนั้นคณะกรรมการร่างกฎหมายมีความประสงค์ที่จะให้บทบัญญัติดังกล่าวมีขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองนายจ้างที่ต้องเสียหายเพราะไม่ได้รับการงานเนื่องจากลูกจ้างต้องถูกกระทำร้าย

ในที่นี้ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงการเลิกทาสในสมัย พ.ศ. ๒๔๔๘ ซึ่งเป็นสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ ๕ ในตอนนั้นประเทศไทยมีทาสเป็นจำนวนกว่าหนึ่งในสามของพลเมืองของประเทศ เพราะเหตุว่าลูกทาสในเรือนเบี้ยได้มีสืบต่อกันเรื่อยมาไม่มีที่สิ้นสุดและเป็นทาสกันตลอดชีวิต พ่อแม่เป็นทาสแล้วลูกที่เกิดจากพ่อแม่ที่เป็นทาสก็ตกเป็นทาสอีกต่อๆ กันไปเรื่อยๆ จนกว่าจะมีเงินมาไถ่ตัวเอง

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงยกให้การเลิกทาสถือเป็นพระราชกรณียกิจอันสำคัญยิ่ง ทรงพระอุตสาหะจัดการในเรื่องนี้เป็นเวลานานกว่าสามสิบปีโดยมิได้ย่อท้อจนบรรลุผลสมดังพระราชประสงค์ พระองค์ทรงรอบคอบเห็นการณ์ไกลเป็นเลิศ ทรงดำเนินการได้เรียบร้อยโดยมิให้คนในชาติต้องเสียเลือดเนื้อหรือเกิดการ

---

[11] สำนักงานหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, รายงานการประชุมกรรมการร่างกฎหมายหมาย ณ กรมร่างกฎหมาย ท่าช้างวังน่า วันที่ ๒๔ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๘.

เดือดร้อนเยี่ยงการเลิกทาสในนานาประเทศ โดยใช้วิธีการทางกฎหมายด้วยการตราพระราชบัญญัติให้มีผลย้อนหลังไปถึงปีที่พระองค์เสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติ บัญญัติให้ลูกทาสซึ่งเกิดเมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๑๑ ให้มีสิทธิได้ลดค่าตัวทุกปี โดยกำหนดว่าเมื่อแรกเกิด ชายมีค่าตัว ๘ ตำลึง หญิงมีค่าตัว ๗ ตำลึง เมื่อลดค่าตัวไปทุกปีแล้ว พอครบอายุ ๒๑ ปี ก็ให้ขาดจากความเป็นทาสทั้งชายและหญิง

จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๔๘ พระองค์ทรงออกพระราชบัญญัติเลิกทาสที่แท้จริงขึ้น เรียกว่า “พระราชบัญญัติทาส ร.ศ. ๑๒๔” เป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดให้เลิกเรื่องลูกทาสในเรือนเบี้ยอย่างเด็ดขาด เด็กที่เกิดจากทาสจะไม่เป็นทาสอีกต่อไป การซื้อขายทาสเป็นโทษทางอาญา ส่วนผู้ที่เป็นทาสอยู่แล้วให้นายเงินลดค่าตัวให้เดือนละ ๔ บาท จนกว่าจะหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่าพระหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ของพระองค์นั้น ย่อมยังประโยชน์ให้แก่ชาวไทยและประเทศชาติเป็นอเนกประการตราบจนกระทั่งปัจจุบัน

คำว่า “ทาส” ในสมัยนั้น หมายถึง บุคคลซึ่งถูกนับสิทธิเสมือนสิ่งของของผู้อื่น ไม่มีอิสระในการดำรงชีวิต และมีหน้าที่รับใช้ผู้อื่นโดยมิได้รับการตอบแทนจากเจ้าของ (นายทาส) เช่น การรับใช้ทางด้านแรงงาน และหากไม่เชื่อฟังคำสั่ง อาจถูกลงโทษได้ตามแต่นายทาสจะกำหนด ยกเว้นเป็นการกระทำอันให้ถึงแก่ความตาย[12]

ประเทศไทยนั้นมีการใช้ทาสมาเป็นเวลานานเพื่อใช้ทำกิจการต่างๆ ในบ้านชั้นเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ที่สูงศักดิ์ และจะเห็นได้ว่าในขณะที่มีการร่างมาตรา ๔๔๕ นั้น เป็นช่วงที่ประเทศไทยมีกฎหมายเลิกทาสได้เพียงยี่สิบปี อีกทั้ง เมื่อได้พิจารณาอุทธาหรณ์ของกรมร่างกฎหมายที่ได้ยกตัวอย่างมาตรา ๔๔๕ ไว้ความว่า “ก เป็นบุตร ข และอยู่กับบิดาผู้ที่ควรจะได้รับความช่วยเหลือของ ก อันชอบด้วยกฎหมายในการทำไร่ไถนาอันเป็นทางเลี้ยงชีพ ค ทำให้แขนขวาของ ก บาดเจ็บจึงไม่สามารถประกอบการงานให้ ข ได้เป็นเวลาหนึ่งเดือน ถ้าในระหว่างนั้น ก ต้องจ้างคนอีกหนึ่ง

---

[12] บริษัท พัฒนกิจ บัญชี ภาษีและฝึกอบรม จำกัด, สกู๊ปพิเศษ ครบรอบ 100 ปี การเลิกทาสในไทย [ออนไลน์], 24 สิงหาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.pattanakit.net/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%99%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89/%E0%B8%AA%E0%B8%81%E0%B8%B9%E0%B9%8A%E0%B8%9B%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A9-%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%9A-100-%E0%B8%9B%E0%B8%B5-%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2.html

คนเพื่อได้แรงงานเช่นเดียวกับที่ ก ได้เคยกระทำให้ ค จำต้องให้ค่าสินไหมทดแทนแก่ ข เพื่อที่ต้องขาดแรงงานของ ก ไปหนึ่งเดือน"[13] จึงดูเหมือนว่าผู้ร่างกฎหมายต้องการให้การเรียกร้องค่าขาดแรงงานในอุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนี้หมายถึง "อุตสาหกรรมในครัวเรือน"[14] กล่าวคือ ครอบครัวนั้นประกอบกิจการหรือทำการค้าขายมีอุตสาหกรรมในครอบครัว และต้องขาดแรงงานช่วยเหลือในอุตสาหกรรมไปเนื่องจากการกระทำละเมิดของผู้อื่น มิได้หมายถึงอุตสาหกรรมในธุรกิจของนายจ้างอื่นๆ ที่ไม่มีความผูกพันทางครอบครัว และคำว่าลูกจ้างในความหมายของพระยาจินดาภิรมย์ราชสภาบดีก็น่าจะหมายถึงทาสในสมัยนั้นที่ได้อาศัยอยู่ร่วมชายคาเดียวกับนายทาสหรือนายจ้างนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม แนวคำพิพากษาฎีกาของไทยได้วินิจฉัยวางหลักไว้ในทำนองว่า กิจการที่เป็นอุตสาหกรรมใดๆ ก็ตาม หากมีการกระทำละเมิดจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัยขึ้นกับลูกจ้าง นายจ้างย่อมมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าขาดแรงงานตามสัญญาจ้างแรงงานได้ เพราะสัญญาจ้างแรงงานถือเป็นความผูกพันตามกฎหมายอย่างหนึ่งที่จะต้องทำการงานให้เป็นคุณบุคคลภายนอกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ จากแนวคำพิพากษาฎีกาที่กล่าวมานี้จึงก่อเกิดปัญหาว่าที่ผ่านมานั้น การปรับใช้และการตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๔๕ ของศาลฎีกานั้น เป็นไปโดยถูกต้องเหมาะสมแล้วหรือไม่

เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องพิจารณานั่นก็คือ บทบัญญัติมาตรา ๔๔๕ นั้นมีที่มาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ ซึ่งมาตราดังกล่าวมิได้ให้สิทธิแก่นายจ้างในการที่จะเรียกเอาค่าเสียหายจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างได้โดยตรง เนื่องจากสิทธิของบุคคลที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายละเมิดของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีนั้นหมายถึงสิทธิเด็ดขาด (Absolute Right)[15] อันเป็นสิทธิซึ่งมีต่อบุคคลทุกคน และสามารถใช้ยันกับบุคคลทุกคนได้ แต่สิทธิสัมพันธ์ (Relative Right) ซึ่งเป็นสิทธิที่เกิดจากสัญญาและก่อความสัมพันธ์เฉพาะบุคคล ดังนั้น มาตรา ๘๔๕ ของประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันจึงมิได้ให้สิทธิในการเรียกค่าขาดแรงงานดังกล่าวแก่นายจ้าง[16]

---

[13] อุทธาหรณ์สำหรับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ – ๒, เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี พระยามานราชเสวี ๑๘ กันยายน ๒๕๓๓, หน้า ๑๖๑.

[14] ภาคภูมิ พองชัยภูมิ, "ปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๙๘.

[15] นพรัตน์ สนั่นพานิชกุล, "สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด" ตามบทบัญญัติมาตรา 420 ศึกษาในแง่ประวัติศาสตร์และหลักกฎหมายเปรียบเทียบ, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘),หน้า ๓๓.

[16] Walter van Gerven, Pierre Larouche and Jeremy Lever, Cases, Materials and Text on National, Supranational and International Tort Law (Oxford: Hart Publishing, 2000). P. 846/17

2.4.3 การตีความอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ (Systematic Interpretation)

การตีความอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ หมายถึง การตีความโดยคำนึงถึงข้อความและเหตุผลแวดล้อมของบทกฎหมายและความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของบทความนั้นกับระบบกฎหมายทั้งระบบ ซึ่งหมายรวมตั้งแต่ตำแหน่งแห่งที่ของตัวบทกฎหมาย การจัดหมวดหมู่ การจัดลำดับ หัวเรื่อง และอารัมภบทของกฎหมาย ทั้งนี้ โดยถือว่าบทกฎหมายกับระบบกฎหมายมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเอกภาพทั้งระบบ มีลำดับชั้นและสอดคล้องเป็นเนื้อเดียวกัน ไม่ขัดแย้งกันเองและมีความท้าวถึงกันอย่างมีระเบียบ มีเหตุผลทั้งระดับภายในประเทศ และระดับระหว่างประเทศด้วย ตัวอย่างเช่น หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา หลักการผูกนิติสัมพันธ์ตามเจตนาที่แท้จริง หลักความรับผิดมีขึ้นเมื่อมีความผิดหรือมีพฤติการณ์ที่ผู้รับผิดต้องรับผิดชอบ หลักสุจริต หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง หลักคุ้มครองความเชื่อถืออันบุคคลพึงมีแก่กัน ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับระบบกฎหมายทั้งระบบอย่างมีเหตุผลสอดคล้องเป็นเนื้อเดียวกัน

ดังนั้น เมื่อนำหลักการตีความอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบมาปรับใช้ในการตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวอยู่ในบรรพ ๒ เรื่อง หนี้ ลักษณะ ๕ ละเมิด หมวด ๒ เรื่องค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด โดยในหมวด ๒ นี้ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐ มาตรา ตั้งแต่มาตรา ๔๓๘ ถึง มาตรา ๔๔๘ ซึ่งพื้นฐานความคิดของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็คือ การเยียวยา (restitutio in intergrum) โดยมุ่งหวังที่จะเยียวยาให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนความเสียหายนั้นมิได้เกิดขึ้น มิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษผู้กระทำละเมิดแต่อย่างใด

ประเภทของค่าสินไหมทดแทนนั้นสามารถแบ่งพิจารณาตามประเภทของความเสียหายได้ 5 ประเภท ได้แก่ ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพย์ ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อชีวิต ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัย ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อเสรีภาพ และค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อชื่อเสียง ซึ่งในแต่ละประเภทนั้นก็จะมีพื้นฐานความคิดที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายต่อทรัพย์นั้นมีวิธีการในการเยียวยาหลายวิธี อาทิ การคืนตัวทรัพย์หรือใช้ราคาแทนทั้งหมด หรือบางส่วนรวมทั้งดอกเบี้ยแก่ผู้เสียหาย เป็นต้น แต่ในส่วนของค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายต่อชีวิตนั้น ทำได้แต่เพียงการชดใช้เงินทดแทนเท่านั้น เนื่องจากชีวิตไม่อาจทำให้กลับคืนเหมือนเดิมได้

ในส่วนของค่าเสียหายที่บุคคลภายนอกมีสิทธิเรียกร้องเนื่องจากการขาดแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ นั้น บุคคลภายนอกมีสิทธิเรียกค่าขาด

แรงงานได้ 3 กรณี ได้แก่ กรณีที่ผู้เสียหายตาย กรณีที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัย และกรณีที่ผู้เสียหายเสียเสรีภาพ

เมื่อพิเคราะห์ถึงสิทธิในการเรียกค่าขาดแรงงานทั้ง 3 กรณี ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ชีวิต ร่างกายหรืออนามัย และความเสียหายแก่เสรีภาพแล้วนั้น ไม่ว่าเงินทองจำนวนเท่าใดก็ไม่อาจที่จะทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ เพราะชีวิต ร่างกายหรืออนามัย และโอกาสของคนหนึ่งคนนั้น ไม่สามารถที่จะประเมินราคาหาค่าที่แท้จริงได้ ดังจะเห็นได้จากการเรียกค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีความเสียหายต่อชีวิต ไม่ว่าจะเป็นค่าปลงศพ ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นๆ ค่าขาดไร้อุปการะ หรือค่าขาดแรงงาน ไม่มีกรณีใดเลยที่เป็นการคิดคำนวณค่าแห่ง “ชีวิต” ของผู้ตายที่ได้สูญเสียไป มีแต่การคิดคำนวณค่าสินไหมทดแทนที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้ตายควรได้รับทดแทนสิ่งที่เขาควรได้หากผู้ตายยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น[17] โดยบุคคลที่จะมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อชีวิตมีอยู่ 2 ประเภท ประเภทแรก ได้แก่ ทายาทตามกฎหมายลักษณะมรดก และประเภทที่สอง คือ บุคคลภายนอกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕

ในส่วนของค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัยนั้น ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ตนต้องเสียไป ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ ค่าเสียความสามารถประกอบการงานในอนาคต ค่าเสียหายที่มิใช่ตัวเงิน และค่าขาดแรงงาน ซึ่งบุคคลที่จะมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวมีอยู่ 2 ประเภทเช่นกัน ได้แก่ ตัวผู้เสียหายเอง และบุคคลภายนอกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕

ปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ คำว่า “บุคคลภายนอก” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ นั้น หมายถึงใครบ้าง โดยเมื่อพิจารณาจากตำแหน่งแห่งที่ของตัวบทกฎหมาย การจัดหมวดหมู่ การจัดลำดับของกฎหมายลักษณะละเมิดแล้ว จะเห็นได้ว่าในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อชีวิต กฎหมายได้กำหนดให้ทายาทตามกฎหมายเท่านั้นที่จะเป็นผู้มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย ดังนั้น จะเป็นไปได้หรือไม่ที่บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่ทายาทตามกฎหมายและไม่มีความผูกพันตามกฎหมาย มีแต่เพียงความผูกพันตามสัญญา เช่น สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ ฯลฯ จะสามารถมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำละเมิดได้โดยตรง

---

[17] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลาภมิควรได้ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, ตุลาคม ๒๕๕๓). หน้า ๓๐๗.

2.4.4 การตีความตามความมุ่งหมาย (Teleological Interpretation)

วิธีการตีความบทกฎหมายตามความมุ่งหมาย คือ วิธีการตีความที่ตั้งคำถามถึง “เป้าหมาย” หรือ “เหตุผล” (ratio legis) หรือ “นโยบายของบทกฎหมายนั้น การตีความตามความมุ่งหมายแห่งบทกฎหมายจึงเป็นวิธีการตีความที่ทำให้ผู้ตีความไม่ตกเป็นทาสของถ้อยคำหรือลายลักษณ์อักษร ติดอยู่เฉพาะแต่รูปแบบของถ้อยคำและไม่สนใจที่จะถามถึงเป้าหมายของบทกฎหมายบทนั้น Rudolf Ihering ซึ่งถือเป็นยอดนักกฎหมายของเยอรมันท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “วัตถุประสงค์ คือ ผู้สร้างระบบกฎหมาย ไม่มีบทกฎหมายใดแม้แต่บทเดียวที่ไม่เป็นหนี้บุญคุณของวัตถุประสงค์” ต่อเมื่อผู้ตีความเข้าใจวัตถุประสงค์เท่านั้น ผู้ตีความจึงจะหยั่งรู้ถึงความหมายที่แท้จริงที่แฝงอยู่ในบทกฎหมายนั้น[18]

การตีความตามความมุ่งหมายจึงหมายถึงการตีความตามความมุ่งหมายหรือคุณค่า หรือตามเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังบทกฎหมายนั้น โดยมิได้ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้บัญญัติกฎหมายแต่อย่างใด ดังนั้น ถ้าหากนำหลักการตีความตามความมุ่งหมายมาปรับใช้ในการตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ จะเห็นได้ว่าความมุ่งหมายของกฎหมายลักษณะละเมิดในเรื่องของการเรียกร้องค่าเสียหายนั้น มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อเป็นการเยียวยาให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนความเสียหายนั้นมิได้เกิดขึ้น มิได้มุ่งหมายที่จะลงโทษผู้กระทำละเมิดแต่อย่างใด กฎหมายละเมิดมีวัตถุประสงค์หลักมุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของผู้เสียหาย โดยจะเห็นได้ว่าบุคคลที่จะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีในคดีละเมิดนั้นมีทั้งตัวผู้กระทำละเมิดเองและ/หรือผู้ที่ไม่ได้กระทำละเมิดแต่กฎหมายกำหนดให้ต้องรับผิด หรือทายาทของผู้กระทำละเมิดในกรณีที่ผู้กระทำละเมิดได้ถึงแก่ความตายไปแล้ว ซึ่งสาเหตุที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้ก็เพื่อให้ตัวผู้เสียหายมีสิทธิได้รับการเยียวยานั่นเอง

ในส่วนที่กฎหมายได้กำหนดให้ทายาทตามกฎหมายเท่านั้นที่จะมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ในกรณีที่มีความเสียหายต่อชีวิต ก็เนื่องมาจากกฎหมายต้องการที่จะคุ้มครองผู้ที่กระทำละเมิดที่เกิดจากความประมาทมิให้ต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายเกินกว่าที่ควรจะเป็น เพราะเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าเมื่อสังคมมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ปัญหาที่เกิดจากการกระทบกระทั่งกัน หรือที่เรียกว่า “อุบัติเหตุ” ก็ย่อมมีเพิ่มมากขึ้นตามมาด้วย ดังนั้น ถ้าหากจะตีความกฎหมายให้ผู้กระทำละเมิดที่เกิดจากความประมาทต้องตามรับผิดในทุกๆ ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับใครก็ตามที่มีความสัมพันธ์หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหา

---

[18] วรเจตน์ ภาคีรัตน์, “การใช้และการตีความกฎหมายมหาชน” วารสารวิชาการศาลปกครอง ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๕๑): ๖๓.

การฟ้องร้องเรียกร้องกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุดอันจะก่อให้เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในสังคม ซึ่งกฎหมายคงไม่น่าที่จะมีความประสงค์เช่นนั้น

อีกทั้ง โดยหลักแล้วในการที่จะบัญญัติบทกฎหมายใดขึ้น กฎหมายนั้นย่อมต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข ซึ่งในแต่ละช่วงระยะเวลานั้นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมย่อมมีความแตกต่างกัน หากจะพิจารณาแต่เพียงวัตถุประสงค์ของผู้ร่างกฎหมายที่มีความประสงค์จะแก้ไขปัญหาในช่วงเวลานั้นๆ ก็อาจทำให้ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ เพราะในช่วงเวลาที่ได้มีการร่างกฎหมายนั้นอาจเป็นไปได้ที่ผู้ร่างกฎหมายเองก็คาดไม่ถึงปัญหาอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ในอดีตนั้น วิธีการตีความตามความมุ่งหมายไม่ได้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปเหมือนในปัจจุบัน ซึ่ง Friedrich Karl von Savigny เอง ก็ได้ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำเอาวัตถุประสงค์ของบทกฎหมายมาเป็นเครื่องมือในการค้นหาความหมายของบทกฎหมายว่าวิธีดังกล่าวอาจจะทำให้กฎหมายมีความไม่แน่นอน แต่ในปัจจุบันดูเหมือนจะไม่มีใครปฏิเสธการตีความกฎหมายตามความมุ่งหมายของกฎหมายอีกแล้ว คงมีแต่เพียงประเด็นที่ถกเถียงกันถึงน้ำหนักของการตีความกฎหมายตามวิธีนี้เท่านั้นว่าจะมีน้ำหนักมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับการตีความกฎหมายทั้งสามวิธีที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้ เพราะนักกฎหมายในประเทศที่ใช้ระบบซีวิลล์ ลอว์ มีทัศนะต่อการใช้การตีความกฎหมายว่า ถ้อยคำที่คนทั่วไปเข้าใจว่าสามารถแปลได้ตามความหมายธรรมดานั้นเป็นสิ่งที่ไม่แน่เสมอไป เพราะถ้อยคำที่เข้าใจได้ตามความหมายธรรมดานั้น ความจริงแล้วอาจมีความหมายอย่างอื่นได้อีกด้วย และแม้ถ้อยคำที่คนๆ หนึ่งอาจจะเห็นว่าถ้าแปลเช่นนั้นจะก่อให้เกิดผลประหลาด (Absurd) แต่สำหรับอีกคนหนึ่งอาจเห็นว่าไม่ได้เป็นเช่นนั้นก็ได้ ด้วยเหตุนี้แนวความคิดดั้งเดิมที่ว่า “เมื่อถ้อยคำมีความชัดเจนแล้วก็ไม่จำเป็นต้องตีความ” (in claris non fit interpretario) นั้น จึงไม่อาจปรับใช้ได้กับทุกสถานการณ์เสมอไป

การตีความกฎหมายต้องตีความไปในทางที่ให้กฎหมายนั้นใช้บังคับได้ ไม่ใช่ตีความไปในทางที่ให้กฎหมายนั้นใช้บังคับไม่ได้ แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่านั่นก็คือ ถ้าหากการตีความกฎหมายได้ก่อให้เกิดผลอันประหลาดหรือขัดต่อสำนึกในเรื่องความยุติธรรมแล้ว ผู้ตีความย่อมไม่อาจเลือกผลจากการตีความนั้นให้เป็นความหมายของตัวบทกฎหมายได้ ตัวอย่างเช่น ในเรื่องของการเรียกค่าขาดไร้อุปการะ เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๓ มิได้กำหนดตัวบุคคลที่จะมีสิทธิในการเรียกค่าขาดไร้อุปการะไว้ให้ชัดเจน ศาลฎีกาจึงได้ตีความคำว่า “บุคคลคนหนึ่งคนใด” ในบทบัญญัติดังกล่าวไว้ว่า “บุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วตามมาตรา

๑๖๒๗ มีสิทธิเรียกค่าปลงศพได้ในฐานะทายาทโดยธรรม แต่ไม่มีสิทธิเรียกค่าขาดไร้อุปการะ เพราะผู้ที่มีสิทธิเรียกค่าขาดไร้อุปการะต้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น"[19] ซึ่งถ้าหากพิจารณาจากข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวอย่างเพียงผิวเผินแล้วอาจรู้สึกว่าศาลตีความกฎหมายไม่เป็นธรรมต่อฝ่ายผู้เสียหาย แต่ถ้าหากได้พิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วจะพบว่าการที่ศาลตีความคำว่า "บุคคลคนหนึ่งคนใด" ให้หมายถึง เฉพาะบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ก็เพื่อความสงบสุขในสังคม โดยการจำกัดขอบเขตความรับผิดของผู้กระทำละเมิดให้ต้องรับผิดแต่เพียงความเสียหายที่ได้เกิดขึ้นแก่บุคคลที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายกับผู้เสียหายเท่านั้น

ในระบบซีวิลล์ ลอว์ นั้น การใช้และการตีความกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรจะต้องกระทำโดยการพิจารณาถ้อยคำตามตัวอักษรควบคู่กับการค้นหาเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของกฎหมายนั้นไปพร้อมๆ กัน ผู้ตีความจะต้องคำนึงถึงถ้อยคำที่เป็นวัตถุแห่งการตีความ พิเคราะห์ระบบกฎหมายทั้งระบบ ตรวจสอบประวัติความเป็นมาของบทกฎหมาย และเข้าใจวัตถุประสงค์ของบทกฎหมายที่เป็นวัตถุแห่งการตีความนั้น

ในกรณีที่ตีความบทกฎหมายนั้นจนสุดขอบความของถ้อยคำแล้ว บทกฎหมายนั้นก็ยังไม่ครอบคลุมถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น หรือตีความบทกฎหมายบทนั้นแล้ว ปรากฏว่าถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมายกว้างเกินไปจนครอบคลุมข้อเท็จจริงที่เห็นได้ชัดว่าไม่ต้องครอบคลุมถึง กรณีย่อมถือว่าเกิดช่องว่างแห่งกฎหมายขึ้นแล้ว ผู้ใช้กฎหมายจะต้องใช้เครื่องมือต่างๆ ตามหลักเกณฑ์ในทางนิติวิธีอุดช่องว่างของกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั้น ทั้งนี้ เนื่องจากประวัติความเป็นมาและนิติวิธีของระบบกฎหมายนี้ถือว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษรไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่กำหนดขึ้น ย่อมเป็นหลักกฎหมายทั่วไปเพียงประการเดียว มิได้มีหลักกฎหมายอื่นทำนองเดียวกับในประเทศอังกฤษที่มีทั้งหลักกฎหมายคอมมอน ลอว์ ดั้งเดิม และกฎหมายเฉพาะเรื่อง (Statutes) ซึ่งนักกฎหมายอังกฤษถือว่ากฎหมายเฉพาะเรื่องเป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมายคอมมอน ลอว์

---

[19] คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๔๕๘/๒๕๔๓ โจทก์เป็นผู้เยาว์เป็นบุตรของนางค. กับนายป. ผู้ตาย ซึ่งอยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน และผู้ตายก็ไม่ได้จดทะเบียนรับรองว่าโจทก์เป็นบุตรนายป. เพียงแต่ให้ใช้นามสกุลและให้การอุปการะเลี้ยงดูโจทก์ และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 บิดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ส่วนบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วตามมาตรา 1627 บัญญัติให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีผลให้เป็นผู้มีสิทธิรับมรดกในฐานะเป็นทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 เท่านั้น เมื่อนาย ป. ผู้ตายไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูโจทก์โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะจากจำเลยผู้กระทำละเมิดเป็นเหตุให้นาย ป. ถึงแก่ความตาย กรณีดังกล่าวประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ในเรื่องครอบครัวได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งแล้ว จึงนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 มาใช้บังคับไม่ได้

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงความมุ่งหมายของมาตรา ๔๔๕ แล้ว จะเห็นได้ว่ามาตราดังกล่าวมีขึ้นเพื่อที่จะเยียวยาบุคคลที่มีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับผู้เสียหายตามกฎหมาย เนื่องจากการกระทำละเมิดนั้นได้ส่งผลกระทบต่อการงานที่ผู้เสียหายพึงต้องรับผิดชอบ การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรานี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะเยียวยาผู้เสียหายเท่านั้น มิได้เป็นการทำให้ผู้เสียหายร่ำรวยขึ้น เพราะหากเป็นเช่นนั้นอาจเป็นการลงโทษทางแพ่ง ซึ่งการลงโทษทางแพ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อาจมีได้เฉพาะเรื่องเบี้ยปรับเพราะเกิดจากการตกลงกันเท่านั้น[20]

2.5 แนวคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมคำพิพากษาฎีกาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๔๔๕ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น 18 คำพิพากษาฎีกา โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 กรณี มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 กรณีที่นายจ้างสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๔-๕๘๕/๒๕๑๓

“ค่าเงินเดือนของพนักงานการไฟฟ้านครหลวงในระหว่างที่ได้รับบาดเจ็บอันเกิดจากการกระทำละเมิดของจำเลย เป็นเหตุให้ไม่สามารถไปประกอบหน้าที่การงานให้แก่การไฟฟ้านครหลวงได้ตามปกติ ถือว่าเป็นค่าขาดแรงงานซึ่งการไฟฟ้านครหลวงมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้จากจำเลยได้”

คำพิพากษาฎีกานี้ถือเป็นฉบับแรก[21] ที่มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “**อุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก**” โดยในคดีดังกล่าวการไฟฟ้านครหลวงเป็นโจทก์ฎีกาให้จำเลยรับผิดชดใช้เงินเดือนและค่าภาษีเงินได้ของนายสุพรรณที่ต้องจ่ายให้ไปโดยการไฟฟ้านครหลวงไม่ได้รับการปฏิบัติงานตอบแทนจากนายสุพรรณ ส่วนจำเลยทั้งสองฎีกาว่ามิได้ประมาทจึง

---

[20] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลาภมิควรได้ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, ตุลาคม ๒๕๕๓). หน้า ๒๙๖.

[21] พจน์ ปุษปาคม, คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยาสภา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, ๒๕๒๕). หน้า ๕๘๕.

ไม่ต้องรับผิด และโต้แย้งเฉพาะค่ารักษาพยาบาลจำนวน 5,271 บาท ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้ชำระแก่โจทก์อีก

ในชั้นฎีกาจึงมีประเด็นข้อพิพาททั้งสิ้น 3 ประเด็น ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล เงินเดือน และค่าภาษีเงินได้ ซึ่งเงินทั้ง 3 รายการดังกล่าวนั้นการไฟฟ้านครหลวงได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างไปโดยไม่ได้รับการปฏิบัติงานตอบแทนอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดโดยประมาทฝ่ายเดียวของจำเลย โดยในประเด็นของเงินเดือนและค่าภาษีเงินได้นั้น ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยว่าการไฟฟ้านครหลวงมีหน้าที่ต้องจ่ายให้แก่นายสุพรรณอยู่แล้วจึงเรียกไม่ได้ และศาลอุทธรณ์ยังได้วินิจฉัยอีกว่า *"เงินเดือนและค่าภาษีเงินได้ที่การไฟฟ้านครหลวงต้องจ่ายให้นายสุพรรณไปนั้น เป็นเรื่องระหว่างการไฟฟ้านครหลวงกับนายสุพรรณ ไม่ใช่ค่าเสียหายที่จำเลยต้องรับผิด"*

เมื่อคดีดังกล่าวมาถึงชั้นฎีกา ศาลฎีกาจึงได้วินิจฉัยประเด็นข้อพิพาททั้ง 3 ประเด็นโดยให้เหตุผลในประเด็นแรกว่า *"...**เงินค่ารักษาพยาบาล**ที่การไฟฟ้านครหลวงโจทก์เรียกร้องนี้ แม้จะฟังว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายที่การไฟฟ้านครหลวงโจทก์ได้จ่ายไปในการรักษาพยาบาลนายสุพรรณ แต่การไฟฟ้านครหลวงก็หามีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองชดใช้ให้ไม่ **เพราะไม่มีกฎหมายใดให้สิทธิ**การไฟฟ้านครหลวงโจทก์ที่จะเรียกเงินในส่วนนี้เอาจากจำเลยได้โดยตรง ถึงแม้การไฟฟ้านครหลวงโจทก์จะอ้างไว้ในฟ้องว่ามีหน้าที่และจำต้องออกเงินในการรักษาพยาบาลนายสุพรรณให้หายเป็นปกติ แต่ก็มิได้นำสืบให้ปรากฏว่าการไฟฟ้านครหลวงมีหน้าที่อย่างใดที่ต้องจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาลดังกล่าวให้นายสุพรรณ อันจะถือว่าการไฟฟ้านครหลวงมีความผูกพันร่วมกับนายสุพรรณหรือเพื่อนายสุพรรณในการที่จะต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลนั้นให้ ฎีกาจำเลยในเรื่องนี้ฟังขึ้น..."*

จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวข้างต้น เป็นที่น่าสังเกตว่าในกรณีที่การไฟฟ้านครหลวงโจทก์สามารถนำสืบให้ปรากฏต่อศาลได้ว่า โจทก์มีหน้าที่ตามสัญญาจ้างแรงงานที่จะต้องออกเงินในการรักษาพยาบาลให้แก่ลูกจ้าง ผลของคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้นจะแตกต่างออกไปหรือไม่ เพราะในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าเมื่อพนักงานของบริษัทได้รับอุบัติเหตุหรือเกิดการเจ็บป่วยขึ้น บริษัทจะมีสวัสดิการให้แก่พนักงานเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งการเกิดอุบัติเหตุหรือความเจ็บป่วยนั้น อาจถือได้ว่าเป็นความเสี่ยงอย่างหนึ่งของการประกอบธุรกิจ

ส่วนประเด็นที่สองนั้น ศาลฎีกาได้ให้เหตุผลว่า *"...**ค่าเงินเดือน**และค่าภาษีเงินได้ที่การไฟฟ้านครหลวงต้องจ่ายให้แก่นายสุพรรณในระหว่างเจ็บต้องพักรักษาตัวรวม 3 เดือน 29 วัน เป็นเงิน 7,390 บาท 68 สตางค์ ทั้งนี้ เพราะการไฟฟ้านครหลวงโจทก์ไม่ได้รับการปฏิบัติงานตอบแทนจากนายสุพรรณ*

ศาลฎีกาพิจารณาปัญหานี้แล้วเห็นว่า ทางพิจารณาได้ความว่า ***นายสุพรรณเป็นพนักงานมีหน้าที่ต้องประกอบการงานให้แก่การไฟฟ้านครหลวงโจทก์เป็นประจำ การกระทำละเมิดของจำเลยเป็นเหตุให้นายสุพรรณไม่สามารถไปประกอบหน้าที่การงานให้การไฟฟ้านครหลวงได้ตามปกติ เป็นเหตุให้การไฟฟ้านครหลวงขาดประโยชน์จากแรงงานของนายสุพรรณ การไฟฟ้านครหลวงย่อมได้รับความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕*** *การไฟฟ้านครหลวงชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยผู้ทำละเมิดด้วยในส่วนนี้...”*

จากคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าศาลฎีกาตีความว่าการไฟฟ้านครหลวงถือเป็นอุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการขาดแรงงานของนายสุพรรณ โดยนายสุพรรณมีหน้าที่ต้องประกอบการงานให้แก่การไฟฟ้านครหลวง อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า หน้าที่ต้องประกอบการงานนั้นเป็นหน้าที่ที่เกิดจากสัญญา มิใช่หน้าที่ตามกฎหมายเหมือนดั่งที่ได้บัญญัติไว้ในตัวบทกฎหมาย มาตรา ๔๔๕

ส่วนประเด็นที่สามนั้น ศาลฎีกาได้ให้เหตุผลว่า *“...โดยสภาพ****เงินค่าภาษีเงินได้*** *ไม่ใช่ค่าแรงงาน ทั้งโจทก์มิได้นำสืบให้เห็นเช่นนั้น และไม่นำสืบถึงจำนวนเงินค่าภาษีดังกล่าวด้วย ศาลฎีกาจึงไม่บังคับให้...”*

จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวข้างต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ถ้าหากโจทก์สามารถนำสืบให้ศาลเห็นว่าเงินค่าภาษีเงินได้เป็นค่าแรงงาน ผลของคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้นจะเปลี่ยนไปหรือไม่ เนื่องจากค่าภาษีเงินได้นั้นคือเงินที่รัฐเรียกเก็บจากรายได้ของลูกจ้างที่ได้ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคมในปีนั้นๆ ซึ่งนายจ้างมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายจากเงินเดือนเป็นประจำทุกเดือน โดยถ้าหากในปีนั้นลูกจ้างมีค่าลดหย่อน อาทิ ค่าเบี้ยประกัน กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนรวมหุ้นระยะยาว เป็นต้น ลูกจ้างก็สามารถขอคืนค่าภาษีเงินได้ที่ทางนายจ้างได้หัก ณ ที่จ่ายล่วงหน้าไว้ก่อนแล้วนั้นคืนได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๔๗/๒๕๒๒

“...ค่าเสียหายตามฟ้องข้อ 4(1) ถึง (4) ที่โจทก์จ่ายไปตามคำสั่งของแรงงานจังหวัด ไม่ถือว่าโจทก์ได้รับความเสียหาย โจทก์มีสิทธิเรียกค่าเสียหายตามฟ้องข้อ 4 (5) (6) พิพากษาให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนตามฟ้องข้อ 4 (5) (6) เป็นเงิน 29,512 บาทให้แก่โจทก์ พร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ โจทก์และจำเลยที่ 1 ที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์และจำเลยที่ 1 ที่ 2 ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่โจทก์ฎีกาให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 รับผิดเต็มตามฟ้องนั้น ศาลฎีกาเห็นว่าโจทก์มิใช่ผู้ถูกกระทำละเมิดโดยตรง ***โจทก์เป็นเพียงนายจ้างของผู้ถูกกระทำละเมิด โจทก์เป็นบุคคลภายนอก*** *ที่โจทก์จะใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเอากับจำเลยที่ 1 ที่ 2 ได้* ***จะต้องมีกฎหมายรับรองสิทธิของโจทก์*** *ค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องตามฟ้องข้อ 4(1) ถึง (4) เป็นเงินที่โจทก์จ่ายให้กับลูกจ้างตามคำสั่งของแรงงานจังหวัดภูเก็ต ผูกพันกันตามกฎหมายแรงงานซึ่ง****เป็นเรื่องเฉพาะตัว*** *ไม่ใช่ค่าสินไหมทดแทนที่จำเลยที่ 1 ที่ 2 จะต้องรับผิดชดใช้ให้โจทก์*

ส่วนที่จำเลยที่ 1 ที่ 2 ฎีกาว่า ตามฟ้องข้อ 4 (5)(6) โจทก์ไม่ได้ฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 445 เกี่ยวด้วยละเมิด ไม่ชอบที่จำเลยที่ 1 ที่ 2 จะต้องจ่ายให้โจทก์ ที่โจทก์จ่ายให้ลูกจ้างไปโดยข้อผูกพันกันตามกฎหมายแรงงาน ศาลฎีกาเห็นว่าตามฟ้องของโจทก์ก็ได้ความแล้วว่าโจทก์เป็นนายจ้างของลูกจ้างที่ได้รับอันตรายถึงตายและบาดเจ็บเพราะการกระทำโดยประมาทของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นลูกจ้างกระทำไปในทางการที่จ้างของจำเลยที่ 2 ***โจทก์ต้องขาดแรงงานระหว่างลูกจ้างบาดเจ็บ ต้องจ่ายเงินเดือนระหว่างลูกจ้างปฏิบัติงานไม่ได้ โรงงานต้องหยุดกิจการเพราะขาดแรงงานตามฟ้องข้อ 4 (5)(6) ถือได้ว่าโจทก์เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ ด้วยแล้ว จำเลยที่ 1 ที่ 2 จึงต้องรับผิดตามฟ้องข้อ 4 (5)(6)*** *พิพากษายืน”*

คดีดังกล่าวโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายไปทั้งสิ้น 6 ข้อ ข้อ (1) – (4) คือ ค่ารักษาพยาบาล ค่าทำศพ ค่าทดแทน และค่าชดเชย ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าค่าเสียหายดังกล่าวเป็นเรื่องเฉพาะตัวของโจทก์กับลูกจ้าง จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชดใช้ให้โจทก์

ส่วนข้อ (5) คือ ค่าแรงงานระหว่างที่คนงานได้รับบาดเจ็บอยู่ในระหว่างรับการรักษาพยาบาล ตลอดถึงค่าครองชีพอันเป็นกรณีที่โจทก์ต้องจ่ายตามกฎหมาย และ ข้อ (6) คือ ค่าจ้างที่โจทก์ผูกพันต้องจ่ายคนงานโดยไม่ต้องทำงาน เนื่องจากคนงานของโจทก์ได้รับบาดเจ็บในวันเกิดเหตุ ทำให้กิจการโรงงานยางของโจทก์ต้องชะงักไป 2 วัน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าทั้งสองข้อนั้นถือได้ว่าโจทก์เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ แล้ว จำเลยต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้ให้แก่โจทก์

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าคดีดังกล่าวเป็นกรณีที่ลูกจ้างมีทั้งบาดเจ็บและเสียชีวิต หลักที่ได้จากแนวคำพิพากษาฎีกานี้นั่นก็คือ นายจ้างมิใช่ผู้เสียหายโดยตรงแต่เป็นบุคคลภายนอกที่มีสิทธิเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ต้องขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดต่อลูกจ้าง

ของตนจนได้รับบาดเจ็บได้ แต่ในส่วนของลูกจ้างที่เสียชีวิตนั้น ในคดีนี้โจทก์มิได้เรียกร้องค่าเสียหายไป

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๙๘๓/๒๕๒๘

"ลูกจ้างมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่นายจ้าง เมื่อลูกจ้างถูกทำละเมิดจนได้รับบาดเจ็บไม่สามารถทำงานให้นายจ้างได้ นายจ้างย่อมขาดแรงงานและมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทำละเมิด (หรือนายจ้างของผู้ทำละเมิด) โดยคำนวณให้เท่ากับ จำนวนเงินที่นายจ้างชำระให้แก่ลูกจ้างนั้น"

คดีนี้ การไฟฟ้านครหลวงเป็นโจทก์ ฟ้องว่าลูกจ้างจำเลยที่ 1 ขับรถยนต์บรรทุกไปในทางการที่จ้างโดยประมาทชนรถจักรยานยนต์ที่ ก. พนักงานของโจทก์ขับขี่สวนทางมา ก. ได้รับบาดเจ็บสาหัสไม่สามารถทำงานให้โจทก์ได้ตามปกติ ต้องหยุดพักรักษาตัวเป็นเวลา 2 เดือนกับ 18 วัน โจทก์จ่ายเงินเดือนให้ ก. ระหว่างหยุดพักรักษาตัวเพราะเจ็บป่วยเป็นเงิน 11,509.68 บาท ขอบังคับให้จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นนายจ้างและจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นผู้รับประกันภัยรถยนต์ร่วมกันใช้เงินค่าขาดประโยชน์แรงงานเท่าเงินเดือนเป็นเงิน 11,509.68 บาท พร้อมดอกเบี้ยนับแต่วันละเมิด ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายส่วนนี้จากจำเลยที่ 1 พิพากษาแก้เป็นให้ยกฟ้องโจทก์จึงฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า **เมื่อ ก. เป็นลูกจ้างของโจทก์ ก็มีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่โจทก์** การที่ลูกจ้างของจำเลยที่ 1 กระทำละเมิดต่อ ก. จนได้รับอันตรายบาดเจ็บไม่สามารถทำการงานให้แก่โจทก์ได้ตามปกติโจทก์ย่อมขาดแรงงานและมีสิทธิที่จะได้รับค่าสินค้าไหมทดแทนจากจำเลยที่ 1 **โดยคำนวณให้เท่ากับจำนวนเงินที่โจทก์ชำระให้แก่ ก. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕**

จากคำพิพากษาฎีกาข้างต้น จะเห็นได้ว่าศาลได้วางหลักให้คำว่า "บุคคลภายนอก" หมายถึง นายจ้าง และยังได้วางหลักว่า "ลูกจ้างมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่นายจ้าง" โดยคิดคำนวณค่าเสียหายให้แก่นายจ้างจากเงินเดือนที่นายจ้างได้จ่ายไป ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว โดยหลักของการประกอบธุรกิจนั้นส่วนใหญ่ลูกจ้างย่อมจะต้องสามารถหารายได้ให้แก่บริษัทได้มากกว่าจำนวนเงินเดือนที่ตนเองได้รับ ดังนั้น ความเสียหายของนายจ้างในกรณีที่ลูกจ้างไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ให้ได้นั้น อาจจะมากกว่าจำนวนเงินเดือนที่นายจ้างได้จ่ายไปก็เป็นได้ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่ลูกจ้างลาป่วยหรือลาคลอดบุตร นายจ้างก็ยังคงต้องจ่ายเงินเดือนให้แก่ลูกจ้างอยู่ดีและไม่สามารถที่จะไปเรียกร้อง

เอาค่าขาดแรงงานจากใครได้ ซึ่งความเจ็บป่วยหรือการมีบุตรนั้น ต่างก็สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อไม่ต่างอะไรกับการเกิดอุบัติเหตุ ดังนั้น ในการตีความและการปรับใช้บทบัญญัติดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงที่มาและวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศเพื่อที่จะหาแนวทางในการตีความและการปรับใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายต่อไป

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๑๔/๒๕๓๓

"การกระทำละเมิดของ ช. เป็นเหตุให้โจทก์ต้องขาดประโยชน์จากแรงงานของ ส. ทั้งๆ ที่โจทก์มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินเดือนให้แก่ ส. ในระหว่างนั้น โจทก์ย่อมได้รับความเสียหาย ชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยทั้งสามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 445 ประกอบด้วยมาตรา 425 และ มาตรา 887

แม้จำเลยที่ 3 จะจ่ายค่าขาดประโยชน์แรงงานให้ ส. ไปแล้วและระหว่างที่ ส. พักรักษาตัวเนื่องจากถูกรถชน ส. มีสิทธิลาป่วยได้ก็ตาม แต่ก็ไม่ตัดสิทธิโจทก์ซึ่งเป็นนายจ้าง ส.ที่จะฟ้องเรียกค่าขาดประโยชน์จากแรงงานจากจำเลยอีก

โจทก์มิใช่ผู้ต้องเสียหายโดยตรง แต่เป็นเพียงนายจ้างที่ต้องขาดแรงงานไปเท่านั้น จึงยังถือไม่ได้ว่าจำเลยผิดนัดนับแต่เวลาที่ทำละเมิดและทางนำสืบของโจทก์ก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยผิดนัดตั้งแต่เมื่อใด โจทก์จึงไม่มีสิทธิคิดดอกเบี้ยก่อนฟ้องคดี"

เมื่อพิจารณาคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าโจทก์ต้องนำสืบให้ศาลเห็นว่าจำเลยผิดนัดเมื่อใด จึงจะสามารถเริ่มคิดดอกเบี้ยได้ ซึ่งขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๖ ที่ได้วางหลักไว้ว่า หนี้อันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด ซึ่งผลของคำพิพากษาฎีกาฉบับนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าในคดีละเมิดนั้น อาจมีผู้เสียหายอื่นที่มิใช่ผู้เสียหายโดยตรง มีสิทธิที่จะเรียกร้องเอาค่าเสียหายกับผู้ที่กระทำละเมิดได้ แต่ผู้ที่มิใช่ผู้เสียหายโดยตรงนั้นต้องนำสืบให้ศาลเห็นว่าจำเลยผิดนัดเมื่อใด จึงจะมีสิทธิคิดดอกเบี้ยในค่าเสียหายได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๖๐/๒๕๓๕

"จำเลยขับรถยนต์โดยประมาทชน ก. พนักงานของโจทก์ได้รับบาดเจ็บต้องหยุดงานเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลรวม 17 วัน โจทก์ซึ่งเป็นนายจ้างได้จ่ายเงินเดือนให้ในระหว่างหยุดงาน 17 วัน เป็นเงิน 8,257 บาท ก. เป็นพนักงานมีหน้าที่จะต้องประกอบการงานในอุตสาหกรรมให้แก่โจทก์เป็นประจำ จึงมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่โจทก์ การละเมิดของจำเลยเป็นเหตุให้ก. ไม่สามารถประกอบการงานให้โจทก์ได้ตามปกติเป็นเหตุให้โจทก์

ขาดประโยชน์จากการงานของ ก. โจทก์ย่อมได้รับความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 445 ชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยในส่วนนี้ การไฟฟ้านครหลวงโจทก์ประกอบกิจการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าเพื่อหากำไร และเป็นกิจการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้แรงงานและทุนมาก จึงเป็นอุตสาหกรรมตามความหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 445"

คำพิพากษาฎีกานี้เป็นการตีความขยายถ้อยคำในตัวบทของมาตรา ๔๔๕ ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ ในการเรียกค่าขาดแรงงานตามมาตรา ๔๔๕ นั้น กิจการของนายจ้างจะต้องเป็นกิจการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้แรงงานและทุนมาก นายจ้างจึงจะสามารถเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้ ดังนั้น ลูกจ้างในบ้าน เด็กเสิร์ฟร้านอาหาร ไม่ใช่อุตสาหกรรม ถ้าหากมีผู้มากระทำละเมิดลูกจ้างเหล่านี้ นายจ้างก็ไม่สามารถเรียกค่าขาดแรงงานตามมาตรา ๔๔๕ ได้ จึงก่อให้เกิดข้อพิจารณาว่าเพราะเหตุใดนายจ้างที่มิได้ประกอบกิจการขนาดใหญ่จึงไม่มีสิทธิที่จะเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตน

2.5.2 กรณีที่นายจ้างไม่สามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๒๐/๒๔๗๙

"การที่จำเลยบอกเจ้าพนักงานจับกุมลูกจ้างผู้อื่นอันมีมูลอาจเป็นผิดในทางอาญานั้น เป็นอำนาจอันชอบด้วยกฎหมายของจำเลยที่จะกระทำได้ แม้จะเป็นเหตุให้ลูกจ้างต้องถูกคุมขังแลโจทก์ผู้เป็นนายจ้างได้รับความเสียหายเพราะเหตุนี้ โจทก์ก็หามีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดได้ไม่"

คดีนี้ บ. เป็นนายท้ายเรือของโจทก์ โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายโดยอ้างว่าจำเลยละเมิดแกล้งบอกเจ้าพนักงานให้จับกุม บ. ลูกจ้างของโจทก์ เป็นเหตุให้โจทก์ต้องเสียหายเป็นเงิน 1,250 บาท ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า *"กรณีแห่งข้อเท็จจริงมีมูลไปในทางความผิดฐานฉ้อโกง จำเลยมีอำนาจอันชอบด้วยกฎหมายที่จะนำเจ้าพนักงานจับกุม บ. ผู้กระทำผิดได้ หาเป็นการละเมิดสิทธิแต่ประการใดไม่ แม้โจทก์ผู้เป็นนายจ้างจะได้รับความเสียหายจำเลยก็มิต้องรับผิด"*

ในคดีนี้ ส. ได้หมายเหตุไว้ท้ายฎีกาว่า "การที่จะเรียกร้องเอาค่าขาดแรงงานมาตรา ๔๔๕ ได้ ต้องเป็นแรงงานที่ได้เป็นคุณแก่อุตสาหกรรม ซึ่งการที่ทำการลากจูงเรือเช่นคดีนี้จะเรียกว่าเป็นอุตสาหกรรมได้หรือไม่ก็ยังน่าคิดสงสัย ถ้าไม่ใช่อุตสาหกรรมโจทก์ก็ไม่มีทางจะเรียกร้องเอาอะไรจากจำเลยได้"

จะเห็นได้ว่าในคดีนี้โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของจำเลยนั้นเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือ จำเลยได้ใช้สิทธิร้องทุกข์ขอให้จับกุมคนของโจทก์โดยสุจริต ซึ่งการร้องทุกข์เช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการผิดกฎหมายหรือมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ข้อที่น่าพิจารณานั่นก็คือ ในคดีนี้โจทก์เป็นบุคคลธรรมดาและกิจการของโจทก์ก็มิได้เป็นอุตสาหกรรมแต่อย่างใด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๘๐/๒๕๑๖

"เจตนารมณ์ของประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๙ เพื่อมิให้ใช้พระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นเครื่องมือยุยงส่งเสริมให้เกิดความร้าวรานระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ทำลายความเห็นใจและการประนีประนอมระหว่างกัน จึงกำหนดหน้าที่ให้นายจ้างจ่ายเงินค่าทดแทนที่ลูกจ้างได้ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้างหรือเจ็บป่วยด้วยโรคซึ่งเกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงาน ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้เป็นกฎหมายพิเศษใช้บังคับระหว่างนายจ้างและลูกจ้างโดยเฉพาะ มิได้เกี่ยวกับบุคคลภายนอกเลยไม่มีกฎหมายให้สิทธิโจทก์ผู้เป็นนายจ้างฟ้องผู้ทำละเมิดต่อลูกจ้างให้ชดใช้เงินประเภทนี้ได้ ฉะนั้น การที่โจทก์ผู้เป็นนายจ้างต้องจ่ายเงินค่าทดแทน ๒,๒๐๐ บาท ให้นายพัฒน์ลูกจ้างไป โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกร้องเอาจากจำเลยผู้เป็นบุคคลภายนอก ทั้งนี้ เทียบได้กับกรณีที่ข้าราชการของรัฐถูกรถชนตาย รัฐต้องจ่ายบำเหน็จบำนาญไป แต่รัฐไม่มีสิทธิเรียกร้องเอาเงินจำนวนนี้จากผู้ทำละเมิดได้ อีกทั้ง กรณีเช่นนี้จำเลยที่ ๑ มิได้กระทำละเมิดต่อโจทก์โดยตรง กฎหมายที่จะบังคับให้จำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดต่อโจทก์ในกรณีเช่นนี้ก็ไม่มีด้วย"

จากคำพิพากษาฎีกานี้ ได้ก่อให้เกิดเป็นแนวทางสำหรับคำพิพากษาต่อๆ มาว่า "เงินทดแทน"[22] ที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างในกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายในขณะปฏิบัติงานให้แก่นายจ้างนั้น ไม่มีกฎหมายใดให้สิทธินายจ้างฟ้องผู้ที่ทำละเมิดต่อลูกจ้างให้ชดใช้เงินประเภทนี้ได้

อย่างไรก็ดี จะเห็นได้ว่านอกจากเงินทดแทนแล้ว พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฯ มาตรา ๓๒ ยังกำหนดให้นายจ้างต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างตลอดเวลาที่ลาป่วย 1 ปี ไม่เกิน 30 วันทำงาน ซึ่งในการนับวันลาป่วยนั้นกฎหมายไม่ให้ถือเอาวันที่ลูกจ้างเจ็บป่วยเนื่องจากการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน รวมทั้งวันลาคลอด นับรวมเข้ากับวันลาป่วยตาม

---

[22] พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕ "เงินทดแทน" หมายความว่า เงินที่จ่ายเป็นค่าทดแทน ค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน และค่าทำศพ

มาตรา ๓๒[23] อีกทั้ง นายจ้างยังต้องแบกรับภาระสำหรับค่าใช้จ่ายในกรณีที่ต้องหาคนมาแทนในระหว่างที่ลูกจ้างนั้นไม่สามารถมาปฏิบัติงานได้อีกด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๖๔/๒๕๒๕

"การที่ลูกจ้างของโจทก์ต้องเสียชีวิต เพราะการกระทำละเมิดของลูกจ้างจำเลยนั้น ถือไม่ได้ว่าโจทก์ต้องขาดแรงงาน เพราะเมื่อลูกจ้างโจทก์เสียชีวิต การจ้างแรงงานย่อมเป็นอันเลิกกัน โจทก์ไม่ได้แรงงาน แต่ขณะเดียวกันโจทก์ก็ไม่ต้องให้สินจ้าง โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้จากจำเลย"

ในคดีดังกล่าวองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยเป็นโจทก์ฟ้องว่านายแล สามเตี้ย ลูกจ้างของจำเลยที่ 1 ขับรถบรรทุกสิบล้อไปในทางการที่จ้างชนรถยนต์ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยโดยความประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้รถยนต์ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยเสียหายและพนักงานขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยถึงแก่ความตาย จำเลยที่ 2 เป็นบริษัทจำกัดผู้รับประกันภัยรถยนต์ของจำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดร่วมด้วยขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายเป็นค่ารถยนต์ 232,000บาท ค่าขาดแรงงานจากพนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่เสียชีวิต 25,230 บาท และค่าทดแทนที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยต้องจ่ายไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงานเป็นเงิน 674,770 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 932,000 บาทพร้อมดอกเบี้ย

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เหตุรถชนกันเกิดจากความประมาทเลินเล่อของลูกจ้างจำเลยที่ 1 แต่รถขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยใช้งานมานาน จึงกำหนดค่าสินไหมทดแทนของรถองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยเป็นเงินเพียง 200,000 บาท และวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับค่าขาดแรงงานขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 575 บัญญัติว่า "อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่านายจ้างและนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้" **เมื่อพนักงานโจทก์เสียชีวิต การจ้างแรงงานย่อมเป็นอันเลิกกัน โจทก์ไม่ได้แรงงาน แต่ขณะเดียวกันโจทก์ก็ไม่ต้องให้สินจ้าง จึงถือไม่ได้ว่าการที่พนักงานโจทก์เสียชีวิตเป็นเหตุให้โจทก์ต้องขาดแรงงาน โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้**

---

[23] พงษ์รัตน์ เครือกลิ่น, <u>คำอธิบายกฎหมายแรงงานเพื่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์</u> (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๖, มกราคม ๒๕๕๒). หน้า ๑๘๖.

ท่านศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์ ได้ให้หมายเหตุไว้ท้ายฎีกาฉบับนี้ว่า “ม.๔๔๕ นี้เขียนตาม ม.๘๔๕ ของประมวลแพ่งเยอรมันตามคำแปลภาษาอังกฤษของ Chung Hui Wang ซึ่งมีหมายเหตุว่า ความผูกพันในครัวเรือนต้องเป็นความผูกพันตามกฎหมาย ไม่รวมถึงสัญญาจ้างแรงงานรับใช้การงานในครัวเรือน แต่ตามความที่บัญญัติถึงแรงงานในอุตสาหกรรมย่อมต้องเข้าใจว่าเป็นแรงงานตามสัญญาเป็นธรรมดา ที่ว่าขาดแรงงานไปเพราะลูกจ้างถูกละเมิดถึงตายนั้น ต้องเข้าใจว่าขาดแรงงานที่เคยได้รับซึ่งจะได้รับต่อไปถ้าไม่มีการละเมิดทำให้ลูกจ้างตาย การที่จะแปลว่าเป็นแรงงานที่ได้รับเมื่อตายแล้วนั้นไม่มีใครเข้าใจเช่นนั้นได้ เช่นเดียวกับสามีภรรยาและบุตร เมื่อตายแล้วก็จะมีบริการให้กันไม่ได้อยู่เอง”

คดีนี้ ศาลฎีกาเพียงแต่ให้เหตุผลว่านายจ้างไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากเมื่อลูกจ้างตายสัญญาจ้างย่อมระงับ นายจ้างไม่ต้องจ่ายสินจ้างจึงไม่ถือว่านายจ้างขาดแรงงาน ซึ่งขัดกับถ้อยคำในมาตรา ๔๔๕ ที่ได้บัญญัติให้บุคคลภายนอกมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนที่เขาต้องขาดแรงงานอันเนื่องมาจากความตายของผู้เสียหายได้ ในกรณีนี้จึงมีปัญหาต้องพิจารณาว่า การที่ลูกจ้างเสียชีวิตจะถือว่านายจ้างไม่ได้รับความเสียหาย เนื่องจากนายจ้างไม่ต้องจ่ายค่าจ้างจริงหรือ ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงจะถือได้หรือไม่ว่าค่าขาดแรงงานนั้นจะต้องคำนวณจากค่าจ้างที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างในขณะที่ลูกจ้างได้รับบาดเจ็บเท่านั้น

ในกรณีดังกล่าว ท่านศาสตราจารย์ศักดิ์ สนองชาติ ได้อธิบายไว้ว่า ถ้าผู้ตายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้แก่บุคคลภายนอกในอุตสาหกรรมของเขา เมื่อผู้ตายถูกทำละเมิดถึงแก่ความตาย บุคคลภายนอกนั้นย่อมมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทำละเมิดเพื่อความเสียหายที่ขาดการงานไปได้ หน้าที่ทำการงานตามสัญญาก็ถือเป็นความผูกพันตามกฎหมาย เช่น ผู้ตายเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ถูกทำละเมิดยังไม่ตายทันที เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลได้ ๑ เดือนจึงตาย ระหว่างนั้นนายจ้างต้องจ่ายค่าจ้างให้โดยไม่ได้รับการทำงานตอบแทน นายจ้างย่อมมีสิทธิเรียกเงินที่จ่ายไปเป็นค่าขาดการงานจากผู้ทำละเมิดได้ ถ้าลูกจ้างถูกทำละเมิดถึงแก่ความตายทันที การจ้างแรงงานย่อมเลิก นายจ้างไม่ได้แรงงาน แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ต้องจ่ายสินจ้าง ย่อมไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าชดใช้การขาดการงาน[24]

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการขาดการงานในครัวเรือน แม้สามีหรือภริยาถูกทำละเมิดถึงแก่ความตายทันที การสมรสขาดจากกัน ฝ่ายที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ยังมีสิทธิเรียกค่า

---

[24] ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด และความรับผิดทางละเมิด (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, มิถุนายน ๒๕๔๕). หน้า ๑๕๔.

สินไหมทดแทนเพื่อการขาดการงานในครัวเรือนได้[25] จึงก่อให้เกิดปัญหาที่จำต้องพิจารณาว่าแท้ที่จริงแล้วคำว่า "**ค่าขาดแรงงาน**" นั้น มีความหมายกว้างขวางเพียงใด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๙๐๓/๒๕๓๘

"นายสุชินเป็นเพียงลูกจ้างขับรถในกิจการรับขนสินค้าของโจทก์เท่านั้น นายสุชินไม่มีความผูกพันตามกฎหมายกับโจทก์ที่จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่โจทก์ในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของโจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 445 โจทก์จึงไม่มีสิทธิได้รับค่าเสียหายในส่วนนี้"

ในคดีนี้ โจทก์บรรยายฟ้องว่าโจทก์เป็นเจ้าของรถยนต์บรรทุกมีนายสุชิน เจริญพร เป็นลูกจ้างขับรถส่งสินค้าระหว่างหาดใหญ่ – ปาดังเบซาร์ จำเลยประมาทเลินเล่อ โดยขับรถด้วยความเร็วสูง แซงรถจักรยานยนต์คันหนึ่งซึ่งแล่นอยู่ข้างหน้าเบี่ยงไปทางขวา และพุ่งเข้าชนรถยนต์บรรทุกของโจทก์ที่นายสุชินขับสวนมา นายสุชินได้รับบาดเจ็บสาหัส โจทก์ต้องจ่ายเงินเดือนให้นายสุชินในระหว่างที่ต้องพักรักษาตัว 3 เดือน เป็นเงิน 10,500 บาท

เมื่อพิจารณาจากผลของคำพิพากษาอาจตีความได้ 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก ศาลฎีกามองว่านายสุชินไม่มีความผูกพันตามกฎหมายกับโจทก์ที่จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่โจทก์ในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของโจทก์

ประการที่สอง ศาลฎีกาอาจมองว่ากิจการรับขนสินค้าของโจทก์นั้นมิใช่อุตสาหกรรม เพราะในคดีนี้โจทก์ได้ยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายในนามของโจทก์เอง มิได้ยื่นฟ้องในนามของบริษัทเหมือนดั่งเช่นในคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๔๗/๒๕๒๒ ทั้งมิได้บรรยายฟ้องว่ากิจการของโจทก์นั้นเป็นกิจการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้แรงงานและทุนมาก เหมือนดั่งเช่นในคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๖๐/๒๕๓๕ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในส่วนของคำฟ้องและคำให้การในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์แล้ว ไม่พบว่ามีประเด็นพิพาทว่าโจทก์มิใช่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

[25] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๘๕/๒๕๒๕

2.5.3 กรณีที่ทายาทตามกฎหมายสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๒๘/๒๔๗๐

"จำเลยขับรถยนต์โดยเลินเล่อทับภรรยาโจทก์ตาย โจทก์ฟ้องเรียกค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น กับค่าขาดแรงงาน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๔๓ ตอน ๑ และ ๔๔๕ จากจำเลยได้"

คำพิพากษาฎีกาดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นคำพิพากษาฎีกาที่เก่าแก่ที่สุดที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๔๔๕ และหนึ่งในผู้ที่เข้าร่วมเป็นองค์คณะผู้พิพากษาของการตัดสินคดีนี้ นั่นก็คือ พระยาจินดาภิรมย์ ซึ่งท่านเป็นหนึ่งในคณะกรรมการยกร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๔๕ โดยหลักที่ได้จากคำพิพากษาฎีกานี้ นั่นก็คือ เมื่อโจทก์เรียกค่าเสียหายตามมาตรา ๔๔๓ แล้ว โจทก์ยังคงสามารถเรียกค่าขาดแรงงานตามมาตรา ๔๔๕ ได้อีก แต่อย่างไรก็ตาม ในคดีดังกล่าวศาลฎีกากำหนดให้แค่เงินค่าปลงศพกับค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอื่นๆ ตามมาตรา ๔๔๓ วรรค ๑ และค่าขาดแรงงานตามมาตรา ๔๔๕ เท่านั้น ศาลมิได้กำหนดค่าขาดไร้อุปการะให้กับโจทก์โดยให้เหตุผลว่า *"ความเสียหายนอกจากที่กล่าวแล้ว โจทก์นำสืบได้ว่าโจทก์เสียหายอะไรอีกบ้าง โดยเหตุนี้กรรมการศาลฎีกาจำต้องฟังว่า โจทก์ได้รับความเสียหายเฉพาะที่โจทก์นำสืบได้เท่านั้น"*

สาเหตุที่ผู้วิจัยต้องกล่าวอ้างถึงคำพิพากษาฎีกาดังกล่าว เนื่องจากในปัจจุบันได้มีแนวคำพิพากษาฎีกาที่เปลี่ยนไป กล่าวคือ ได้มีการถือว่าการฟ้องเรียกค่าขาดแรงงานถือเป็นการเรียกร้องค่าขาดไร้อุปการะอย่างหนึ่ง[26] ซึ่งถ้าหากพิจารณาตามแนวคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวข้างต้นก็จะเห็นได้ว่าโจทก์นั้นได้ฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะตามมาตรา ๔๔๓ วรรค ๓ มาด้วย แต่ที่ศาลฎีกามิได้กำหนดให้ เนื่องจากโจทก์ไม่สามารถนำสืบให้ศาลเห็นได้ หาใช่ค่าเสียหายทั้งสองประเภทนั้นเป็นค่าเสียหายอย่างเดียวกันแต่อย่างใด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๘๕/๒๕๒๕

"รถจำเลยขับชนรถโจทก์ จนโจทก์ต้องพิการตลอดชีวิต ภริยาโจทก์ถึงแก่ความตาย จำเลยต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนในการที่โจทก์ต้องขาดไร้อุปการะและขาดแรงงานจากภริยา"

---

[26] **คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๙๐/๒๕๒๖**

จะเห็นได้ว่าคำพิพากษาฎีกานี้ ขัดกับคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๖๔/๒๕๒๕ ซึ่งในตัวบทกฎหมายบทเดียวกันนั้น ควรที่จะมีการตีความให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อภริยาถูกทำละเมิดถึงแก่ความตายในทันที สามีมีสิทธิเรียกค่าขาดแรงงานได้ แต่เหตุใดเมื่อลูกจ้างถูกทำละเมิดถึงแก่ความตายในทันทีและก่อให้เกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการขาดแรงงานเช่นกัน แต่นายจ้างกลับไม่มีสิทธิเรียกค่าขาดแรงงานได้

ในคดีนี้ โจทก์อ้างว่าโจทก์เป็นเจ้าของร้านตัดเสื้อและมีภริยาเป็นผู้ช่วย ทั้งโจทก์และภริยาสามารถหารายได้รวมกันวันละ ๓๘๐ บาท การที่ภรรยาโจทก์ต้องตายลงในครั้งนี้ นอกจากโจทก์ต้องขาดแรงงานจากการเย็บเสื้อของภรรยาไปวันหนึ่งไม่น้อยกว่า ๑๔๐ บาทแล้ว โจทก์ยังต้องขาดผู้ช่วยดูแลกิจการร้าน ขาดแม่บ้านที่จะช่วยแก้ปัญหาและดูแลทุกข์สุขในครอบครัว ศาลฎีกาจึงกำหนดให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนให้โจทก์ในการขาดไร้อุปการะและขาดแรงงานในครัวเรือนจากผู้ตาย เป็นเงินวันละหนึ่งร้อยบาท คิดเป็นเงินปีละ ๓๖,๕๐๐ บาท ในระยะเวลา ๑๐ ปี เป็นเงิน ๓๖๕,๐๐๐ บาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๙๐/๒๕๒๖

“ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ตรวจชำระใหม่ มาตรา 1567(3) โจทก์ทั้งสองผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิให้บุตรทำการงานตามสมควรแก่ฐานานุรูป และมาตรา 1563 บัญญัติให้บุตรจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา ดังนั้นกิจการหรือแรงงานที่บุตรทำให้บิดามารดาก็คือการอุปการะเลี้ยงดูอย่างหนึ่ง เมื่อ ว.บุตรโจทก์ถูกกระทำละเมิดตายลงย่อมทำให้โจทก์ขาดไร้อุปการะจากผู้ตาย โจทก์ฟ้องเรียกค่าขาดแรงงาน ว.ถือได้ว่าเป็นการเรียกร้องค่าขาดไร้อุปการะนั่นเอง การที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าขาดไร้อุปการะให้โจทก์ จึงมิใช่เป็นการพิพากษานอกฟ้อง”

จากแนวคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้นอาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่สับสนได้ เนื่องจาก “ค่าขาดไร้อุปการะ” กับ “ค่าขาดแรงงาน” นั้น มิใช่ค่าเสียหายประเภทเดียวกัน ค่าขาดไร้อุปการะนั้นไม่ต้องคำนึงว่าผู้ตายจะได้อุปการะโจทก์จริงหรือไม่ มีงานทำหรือไม่ แต่ค่าขาดแรงงานนั้น โจทก์จะต้องนำสืบให้ศาลเห็นว่าก่อนตายผู้ตายได้เคยมีหน้าที่ช่วยเหลือทำการงานในบ้านในครัวเรือนอย่างไร โจทก์จึงจะสามารถเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้ที่ทำละเมิดได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๑๒/๒๕๓๕

“การขาดแรงงานในครอบครัวเป็นการขาดไร้อุปการะอย่างหนึ่ง ก่อนตายผู้ตายและโจทก์ที่ 1 ซึ่งเป็นสามีประกอบกิจการร้านอาหารร่วมกับ ป. โดยผู้ตายทำหน้าที่ดูแล

ร้านอาหาร ถือได้ว่าผู้ตายเป็นผู้ทำการงานในครัวเรือนให้แก่โจทก์ที่ 1 โจทก์ที่ 1 จึงมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนการขาดแรงงานในครอบครัวได้ด้วย

ค่าสินไหมทดแทนการขาดไร้อุปการะและค่าสินไหมทดแทนการขาดแรงงานเป็นหนี้เงินที่จะต้องชำระทันที จำเลยจึงต้องเสียดอกเบี้ยนับแต่วันกระทำละเมิดซึ่งเป็นวันผิดนัด"

คดีนี้ เป็นกรณีที่ภรรยาของโจทก์ถูกทำละเมิดจนเสียชีวิต ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าโจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยได้นับแต่วันกระทำละเมิด โดยที่โจทก์ไม่จำเป็นต้องนำสืบให้ศาลเห็นอีกว่าจำเลยผิดนัดเมื่อใด ขัดกับคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๑๔/๒๕๓๓ ทั้งๆ ที่เป็นเรื่องการเรียกค่าขาดแรงงานเหมือนกัน ใช้มาตราเดียวกันในการฟ้องเรียกค่าเสียหาย จะต่างกันก็ตรงที่โจทก์ในคดีก่อนเป็นนายจ้าง ส่วนโจทก์ในคดีนี้เป็นสามีของผู้ตาย ซึ่งจากความแตกต่างดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดข้อพิจารณาว่า ในบทบัญญัติมาตราเดียวกันนั้นจะสามารถวินิจฉัยให้ผลในทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิในการเริ่มคิดดอกเบี้ยต่างกันได้หรือไม่ หรือมาตรา ๔๔๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิในการเรียกค่าขาดแรงงานทั้งผู้ที่เสียหายโดยตรงและผู้ที่มิใช่ผู้เสียหายโดยตรง ผลของคำพิพากษาในส่วนของการเริ่มคิดดอกเบี้ยจึงแตกต่างกัน

2.5.4 กรณีที่ทายาทตามกฎหมายไม่สามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๔๘/๒๕๐๙

"ค่าสินไหมทดแทนค่าขาดไร้อุปการะที่ศาลกำหนดให้นั้น เป็นหนี้ค่าเสียหายในอนาคต มีกำหนดจำนวนแน่นอน ซึ่งโจทก์สามารถบังคับได้ในวันที่ศาลชั้นต้นพิพากษา จึงควรคิดดอกเบี้ยให้นับแต่วันที่โจทก์มีสิทธิได้รับ คือวันที่ศาลชั้นต้นพิพากษา"

คดีนี้ โจทก์ฟ้องว่าโจทก์เป็นบิดาของผู้ตาย อยู่บ้านเดียวกัน จำเลยขับรถโดยประมาทปราศจากความระมัดระวัง เป็นเหตุให้บุตรของโจทก์ตาย โจทก์ฟ้องเรียกค่าปลงศพ 100,000 บาท ค่าขาดไร้อุปการะ 200,000 บาท และค่าขาดแรงงาน 200,000 บาท

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว วินิจฉัยว่า ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นให้โจทก์ ๔๐,๙๖๗ บาท ค่าขาดไร้อุปการะให้โจทก์ ๑๒๐,๐๐๐ บาท ส่วนค่าขาดแรงงานศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าโจทก์ฟ้องเรียกไม่ได้ ทั้งโจทก์และจำเลยมิได้อุทธรณ์ในส่วนของค่าขาดแรงงาน จึงเหลือแต่เพียงประเด็นของค่าขาดไร้อุปการะ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยกำหนดให้โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยของเงินทดแทนค่าขาดไร้อุปการะนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นพิพากษาเป็นต้นไป จึงก่อให้เกิดข้อพิจารณาว่า

ถ้าหากเป็นกรณีของค่าขาดแรงงาน โจทก์จะมีสิทธิคิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นพิพากษาเป็นต้นไป เหมือนดั่งเช่นกรณีของค่าขาดไร้อุปการะหรือไม่ เพราะทั้งค่าขาดแรงงานและค่าขาดไร้อุปการะนั้นต่างก็เป็นหนี้ค่าเสียหายในอนาคตเช่นเดียวกัน สิทธิในการคิดดอกเบี้ยของค่าเสียหายในอนาคตที่มีมูลเหตุจากละเมิดนั้น แท้จริงแล้วควรเริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๘๓/๒๕๓๗

“ขณะถึงแก่ความตาย ผู้ตายมีอายุ 19 ปี ซึ่งตาม พ.ร.บ.รถยนต์พ.ศ.2522 บัญญัติว่า ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตขับรถ และผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์-สาธารณะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ ดังนั้นผู้ตายจึงต้องห้ามมิให้ขับรถยนต์สองแถวรับจ้างซึ่งจัดเป็นรถยนต์สาธารณะตามกฎหมาย การขับรถยนต์สองแถวรับจ้างของผู้ตายถือไม่ได้ว่าเป็นการทำงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานานุรูปตามป.พ.พ. มาตรา 445 โจทก์จึงเรียกค่าเสียหายในส่วนนี้ไม่ได้”

คดีนี้ โจทก์เป็นมารดาของผู้ตาย ศาลฎีกามิได้วินิจฉัยว่าโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายเพราะมิใช่บุคคลภายนอก แต่วินิจฉัยว่าโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายเพราะการขับรถยนต์สองแถวรับจ้างถือไม่ได้ว่าเป็นการทำงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานานุรูป จึงมีข้อน่าพิจารณาว่าถ้าหากผู้ตายมีอายุครบ 25 ปี บริบูรณ์ตามที่กฎหมายกำหนด จะถือว่ารายได้จากการขับรถยนต์สองแถวรับจ้างเป็นรายได้ที่เกิดจากการที่ผู้ตายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือนหรือไม่ หรือในความเป็นจริงแล้วควรจะต้องพิจารณาแค่เพียงว่าการขับรถยนต์สองแถวรับจ้างถือเป็นการทำคุณในครัวเรือนหรือการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือไม่ ซึ่งในกรณีนี้มีข้อน่าสังเกตว่าถ้าหากผู้ตายมีอายุครบ 25 ปี บริบูรณ์ตามที่กฎหมายกำหนด แต่ถ้าหากโจทก์ไม่สามารถนำสืบได้ว่าการขับรถยนต์สองแถวรับจ้างเป็นกิจการในครัวเรือน หรือเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนแล้ว โจทก์จะสามารถเรียกค่าขาดแรงงานได้หรือไม่

อย่างไรก็ตาม คดีดังกล่าวท่านศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธุ์ ได้มีหมายเหตุท้ายคำพิพากษาไว้ว่า “มาตรา ๔๔๕ เป็นเรื่องผู้ต้องเสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอก ฯลฯ แต่ตามมาตรา ๑๕๖๗ (๓) เป็นเรื่องผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิจะให้บุตรทำการงาน ฯลฯ เพื่อจะฝึกนิสัยเด็กให้เป็นคนขยันขันแข็ง มิใช่อยู่เปล่ากลายเป็นคนเกียจคร้าน จะเป็นคุณแก่ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือไม่ก็ต้องทำ”

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๖๗/๒๕๓๘

“ค่าขาดแรงงานในครอบครัวที่ภริยาโจทก์ที่1ถึงแก่ความตายเนื่องจากการทำละเมิดของจำเลยทั้งสามเมื่อโจทก์ที่2 ซึ่งเป็นบุตรของโจทก์ที่1กับผู้ตายอาศัยอยู่บ้านเดียวกับโจทก์ที่1 การที่โจทก์ที่1 จ้างบุคคลอื่นมาทำงานแทนผู้ตายโจทก์ที่2 ย่อมได้รับประโยชน์จากการทำงานของบุคคลอื่นนี้ด้วยทั้งโจทก์ที่2 ก็มิได้จ้างบุคคลอื่นมาช่วยทำงานอีกเมื่อศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้จำเลยทั้งสามใช้ค่าเสียหายส่วนนี้แก่โจทก์ที่1แล้วความเสียหายของโจทก์ที่2ในส่วนนี้ย่อมหมดไปโจทก์ที่2 ไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายในส่วนนี้อีก”

คำพิพากษาฎีกานี้เป็นอีกหนึ่งฉบับที่ยืนยันถึงความแตกต่างระหว่าง “ค่าขาดไร้อุปการะ” ตามมาตรา ๔๔๓ กับ “ค่าขาดแรงงาน” ตามมาตรา ๔๔๕ โดยจะเห็นได้ว่าในส่วนของค่าขาดแรงงานนั้น ศาลจะพิจารณาถึงประโยชน์ที่โจทก์ได้รับตามความเป็นจริง กล่าวคือ โจทก์จะต้องนำสืบให้ศาลเห็นว่าก่อนตายนั้นผู้ตายมีหน้าที่ช่วยเหลือการงานโจทก์อย่างไรบ้าง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๙๐๕/๒๕๓๘

“ขณะที่ผู้ตายยังมีชีวิตอยู่โจทก์ทั้งสองได้ให้ผู้ตายช่วยดำเนินกิจการของบริษัท ว. ที่โจทก์ทั้งสองได้จัดตั้งขึ้นและโจทก์ทั้งสองเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ดังนี้ บริษัท ว.เป็นนิติบุคคลต่างหากจากโจทก์ทั้งสองการที่ผู้ตายช่วยดำเนินกิจการของบริษัท ว.จะถือว่าผู้ตายช่วยดำเนินกิจการของโจทก์ทั้งสองหาได้ไม่ และเมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายโจทก์ทั้งสองต้องจ้างบุคคลภายนอกมาทำงานแทนผู้ตาย ก็เป็นการจ้างมาทำงานให้แก่บริษัท ว.ดังนั้น หากเป็นกรณีที่ต้องขาดแรงงาน บริษัท ว.ก็คือบุคคลที่ต้องขาดแรงงานหาใช่โจทก์ทั้งสองไม่ โจทก์ทั้งสองจึงไม่มีอำนาจฟ้องเรียกค่าขาดแรงงานจากจำเลยทั้งสอง”

คดีนี้ โจทก์ที่ 1 และที่ 2 เป็นบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย ได้ฟ้องให้จำเลยที่ 2 ในฐานะนายจ้างของจำเลยที่ 1 ต้องร่วมกันรับผิดกับจำเลยที่ 1 ใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันเกี่ยวกับการตายของผู้ตายเป็นเงิน 120,000 บาท ค่าขาดแรงงานเพราะในระหว่างที่ผู้ตายยังมีชีวิตอยู่ได้ช่วยเหลือโจทก์ทั้งสองในกิจการงานค้าขายเป็นค่าขาดแรงงานเดือนละ 3,000 บาท เป็นระยะเวลา 10 ปี เป็นเงิน360,000 บาท ค่าขาดไร้อุปการะของโจทก์ทั้งสองคนละ 2,000 บาทหรือเดือนละ 4,000 บาท เป็นเวลา 20 ปี เป็นเงิน 960,000 บาทรวมค่าสินไหมทดแทนทั้งสิ้น 1,440,000 บาท และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ7.5 ต่อปี นับตั้งแต่วันทำละเมิดถึงวันฟ้องเป็นเวลา 4 เดือนเป็นเงิน 36,000 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,476,000 บาท

ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระเงินแก่โจทก์ทั้งสอง1,476,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงินจำนวน1,200,000 บาท แก่โจทก์ทั้งสองพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2531 เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จ แต่จำเลย ที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์จึงพิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน 530,000 บาท นอกจากที่แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์ทั้งสองจึงฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ บัญญัติว่า *"ในกรณีทำให้เขาถึงตาย ฯลฯ ถ้าผู้ต้องหามีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนั้นไซร้ ท่านว่าบุคคลผู้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อที่เขาต้องขาดแรงงานอันนั้นไปด้วย"* และมาตรา ๑๕๖๗ บัญญัติว่า *"ผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิ (1) ฯลฯ (3) ให้บุตรทำการงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานานุรูป (4) ฯลฯ"* ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นว่า **หากบิดาหรือมารดาซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองได้มอบหน้าที่ให้บุตรทำการงานอันใดอันหนึ่งในครัวเรือนแล้วปรากฏมีบุคคลใดทำละเมิดต่อบุตรซึ่งมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานให้แก่บิดามารดาจนถึงแก่ความตาย ผู้ทำละเมิดจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคือค่าขาดแรงงานให้ครัวเรือนให้แก่บิดามารดาที่ต้องขาดแรงงานอันนั้นด้วย** ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าโจทก์ทั้งสองไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าขาดแรงงานดังกล่าว เพราะถือว่าแรงงานที่บุตรทำให้บิดาหรือมารดาก็คือการอุปการะเลี้ยงดูอย่างหนึ่งเท่ากับเป็นการฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะนั่นเอง ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย **เพราะการฟ้องเรียกค่าขาดแรงงานดังกล่าวมิใช่เป็นการฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๔๓ วรรคสาม ซึ่งเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตรานี้มีความมุ่งหมายว่าหากมีการทำละเมิดจนเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย บิดาหรือมารดาของผู้ตายก็ชอบที่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนการขาดไร้อุปการะได้ตามกฎหมายโดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ตายจะมีรายได้หรือได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาหรือไม่ก็ตาม"**

จากคำวินิจฉัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า**บิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายก็ถือเป็นบุคคลภายนอกที่มีสิทธิเรียกค่าขาดแรงงานได้** อย่างไรก็ตาม คดีนี้มีข้อน่าพิจารณาเช่นเดียวกับคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๘๓/๒๕๓๗ กล่าวคือ ถ้าหากคดีนี้โจทก์สามารถนำสืบได้ว่า บริษัท วีวาเคมีคัลส์และปราบศัตรูพืช จำกัด เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ผลของคำ

พิพากษาจะเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะการที่โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตายได้มอบหน้าที่ให้ผู้ตายทำการงานอันใดอันหนึ่งซึ่งเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนแล้ว เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายจากการกระทำละเมิดของจำเลย โจทก์จึงได้รับความเสียหายที่ต้องขาดแรงงานเพราะในขณะที่ผู้ตายมีชีวิตอยู่ ผู้ตายได้ช่วยดำเนินกิจการของบริษัท วีวาเคมีคัลส์และปราบศัตรูพืช จำกัด ซึ่งถ้าหากจะตีความว่าบริษัท วีวาเคมีคัลส์และปราบศัตรูพืช จำกัด ถือเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน[27] โจทก์ทั้งสองก็น่าที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนที่ต้องขาดแรงงานได้

ในทางกลับกันถ้าหากจะตีความว่า มาตรา ๔๔๕ นั้น มิได้หมายความถึงอุตสาหกรรมในครัวเรือน ก็จะยังให้เกิดผลประหลาดในคำพิพากษาตัดสินคดี กล่าวคือ ในกรณีที่บิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายได้มอบหมายหน้าที่ให้บุตรทำการงานอันใดอันหนึ่งในครัวเรือน หากต่อมามีบุคคลใดมาทำละเมิดต่อบุตร บิดามารดาสามารถเรียกค่าขาดแรงงานในครัวเรือนได้ตามมาตรา ๔๔๕ แต่ถ้าหากบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายได้มอบหมายหน้าที่ให้บุตรทำการงานอันใดอันหนึ่งซึ่งเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนแล้ว หากต่อมามีบุคคลใดมาทำละเมิดต่อบุตร บิดามารดากลับไม่สามารถที่จะเรียกค่าขาดแรงงานตามมาตรา ๔๔๕ ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๔๑/๒๕๔๘

“ค่าขาดประโยชน์ที่มารดาเด็กชายดนตรีไม่ได้ประกอบการงานในระหว่างที่เฝ้าดูแลรักษาเด็กชายดนตรี มิใช่เป็นค่าเสียหายที่เด็กชายดนตรีพึงเรียกร้องได้ในกรณีที่มีผู้ทำละเมิดต่อเด็กชายดนตรีทำให้เด็กชายดนตรีได้รับความเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 444, 445 และ 446 จึงไม่อาจกำหนดให้ได้”

คำพิพากษาฎีกานี้ ถือเป็นตัวอย่างให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงปัญหาในการเรียกค่าเสียหาย เนื่องจากความไม่รู้ของโจทก์ว่าตนมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามกฎหมายได้อย่างไรบ้าง ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงนั้นโจทก์ได้รับความเสียหาย กล่าวคือ ครอบครัวโจทก์ต้องขาดรายได้จากการทำงานเนื่องจากภรรยาของโจทก์ต้องลาออกจากงานเพื่อมาดูแลบุตรชายที่พิการเนื่องจากการกระทำละเมิด แต่ค่าเสียหายดังกล่าวไม่มีกฎหมายกำหนดให้โจทก์มีสิทธิเรียกได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคำฟ้องของโจทก์พบว่า โจทก์ฟ้องเรียกค่ารักษาพยาบาลและค่ารักษาพยาบาลใน

---

[27] พันธวัศ สัมพันธ์พานิช, ประเภทของอุตสาหกรรม [ออนไลน์], 5 ธันวาคม 2553. “อุตสาหกรรมในครัวเรือน (Cottage or Household Industry) หมายถึง อุตสาหกรรมการผลิตสิ่งของสำหรับใช้เองในครอบครัวหรือจำหน่ายเป็นรายได้พิเศษ ซึ่งมักจะใช้เวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลักมาดำเนินการโดยใช้แรงงานของตนเอง หรือของสมาชิกในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ หากจะมีการจ้างแรงงานของคนอื่นบ้างก็ทำกันเป็นครั้งคราว” (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า ๒๒. แหล่งที่มา http://www.eric.chula.ac.th/eric/course/doc/Geo_Fact_week8.pdf

อนาคต รวมทั้ง ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการงานสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วนในเวลาอนาคต ตามมาตรา ๔๔๔ และค่าสินไหมทดแทนเพื่อความที่เสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินตามมาตรา ๔๔๖ แต่โจทก์มิได้ฟ้องเรียกค่าขาดแรงงานตามมาตรา ๔๔๕ ไป ศาลจึงไม่อาจกำหนดค่าเสียหายให้ได้

จากแนวคำพิพากษาฎีกาทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่ามาตรา ๔๔๕ ยังคงมีปัญหาในส่วนของการตีความและการปรับใช้กฎหมาย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ความหมายและขอบเขตของถ้อยคำเพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งผู้เขียนจะอธิบายถึงปัญหาอย่างละเอียดในหัวข้อถัดไป

2.6 ปัญหากฎหมายของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อได้พิจารณาจากแนวคำพิพากษาฎีกาในหัวข้อ 2.5 จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติมาตรา ๔๔๕ ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการตีความและการปรับใช้ตัวบทกฎหมายโดยมีถ้อยคำที่เป็นปัญหาในการตีความดังนี้

2.6.1 ปัญหาเรื่องความหมายและขอบเขตของคำว่า “บุคคลภายนอก” ที่มีสิทธิในการเรียกค่าขาดแรงงาน

คำว่า “บุคคลภายนอก” นั้น พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง บุคคลที่มิได้เป็นคู่กรณีหรือคู่สัญญา แต่อาจมีสิทธิเกี่ยวข้อง, บุคคลที่สาม

เมื่อพิจารณาจากแนวคำพิพากษาฎีกาที่ได้วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อ 2.5 จึงอาจกล่าวได้ว่า คำว่า “**บุคคลภายนอก**” ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ ศาลฎีกาได้หมายถึงบุคคล 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ ทายาทโดยชอบด้วยกฎหมาย และกลุ่มที่สอง คือ นายจ้าง

ปัญหาประการแรกที่เกิดขึ้น คือ ทายาทโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นสามารถเรียกเอาค่าขาดแรงงานพร้อมทั้งคำนวณดอกเบี้ยได้นับตั้งแต่วันที่ทำละเมิด แต่ในส่วนของนายจ้างนั้นยังไม่มีความชัดเจนว่าความเสียหายของนายจ้างเกิดขึ้นนับตั้งแต่วันที่ทำละเมิด หรือนับตั้งแต่วันที่นายจ้างจำต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างในระหว่างที่ลูกจ้างบาดเจ็บและไม่สามารถมาปฏิบัติงานได้ เพราะในส่วนของทายาทตามกฎหมายนั้น คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๑๒/๑๔๒๔ ได้วางหลักเอาไว้

อย่างชัดเจนว่าค่าสินไหมทดแทนการขาดแรงงานเป็นหนี้เงินที่จะต้องชำระทันทีและต้องเสียดอกเบี้ยนับแต่วันกระทำละเมิดซึ่งเป็นวันผิดนัด สอดคล้องกับมาตรา ๒๐๖ ที่วางหลักไว้ว่า หนี้ที่เกิดจากมูลละเมิด ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมานับตั้งแต่วันทำละเมิด แต่ในส่วนของนายจ้างนั้นยังไม่มีคำพิพากษาฎีกาใดที่วางหลักให้นายจ้างสามารถเรียกค่าเสียหายและคำนวณดอกเบี้ยได้นับตั้งแต่วันที่ทำละเมิด

ปัญหาประการที่สอง คือ เรื่องของการคิดคำนวณค่าเสียหาย เนื่องจากคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๑๒/๒๕๓๕ ได้วางหลักในการคิดคำนวณค่าเสียหายที่เรียกโดยทายาทโดยชอบด้วยกฎหมายไว้ กล่าวคือ สามีอ้างว่าภรรยาเป็นผู้ดูแลร้านอาหารตลอดจนรับผิดชอบดูแลด้านการเงิน เมื่อภรรยาถูกทำละเมิดจนเสียชีวิต สามีต้องจ้างคนอื่นมาดูแลแทนเสียค่าจ้างเดือนละ 1,700 บาท เป็นเวลา 5 ปี คิดเป็นเงิน 102,000 บาท เป็นที่น่าสังเกตว่าหลักเกณฑ์ในการคิดคำนวณค่าขาดแรงงานดังกล่าวนั้น เป็นกรณีที่สามีโดยชอบด้วยกฎหมายเรียกเอากับผู้ที่มาทำละเมิดภรรยาของตนจนถึงแก่ความตาย ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ในกรณีที่นายจ้างจะเรียกเอาค่าขาดแรงงานเอากับผู้ที่มาทำละเมิดลูกจ้างของตนนั้น จะสามารถนำเอาหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นมาปรับใช้ได้หรือไม่ กล่าวคือ ในกรณีที่นายจ้างต้องจ้างผู้อื่นมาทำหน้าที่แทนในระหว่างที่ลูกจ้างไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้นั้น ค่าใช้จ่ายที่นายจ้างต้องเสียไปจะสามารถไปเรียกเอากับผู้ที่กระทำละเมิดได้หรือไม่

ในทางกลับกันในกรณีที่ภรรยาเพียงแต่ได้รับบาดเจ็บ ไม่สามารถช่วยเหลือสามีดูแลร้านอาหารได้ชั่วคราว และสามีก็มิได้จ้างใครมาทำหน้าที่แทน สามีจะสามารถเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดภรรยาของตนได้หรือไม่ และถ้าได้ สามีจะใช้หลักเกณฑ์ใดในการคิดคำนวณเรียกค่าเสียหาย

บทบัญญัติมาตรา ๔๔๕ ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “ในกรณีทำให้เขาถึงตายหรือให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี...” จากถ้อยคำในบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าบุคคลภายนอกสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ 3 กรณี กล่าวคือ กรณีเสียชีวิต กรณีเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย และกรณีเสียเสรีภาพ

ในกรณีเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยนั้น แนวคำพิพากษาได้วางบรรทัดฐานไว้ในทิศทางเดียวกันว่านายจ้างสามารถเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้ เท่ากับจำนวนเงินที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างไปในระหว่างที่ลูกจ้างไม่สามารถมาปฏิบัติงานให้แก่นายจ้างได้ แต่ในกรณีเสียชีวิตนั้น ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า นายจ้างไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อที่ต้องขาดแรงงานได้ เนื่องจากเมื่อลูกจ้างตายสัญญาจ้างย่อมระงับ นายจ้างไม่ต้องจ่าย

สินจ้างจึงไม่ถือว่านายจ้างขาดแรงงาน แต่ในทางกลับกัน กรณีที่ภรรยาเสียชีวิตจากการถูกกระทำละเมิดนั้น สามีกลับสามารถที่จะเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดภรรยาของตนได้

จากการที่ศาลฎีกาได้วางแนวทางในการวินิจฉัยไว้ต่างกัน ทั้งๆ ที่เป็นมาตราเดียวกันนั้น ก่อให้เกิดข้อสงสัยที่ว่า จะเป็นไปได้หรือไม่ที่คำว่า “บุคคลภายนอก” ในบทบัญญัติมาตรา ๔๔๕ นั้น จะหมายถึงเฉพาะแต่เพียงบุคคลในครอบครัวที่ผู้เสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนเท่านั้น ซึ่งผู้ที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายนั้น ก็ได้แก่ สามีภริยาที่จดทะเบียนสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดามารดา บุตรบุญธรรมโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรม ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ และผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น มิได้มีความหมายรวมถึงนายจ้างที่มีความผูกพันกับลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานแต่อย่างใด

2.6.2 ปัญหาเรื่องความหมายและขอบเขตของคำว่า “ความผูกพันตามกฎหมาย”

ตามที่ผู้เขียนได้เคยกล่าวไว้เกี่ยวกับทัศนคติของนักกฎหมายระบบซีวิลล์ ลอว์ ในเรื่องของการปรับใช้และการตีความกฎหมายที่ว่า “ถ้อยคำที่มีความชัดเจนแล้วไม่จำเป็นต้องตีความ” นั้น ไม่อาจปรับใช้ได้กับทุกสถานการณ์เสมอไป สามารถเห็นตัวอย่างได้จากคำว่า “**ความผูกพันตามกฎหมาย**” ที่ดูเหมือนเป็นคำที่มีความหมายชัดเจนในตัวเองอยู่แล้ว แต่ก็ยังมีนักวิชาการที่ได้ตีความเอาไว้แตกต่างกันอย่างโดยสิ้นเชิง โดยฝ่ายแรกได้ให้ความเห็นไว้ว่า ในบทบัญญัติของมาตรา ๔๔๕ นั้น นอกจากสิทธิหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ยังอาจมีสิทธิหน้าที่ตามสัญญาอันเป็นความผูกพันตามกฎหมาย ซึ่งสิทธิหน้าที่ตามสัญญาดังกล่าวย่อมถือว่าเป็นกฎหมายอย่างหนึ่งระหว่างคู่สัญญา (Conventional law) ซึ่งมีที่มาจากการตกลงกัน จึงถือได้ว่าเป็นความผูกพันตามกฎหมาย ตามมาตรา ๔๔๕ นี้เช่นเดียวกัน เช่น นายจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน เป็นต้น[28] ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่าสิทธิของบุคคลในครัวเรือนเกิดขึ้นโดยกฎหมายกำหนด ส่วนการงานของบุคคลภายนอกในอุตสาหกรรมย่อมเกิดจากสัญญา[29]

จะเห็นได้ว่าจากความเห็นของทั้งสองท่านดังกล่าวข้างต้นนั้น ต่างยอมรับว่าความผูกพันระหว่างนายจ้างลูกจ้างเป็นความผูกพันตามสัญญา แต่ท่านศาสตราจารย์ไพจิตร

---

[28] ไพจิตร ปุญญพันธุ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด และหลักกฎหมายลักษณะละเมิด เรื่องข้อสันนิษฐานความผิดทางกฎหมาย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, สิงหาคม ๒๕๔๖). หน้า ๒๑๐.

[29] จิตติ ติงศภัทิย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ มาตรา ๓๕๔ – ๔๕๒ (กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๕ แก้ไขเพิ่มเติม, ๒๕๒๖). หน้า ๓๑๕.

ปุญญพันธุ์ ตีความว่า**สัญญาถือเป็นกฎหมายอย่างหนึ่งระหว่างคู่สัญญา**โดยการอ้างอิงจากหลักกฎหมายแพ่งของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส นายจ้างจึงมีสิทธิที่จะเรียกค่าขาดแรงงานจากบุคคลภายนอกที่มาทำละเมิดลูกจ้างได้

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ผลของ “ความผูกพันตามกฎหมาย” กับ “ความผูกพันตามสัญญา” นั้น มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ความผูกพันตามกฎหมายนั้นก่อให้เกิด “สิทธิเด็ดขาด” หมายถึง สิทธิของบุคคลหนึ่งที่บุคคลอื่นๆ ทุกคนในสังคมต้องเคารพ ส่วนความผูกพันตามสัญญานั้นก่อให้เกิด “สิทธิสัมผัส” ซึ่งเป็นสิทธิที่บุคคลหนึ่งมีต่อบุคคลอีกคนหนึ่งเท่านั้นและเฉพาะบุคคลที่มีหน้าที่เท่านั้นที่ต้องเคารพ ปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ ในกรณีละเมิดที่เกิดแก่ลูกจ้างนั้น นายจ้างได้รับความเสียหายแก่สิทธิเด็ดขาดของตนด้วยหรือไม่ และสิทธิเด็ดขาดที่นายจ้างได้รับผลกระทบนั้นคืออะไร

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิเคราะห์ถึงคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๙๘๓/๒๕๒๘ ที่ศาลฎีกาได้วางหลักไว้ว่า *“ลูกจ้างมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่นายจ้าง”* จึงก่อให้เกิดข้อสงสัยว่า “**ความผูกพันตามกฎหมาย**” ในที่นี้ควรจะหมายถึง ความผูกพันตามสัญญาจ้างแรงงาน หรือความผูกพันทางสายสัมพันธ์ครอบครัวที่กฎหมายได้บัญญัติรับรองไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น ตัวอย่างเช่น สามีภรรยามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูกัน (มาตรา ๑๔๖๑) หรือบิดามารดาต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ (มาตรา ๑๕๖๔) เป็นต้น เนื่องจากมาตรา ๔๔๓ ซึ่งเป็นมาตราที่อยู่ในหมวดเรื่องค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดเช่นเดียวกันกับมาตรา ๔๔๕ ต่างมีถ้อยคำที่เหมือนกัน นั่นก็คือ คำว่า “ตามกฎหมาย”

ตามมาตรา ๔๔๓ ผู้ที่จะมีสิทธิเรียกค่าขาดไร้อุปการะได้นั้น หมายเฉพาะถึงผู้มีสิทธิได้รับการอุปการะจากผู้ตายตามกฎหมาย ซึ่งได้แก่ สามีภริยาตามมาตรา ๑๔๑๖ วรรคสอง บิดามารดาตามมาตรา ๑๕๖๓ บุตรผู้เยาว์ตามมาตรา ๑๕๖๔ วรรคแรก บุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วแต่ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองไม่ได้ตามมาตรา ๑๕๖๔ วรรคสอง บุตรบุญธรรมที่เป็นผู้เยาว์และบุตรบุญธรรมซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองไม่ได้ตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ ผู้รับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ และทารกในครรภ์มารดาตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง เท่านั้น ส่วนภริยาน้อยหรือภริยาที่อยู่กินกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรส หรือบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีสิทธิเรียกค่าขาดไร้อุปการะได้ ดังนั้น จะเป็นไปได้หรือไม่ที่มาตรา ๔๔๕ ที่มีถ้อยคำว่า “ตามกฎหมาย” เหมือนกับมาตรา ๔๔๓ จะตีความให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ที่จะมีสิทธิเรียกค่าขาดแรงงานได้นั้น หมายเฉพาะถึงผู้ที่มีความผูกพันกันทางสายสัมพันธ์ครอบครัวที่กฎหมายได้บัญญัติรับรองไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

2.6.3 ปัญหาเรื่องความหมายและขอบเขตของคำว่า “อุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก”

คำว่า “อุตสาหกรรม” นั้น พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงบัญญัติให้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Industry” ซึ่งหมายถึง ความอุตสาหะขยันหมั่นเพียร และหมายถึง งานที่ต้องใช้คนจำนวนมากและใช้เทคโนโลยี[30] ส่วนพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ทุนและแรงงานเพื่อผลิตสิ่งของหรือจัดให้มีบริการ เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ นั้นมีที่มาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ถึงแก่ความตายหรือได้รับความเสียหายต่อร่างกายอนามัย หรือในกรณีที่เสียเสรีภาพ บุคคลที่ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะต้องชดใช้ค่าขาดการงานหากผู้เสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติงานในครัวเรือนหรือธุรกิจของครัวเรือน...”[31]

ในกรณีดังกล่าว ท่านอาจารย์พจน์ ปุษปาคม ได้อธิบายไว้ว่า ถ้าผู้ตายทำสัญญาจะทำการงานเพื่อผลสำเร็จของงานที่ต้องใช้ความสามารถ แล้วทำงานนั้นไม่ได้โดยตกเป็นผู้ไม่สามารถทำงานนั้นต่อไปได้เพราะความผิดของตน สัญญานั้นไม่สิ้นสุด ผู้รับมรดกยังต้องรับผิดเอาทรัพย์มรดกชดใช้ค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๐๖ เมื่อจำเลยทำให้ผู้ตายไม่สามารถทำงานนั้นต่อไปได้ จำเลยก็ควรรับผิด เช่น สัญญาจะแสดงภาพยนตร์เป็นพระเอก นางเอกหรือตัวสำคัญ แสดงไปกลางคัน จำเลยขับรถชนผู้แสดงตายทำให้ภาพยนตร์ของเขาเสียไปทั้งเรื่อง จะหาคนอื่นแสดงแทนก็ไม่ได้ เช่นนี้เห็นได้ชัดว่าคนภายนอกต้องเสียหายเพราะการกระทำของจำเลย ถ้าจะถือว่าต้องมีกฎหมายบัญญัติโดยเฉพาะให้ทำงานในอุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก (ซึ่งไม่มีกฎหมายเช่นนั้นเกิดขึ้นได้) แล้ว ความเสียหายของบุคคลภายนอกก็จะเสียหายเปล่า

ท่านอาจารย์พจน์ ปุษปาคม ยังได้อธิบายไว้อีกว่า เมื่อมาตรานี้มีต้นร่างมาจากมาตรา ๘๔๕ ของประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ซึ่งมีความหมายตามตัวบทภาษาอังกฤษว่า “ถ้า

---

[30] ราชบัณฑิตยสถาน, บทวิทยุรายการ “รู้รักภาษาไทย” [ออนไลน์], ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๐ เวลา ๗.๐๐ – ๗.๓๐ น. แหล่งที่มา http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=1437

[31] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลาภมิควรได้ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, ตุลาคม ๒๕๕๓). หน้า ๓๑๒.

ผู้ต้องเสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานเป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน หรืออุตสาหกรรม” ไม่ใช่อุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกตามตัวบทภาษาไทย จึงมีความหมายว่า ความผูกพันตามกฎหมายในมาตรานี้ต้องมีกฎหมายบัญญัติ เช่น สามีภรรยาต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิให้บุตรทำงาน บุคคลภายนอกในที่นี้ได้แก่สามีหรือภริยา และบิดามารดา ในกรณีที่มีสิทธิใช้บุตรทำงานไม่ใช่คนภายนอกอื่น และอุตสาหกรรมนั้นคืออุตสาหกรรมในครอบครัว[32]

จากคำอธิบายดังกล่าวของท่านอาจารย์พจน์ ปุษปาคม จะเห็นได้ว่าท่านได้นำเอาหลักในเรื่องของจ้างทำของมามาปรับใช้ ซึ่งความแตกต่างระหว่างจ้างแรงงานกับจ้างทำของนั้น มีสาระสำคัญด้วยกัน 6 ประการ กล่าวคือ ประการแรก จ้างแรงงานนั้นมุ่งเน้นที่แรงงานของลูกจ้าง ส่วนจ้างทำของมุ่งเน้นที่ผลสำเร็จของงาน ประการที่สอง จ้างแรงงานนั้นนายจ้างมีอำนาจควบคุมบังคับบัญชาในระหว่างทำงาน ส่วนจ้างทำของผู้ว่าจ้างไม่มีอำนาจดังกล่าว ประการที่สาม จ้างแรงงานนั้นลูกจ้างได้รับค่าจ้างแม้ยังไม่มีผลสำเร็จของงาน ส่วนจ้างทำของโดยทั่วไปจะได้สินจ้างเมื่อทำงานจนสำเร็จ ประการที่สี่ จ้างแรงงานนั้นนายจ้างต้องร่วมรับผิดในกรณีที่ลูกจ้างไปทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในทางการที่จ้าง ส่วนจ้างทำของผู้ว่าจ้างไม่ต้องร่วมรับผิดในกรณีที่ลูกจ้างไปทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ประการที่ห้า จ้างแรงงานนั้นลูกจ้างมักจะใช้เครื่องมือของนายจ้าง ส่วนจ้างทำของนั้นผู้รับจ้างทำงานโดยใช้เครื่องมือของตนเอง และประการสุดท้าย จ้างแรงงานนั้นนอกจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะกำหนดสิทธิหน้าที่ไว้แล้วยังมีกฎหมายอื่นให้การคุ้มครองลูกจ้างไว้เป็นการเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้น ส่วนจ้างทำของกฎหมายกำหนดสิทธิหน้าที่ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น[33]

จากความแตกต่างดังกล่าวข้างต้น ยังผลให้เกิดข้อน่าพิจารณาที่ว่า ถ้าหากมาตรา ๔๔๕ เป็นมาตราที่ให้สิทธิแก่นายจ้างในการเรียกเอาค่าเสียหายจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนจริง แล้วในกรณีจ้างทำของนั้นเมื่อผู้ว่าจ้างได้รับความเสียหายจากการที่ผู้รับจ้างถูกกระทำละเมิด ผู้ว่าจ้างจะสามารถไปเรียกร้องเอาค่าเสียหายจากใครได้บ้าง

---

[32] พจน์ ปุษปาคม, คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยาสภา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, ๒๕๒๕). หน้า ๕๘๔.

[33] พงษ์รัตน์ เครือกลิ่น, คำอธิบายกฎหมายแรงงานเพื่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๖, มกราคม ๒๕๕๒). หน้า ๔๒.

ในการที่จะให้นิยามความหมายและขอบเขตของคำว่า “อุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก” ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ นั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงที่มาของบทบัญญัติดังกล่าว ทั้งยังต้องวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงผลดีผลเสียในการตีความและการปรับใช้ตัวบทกฎหมายดังกล่าวที่มีพื้นฐานแนวความคิดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายนั้น คือ การธำรงค์ไว้ซึ่งความสงบสุขในสังคมนั่นเอง

2.6.4 ปัญหาเรื่องความหมายและขอบเขตของคำว่า “ค่าสินไหมทดแทนที่เขาต้องขาดแรงงาน”

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ค่าสินไหมทดแทน” ไว้ว่าหมายถึง เงินที่ต้องชดใช้เพื่อทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินหรือแก่บุคคลอันเนื่องมาจากการละเมิด หรือการผิดสัญญา รวมทั้งทรัพย์สินที่ต้องคืนให้แก่ผู้เสียหายด้วย ส่วนคำว่า “แรงงาน” หมายถึง คนงาน, ผู้ใช้แรงในการทำงาน, ความสามารถในการทำงานเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ, กิจการที่คนงานทำในการผลิตเศรษฐทรัพย์ จึงอาจกล่าวได้ว่า “ค่าสินไหมทดแทนที่เขาต้องขาดแรงงาน” ในบทบัญญัติมาตรา ๔๔๕ นั้น หมายถึง เงินที่ต้องชดใช้เพื่อทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกที่เขาต้องขาดผู้ใช้แรงในการทำงานอันเนื่องมาจากการละเมิด

เมื่อพิจารณาจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในหัวข้อ 2.5 จะเห็นได้ว่าศาลฎีกาก็ยังมิได้วินิจฉัยวางหลักเอาไว้อย่างชัดเจนว่า “ค่าสินไหมทดแทนที่เขาต้องขาดแรงงาน” นั้น แท้จริงแล้วหมายความว่าอย่างไรบ้าง โดยจะเห็นได้จากกรณีที่บุคคลในครอบครัว เช่น สามี ใช้บทบัญญัติมาตรา ๔๔๕ เรียกเอาค่าขาดแรงงานจากจากผู้ที่มากระทำละเมิดภริยาจนเสียชีวิตนั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าสามารถเรียกได้ แต่ในกรณีที่นายจ้างใช้บทบัญญัติมาตราเดียวกันเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนจนเสียชีวิตนั้น ศาลฎีกากลับวินิจฉัยว่าไม่สามารถเรียกได้

อีกปัญหาหนึ่งที่น่าพิจารณานั่นก็คือ การที่ลูกจ้างได้เสียชีวิตไปเนื่องจากการทำละเมิดของบุคคลอื่นนั้น นายจ้างไม่ได้รับความเสียหายจริงหรือ แล้วเหตุใดในกรณีที่ภรรยาเสียชีวิตจากการถูกกระทำละเมิดแล้วสามียังคงมีสิทธิเรียกค่าขาดแรงงานได้ ทั้งยังมีคำพิพากษาฎีกาได้วางหลักวินิจฉัยไว้ว่า เมื่อครั้งยังมีชีวิตภริยาเป็นแม่บ้านจัดการบ้านเรือนด้วยตนเอง ภริยาถูกทำละเมิดถึงแก่ความตาย สามีต้องจ้างคนทำงานแทนภริยา ทำหน้าที่ซักผ้า ทำครัว กวาดถูบ้าน เป็นการขาดแรงงาน สามีย่อมมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ แต่เรียกได้ถึงวันมีภริยาใหม่ (ฎีกาที่

๒๓๖๑/๒๕๑๕, ๓๕๘๕/๒๕๒๕)[34] ดังนั้น จะถือได้หรือไม่ว่านายจ้างก็อาจมีสิทธิเรียกค่าขาดแรงงานได้จนกว่าจะสามารถหาลูกจ้างคนใหม่ได้ และการคิดคำนวณค่าสินไหมทดแทนที่นายจ้างต้องขาดแรงงานไปในกรณีที่ลูกจ้างเสียชีวิตนั้นจะคิดคำนวณจากพื้นฐานใดเป็นสำคัญ

จากปัญหาความไม่ชัดเจนในถ้อยคำและความหมายของบทบัญญัติมาตรา ๔๔๕ ทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น ก่อให้เกิดปัญหาในการใช้การตีความกฎหมายของศาล ยังผลให้เกิดความไม่รู้ของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นนายจ้าง ลูกจ้าง หรือตัวผู้กระทำละเมิดเอง ว่าตนนั้นมีสิทธิและหน้าที่แค่ไหนเพียงไร ตราบจนกระทั่งในปัจจุบันนี้ปัญหาดังกล่าวก็ยังมิได้รับการคลี่คลายแต่อย่างใด

2.6.5 ปัญหาการใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อที่เขาต้องขาดแรงงานกรณีต่างฝ่ายต่างประมาท

เนื่องมาจากบทบัญญัติในมาตรา ๔๔๕ นั้น เป็นการให้สิทธิแก่บุคคลภายนอกในการเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน ดังนั้น บุคคลภายนอกจะมีสิทธิในการเรียกเอาค่าสินไหมมากน้อยเพียงใด เป็นปัญหาที่จำต้องพิจารณา ตัวอย่างเช่น นาย ก. เป็นลูกจ้างของนาย ข. นาย ก. ได้เดินข้ามถนนด้วยความประมาทเลินเล่อ ทำให้รถของนาย ค. ที่ขับมาด้วยความเร็วสูงไม่สามารถหยุดรถได้ทันชนนาย ก. ได้รับบาดเจ็บสาหัส ต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเป็นเวลานานถึงสามเดือนครึ่ง ศาลวินิจฉัยว่าทั้งนาย ก. และนาย ค. ต่างฝ่ายต่างประมาท นาย ก. จึงเรียกค่าเสียหายเอาจากนาย ค. ได้เพียงครึ่งเดียว แต่ในส่วนของนาย ข. ซึ่งเป็นนายจ้างของนาย ก. นั้น อ้างว่าตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการละเมิดครั้งนี้ด้วย แต่ตนจำต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่นาย ข. ไปตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เช่นนี้แล้วนาย ข. ควรมีสิทธิเรียกเอาค่าเสียหายจากนาย ค. ได้เต็มจำนวนหรือจะสามารถเรียกได้แค่เพียงครึ่งเดียว

จากตัวอย่างที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายโดยมิใช่เนื่องจากการทำงาน หรือป้องกันรักษาประโยชน์ให้แก่นายจ้าง หรือตามคำสั่งนายจ้าง แต่อย่างไรก็ตาม นายจ้างก็ยังคงมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างอยู่ดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๗[35]

---

[34] ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด และความรับผิดทางละเมิด (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, มิถุนายน ๒๕๔๘). หน้า ๑๘๔.

[35] พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๗ ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างในวันลาป่วยตามมาตรา ๓๒ เท่ากับอัตราค่าจ้างในวันทำงานตลอดระยะเวลาที่ลา แต่ปีหนึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันทำงาน

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการจ่ายเงินทดแทนของนายจ้างตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ กล่าวคือ เจตนารมณ์ของกฎหมายเงินทดแทนนั้นมีขึ้นเพื่อให้ลูกจ้างได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือ และขจัดความไม่แน่นอนในการที่จะเรียกค่าเสียหายที่ได้รับจากการประสบอันตรายจากฝ่ายนายจ้าง ตามหลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องละเมิด โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของนายจ้าง[36]

ได้มีแนวคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๘๐/๒๕๑๖ วางหลักไว้ว่า เงินทดแทนที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างในกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายในขณะปฏิบัติงานให้แก่นายจ้างนั้น ไม่มีกฎหมายใดให้สิทธินายจ้างฟ้องผู้ที่ทำละเมิดต่อลูกจ้างให้ชดใช้เงินประเภทนี้ได้ ซึ่งโดยหลักการกฎหมายค่าทดแทนเป็นกฎหมายพิเศษเฉพาะเรื่องที่ตราขึ้นเป็นการยกเว้นกฎหมายแพ่งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับการละเมิด และจำกัดลงเฉพาะความเสียหายที่มีผลกระทบกระเทือนต่อรายได้ และสมรรถภาพในการทำงานของคนงาน ทั้งนี้ เพื่อการคุ้มครองแรงงานและเพื่อเสริมประโยชน์ของอุตสาหกรรมโดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกง่ายดาย ความรวดเร็วและประหยัด ตลอดจนเพื่อความแน่นอนในจำนวนค่าทดแทนและก่อตั้งบริการต่างๆ ที่เหมาะสมขึ้น แต่สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนนั้นยังเป็นสิทธิทางแพ่งเช่นเดิม แม้ความรับผิดชอบของนายจ้างจะแปลงรูปมาเป็น (Liability without fault) คือ นายจ้างต้องจ่ายค่าทดแทนไม่ว่าอุบัติเหตุจะเกิดขึ้นเพราะความผิดโดยตรงของนายจ้างหรือไม่ก็ตาม[37]

จะเห็นได้ว่าทั้งจากแนวคำพิพากษาฎีกาและหลักการของกฎหมายค่าทดแทนนั้น นายจ้างจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งในเรื่องของค่ารักษาพยาบาลและค่าจ้าง ซึ่งในปัจจุบันได้มีรูปแบบประกันภัย ที่ให้ความคุ้มครองชดเชยค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นจากสาเหตุการเจ็บป่วยหรือการได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทั้งในเวลาทำงานและนอกเวลา[38] แต่อย่างไรก็ตาม รูปแบบการประกันภัยดังกล่าว เป็นเพียงการชดเชยค่ารักษาพยาบาลให้แก่ลูกจ้างแทนนายจ้าง แต่มิได้มีการจ่ายชดเชยรวมไปถึงค่าจ้างและค่าขาดแรงงานที่นายจ้างต้องสูญเสียไปในระหว่างที่ลูกจ้างไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

---

[36] สุดาศิริ วศวงศ์, คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงาน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, ตุลาคม ๒๕๕๑). หน้า ๒๕๙.

[37] เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๖๑.

[38] บริษัท อเมริกันอินเตอร์แนชชั่นแนลแอสชัวรันส์ จำกัด, สวัสดิการสำหรับพนักงาน [ออนไลน์], 1 กันยายน ๒๕๕๔. แหล่งที่มา http://www.aia.co.th/th/needs/for-corporations/employee-benefit/sub-benefit-one

2.6.6 ปัญหาเรื่องค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัย

ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ร่างกายและอนามัยนั้น ในปัจจุบันแนวคำพิพากษาศาลฎีกาได้วางแนวทางไว้เป็นหลักเดียวกัน นั่นก็คือ ให้นายจ้างมีสิทธิเรียกค่าขาดแรงงานได้เท่ากับเงินเดือนของลูกจ้างที่นายจ้างได้จ่ายไป แต่ยังคงมีประเด็นปัญหาในส่วนของค่าภาษีเงินได้ที่ศาลได้วางหลักไว้ว่า ค่าภาษีเงินได้ไม่ใช่ค่าแรงงาน นายจ้างจึงไม่มีสิทธิเรียกค่าภาษีเงินได้ที่ได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างไปได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๔ – ๕๘๕/๒๕๑๓)

ปัญหาอีกประการที่ต้องพิจารณา คือ การที่ศาลได้วางหลักให้ค่าเสียหายที่นายจ้างได้รับเท่ากับเงินเดือนที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างไปในขณะที่ลูกจ้างไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้นั้นถูกต้องเหมาะสมแล้วหรือไม่ เพราะในความเป็นจริงแล้วนั้น เมื่อลูกจ้างไม่สามารถไปปฏิบัติงานให้แก่นายจ้างได้ ความเสียหายที่นายจ้างได้รับนั้นอาจสูงหรือต่ำกว่าเงินเดือนที่ลูกจ้างได้รับก็เป็นได้ และเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่สามีเรียกค่าขาดแรงงานอันเนื่องมาจากภริยาถูกกระทำละเมิดจนถึงแก่ความตายนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ผู้ตายปฏิบัติหน้าที่ในครัวเรือน โดยดูแลบ้าน ทำความสะอาด ทำกับข้าว ซักเสื้อผ้า ซึ่งผู้ตายมิได้รับค่าตอบแทนหรือค่าจ้างเป็นรายเดือน แต่ศาลก็ยังกำหนดค่าขาดแรงงานดังกล่าวให้ได้[39] ดังนั้น จะเป็นไปได้หรือไม่ที่ศาลจะสามารถกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่นายจ้างต้องขาดแรงงานให้สูงกว่าจำนวนเงินเดือนที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างไปในระหว่างที่ลูกจ้างไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ได้ หากนายจ้างสามารถนำสืบพิสูจน์ถึงความเสียหายที่ได้เกิดขึ้นจริง

2.6.7 ปัญหาเรื่องการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกในกรณีที่การกระทำละเมิดเกิดจากเจตนาร้ายเพื่อผลประโยชน์ในทางธุรกิจ

เนื่องจากในปัจจุบัน โลกของการแข่งขันกันในทางธุรกิจนั้นอาจทำให้ผู้ที่ทำงานเก่งและมีความสามารถสูงตกอยู่ในอันตรายได้โดยไม่รู้ตัว ตัวอย่างเช่น ในการแข่งขันเสนอขายโครงการก่อสร้างห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่มูลค่าสามพันล้านบาท ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเสนอขายนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับบริษัท หากบริษัทคู่แข่งรู้ว่าผู้ใดที่จะเป็นผู้ทำการเสนอขายโครงการดังกล่าวและต้องการที่จะขัดขวางมิให้ผู้นั้นไปปฏิบัติหน้าที่ จึงได้ว่าจ้างให้มอเตอร์ไซค์

---

[39] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๖๑/๒๕๑๕ ในเรื่องค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่โจทก์อ้างว่าเป็นการขาดค่าแรงงานนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า โจทก์นำสืบฟังได้ว่าเมื่อครั้งภริยาโจทก์มีชีวิตอยู่ เป็นแม่บ้านจัดการบ้านเรือนด้วยตนเอง เมื่อภริยาโจทก์ถึงแก่กรรม โจทก์ต้องจ้างคนทำงานแทน 2 คน โดยทำหน้าที่ซักผ้า ตักน้ำ ถางหญ้า คนหนึ่ง ทำครัว กวาดถูบ้าน อีกคนหนึ่ง ศาลฎีกาเห็นว่า โจทก์มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในกรณีนี้ได้ และกำหนดให้เป็นเงินทั้งสิ้น 4,800 บาท

รับจ้างขับรถเฉี่ยวชนจนทำให้ผู้นั้นไม่สามารถไปปฏิบัติหน้าที่ได้ ดังนี้ นายจ้างจะใช้มาตรา ๔๔๕ เรียกค่าขาดแรงงานได้หรือไม่ หรือใช้มาตรา ๔๒๐ เรียกค่าเสียหาย ค่าขาดโอกาส ค่าขาดกำไร หรือสามารถใช้ได้ทั้งสองมาตรา

2.6.8 ปัญหาการเรียกค่าขาดแรงงานในกรณีที่กิจการของนายจ้างมิใช่อุตสาหกรรม

เนื่องจากตัวบทกฎหมายมาตรา ๔๔๕ ได้บัญญัติถ้อยคำว่า “อุตสาหกรรม” เอาไว้ และได้เคยมีประเด็นขึ้นสู่ชั้นศาลฎีกาว่า “โจทก์มิใช่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามความหมายที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เพราะโจทก์มิใช่ผู้ผลิตหรือกระทำสิ่งของนั้น” ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า “พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของคำว่า อุตสาหกรรมไว้ดังนี้ “น. การทำสิ่งของเพื่อให้เกิดผลประโยชน์เป็นกำไร, การประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องใช้แรงงานและทุนมาก” การไฟฟ้านครหลวงโจทก์นั้นประกอบกิจการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าเพื่อหากำไร และเป็นกิจการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้แรงงานและทุนมาก จึงเห็นได้ว่าไม่ว่าจะพิจารณาตามความหมายแรกหรือในความหมายที่สองตามที่ได้อธิบายไว้ในพจนานุกรม กิจการของโจทก์ก็เป็นอุตสาหกรรมตามความหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ ศาลอุทธรณ์พิพากษาชอบแล้ว”[40]

จากแนวคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้เกิดข้อสงสัยที่ว่าในการเรียกเอาค่าขาดแรงงานตามมาตรา ๔๔๕ นั้น ต้องเป็นกรณีที่เป็นอุตสาหกรรมเท่านั้นหรือ ไม่รวมถึงกรณีลูกจ้างในบ้าน เด็กเสิร์ฟร้านอาหาร หรือกิจการต่างๆ ที่มิใช่อุตสาหกรรมตามที่แนวคำพิพากษาฎีกา หรือพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำนิยามไว้ใช่หรือไม่

ประเด็นปัญหาอีกประการหนึ่งที่น่าพิจารณา นั่นก็คือ ในกรณีที่ภริยาหรือบุตรถูกกระทำละเมิดจนถึงตาย หรือเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย หรือเสียเสรีภาพ สามีหรือบิดามารดาสามารถเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนที่ต้องขาดแรงงานได้ แล้วถ้าหากในกรณีของหลานที่มิได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาถูกกระทำละเมิดจนถึงตาย หรือเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย หรือเสียเสรีภาพ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ที่ได้มอบหมายให้หลานมีหน้าที่ซักผ้า ถูบ้าน ถางหญ้า ทำครัว ฯลฯ จะสามารถเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนที่ต้องขาดแรงงานได้หรือไม่

---

[40] คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๖๐/๒๕๓๕

2.6.9 ปัญหาการเริ่มนับดอกเบี้ยของค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๔๔๕

โดยหลักแล้วสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้นมีอายุความ 1 ปี นับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้น 10 ปี นับวันทำละเมิด แต่จากแนวคำพิพากษาฎีกาที่ขัดกันจึงก่อให้เกิดปัญหาว่าในการเรียกค่าขาดแรงงานตามมาตรา ๔๔๕ นั้น ดอกเบี้ยจะเริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด เพราะในกรณีที่ภริยาเสียชีวิต ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า “ค่าสินไหมทดแทนการขาดแรงงานเป็นหนี้เงิน ที่จะต้องชำระทันที จำเลยจึงต้อง **เสียดอกเบี้ยนับแต่วันกระทำละเมิด**”[41]

แต่ในกรณีที่ลูกจ้างเสียชีวิตศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ว่า “เมื่อพนักงานโจทก์เสียชีวิต การจ้างแรงงานย่อมเป็นอันเลิกกัน โจทก์ไม่ได้แรงงานแต่ขณะเดียวกันโจทก์ก็ไม่ต้องให้สินจ้าง จึงถือไม่ได้ว่าการที่พนักงานโจทก์เสียชีวิตเป็นเหตุให้โจทก์ต้องขาดแรงงาน โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน”[42] ทั้งยังมีคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๑๔/๒๕๓๓ ได้วางหลักไว้ว่า “โจทก์มิใช่ผู้ต้องเสียหายโดยตรง แต่เป็นเพียงนายจ้างที่ต้องขาดแรงงานไปเท่านั้น จึงยังถือไม่ได้ว่าจำเลยผิดนัดนับแต่เวลาที่ทำละเมิดและ**ทางนำสืบของโจทก์ก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสามผิดนัดตั้งแต่เมื่อใดโจทก์จึงไม่มีสิทธิคิดดอกเบี้ยก่อนฟ้องคดี**”

จากแนวคำพิพากษาที่ขัดกันดังกล่าวข้างต้น ก่อให้เกิดปัญหาว่าในกรณีที่นายจ้างเป็นผู้เรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๔๔๕ นั้น นายจ้างจำเป็นที่จะต้องนำสืบว่าผู้กระทำละเมิดผิดนัดไม่ชำระค่าเสียหายให้แก่นายจ้างตั้งแต่เมื่อใด นายจึงจะมีสิทธิคิดดอกเบี้ยได้นับตั้งแต่นั้น ซึ่งขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๖ ที่ได้วางหลักไว้ว่า หนี้อันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด

จากปัญหาความไม่ชัดเจนในความหมายและขอบเขตของถ้อยคำในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ รวมทั้งแนวคำพิพากษาที่ยังขาดความชัดเจนในส่วนของการเรียกค่าขาดแรงงาน ก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศชาติ ปัญหาดังกล่าวจึงสมควรที่จะได้รับการพิจารณาและแก้ไข ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของทั้งฝ่ายนายจ้าง ลูกจ้าง และตัวผู้กระทำละเมิดเอง

---

[41] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๑๒/๒๕๓๕

[42] คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๖๔/๒๕๒๕

บทที่ 3
กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๔๔๕
ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย

3.1 ความนำ

เมื่อได้ศึกษา ถึงประวัติศาสตร์ ที่มาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของไทยในบทที่ ๒ แล้ว จะเห็นได้ ว่ามาตรา ๔๔๕ นั้น มีต้นร่างมาจาก มาตรา ๘๔๕ ของประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน แต่อย่างไรก็ดี ในการปรับใช้และการตีความกฎหมายนั้น ประเทศไทย กลับได้รับอิทธิพล จากประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษเป็นอย่างมาก โดยเมื่อ ผู้วิจัย ได้ศึกษาจากประวัติศาสตร์การร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย จึง พบว่าคณะกรรมการในการร่างประมวลกฎ หมายที่เป็นชาวไทยนั้น ส่วนใหญ่ล้วน แล้วแต่ จบการศึกษากฎหมายมาจากประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ เริ่มตั้งแต่เจ้าพระยาศรีธรรมาธิเบศ[1] พระยาเทพวิทุรพหุลศรุตบดี[2] หรือพระยามานวราชเสวี[3] ซึ่งระบบกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษนั้น เป็นระบบคอมมอนลอว์ มีวิธีการใช้และการตีความกฎหมายที่แตกต่างจากระบบซีวิลลอว์ อย่างสิ้นเชิง

เนื่องจากการตีความและการปรับใช้กฎหมายนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้ถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาและเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งพื้นฐานแนวความคิด ในการตีความและการปรับใช้กฎหมายของแต่ละระบบกฎหมาย หรือที่เรียกว่า “นิติวิธี” ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน ในบทนี้ผู้เขียนจึงจะขออธิบายถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของมาตรา

---

[1] เกษกนก วัฒนวิกย์กรรม์ , วันเกิดเจ้าพระยาศรีธรรมาธิเบศ (จิตร ญ สงขลา) [ออนไลน์],13 ธันวาคม 2553. “เจ้าพระยาศรีธรรมาธิเบศ สำเร็จการศึกษาเนติบัณฑิตอังกฤษจากสำนัก Gray’s Inn”. แหล่งที่มา http://www.nlt.go.th/Data/past/Octo/3010.pdf

[2] กองวิทยบริการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, พระยาเทพวิทุรพหุลศรุตบดี [ออนไลน์], 13 ธันวาคม 2553. “พระยาเทพวิทุรพหุลศรุตบดี สำเร็จการศึกษาเนติบัณฑิตอังกฤษจากสำนัก Gray’s Inn”. แหล่งที่มา http://www.coj.go.th/museum/SpPerson/witulpahun.htm

[3] นิพัทธ์ สระฉันทพงษ์, พระยามานวราชเสวี [ออนไลน์], 13 ธันวาคม 2553. “พระยามานวราชเสวีสำเร็จการศึกษาเนติบัณฑิตอังกฤษจากสำนัก Inner Temple”. แหล่งที่มา http://www.thaipoliticsgovernment.org/wiki/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A7%E0%B8%B5

๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน และประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกฎหมายละเมิดในประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการตีความกฎหมายของทั้ง 2 ระบบ โดยให้ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีเป็นตัวอย่างของระบบซีวิลลอว์ และให้ประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษเป็นตัวอย่างของระบบคอมมอนลอว์

3.2 ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี

3.2.1 ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของมาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี

การจัดทำประมวลกฎหมายในประเทศภาคพื้นยุโรปนั้น ได้เริ่มขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการพัฒนาการเรียนการสอนกฎหมายในมหาวิทยาลัยทั้งหลายประกอบกับแนวความคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติ กล่าวคือ การเรียนการสอนกฎหมายในมหาวิทยาลัยนั้นเน้นหลักที่ ว่า “กฎหมาย” คือ แม่แบบแห่งความเป็นธรรมและมีลักษณะทั่วไป ในขณะที่จารีตประเพณีท้องถิ่นนั้นเป็นเพียงอดีตพันสมัยที่ยังคงหลงเหลืออยู่ ส่วนสำนักกฎหมายธรรมชาตินั้น มุ่งสนับสนุนให้กฎหมายที่สอดคล้องกับเหตุผลตามธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสากลมีผลเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับได้จริงจังในบ้านเมือง และเมื่อทั้งสองแนวความคิดนี้ได้มีการรวมเข้าด้วยกัน การยอมรับให้มีผู้ตรากฎหมายที่สอดคล้องกับความเป็นธรรมและเหตุผลตามธรรมชาติของมนุษย์ให้เป็นลายลักษณ์อักษรจึงได้เกิดขึ้น[4]

อย่างไรก็ตาม ในประเทศสหพันธรัฐเยอ รมนีนั้น นอกจากจะมีแนวความคิดข องสำนักกฎหมายธรรมชาติแล้ว ยังมีอีกแนวความคิดหนึ่งนั่นก็คือ แนวความคิดของสำนักกฎหมายประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอิทธิพลมากกว่าแนวความคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติ โดยแนวความคิดของสำนักกฎหมายประวัติศาสตร์นี้เชื่อว่า กฎหมายเกิดจากจิตวิญญาณร่วมกันของประชาชนในชาติ (Volkgeist) หาได้เกิดจากการบัญญัติไม่ นักกฎหมายที่ยึดแนวคิดของสำนักประวัติศาสตร์กฎหมายเชื่อว่าส่วนสำคัญของกฎหมายอยู่ที่ประเพณีซึ่งค่อยๆ เจริญงอกงาม ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันจึงไม่ได้เป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมายจารีตประเพณี ตรงกันข้ามกลับเห็นว่าจารีตประเพณีเป็นบ่อเกิดของกฎหมายด้วย กฎหมายลักษณะละเมิดของเยอรมันจึงมีลักษณะแตกต่างไปจาก

---

[4] บวรศักดิ์ อุวรรณโณ , เอกสารการสอนชุดวิชาระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ (กรุงเทพฯ : ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, พิมพ์ครั้งที่ ๑, ๒๕๒๘). หน้า ๘๕.

กฎหมายลักษณะละเมิดของฝรั่งเศส เพราะนอกจากจะบัญญัติหลักเกณฑ์ความรับผิดทั่วไปไว้แล้ว ยังได้มีการบัญญัติกรณีเฉพาะเรื่องต่างๆ ไว้อีกด้วย[5]

กฎหมายละเมิดในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีนั้น มีวิวัฒนาการมาจากกฎหมายดั้งเดิมของโรมันที่มุ่งประสงค์จะควบคุมการล้างแค้นให้เป็นไปโดยถูกต้องตามจารีตประเพณี เนื่องจากในสังคมโรมันโบราณได้มีหลักกฎหมาย “ตาต่อตาฟันต่อฟัน ” (Lex Talionis) กล่าวคือ การแก้แค้นทดแทนให้สาสมกัน เช่น ถ้าบุคคลใดทำลายดวงตาของอีกผู้หนึ่ง ดวงตาของบุคคลนั้นจะถูกทำลายเช่นกัน เป็นต้น แต่ภายหลังเมื่อสังคมมนุษย์ได้รวมกันก่อตั้งขึ้นเป็นรัฐก็ได้มีพัฒนาการของการลงโทษผู้กระทำละเมิดขึ้น โดยมีหลักห้ามประชาชนแก้แค้นกันเอง รัฐจะเป็นผู้เข้ามาทำหน้าที่ในการลงโทษและแก้แค้นแทนผู้เสียหาย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนถึงวิวัฒนาการของกฎหมายละเมิดในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีนั้น จำเป็นที่จะต้องทราบถึงสภาพความเป็นอยู่และการเมืองการปกครองในสมัยโรมันก่อนว่าเป็นอย่างไร โดย อาจพิจารณา ได้ตามยุคของโรมันแบ่งออกเป็น 3 ยุค[6] ด้วยกัน กล่าวคือ ยุคแรกเรียกว่า “ยุคโบราณ” ในยุคนี้ยังไม่สามารถแยกระหว่างการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่กระทบต่อส่วนรวมกับการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่กระทบต่อบุคคลได้อย่างชัดเจน การแก้แค้นทดแทนในยุคนี้เป็นลักษณะของตาต่อตาฟันต่อฟัน เช่น ถ้าใครทำให้ผู้เสียหายแขนขาดหนึ่งข้าง ผู้เสียหายแก้แค้นได้ด้วยการทำให้บุคคลนั้นแขนขาดหนึ่งข้างบ้าง เป็นต้น

ยุคต่อมาเรียกว่า “ยุคสาธารณรัฐ” ในยุคนี้ผู้ที่กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายเกรงว่าจะถูกแก้แค้นทดแทน จึงได้ยื่นข้อเสนอขอทำข้อตกลงขอชดใช้เป็นทรัพย์สินแทน หากผู้เสียหายตกลง ผู้กระทำการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็จะหลุดพ้นจากการถูกแก้แค้นทดแทน จนในที่สุดการตกลงดังกล่าวได้พัฒนาจนมีผลบังคับใช้ในทางกฎหมาย กล่าวคือ กฎหมายจะบังคับให้ผู้ที่ก่อความเสียหายต้องชดใช้เป็นเงิน จำนวนหนึ่งต่อผู้เสียหายและต้องเป็นจำนวนที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น และกฎหมาย 12 โต๊ะ ได้เกิดขึ้นในยุคนี้ กฎหมายละเมิดได้ถูกบัญญัติไว้ในโต๊ะที่ 8 ในยุคนี้มีการปกครองโดยรัฐสภากับกงสุล

ยุคสุดท้ายเรียกว่า “ยุคคลาสสิค” ในยุคนี้ หนี้ที่เกิดจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าทั้งตามกฎหมายแพ่งโรมันหรือตามกฎหมายของผู้พิพากษาก็ตามล้วนถูกลงโทษ

---

[5] อนันต์ จันทรโอภากร, “โครงสร้างพื้นฐานกฎหมายลักษณะละเมิด ,” ใน รวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร. ปรีดี เกษมทรัพย์, (กรุงเทพฯ : พี เค พริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๓๑), หน้า ๙๖.

[6] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลาภมิควรได้ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, ตุลาคม ๒๕๕๓). หน้า ๔๑.

เป็นเงินทั้งสิ้น และหนี้ที่เกิดจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจะระงับด้วยวิธีการตกลงกันเท่านั้น

ต่อมาในยุคของพระเจ้าจัสติเนียน ก็ได้ปรากฏหลักความรับผิดเพื่อละเมิดขึ้น โดยกำหนดให้ผู้ที่กระทำละเมิดเป็นลูกหนี้ของผู้เสียหาย มีหนี้ที่จะต้องชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้ (หนี้ตามกฎหมายละเมิด) โดยมีหลักพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ[7] ได้แก่ จงอย่าทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับความเสียหาย จงดำรงชีวิตโดยชอบ และจงให้ความเป็นธรรมแก่ทุกคนในสิ่งที่ควรได้รับ จึงอาจกล่าวได้ว่าแนวความคิดพื้นฐานของกฎหมายละเมิดนั้นมีที่มาจากหลักในทางศีลธรรมนั่นเอง

กฎหมายละเมิดของเยอรมันมีหลักที่สำคัญ คือ การกระทำละเมิดนั้นเป็นการกระทำที่ล่วงสิทธิของผู้อื่นโดยไม่มีสิทธิหรือไม่มีอำนาจ[8] ซึ่งบทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๒๓ ถึง มาตรา ๘๕๓ รวมทั้งสิ้น ๓๒ มาตรา โดยมีหลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับความรับผิดทางละเมิดแยกออกได้ตามมาตรา ๘๒๓[9] ที่ได้บัญญัติไว้ว่า "(1) บุคคลใดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ โดยปราศจากสิทธิตามกฎหมาย ทำให้เสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอื่นใด ของบุคคลอื่น จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำนั้น

(2) บุคคลใดฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายอันมุ่งประสงค์จะคุ้มครองบุคคลอื่น ก็เกิดความรับผิดเช่นเดียวกัน ถ้าตามลักษณะของบทบัญญัตินั้น การฝ่าฝืนจะเป็นไปได้โดยไม่ต้องอาศัยความผิดในส่วนของผู้กระทำ หน้าที่ในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะมีต่อเมื่อมีความผิดที่ถือได้ว่าเป็นของผู้นั้น"

---

[7] กิตติบดี ใยพูล, สรุปการบรรยายละเมิด (๑) เรื่อง ประวัติความเป็นมาของกฎหมายว่าด้วยละเมิด [ออนไลน์], 10 พฤศจิกายน 2554. แหล่งที่มา http://kittibodee.blogspot.com/2009/08/blog-post_14.html

[8] นพรัตน์ สนั่นพาณิชกุล, "สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ตามบทบัญญัติมาตรา 420 : ศึกษาในแง่ประวัติศาสตร์และหลักกฎหมายเปรียบเทียบ," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538), หน้า ๓๐.

[9] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 823 Liability in damages

(1) A person who, intentionally or negligently, unlawfully injures the life, body, health, freedom, property or another right of another person is liable to make compensation to the other party for the damage arising from this.

(2) The same duty is held by a person who commits a breach of a statute that is intended to protect another person. If, according to the contents of the statute, it may also be breached without fault, then liability to compensation only exists in the case of fault.

และมาตรา ๘๒๖[10] ที่ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดจงใจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นในลักษณะที่ฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย ” ซึ่งนอกจากหลักเกณฑ์ในกฎหมายละเมิดแล้วยังต้องนำหลักกฎหมายในเรื่องหนี้มาพิจารณาประกอบด้วย โดยเฉพาะในมาตรา ๒๒๖[11] ที่ได้บัญญัติไว้ว่า “การใช้สิทธิโดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อจะก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นเป็นการอันมิชอบกฎหมาย” และมาตรา ๒๔๒[12] ที่ได้บัญญัติไว้ว่า “ลูกหนี้ต้องปฏิบัติการชำระหนี้ให้เป็นไปตามหลักสุจริตและคำนึงถึงปกติประเพณีด้วย”

ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของมาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่ งของประเทศสหพันธรัฐเยอ รมนีนั้น เริ่มมาจากความต้องการที่จะเยียวยาความเสียหายในกรณีที่มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต [13] โดยในกรณีที่มีผู้เสียชีวิตจากการกระทำละเมิดนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๔ (๑) กำหนดให้ผู้ที่กระทำละเมิดต้องรับผิดชดใช้ค่าปลงศพให้แก่ทายาทของผู้ตาย และมาตรา ๘๔๔ (๒) กำหนดให้ผู้ที่กระทำละเมิดต้องรับผิดชดใช้ค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่ผู้ที่อยู่ในอุปการะเลี้ยงดูของผู้ตายตามกฎหมายด้วย[14]

---

[10] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 826 Intentional damage contrary to public policy

A person who, in a manner contrary to public policy, intentionally inflicts damage on another person is liable to the other person to make compensation for the damage.

[11] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 226 Prohibition of chicanery

The exercise of a right is not permitted if its only possible purpose consists in causing damage to another.

[12] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 242 Performance in good faith

An obligor has a duty to perform according to the requirements of good faith, taking customary practice into consideration.

[13] Walter van Gerven, Pierre Larouche and Jeremy Lever, Cases, Materials and Text on National, Supranational and International Tort Law (Oxford: Hart Publishing, 2000) P.846/11.

[14] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 844 Third-party compensation claims in the case of death

(1) In cases where death is caused, the person liable in damages must reimburse the costs of a funeral to the person under a duty to bear these costs.

(2) If the person killed, at the time of the injury, stood in a relationship to a third party on the basis of which he was obliged or might become obliged by operation of law to provide maintenance for that person and if the third party has as a result of the death been deprived of his right to maintenance, then the person liable in damages must give the third party damages by

ส่วนในกรณีที่มีผู้ได้รับบาดเจ็บจากการกระทำละเมิดนั้น ประการแรก ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชดใช้ค่ารักษาพยาบาลให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๒๔๙[15] ประการที่สอง ต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการงานสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วนตามมาตรา ๘๔๓ (๑)[16] ประการที่สาม ต้องรับผิดชดใช้ในความเสียหายอันเป็นผลมาจากการกระทำละเมิดครอบคลุมไปถึงอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือต่อความเจริญของผู้เสียหาย ตามมาตรา ๘๔๒[17]

จะเห็นได้ว่าจากมาตราที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น ยังมิได้ครอบคลุมถึงความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในกรณีที่บุคคลที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือสูญเสียอิรภาพจากการกระทำละเมิด โดยบุคคลนั้นมีหน้าที่ช่วยเหลือการงานในครอบครัวหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน จึงได้มีการบัญญัติมาตรา ๘๔๕ ขึ้นมาเพื่อให้บุคคลที่มีความผูกพันกัน

---

payment of an annuity to the extent that the person killed would have been obliged to provide maintenance for the presumed duration of his life; the provisions of section 843 (2) to (4) apply with the necessary modifications. Liability in damages also arises where the third party at the time of injury had been conceived but not yet born.

[15] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 249 Nature and extent of damages

(1) A person who is liable in damages must restore the position that would exist if the circumstance obliging him to pay damages had not occurred.

(2) Where damages are payable for injury to a person or damage to a thing, the obligee may demand the required monetary amount in lieu of restoration. When a thing is damaged, the monetary amount required under sentence 1 only includes value-added tax if and to the extent that it is actually incurred.

[16] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 843 Annuity in money or lump sum settlement

(1) If the earning capacity of the injured person is eliminated or reduced as the result of an injury to body or health or if his needs are increased, then the injured person is to be given damages by payment of an annuity.

(2) The provisions of section 760 apply to the annuity. Whether the person liable in damages must provide security and in what kind and in what amount is determined by the circumstances.

(3) In lieu of the annuity, the injured person may demand a lump sum settlement if there is a compelling reason for doing so.

(4) The claim is not excluded by the fact that another person must provide the injured person with maintenance.

[17] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 842 Extent of liability in damages when a person is injured

Liability to compensate for damage resulting from a tort directed against the person extends to the disadvantages the tort produces for the livelihood or advancement of the injured person.

ตามกฎหมายกับผู้ที่เสียชีวิต หรือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ หรือผู้ที่สูญเสียอิสรภาพ มีสิทธิ เรียกร้องค่าเสียหายจากการที่ต้องสูญเสียสิ่งเหล่านั้นไป[18]

3.2.2 การตีความถ้อยคำของมาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี

ระบบกฎหมายเยอรมันนั้นแยกประมวลกฎหมายแพ่งกับประมวลกฎหมายพาณิชย์ออกจากกัน คำว่า “ละเมิด” ในภาษาเยอรมัน คือ “Unerlaubte Handlung” บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันได้ยืนยันถึงหลักเกณฑ์ในเรื่องความรับผิดทางละเมิดไว้ 5 ประการ กล่าวคือ ประการแรก จะต้องมีความเสียหายแก่สิทธิประการใดประการหนึ่งในมาตรา ๘๒๓ วรรคแรก ประการที่สอง จำเลยเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ประการที่สาม ความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ประการที่สี่ ความเสียหายนั้นต้องเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และประการสุดท้าย ความเสียหายนั้นเป็นผลจากการกระทำของจำเลย

ในหลักเกณฑ์ประการแรก สิทธิของบุคคลที่จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๘๒๓ วรรคแรก มีอยู่ 6 ประการ ได้แก่ ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน และสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด[19] ซึ่ง Markesinis ได้อธิบายคำว่า “สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ” นั้น ตามกฎหมายเยอรมันหมายถึงสิทธิเด็ดขาด (Absolute Right) อันเป็นสิทธิซึ่งมีต่อบุคคลทุกคน และสามารถใช้ยันกับบุคคลทุกคนได้ ความเสียหายที่เกิดแก่สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 823 วรรคแรกจะต้องเป็นสิทธิที่กฎหมายรับรองคุ้มครอง เช่น ภาระจำยอม สิทธิในชื่อ สิทธิบัตร และทรัพย์ทางอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ รวมทั้งสิทธิในทางความคิดตามพระราชบัญญัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม แต่สิทธิสัมพันธ์ (Relative Right) เช่นสิทธิที่เกิดจากสัญญา และก่อความสัมพันธ์เฉพาะบุคคลไม่อยู่ในความหมายแห่งมาตรานี้ แต่ในบางกรณีการกระทำเดียวกันอาจก่อ ให้เกิด ความรับผิด ได้ทั้งทางสัญญา และละเมิด ซึ่งในกรณีเช่นนั้นโจทก์สามารถที่จะเลือกฟ้องในทางที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ตนมากกว่าได้[20]

---

[18] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (13) “In case of *death or personal injury* (or deprivation of liberty), the defendant is liable, under § 845 BGB, to pay compensation for the loss of services rendered by the (primary) victim who was bound by law to render those services in the plaintiff’s family or firm. At present, this provision is still applicable in cases of death or personal injury of a child living at home and bound by law to render services to his or her parents.”

[19] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (9)

[20] B.S. Markesini, The German Law of Torts: A comparative introduction 3rd ed. (New York: Oxford University Press, 1994) P.51.

นอกจากนี้ Markesinis[21] ยังได้อธิบายว่า “สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ” รวมถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวด้วย เช่น สิทธิของบิดามารดา เป็นต้น โดยได้เคยมีคดีฟ้องหย่าคดีหนึ่ง เมื่อบิดาหมดอำนาจปกครองลง แต่ไม่ยอมส่งบุตรให้แก่มารดา ดังนี้ ศาลถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดตามมาตรา ๘๒๓ วรรคแรก

อย่างไรก็ตาม แม้การกระทำผิดสัญญาจะไม่เป็นละเมิดตามมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่งแห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน แต่ถ้าบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นผู้ทำลายสิทธิตามสัญญานั้นย่อมเป็นละเมิดได้ตามมาตรา ๘๒๖ ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน[22] เนื่องจากมาตราดังกล่าวได้บัญญัติไว้ว่า ผู้ใดจงใจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นในลักษณะที่ฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าว กฎหมายเยอรมันถือเป็นบทบัญญัติความรับผิดฐานละเมิดเพิ่มเติม และแยกต่างหากจากบทบัญญัติทั่วไปตามมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปของความรับผิดทางละเมิดประการหนึ่ง ที่ช่วยบรรเทาความแข็งกระด้างของหลักกฎหมายละเมิดตามมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง โดยตัวอย่างของละเมิดตามบทบัญญัตินี้ เช่น ในกรณีที่บุคคลที่สามชักชวนให้บุคคลที่เป็นคู่สัญญาผิดสัญญากัน หรือชักชวนหุ้นส่วนของผู้อื่นให้มาร่วมประกอบการค้าแข่งกับผู้อื่นนั้น หรือการเกลี้ยกล่อมให้ลูกจ้างออกจากงานของนายจ้างแล้วตนเองจ้างเอาไว้เพราะแข่งขันกัน นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างอื่นๆ เช่น การผูกขาดทางเศรษฐกิจในบางกรณี การชักชวนให้ผู้อื่นขายสินค้าแก่ตนทั้งๆ ที่รู้อยู่แล้วว่าเขาขายสินค้านั้นให้แก่ผู้อื่นแล้ว หรือในกรณีที่บริษัทประมาทแสดงฐานะทางการเงินที่ไม่ถูกต้องและบุคคลที่สามเป็นบัญชีนั้นแล้วไปกระทำการใดๆ ที่ทำให้ได้รับความเสียหายขึ้น[23] เป็นต้น

ความรับผิดตามมาตรานี้ กฎหมายกำหนดว่าต้องมีการจงใจกระทำทั้งนี้ไม่จำเป็นว่าผู้กระทำจะต้องรู้สำนึกว่าการกระทำนั้นขัดต่อศีลธรรมอันดี และไม่จำเป็นต้องรู้ถึงชนิด หรือปริมาณของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น กฎหมายต้องการเพียงให้ผู้กระทำรู้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเท่านั้น อนึ่ง การไม่ใยดีว่าจะเกิดความเสียหายขึ้นจากการกระทำของตนหรือไม่ ก็ถือว่าเพียงพอ ถ้อยคำที่ว่า “Contra Bonus Mores” ศาลเยอรมันได้อธิบายว่าเป็นการ ฝ่าฝืนความรู้สึกของผู้กระทำตามความเหมาะสมดังเช่นคนทั่วไปที่จะคิด และเห็นว่ายุติธรรมซึ่งเป็นทัศนะของคนทั่วไป มาตรฐานของหลักนี้ไม่ตายตัวเปลี่ยน แปลงไปตามกาลเวลา

---

[21] B.S. Markesini, The German Law of Torts: A comparative introduction 3rd ed. (New York: Oxford University Press, 1994) P.52.

[22] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (10)

[23] Konrad Zweigert and Hein Kotz, An introduction to comparative Law, V. II., translated from The German by Tony Weir, 2nd ed. (Amsterdam: North-Holland Pub. Co., 1977) P.642-3.

และสถานการณ์ ทั้งการงดเว้นการกระทำก็อาจผิดตามมาตรานี้ได้ ถ้าเป็นการงดเว้นที่มีหน้าที่ตามศีลธรรมที่จะต้องกระทำ[24]

หลักเกณฑ์ประการต่อมาที่จะต้องนำมาใช้ประกอบ ในการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดที่อยู่นอกบทบัญญัติเรื่องละเมิด นั่นก็คือ หลักการใช้สิทธิโดยสุจริต ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่อยู่ในลักษณะหนึ่ง ตามมาตรา ๒๒๖ ของประมวลกฎ หมายแพ่งเยอรมัน ที่ได้บัญญัติว่า “การใช้สิทธิโดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อจะก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นเป็นการอันมิชอบกฎหมาย”[25]

หลักในมาตรานี้เป็นการใช้สิทธิของตนให้ผู้อื่นเสียหายโดยตนเองไม่ได้รับประโยชน์ ซึ่งหลักการใช้สิทธิในทางที่ผิดเป็นหลักที่เกิดขึ้นในกลางศตวรรษที่ 19 ในประเทศฝรั่งเศส ในกฎหมายแพ่งเยอรมันเรียกว่า “Schikannaverbot” ซึ่งมาจากแนวความคิดเรื่องการใช้สิทธิจะต้องกระทำโดยสุจริตนั้นที่มีมาตั้งแต่สมัยโรมัน ซึ่งเรียกว่า “Exceptio Doli Generalis” ซึ่งนักกฎหมายเยอรมันได้นำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะหนึ่ง นักกฎหมายเยอรมันได้อธิบายเกี่ยวกับหลักนี้ว่าเป็นหลักการที่ใช้เฉพาะกรณีที่ผู้มีสิทธิได้จงใจกระทำ เพื่อก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่ผู้อื่นเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีจุดหมายอื่นโดยที่ตนเองไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากการใช้สิทธินั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการใช้สิทธิในลักษณะกลั่นแกล้งผู้อื่นให้ได้รับความเสียหาย

นอกจากหลักในมาตรา ๒๒๖ แล้วยังมีการบัญญัติหลักสุจริตในมาตรา ๒๔๒ ของประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ที่ได้บัญญัติว่า “ลูกหนี้ต้องปฏิบัติการชำระหนี้ให้เป็นไปตามหลักสุจริต และต้องคำนึงถึงปกติประเพณีด้วย”[26] ซึ่งคำว่า “สุจริต” เป็นคำที่มีมาตั้งแต่สมัยโรมันมาจากภาษาลาตินว่า “Bona Fides” แปลว่า ความซื่อสัตย์ หรือ สัจจะที่ดี โดยภาษาเยอรมันใช้คำว่า “Treu und Glauben” หลักนี้เป็นหลักที่แสดงถึงความประพฤติปฏิบัติระหว่างบุคคลในสังคม เป็นหลักสากลในประเทศที่เจริญแล้ว โดยถือว่าในนิติสัมพันธ์ที่มีอยู่ทุกคนจะต้องซื่อสัตย์ และไว้วางใจต่อกัน[27]

มาตรา ๒๔๒ เป็นมาตราที่สำคัญที่ได้พัฒนามาเป็นหลักเกณฑ์ควบคุมหลักอื่นๆ ในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน โดยผู้ร่างมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการ

---

[24] E.J. Cohn, Manual of German Law, V.I. (London: The British Institute of International and comparative law, 1971) P.158.

[25] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (11)

[26] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (12)

[27] นพรัตน์ สนั่นพาณิชกุล, “สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ตามบทบัญญัติมาตรา 420 : ศึกษาในแง่ประวัติศาสตร์และหลักกฎหมายเปรียบเทียบ, หน้า ๓๘.

ปฏิบัติการชำระหนี้ให้ถูกต้อง ศาลเยอรมันได้ตีความหลักกฎหมายตามมาตรา ๒๔๒ อย่างกว้างขวาง ความมุ่งหมายเดิมของมาตรานี้คงต้องการเพียงให้มีการคำนึงถึงเนื้อหาที่จริงของหนี้ตามสัญญา และเพียงเพื่อกำหนดลักษณะ และวิธีการชำระหนี้ แต่ต่อมาศาลและนักกฎหมายได้พัฒนาเป็นบทบัญญัติควบคุมเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่สำคัญยิ่ง และเป็นหลักนิติจริยธรรม [28] (Principle of Legal Ethics) คลอบคลุมไปทั่วระบบกฎหมาย ศาลเยอรมันได้แปลมาตรานี้อุดช่องโหว่ต่างๆ ของกฎหมาย และใช้เป็นหลักในการพัฒนากฎหมาย และปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งให้ทันสมัยขึ้น และในปัจจุบันศาลเยอรมันยังได้นำหลัก "Treu und Glauben" ไปใช้แทนที่หลัก "schikaneverbot" และถือว่าการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตนั้นก่อให้เกิดความรับผิดทางละเมิดด้วย ด้วย[29]

เมื่อพิจารณาถ้อยคำในมาตรา ๘๔๕ ของประมวลกฎหมาย แพ่งเยอรมัน จะเห็นได้ว่า ในเว็บไซต์ของกระทรวงยุติธรรม ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ได้แปลมาตรา ๘๔๕ เป็นภาษาอังกฤษ ไว้ดังนี้ "In the case of death or injury to body or health, or in the case of deprivation of liberty, the person liable in damages must give a third party compensation for loss of services by payment of an annuity if the injured person by operation of law was under a duty to the third party to render services in the **household or business of the latter**. The provisions of section 843 (2) to (4) apply with the necessary modifications."[30]

คำว่า "...Hauswesen oder Gewerbe…" นั้น ในเว็บไซต์ของกระทรวงยุติธรรม ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษไว้ว่า "...household or business of the latter." ซึ่ง Chung Hui Wang ได้แปลประมวลกฎหมายเยอรมันและได้ให้หมายเหตุประกอบไว้ท้ายมาตรา ๘๔๕ ว่า ผู้ที่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายตามมาตราดังกล่าวได้แก่ ภรรยา ตามมาตรา ๑๓๕๖ หรือ บุตร ตามมาตรา ๑๖๑๗ ซึ่งไม่รวมถึงคนรับใช้ภายในบ้าน เพราะคนรับใช้ภายในบ้านนั้นมิได้มีความผูกพันที่จะต้องทำการงานให้ตามกฎหมายแต่เป็นความผูกพันกันตามสัญญาจ้าง

---

[28] โสภณ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, พฤษภาคม ๒๕๕๓). หน้า ๑๐๔.

[29] อนันต์ จันทรโอภากร, รวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ของ ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์, (กรุงเทพฯ: พี.เค. พริ้นติ้ง เฮ้าส์, 2531) หน้า ๑๐๑.

[30] The Langenscheidt Translation Service, German Civil Code BGB [ออนไลน์], 5 ธันวาคม 2553. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#BGBengl_000P845

แรงงาน[31] ทั้งยังมีคำพิพากษา BGH, 19 June 1952, BGHZ 7, 30[32] ได้อธิบายไว้ว่า "นายจ้างไม่ถือเป็นผู้เสียหายโดยอ้อมที่จะสามารถใช้สิทธิเรียกร้องตามมาตรา ๘๔๔ และ ๘๔๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ได้ นายจ้าง จึงไม่สิทธิเรียกร้องเอาค่า สินไหมทดแทนในกรณีที่ตนได้ จ่ายค่าจ้างไปโดยลูกจ้างไม่ได้ทำงานตอบแทน"

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๘๔๕ เช่น คดีที่ตัดสินเมื่อปี 1970[33] ภรรยาคนแรกของโจทก์เสียชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุที่จำเลยเป็นฝ่ายต้องรับผิดชอบ ซึ่งก่อนหน้าที่จะเสียชีวิต ภรรยาของโจทก์ได้ทำการงานให้เป็นคุณแก่โจทก์ ต่อมา โจทก์ได้แต่งงานกับภรรยาคนที่สองซึ่งเธอมีหน้าที่การงานเป็นของตัวเอง ประเด็นปัญหาข้อพิพาท คือ โจทก์ยังคงเรียกค่าเสียหายที่ต้องขาดแรงงานจากการเสียชีวิตของภรรยาคนแรกหลังจากที่โจทก์ได้แต่งงานใหม่แล้ว ศาลตัดสินว่า มาตรา ๘๔๕ นั้น มีขึ้นเพื่อให้เรียกค่าเสียหายที่แท้จริง ดังนั้น ค่าเสียหายที่โจทก์ได้รับจึงต้องถูกลดลง เนื่องจากสาเหตุที่ทำให้ได้นั้นเพียงพอแล้ว และจะถูกลดลงหรือทำให้หมดไปอย่างสิ้นเชิงถ้าความเสียหายของโจทก์นั้นได้ลดน้อยลงหรือหมดไปโดยสถานการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม Münchener-Grunsky (มึนเช่นเน่อ -กรุนสกี้) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าการแต่งงานครั้งที่สองมิได้หมายความว่าโจทก์จะต้องสูญเสียสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายนั้น

---

[31] Chung Hui Wang, The German Civil Code translated and annotated with an historical introduction and appendices (London: Stevens and Sons, Ltd., 1907) P.187.
"i.e., a wife (1356), or children (1617); but not domestic servants, as they are bound to perform service, not by law, but by virtue of a contract for service."

[32] Walter van Gerven, Pierre Larouche and Jeremy Lever, Cases, Materials and Text on National, Supranational and International Tort Law (Oxford: Hart Publishing, 2000) P.846/17. "Moreover, as the employer is not one of the indirectly injured plaintiffs (*mittelbar Geschädigter*) who can rely on §§ 844-845 BGB, the employer is not entitled to claim compensation on account of the fact that he paid wages without receiving work in return."

[33] Walter van Gerven, Pierre Larouche and Jeremy Lever, Cases, Materials and Text on National, Supranational and International Tort Law (Oxford: Hart Publishing, 2000) P.846/20. "Since a claim under section 845 BGB is a true claim for damages, it is subject to the general principles of Vorteilsausgleichung [the offsetting of losses by advantages due to the damaging event] and Schadensminderung [mitigation of damage] which are applicable in the law of damages, so that the damages award is to be reduced on account of advantages which have an adequate causal link with the event giving rise to the obligation to pay damages, and will be reduced or even completely fall away if the damage that has been sustained is mitigated or completely offset through the consequent occurrence of particular circumstances related to the damaging event. (BGH, 16 February 1970, NJW 1970, 1127. Translation Y.P. Salmon)"

หากแต่ผลประโยชน์ที่ได้มาจากการแต่งงานครั้งที่สองนั้น จะถูกนำเข้าไปรวมในการคิ ดคำนวณค่าเสียหายที่เกี่ยวข้องกันหลังจากระยะเวลาที่ได้แต่งงาน[34]

ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติสิทธิเท่าเทียมกัน "ไกลช์เบเร็คช์ทิกุงส์เกเซ็ตส์" (Gleichberechtigungsgesetz) สามีสามารถเรียกค่าเสียหายจากผู้ที่มากระทำละเมิดภรรยาของเขาได้ภายใต้มาตรา ๘๔๕ ได้ ด้วยข้อสันนิษฐานที่ว่า ภรรยานั้นมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานให้กับสามี แต่หลังจากปี 1957 ข้อสันนิษฐานดังกล่าวก็ไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไป และในกรณีที่ได้รับบาดเจ็บนั้น Bundesgerichtshof (Federal Supreme Court) ได้ให้ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บเท่านั้นที่จะสามารถเรียกค่าเสียหายตามมาตรา ๘๔๒ ในส่วนที่ไม่สามารถทำการงานในครัวเรือนได้ ส่วนในกรณีที่เสียชีวิตนั้น ให้สามีหรือภรรยาเรียกค่าเสียหายตามมาตรา ๘๔๔[35] ซึ่งเมื่อพิจารณาจากแนวคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๘๔๕ จะเห็นได้ว่าไม่มีคำพิพากษาฎีกาใดที่นายจ้างจะใช้มาตราดังกล่าวเรียกร้องเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิด ลูกจ้างของตน

3.2.3 วิธีการคิดคำนวณค่าเสียหายในอนาคตที่เป็นตัวเงินของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี[36]

ในการจะใช้วิธีการคำนวณแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบการชำระเงินว่าจะชำระแบบเงินรายงวด หรือแบบชำระเงินในครั้งเดียว แต่รูปแบบการชำระเงินทั้งสองอย่างนั้นจะมีจุดเริ่มต้นเดียวกันซึ่ง มาตรา ๒๔๙ – ๒๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ได้วางหลักไว้ คือ

---

[34] Walter van Gerven, Pierre Larouche and Jeremy Lever, Cases, Materials and Text on National, Supranational and International Tort Law (Oxford: Hart Publishing, 2000) P.846/21. "Remarriage does not mean that the plaintiff loses his claim for damages as such, but the benefits derived from the remarriage are taken into account in assessing damages relating to the period after it has taken place"

[35] Walter van Gerven, Pierre Larouche and Jeremy Lever, Cases, Materials and Text on National, Supranational and International Tort Law (Oxford: Hart Publishing, 2000) P.846/18. "Until the Gleichberechtigungsgesetz, husband could claim damages under § 845 BGB for loss of personal services where a wrong committed by the defendant had killed or injured his wife. The assumption underlying the application of § 845 BGB was that the wife was bound by law to render services to the husband who was the beneficiary of the housework done by his wife. The 1957 Act invalidated that assumption as a result of which the husband's claim under § 845 BGB was no longer possible and the BGH held that, in case of injury, only the injured person (wife or husband) may now claim compensation under § 842 BGB for not being able, as a result of the injury, to contribute to the household work, whilst in case of death of the wife or husband, the dependents may claim compensation on the basis of § 844 BGB (loss of right of maintenance)."

[36] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.138.

การใช้วิธีเทียบความแตกต่าง โดยวิธีเทียบความแตกต่างนี้ถูกนำไปใช้กับค่าสินไหมทดแทนสำหรับการขาดรายได้และความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน โดยจะต้องหาคำตอบให้ได้ว่าหากไม่มีความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของผู้เสียหายจะเป็นอย่างไร และต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ รอบด้าน ทั้งปัจจัยที่เกิดขึ้นแล้ว ปัจจัยที่คาดเห็นได้ หรือความน่าจะเป็นในอนาคต เช่น การขึ้นเงินเดือน การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ความเสี่ยงด้านตลาดแรงงาน การเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อ หรือการสิ้นสุดของผลประโยชน์อื่นจากการทำงาน เป็นต้น

3.2.3.1 การชำระเป็นงวด[37]

เงินรายงวดสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นและยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบันและความเสียหายในอนาคต ตามมาตรา ๘๔๓[38] แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน นั้น ในทางปฏิบัติจะคิดคำนวณเป็นรายเดือน ถึงแม้ว่ามาตราดังกล่าวจะกำหนดรวมเงินยอดเดียวที่ครอบคลุมการขาดรายได้และความต้องการที่เพิ่มขึ้นแล้ว แต่ศาลก็จะระบุในคำพิพากษาโดยชัดแจ้งว่าความเสียหายแต่ละประเภทนั้นคิดเป็นจำนวนเท่าใด เนื่องจากเงินรายงวดสำหรับการขาดรายได้นั้นจะต้องคำนวณตามภาษีเงินได้ ส่วนเงินรายงวด สำหรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นนั้นไม่ได้คำนวณจากภาษีเงินได้

ในส่วนของค่าขาดรายได้นั้น ศาลจะคาดคะเนถึงอนาคตให้ถูกต้องมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เช่น ถ้าผู้เยาว์ได้รับบาดเจ็บ ก็จำเป็นที่จะต้องพิจารณาเรื่องการทำงานและการสิ้นสุดการทำงาน ซึ่งโดยทั่วไปศาลจะกำหนดเวลาสิ้นสุดการทำงานไว้ที่อายุ ๖๕ ปี และหลังจากนั้นผู้เสียหา ยก็จะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญ โดยผู้กระทำละเมิดจะต้องรับผิดในเรื่องเงินบำนาญด้วย[39]

---

[37] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.139.

[38] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (16)

[39] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline, (New York: Cambridge University Press, 2005) P.139. “The annuity payable according to Section 843 I BGB for all continuing and future losses is in practice calculated on a monthly basis. Although Section 843 I BGB provides for a uniform annuity, which covers both lost earnings and increased needs (even though the basis of calculation of the two is different), the courts nowadays have to distinguish explicitly in the judgment between these two parts of the compensation package. This is because the annuity for lost income is subject to income tax, whereas the annuity for increased needs is not. With regard to the loss of earnings, the judge has to prognosticate future developments as accurately as possible. If a child is injured, the likely beginning of gainful employment has to be determined, as well as the date when the victim would have given up such employment. If not otherwise indicated, this will be the age of 65, after which the victim will be entitled to an

ส่วนมูลค่าของรายได้ที่ขาดไปนั้น มีหลักอ้างอิง ๒ หลัก ได้แก่ รายได้ที่ผู้เสียหายน่าจะได้รับหากไม่เกิดความเสียหายขึ้น หรือมูลค่าทางการตลาดของการงานของผู้เสียหาย โดยหลักการที่สองจะมีความสำคัญในกรณีผู้เสียหายไม่ได้ทำงานกินเงินเดือนในขณะได้รับความเสียหาย เช่น เป็นแม่บ้าน แต่อย่างไรก็ตาม เขาก็มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนสำหรับการขาดความสามารถในการทำงาน ส่วนการคำนวณรายได้ที่ผู้เสียหายน่าจะได้รับนั้น มีวิธีการคำนวณที่ศาลใช้อยู่ ๒ วิธีด้วยกัน นั่นคือวิธีค่าจ้างมวลรวม (Bruttolohnmethode) และวิธีค่าจ้างสุทธิ (Nettolohnmethode) ซึ่งทั้งสองวิธีดังกล่าวมีผลลัพธ์ที่คล้ายกันในสาระสำคัญ กล่าวคือ วิธีค่าจ้างมวลรวมจะคิดจากรายได้ทั้งหมดที่น่าจะได้รับ หักออกด้วยค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ผู้เสียหายต้องชำระถ้าไม่ถูกกระทำละเมิด ส่วนวิธีค่าจ้างสุทธินั้นจะคิดจากรายได้สุทธิ หักออกด้วยภาษีที่ผู้เสียหายจะต้องจ่ายให้แก่รัฐหรือเงินประกันสังคม และค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ผู้เสียหายยังคงต้องชำระอยู่ในปัจจุบันเรื่อยไปจนถึงอนาคต อย่างไรก็ตาม ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐได้ ประกาศว่าทั้งสองวิธีดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน[40]

ส่วนการชำระเงินเป็นงวดสำหรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นนั้นค่อ นข้างจะคำนวณยาก หากค่าใช้จ่ายที่จำเป็นมีความแตกต่างกันไปในแต่ละเดือน ศาลจำต้องหาค่าเฉลี่ยของแต่ละเดือนให้ได้ และหากคาดว่ าความต้องการดังกล่าวจะหมดไปในช่วงระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง ศาลก็จำต้องกำหนดเวลาสิ้นสุดในการชำระเงินนั้น และในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงที่คาดเห็นได้ ศาลอาจกำหนดช่วงระยะเวลาหรือจำนวนเงินให้แตกต่างออกไปก็ได้ โดยโจทก์จะต้องแจกแจงและพิสูจน์ ถึงค่าเสียหายของ ความต้อง การที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว อย่างสุดความสามารถ ดังนั้น โจทก์จึงไม่สามารถร้องขอส่วนที่จะเพิ่มขึ้นด้วยเหตุผลของเงินเฟ้อในอนาคตได้ แต่โจทก์จะต้องแสดงค่าใช้จ่ายเฉพาะในแต่ละเรื่องที่มีความจำเป็นเท่านั้น หากไม่อาจคาดเห็นได้ในขณะสืบพยาน โจทก์สามารถร้องขอศาลให้มีคำพิพา กษาให้จำเลยต้องรับผิดในค่าเสียหาย

---

old age pension (the contributions to the pension scheme have to be paid by the tortfeasor, because without the injury they would have been paid by the victim out of his salary and (partly) by his employer)."

[40] เรื่องเดียวกัน , หน้า 140 "As to the value of the lost income, two alternative points of reference may be used: the income the victim would have earned but for the injury, or the market value of his work. The latter approach is important where the victim was not, actually, working for a salary at the time of the injury – for instance a spouse engaged in housework – but must still be compensated for the loss of his or her working ability. With regard to the former approach, two methods of calculation are adopted by the German courts, the result of which are essentially the same: according to the 'Bruttolohnmethode', the calculation proceeds from the (hypothetical) gross income, but costs and expenditures which the victim (as compared to an actually working employee) does not have to incur will be deducted. The 'Nettolohnmethode' proceeds net income, but the court will add all payments which the victim as an employ would have paid out of his gross salary to the state (taxes) or social security and which he now has to continue to pay."

ทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันเกิดจากความเสียหาย ซึ่งโจทก์จะต้ องพิสูจน์ให้เห็นในภายหลังต่อไปแทนที่จะต้องฟ้องจำเลยเป็นคดีใหม่ในอนาคต

โจทก์สามารถจำกัดคำฟ้องของตนสำหรับค่าเสียหายในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และไม่ตัดสิทธิโจทก์ที่จะฟ้องจำเลยสำหรับค่าเสียหายในเรื่องอื่นๆ เป็นคดีใหม่ อย่างไรก็ดี โจทก์จำต้องระมัดระวังว่าสิทธิเรียกร้องบางประการอาจถูกจำกัดมิให้ฟ้องโดยบทบัญญัติของกฎหมาย

หากสุขภาพหรือสภาพเศรษฐกิจของผู้เสียหายเปลี่ยนแปลงไปภายหลังที่ศาลพิพากษาให้จำเลยชำระค่าเสียหายเป็นงวดแล้ว คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลใ ให้แก้ไขคำพิพากษาได้ แต่เนื่องจากศาลได้พิพากษาค่าเสียหายเดิมโดยได้พิจารณาถึงความเสียหายในอนาคตแล้ว มาตรา ๓๒๓ ของ Zivilprozessordnung (ZPO) จึงได้กำหนดว่าการเปลี่ ยนแปลงในความเป็นจริงดังกล่าวจะต้องแตกต่างจากสถานการณ์ในคำพิพากษาเดิมเป็นอย่างมาก[41]

3.2.3.2 การชำระครั้งเดียว[42]

คู่ความสามารถตกลงกันชำระค่าเสียหายเป็นเงินก้อนเพียงครั้งเดียวได้ตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา โดยมีบทบัญญัติมาตรา ๘๔๓[43] กำหนดขอบเขตไว้ว่าศาลจะต้องตรวจสอบจำนวนเงินดังกล่าวโดยมีคำพิพากษาใ นเรื่องดังกล่าว ซึ่งตามหลักการแล้ว เงินจำนวนนี้จะต้องทำให้ผู้เสียหายอยู่ในสถานะอย่างเดียวกับการที่เขาได้รับชำระค่าเสียหายเป็น

---

[41] Bundesministerium der Justiz, Code of Civil Procedure [ออนไลน์], 27 มีนาคม 2556. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.html#p1195

Section 323 Modification of judgments

(1) Should a judgment stipulate an obligation to recurrent performance becoming due in the future, each part may petition for it to be modified. The complaint shall be admissible only if the facts and circumstances submitted by the plaintiff result in a material change to the factual or legal circumstances on which the decision is based.

(2) The complaint may only be based on grounds that have arisen after the hearing on the facts in the preceding proceedings was closed, and which it is or was not possible to assert by way of entering a protest.

(3) The modification is permissible for the time following the date on which the complaint has become pending.

(4) Liegt eine wesentliche Veränderung der tatsächlichen oder rechtlichen Verhältnisse vor, ist die Entscheidung unter Wahrung ihrer Grundlagen anzupassen.

[42] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.141.

[43] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (16)

งวดๆ จากผู้กระทำละเมิดตามมาตรา ๘๔๓ กล่าวคือ ผู้เสียหายจะต้องได้รับชำระเงินเท่ากันกับเงินที่เขาจะได้ตามวิธีคำนวณเงินรายงวด เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการได้กำไรขึ้น

การชำระเงินแบบครั้งเดียวนี้มีความเสี่ยงต่อคู่ความทั้งสองฝ่าย เพราะประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันกำหนดห้ามไม่ให้คู่ความร้องขอแก้ไขจำนวนเงินที่ศาลพิพากษาแล้ว ซึ่งต่างจากการกำหนดการชำระเป็นงวดๆ

การคิดคำนวณในรายละเอียดแล้วเหมือนกับการคำนวณแบบตัวคูณของกฎหมายอังกฤษถึงแม้ว่าในเยอรมนีจะไม่ได้เรียกด้วยชื่อเช่นนี้ก็ตาม ดังนั้นในขั้นแรกจะต้องมีการคิดคำนวณความเสียหายที่สามารถชดเชยให้ได้และมูลค่าต่อปีในการชำระเป็นงวดเสียก่อน และต้องคำนึงถึงรายได้ที่ขาดไปและความต้องการที่เพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนั้นยังต้องพิจารณาระยะเวลาที่ผู้เสียหายจะได้รับผลกระทบทั้งหมดด้วย รวมเรียกว่าฐานความเสียหาย และนำไปคูณด้วยตัวคูณซึ่งมาจากการพิจารณาเงินเพิ่มที่ผู้เสียหายจะได้รับหากนำเงินไปลงทุน และการกระจายความเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ และจะต้องคำนึงด้วยว่าเงินทุนที่ผู้เสียหายจะได้รับนั้นจะต้องหมดไปภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ สำหรับในทางปฏิบัติแล้ว บริษัทประกันภัยจะมีตารางมูลค่าในการคำนวณซึ่งไม่มีความผูกพัน ทางกฎหมายที่ศาลจะต้องพิจารณาตาม แต่ก็ถือได้ว่าตารางดังกล่าวมีน้ำหนักมากต่อการพิจารณาของศาล โดยศาลมักจะคำนวณผลตอบแทนที่จะได้รับจากเงินค่าเสียหายไว้ที่อัตราร้อยละ ๕ – ๕.๕ เป็นเบื้องต้นก่อน[44] ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐเน้นว่าศาลสามารถปรับการคิดคำนวณให้ เข้ากับข้อเท็จจริงของแต่ละคดี ได้ตามความเหมาะสม อำนาจพิจารณาของศาลดังกล่าวเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๗[45]

---

[44] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.142.

[45] Bundesministerium der Justiz, Code of Civil Procedure [ออนไลน์], 27 มีนาคม 2556. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.html#p1025

Section 287 Investigation and determination of damages; amount of the claim

(1) Should the issue of whether or not damages have occurred, and the amount of the damage or of the equivalent in money to be reimbursed, be in dispute among the parties, the court shall rule on this issue at its discretion and conviction, based on its evaluation of all circumstances. The court may decide at its discretion whether or not – and if so, in which scope – any taking of evidence should be ordered as applied for, or whether or not any experts should be involved to prepare a report. The court may examine the party tendering evidence on the damage or the equivalent in money thereof; the stipulations of section 452 (1), first sentence, subsections (2) to (4) shall apply mutatis mutandis.

(2) In the event of pecuniary disputes, the stipulations of subsection (1), sentences 1 and 2, shall apply mutatis mutandis also to other cases, insofar as the amount of a claim is in dispute among the parties and to the extent the full and complete

ในส่วนของค่าขาดรายได้นั้น หลักการพื้นฐาน คือ จำเลยที่ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำต้องทำให้สถานการณ์กลับคืนมาเหมือนเดิมดั่งเขามิได้กระทำละเมิด (มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน)[46] ผู้เสียหายจะต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนว่าเขาไม่ได้รับความเสียหาย ซึ่งรวมถึงสถานะทางเศรษฐกิจในกรณีที่เขาต้องขาดรายได้ในอนาคตด้วย ดังระบุไว้โดยเฉพาะในกฎหมายละเมิด อนุมาตรา ๘๔๒[47] และ ๘๔๓[48] แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ความเสียหายซึ่งจะถือว่าเป็นการขาดรายได้นั้นเป็นความแตกต่างทางสถานะทางเศรษฐกิจภายหลังการกระทำละเมิด และสถานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียหาย หากไม่ได้มีการละเมิดนั้นเกิดขึ้น ดังนั้น ศาลจึงต้องพิจารณาว่าโจทก์จะได้รับอะไรบ้างหากไม่มีความเสียหาย เพื่อการคำนวณค่าขาดรายได้ โดยมีหลักการในการพิจารณา 4 ประการ ดังนี้

ประการแรก คือ ความเสียหายที่เป็นรูปธรรม[49] ซึ่งการที่โจทก์จะได้รับชดเชยสำหรับค่าขาดรายได้นั้น ต้องมีความเป็นไปได้ว่าหากไม่มีความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว โจทก์จะได้ทำงานหรือได้รายได้อื่นในอนาคต ค่าขาดรายได้ดังกล่าวนั้นไม่ได้เกิดจากการที่โจทก์ขาดความสามารถในการหารายได้ แต่เกิดจากการที่ไม่สามารถทำงานเพื่อให้ได้รับค่าจ้างนั้น ดังนั้น ศาลจะไม่ตัดสินให้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่โจทก์จะขาดรายได้ในกรณีอื่นด้วย เช่น โจทก์กำลังจะถูกเลิกจ้าง หรือนายจ้างล้มละลาย เป็นต้น กฎหมายเยอรมันยังไม่ถือว่าการเสียโอกาสที่จะหารายได้เป็นความเสียหายที่จำเลยจะต้องรับผิดแต่อย่างใด

นอกจากนั้น ความเสียหายอาจก่อให้เกิดผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินแก่โจทก์ หรืออาจมีบุคคลอื่นชดเชยค่าขาดรายได้ให้แก่โจทก์ ดังนั้น โจทก์จึงไม่เสียหายในความเป็นจริง กฎในเรื่องนี้จึงมีอยู่ว่า โจทก์จะต้องไม่ได้รับค่าสินไหมทดแทนมากจนเหลือเป็นกำไรจากความเสียหายนั้น ผลประโยชน์เป็นตัวเงินที่ เกิดจากความเสียหายอาจทำให้สิทธิเรียกร้องของโจทก์หมดสิ้นไป หรือลดน้อยลงตามหลักการปรับผลประโยชน์ (Vorteilsausgleichung) ที่มีหลักเกณฑ์ว่าผลประโยชน์อันเป็นตัวเงินนี้จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของค่าเสียหายและการนำผลประโยชน์อันเป็นตัวเงินไปหักออกจากค่าสินไหมทดแทนจะต้องมีเหตุผล ศาลจึงจำต้องหัก

---

clarification of all circumstances authoritative in this regard entails difficulties that are disproportionate to the significance of the disputed portion of the claim.

[46] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (15)

[47] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (17)

[48] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (16)

[49] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.143.

ผลประโยชน์ทางภาษี หรือภาระทางภาษีหรือประกันสังคมที่โจทก์ไม่มีหน้าที่ต้องชำระอีกต่อไป และหากโจทก์ได้รับชำระค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอก ศาลอาจจำต้องพิจารณาว่าบุคคลภายนอกรับช่วงสิทธิของโจทก์ไปแล้วหรือไม่

ประการที่ สอง คือ การมีส่วนในความผิดที่เกิดขึ้น [50] โดยโจทก์มีหน้าที่ จะต้องบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้มากเท่าที่จะเป็นไปได้ หากภายหลังละเมิด โจทก์ยัง ทำงานแต่ได้รับค่าจ้างน้อยลง โจทก์สามารถเรียกร้องจำนวนรายได้ที่แตกต่างจากรายได้ที่เคยได้รับก่อนมีการละเมิดได้ ในทำนองเดียวกัน โจทก์ไม่สามารถเรียกร้องค่าขาดรายได้เป็นจำนวนเท่ากับรายได้ที่เคยได้รับก่อนละเมิดหากโจทก์ไม่ได้ทำงานแต่ก็ไม่ได้มองหางานทำใหม่อย่างสมควร ศาลจะต้องพิจารณาสถานการณ์ต่างๆ ของโจทก์ เช่น สภาพครอบครัว ลักษณะของความเสียหาย อายุ ความรู้ ทักษะการทำงาน เพื่อประเมินว่าโจทก์สามารถทำงานได้หรือไม่ อย่างไร โจทก์จึงอาจจะต้องมีหน้าที่ที่จะต้องเปลี่ยนสายอาชีพและฝึกงานใหม่ เว้นแต่จะเป็นการทำให้สถานะทางวิชาชีพหรือสถานะทางสังคมของโจทก์เสื่อมลงอย่างมาก ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐยังได้วินิจฉัยว่าในบางกรณี โจทก์จะต้องย้า ยที่อยู่ไป หากโจทก์ไม่ดำเนินการบรรเทาความเสียหาย ศาลจะพิจารณาว่าโจทก์จะได้รับอะไรบ้างหากโจทก์ดำเนินการบรรเทาความเสียหายนั้น

ประการที่สาม คือ พยานหลักฐาน โดยโจทก์จะต้องพิสูจน์ว่าตนจะได้ทำงานต่อไปและได้รับสิ่งใดหากไม่เกิดเหตุละเมิดขึ้น มาตรา ๒๘๗ [51] แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และมาตรา ๒๕๒ [52] วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน บัญญัติให้อำนาจศาลในการประเมินจำนวนค่าเสียหาย โจทก์จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าความเสียหายที่ตามธรรมดาจะเกิดขึ้น โดยโจทก์จะต้องแสดงถึงข้อเท็จจริงหรือสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าตนจะได้รายไ ด้หากไม่มีเหตุละเมิด และต้องแสดงให้เห็นข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการละเมิดจนถึงเวลาสืบพยานสิ้นสุดลง เพื่อให้เหตุการณ์เป็นปัจจุบันที่สุดในระหว่างสืบพยานเพื่อกำหนดค่าเสียหาย

---

[50] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.144.

[51] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (45)

[52] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 252 Lost profits

The damage to be compensated for also comprises the lost profits. Those profits are considered lost that in the normal course of events or in the special circumstances, particularly due to the measures and precautions taken, could probably be expected.

ในเรื่องความเสียหายตามธรรมดานั้น ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐได้วินิจฉัยว่าไม่มีหลักการแน่นอนตายตัวของความเป็นไปได้นั้น และโจทก์มีภาระพิสูจน์แตกต่างกันไปตามข้อเท็จจริงของแต่ละคดี หากความเสียหายนั้นทำให้ไม่สามารถคาดคะเนมูลค่าได้โดยหลักการที่น่าเชื่อถือ ศาลจะต้องคำนึง ถึงตามความเป็น จริงที่จำเลยจะต้องรับผิดสำหรับความเสียหายของโจทก์ และคำนึงถึงความยากลำบากของโจทก์ในการพิสูจน์ให้เห็นถึงความเสียหายนั้น ส่วนจำเลยจะต้องเป็นฝ่ายพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องที่ยกเว้นความรับผิดในค่าขาดรายได้ หรือทำให้ค่าขาดรายได้ลดจำนวนลง จำเลยจะต้องพิสูจน์ว่าโจทก์จะไม่ได้ทำงานต่อหรือโจทก์ทำงานได้เงินก่อนละเมิดน้อยกว่าที่ทำงานหลังละเมิด หากผู้เสียหายไม่สามารถทำงานในสายงานเดิมได้ จำเลยจะต้องพิสูจน์ว่าโจทก์สามารถเลือกทำงานใหม่ได้อย่างมีเหตุผล

ประการที่สุดท้าย คือ การคิดคำนวณ[53] ซึ่งตามที่ได้กล่าวไปแล้วว่าศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหาย โดยต้องพิจารณาว่าผู้เสียหายจะได้สิ่งใดบ้างหากไม่มีการละเมิด ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ศาลจะสันนิษฐานว่าโจทก์จะมีรายได้เท่ากับที่โจทก์เคยทำงานก่อนการละเมิด หากโจทก์ไม่ได้ทำงานก่อนละเมิด โจทก์จะต้องพิสูจน์ว่าโจทก์อาจจะได้ทำงานบางอย่าง และศาลจะกำหนดค่าเสียหายเป็นรายไ ด้ตามปกติที่จะได้รับจากการทำงานเช่นนั้น นอกจากนั้น ศาลยังจะต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในค่าแรงที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ศาลจะใช้ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างหรือตารางค่าจ้างของเจ้าหน้าที่รัฐในการพิจารณาค่าแรง หากในภายหลังเกิดข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถคาดเห็นได้ และมี ผลสำคัญที่ทำให้ค่าขาดรายได้ลดลงหรือเพิ่มขึ้น โจทก์หรือจำเลยสามารถร้องขอให้ศาลพิพากษาแก้ไขค่าเสียหายในอนาคต ตามมาตรา ๓๒๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง[54]

ส่วนกรณีผู้เสียหายที่เป็นเด็กสามารถพิสูจน์ได้ด้วยการแสดงให้เห็นผลการเรียน (หรือผลการประเมินในช่วงฝึ กงาน) ความสามารถ ความสนใจ และเป้าหมายทางอาชีพ ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐเคยตัดสินยืนตามศาลล่างว่า โจทก์สามารถได้งานเป็นครูในโรงเรียนประถมถึงแม้ว่าปริมาณครูจะล้นตลาดและโจทก์เพิ่งจะศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๑ ในมหาวิทยาลัยและผลการเรียนไม่ได้ โดดเด่นมากนัก นอกจากนั้น ศาลอุทธรณ์แห่งเมืองซาร์ บรู๊คเค่นเคยกำหนดค่าขาดรายได้ ให้โจทก์ที่มีอายุสิบหกปีว่าน่าจะได้เป็นช่างเครื่อง ถึงแม้ว่าโจทก์จะยังอยู่ระหว่างฝึกงานก็ตาม โดยพิจารณาจากเป้าหมายทางอาชีพ ความสนใจ ทักษะ และผลการเรียน

---

[53] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.146.

[54] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (41)

ของโจทก์ อย่างไรก็ตาม หากโจ ทก์ไม่มีตัวบ่งชี้การพัฒนาทางอาชีพของโจทก์ ศาลก็อาจจะพิจารณาอาชีพของบิดามารดาหรือพี่น้องของโจทก์ประกอบกันด้วย

ส่วนผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐได้ชี้ว่าค่าขาดรายได้ของผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวจะพิจารณาจากการขาดกำไรของธุรกิจของโจทก์ โจทก์จะต้องแสดงผลประกอบการในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รวมทั้งข้อเท็จจริงต่างๆ ให้ได้มากที่สุดเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย เนื่องจากยอดขายเพียงประการเดียวนั้นยังเป็นหลักฐานที่ไม่เพียงพอ และหากโจทก์จะต้องจ้างคนมาดูแลกิจการ โจทก์ก็สามารถที่จะเรียกร้องค่าจ้างในส่วนนี้ได้เช่นกัน แต่จะต้องเป็นการจ้างที่เหมาะสมในแง่เศรษฐศาสตร์ ส่วนผลประกอบการของลูกจ้างนั้นจะเป็นอย่างไรศาลไม่นำมาคิดคำนวณด้วย แม้ว่าลูกจ้างจะบริหารงานได้ผลกำไรดีกว่าโจทก์ก็ตาม ศาลจึงไม่ได้นำหลักการปรับผลประโยชน์ (Vorteilsausgleichung) มาใช้ในกรณีดังกล่าว[55]

หากสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนของโจทก์เข้ามาดูแลกิจการของโจทก์โดยไม่ได้เรียกร้องค่าตอบแทน โจทก์มีสิทธิเรียกร้องค่าจ้างตามราคาตลาด โดยเป็นจำนวนเงินสุทธิแล้วเท่านั้น เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนของโจทก์นั้นไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีหรือเงินประกันสังคม

ถึงแม้ ว่าในขณะเกิดเหตุละเมิดโจทก์จะไม่มีผลกำไร โจทก์ก็มีสิทธิในค่าขาดรายได้หากพิสูจน์ได้ว่าน่าจะเกิดกำไรขึ้นจากการติดต่อทางธุรกิจและการติดต่อดังกล่าวได้ขาดหายไปเนื่องจากเกิดเหตุละเมิด โจทก์จะต้องแสดงให้เห็นถึงการติดต่อทางธุรกิจ และการสั่งซื้อที่น่าจะเกิดขึ้นจากการติดต่อประสานงานนั้น

ในกรณีโจทก์เป็นสตรี นั้น มี 2 ประเด็นที่ศาลจะต้องพิจารณา ประเด็นแรก คือ สตรีนั้นเป็น แม่บ้านขาดรายได้หรือไม่ เพียงใด และประเด็นที่สองคือศาลจะพิจารณากำหนดค่าเสียหายอย่างไร ในเมื่อความเป็นจริง สตรีอาจจะออกจากงาน ทำงานชั่วคราว หรือลาพักผ่อนเพื่อคลอดบุตรและหรือเลี้ยงดูบุตร ถึงแม้ว่างานบ้านหรือการเลี้ยงดูบุตรไม่ใช่หน้าที่ของสตรีเพียงฝ่ายเดียว แต่ข้อเท็จจริงดังกล่าวก็ยังสามารถเกิดขึ้นได้อยู่ในปัจจุบัน

แนวคิดดั้งเดิมของประมวลกฎหมายแพ่งเห็นว่า ภรรยามีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องดูแลบ้า นเรือนและเลี้ยงดูบุตร หากภรรยาได้รับบาดเจ็บ ถือได้ว่าสามีขาดแรงงานและมีสิทธิเรียกร้องตามมาตรา ๘๔๕ แต่ภายใต้กฎหมายครอบครัวสมัยใหม่ สามีภรรยาถือว่ามีสิทธิเท่า

---

[55] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.149.

เทียมกัน งานบ้านจึงมิใช่หน้าที่ของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากแต่เป็นการช่วยเหลือครอบครัว ลักษณะหนึ่งตามมาตรา ๑๓๖๐[56] วรรคสอง ค่าขาดแรงงานในครัวเรือนดังกล่าวสามารถประเมินเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ แต่หากเป็นการทำงานบ้านโดยไม่มีหน้าที่ตามกฎหมาย เช่น ไม่มีการสมรส หรือเป็นกรณียายกับหลานทำงา นบ้านโดยความสมัครใจ ผู้เสียหาย ไม่อาจ จะเรียกร้องค่าเสียหายในส่วนนี้ได้

ผู้เสี ยหายมีสิทธิเรียกร้องค่าจ้าง คนมาทำงานบ้าน ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐยอมรับการใ ช้ตาราง Schulz-Borck and Hoffmann[57] ในการคำนวณค่าจ้าง ตารางดังกล่าวประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเวลาการทำงานบ้านที่สัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกในครอบครัว คุณภาพชีวิตของครอบครัว เวลาที่บุคคลภายนอกจะต้องทำงานบ้านอันเนื่องมาจากการบาดเจ็บของผู้เสียหาย และราคาค่าจ้างตามท้องตลาด นอกจากนั้น โจทก์มีสิทธิเรียกเงินประกันสังคมที่จะต้องจ่ายให้แก่บุคคลภายนอกนั้น

ส่วนการตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตร จำเลยไม่อาจอ้างว่าโจทก์ไม่มีรายได้ในขณะที่ตั้งครรภ์ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สตรียังคงได้รับค่าจ้างแม้จะตั้งครรภ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหกสัปดาห์ก่อนตั้งครรภ์และแปดสัปดาห์หลังคลอด โดยโจทก์จะต้องแสดงให้เห็นว่าโจทก์สามารถทำงานและเลี้ยงดูบุตรได้ในเวลาเดียวกัน เช่น มีคนในครอบครัวช่วยดูแล หรือส่งบุตรให้แก่ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ในปัจจุบัน มีสตรีจำนวนมากขึ้นที่สามารถทำงานและเลี้ยงดูบุตรได้ และภาครัฐได้สนับสนุนช่วยเหลือในด้านนี้ค่อนข้างมาก แต่อย่างไรก็ดี ยังไม่มีคำพิพากษาในช่วงหลังที่วินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้โจทก์จะต้องลาพักเพื่อเลี้ยงดูบุตร โจทก์ก็ยังมี สิทธิได้รับค่าขาดแรงงานตามเงื่อนไขที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐเคยตัดสินว่าโจทก์มีสิทธิได้รับค่าจ้างแม่บ้านเป็นค่าขาดรายได้ในระหว่างที่โจทก์ศึกษา เนื่องจากโจทก์ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรไปพร้อมกันได้ ซึ่งหากไม่เกิดการละเมิดแล้ว โจทก์จะกระทำการทั้งสองอย่างได้

---

[56] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 1360 Duty of family maintenance

The spouses have a duty to each other to appropriately maintain the family through their work and with their assets. If the household management is entrusted to one spouse, he normally performs his duty of contributing to family maintenance through work by carrying out the household management.

[57] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.151.

ปัญหาประเด็นสุดท้าย คือ ในกรณีที่บริษัทต้องสูญเสียบุคคลสำคัญในธุรกิจ ไปบริษัทไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหาย ได้[58] ทั้งนี้ ตามมาตรา ๘๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ที่ได้กำหนดว่าผู้เสียหายเท่านั้นที่จะมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการละเมิดผลประโยชน์ของตน หรือสิทธิอื่นของตนที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้ประมวลกฎหมายนี้ แต่การกระทำละเมิดนั้นไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อธุรกิจที่จ้างผู้เสียหาย และไม่ มีกฎหมายใดที่คุ้มครองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของบริษัทที่ขาดความสามารถของลูกจ้างไป มีเพียงแต่มาตรา ๘๒๖[59] เท่านั้นที่ได้ระบุเฉพาะเจาะจงว่าบริษัทมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้หากผู้กระทำละเมิดได้กระทำละเมิดต่อผู้เสียหายโดยมีเจตนาที่จะทำให้บริษัทเสียหาย

อย่างไรก็ดี ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐได้ยืนยันว่ามีข้อยกเว้นในบางกรณีที่ศาลพิจารณาให้ความเสียหายต่อบริษัทเป็นส่วนหนึ่งของบุคคลสำคัญในธุรกิจภายใต้เงื่อนไขบางประการ กล่าวคือ ประการแรก ผู้เสียหายจะต้องถือหุ้นทั้งหมดหรือหุ้นส่วนมากของบริษัท ประการที่สอง ผู้เสียหายจะต้องทำงานให้บริษัทนั้นในช่วงก่อนการละเมิด ประการที่สาม ผู้เสียหายจะต้องแสดงให้เห็นว่าตนจะทำเงินให้แก่บริษัทหากไม่มีการละเมิดเกิดขึ้น จำเลยจะต้องชดใช้ผลกำไรที่คาดว่าน่าจะได้รับให้แก่บริษัท ศาลได้พิจารณาว่าในกรณีนี้บริษัทเป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่งของผู้เสียหายที่ผู้เสียหายได้ก่อตั้งแยกไว้ต่างหากด้วยเหตุผลด้านภาษีหรือความรับผิดต่างๆ หากการละเมิดทำให้ผู้เสียหายบาดเจ็บจนทำงานให้แก่บริษัทไม่ได้ก็เท่ากับว่าผู้เสียหายเกิดความเสียหายในทรัพย์สินของตนเช่นเดียวกันเนื่องจากบริษัทขาดรายได้ ศาลจึงได้พิจารณาว่าผู้เสียหา ยมีสิทธิได้รับความเสียหายที่มีต่อบริษัทเท่ากับจำนวนหุ้นที่ตนถืออยู่ และบริษัทหรือผู้ถือหุ้นคนอื่นไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวได้ ดังนั้นจำเลยจึงจะต้องชำระเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่โจทก์มิใช่บริษัทของโจทก์

3.2.4 ปัญหาในการเรียกค่าขาดแรงงานของนายจ้างตา มกฎหมายของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี

ในปัจจุบัน กฎหมายแรงงานในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีได้กำหนดให้นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างในกรณีที่ลูกจ้างเจ็บป่วย ถ้าหากว่าลูกจ้างนั้นได้ถูกจ้างอย่าง

---

[58] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.152.

[59] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (10)

น้อย 4 สัปดาห์ และมิใช่ความผิดของเขาที่ไม่สามารถทำงานได้ [60] และสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายทั้งหมดของลูกจ้างนั้นก็จะโอนไปยังนายจ้างของ เขาตาม Entgeltfortzahlungsgesetz มาตรา 6[61] แต่ปัญหาประการแรกที่เกิดขึ้น คือ ถ้าหากว่าพนักงานเรียกค่าเสียหายจากผู้ทำละเมิดน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่นายจ้างได้จ่ายไปนั้นจะทำอย่างไร

ตามกฎหมายแรงงานของเยอรมันนั้น นายจ้างยังคงต้องจ่ายค่าจ้างให้กับลูกจ้างที่ได้รับบาดเจ็บ [62] สูงสุด เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ตามพระราชบัญญัติการจ่ายค่าจ้างอย่างต่อเนื่อง (Continued Payment of Wages and Salaries Act) มาตรา ๓[63] ที่ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับสิทธิในการได้รับค่าจ้างเมื่อเกิดความเจ็บป่วยว่า

---

[60] Liliane Jung, Other leave entitlements [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.ilo.org/public/english/dialogue/ifpdial/info/national/ger.htm

Sick leave is regulated under the Act on Payment of Wages and Salaries on Public Holidays and in case of Sickness (Entgeltfortzahlungsgesetz, EntgeltFZG). If the employee has been employed for at least 4 weeks and he/she was not to blame for his/her incapacity to work, continued payment of wages can be claimed for a period of up to 6 weeks (sec. 3 (1) EntgeltFZG). The employee is thus currently entitled to claim 100% of the average income (sec. 4 (1) EntgeltFZG).

[61] Christian von Bar, The Common European Law of Tort (North America: Hart Publishing, 2000). P.31. “The full amount of the employee’s claim is transferred to his employer s.6 German Act on Continued Payment of Remuneration in case of illness”

[62] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.188. “Generally, the employer has to continue to pay the wages and salaries of his injured employees for a period of six weeks”

[63] Juristischer Informationsdienst, Entgeltfortzahlungsgesetz [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://dejure.org/gesetze/EntgFG/3.html

§ 3 Anspruch auf Entgeltfortzahlung im Krankheitsfall

(1) Wird ein Arbeitnehmer durch Arbeitsunfähigkeit infolge Krankheit an seiner Arbeitsleistung verhindert, ohne daß ihn ein Verschulden trifft, so hat er Anspruch auf Entgeltfortzahlung im Krankheitsfall durch den Arbeitgeber für die Zeit der Arbeitsunfähigkeit bis zur Dauer von sechs Wochen. Wird der Arbeitnehmer infolge derselben Krankheit erneut arbeitsunfähig, so verliert er wegen der erneuten Arbeitsunfähigkeit den Anspruch nach Satz 1 für einen weiteren Zeitraum von höchstens sechs Wochen nicht, wenn

1. er vor der erneuten Arbeitsunfähigkeit mindestens sechs Monate nicht infolge derselben Krankheit arbeitsunfähig war oder

2. seit Beginn der ersten Arbeitsunfähigkeit infolge derselben Krankheit eine Frist von zwölf Monaten abgelaufen ist.

(2) Als unverschuldete Arbeitsunfähigkeit im Sinne des Absatzes 1 gilt auch eine Arbeitsverhinderung, die infolge einer nicht rechtswidrigen Sterilisation oder eines nicht rechtswidrigen Abbruchs der Schwangerschaft eintritt. Dasselbe gilt für einen Abbruch der Schwangerschaft, wenn die Schwangerschaft innerhalb von zwölf Wochen nach der Empfängnis durch einen Arzt abgebrochen wird, die schwangere Frau den Abbruch verlangt und dem Arzt durch eine Bescheinigung

(๑) หากลูกจ้างเจ็บป่วยจนไม่อาจทำงานได้โดยไม่ใช่ความผิดของตน ลูกจ้างมีสิทธิลาป่วยและได้รับค่าจ้างในขณะที่ไม่สามารถทำงานได้เป็นระยะเวลาหกสัปดาห์ หากลูกจ้างไม่สามารถทำงานได้อีกครั้งหนึ่งเนื่องมาจากความเจ็บป่วยเช่นเดิม ลูกจ้างจะไม่เสียสิทธิเรียกค่าจ้างสำหรับระยะเวลาที่ไม่สามารถทำงานได้อีกครั้งหนึ่งเป็นเวลาไม่เกินหกสัปดาห์ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

๑. การไม่สามารถทำงานได้ครั้งใหม่อันเนื่องจากความเจ็บป่วยในลักษณะเดิมเกิดขึ้นภายหลังหกเดือนจากการไม่สามารถทำงานได้ในครั้งก่อน

๒. ระยะเวลาสิบสองเดือนนับจากการที่ลูกจ้างไม่อาจทำงานได้ในครั้งแรกเนื่องมาจากความเจ็บป่วยเช่นนั้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว

(๒) การที่ลูกจ้างไม่อาจทำงานได้เนื่องจากการทำหมันหรือทำแท้งโดยชอบด้วยกฎหมายถือว่าเป็นการที่ลูกจ้างไม่อาจทำงานได้โดยไม่ได้เกิดจากความผิดของใคร ตามเจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง บทบัญญัตินี้ยังครอบคลุมถึงกรณีที่หญิงทำแท้งโดยแพทย์ภายในระยะเวลาสิบสองสัปดาห์หลังปฏิสนธิ โดยหญิงผู้ตั้งครรภ์ร้องขอและมีคำรับรองจากแพทย์ว่าก่อนการทำแท้งอย่างน้อยเป็นเวลาสามวัน หญิงนั้นได้ขอคำปรึกษาจากศูนย์ให้คำปรึกษาแล้ว

(๓) สิทธิเรียกร้องตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากมีการจ้างงานไปแล้วสี่สัปดาห์

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าถึงแม้นายจ้างจะไม่สามารถเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มาทำละเมิดลูกจ้างของตนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ๘๔๕ แต่ในส่วนของค่าจ้างที่นายจ้างได้จ่ายไปในระหว่างที่ลูกจ้างเจ็บป่วยนั้น นายจ้างสามารถไปเรียกร้องเอาได้ตามกฎหมาย Entgeltfortzahlung S.6[64] ที่ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิในความรับผิดของบุคคลภายนอกว่า

---

nachgewiesen hat, daß sie sich mindestens drei Tage vor dem Eingriff von einer anerkannten Beratungsstelle hat beraten lassen.

(3) Der Anspruch nach Absatz 1 entsteht nach vierwöchiger ununterbrochener Dauer des Arbeitsverhältnisses.

[64] Juristischer Informationsdienst, Entgeltfortzahlungsgesetz [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://dejure.org/gesetze/EntgFG/6.html

§ 6 Forderungsübergang bei Dritthaftung

(1) Kann der Arbeitnehmer auf Grund gesetzlicher Vorschriften von einem Dritten Schadensersatz wegen des Verdienstausfalls beanspruchen, der ihm durch die Arbeitsunfähigkeit entstanden ist, so geht dieser Anspruch insoweit auf den Arbeitgeber über, als dieser dem Arbeitnehmer nach diesem Gesetz Arbeitsentgelt fortgezahlt und darauf entfallende

(๑) หากลูกจ้างมีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายจากบุคคลภายนอกซึ่งค่าขาดรายได้ซึ่งเกิดจากการที่ตนไม่สามารถทำงานได้ สิทธิเ รียกร้องนี้ตกแก่นายจ้างในอันที่จะเรียกค่าจ้างที่ตนจะต้องจ่ายภายใต้พระราชบัญญัตินี้ เงินส่วนที่นายจ้างจะต้องเสียให้แก่สำนักงานจัดหางานสหพันธรัฐเยอรมนี ประกันสังคม ค่ารักษาพยาบาล เงินบำนาญ และบำเหน็จตกทอด

(๒) ลูกจ้างต้องส่งข้อมูลที่จำเป็นแก่การเรียกร้องค่าเสียหายแก่นายจ้างในทันที

(๓) การรับช่วงสิทธิตามวรรคหนึ่งจะกระทำโดยเสื่อมเสียต่อสิทธิเรียกร้องของลูกจ้างไม่ได้

ถ้าหากนายจ้างได้จ่ายเงินช่วยเหลือพิเศษ (ex gratia) ให้กับลูกจ้าง ถึงแม้ว่าเงินดังกล่าวจะไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายการจ่ายค่าจ้าง แต่นายจ้างก็สามา รถร้องขอให้ลูกจ้างโอนสิทธิเรียกร้องในเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่นายจ้างได้ โดยการเทียบเคียงตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาตรา ๒๕๕[65] ที่ได้วางหลักไว้ว่า การโอนสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย นั้น บุคคลผู้ต้องชดใช้ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือสิทธิอื่นใด มีหน้าที่จะต้องชดใช้ค่าเสียหายต่อเมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร้องที่บุคคลผู้มีสิทธิได้รับค่าเสียหายมีต่อบุคคลภายนอกโดยพื้นฐานของความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือโดยพื้นฐานของสิทธินั้น โดยในกรณีนี้ ให้ถือว่าลูกจ้างมีความผูกพันที่จะต้องโอนสิทธิของเขาให้แก่นายจ้าง ถ้าหากนายจ้างต้องสูญเสียรายได้ของเขาไป แต่ในส่วนที่เกินไปกว่ารายได้ที่นายจ้างสูญเสีย รวมทั้ง เงินประกันสังคมนั้น นายจ้างไม่สามารถเรียกให้ชำระคืนแก่ตนได้[66]

---

vom Arbeitgeber zu tragende Beiträge zur Bundesagentur für Arbeit, Arbeitgeberanteile an Beiträgen zur Sozialversicherung und zur Pflegeversicherung sowie zu Einrichtungen der zusätzlichen Alters- und Hinterbliebenenversorgung abgeführt hat.

(2) Der Arbeitnehmer hat dem Arbeitgeber unverzüglich die zur Geltendmachung des Schadensersatzanspruchs erforderlichen Angaben zu machen.

(3) Der Forderungsübergang nach Absatz 1 kann nicht zum Nachteil des Arbeitnehmers geltend gemacht werden.

[65] Bundesministerium der Justiz, German Civil Code [ออนไลน์], 18 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312

Section 255 Assignment of claims to compensation

A person who must pay damages for the loss of a thing or a right is only obliged to compensate in return for the assignment of the claims which the person entitled to damages holds against third parties on the basis of ownership of the thing or on the basis of the right.

[66] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline, P.188 “If the employer makes *ex gratia* payments although he is not under a legal duty to pay wages to his injured employee, he can demand that the employee cedes his claim to him. The BGH applied section 255 BGB analogously and

ปัญหาประการ ต่อมา เป็น กรณีที่ ลูกจ้างมักจะ อ้างว่าตนจะได้รับการเลื่อนตำแหน่ง หรือจะมีรายได้ที่สูงขึ้นมากในอนาคต ในกรณีนี้ ศาลจะต้องพิจารณา ความสามารถในการทำงาน และประวัติการทำงานของลูกจ้างนั้นด้วย โดยจะต้องพิจารณาตามหลักความเป็นไปได้ตามธรรมดาตามมาตรา ๒๘๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาค วามแพ่ง และมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน อย่างไรก็ตาม ลูกจ้าง ที่มีคุณสมบัติไม่ดีเด่นก็อาจพิสูจน์ได้ว่าตนจะมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วยการแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นไปได้ตามที่อ้าง เช่น ลูกจ้างยังสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้แม้เกิดเหตุละเมิด หรืออาจจะได้เ ข้ารับการฝึกอบรมถ้าไม่เกิดเหตุละเมิดขึ้น

หากการคาดคะเนด้วยวิธีการที่น่าเชื่อถือนั้นไม่อาจกระทำ ได้ ศาลจะสันนิษฐานว่าลูกจ้าง จะประสบความสำเร็จใน หน้าที่ การงานตามค่าเฉลี่ย ดังนั้น ศาลจะต้องพิจารณา ถึงค่าแรง ที่จะเพิ่มขึ้น หรือการเลื่อนตำแหน่งในอาชีพการงานนั้นตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตาม ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐได้เน้นว่าหากการคาดคะเนด้วยวิธีการที่น่าเชื่อถือนั้นไม่อาจกระทำได้ ศาลจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงอื่นๆ ที่ อาจจะลดมูลค่าความเสียหายลงตามสัดส่วน

3.2.5 ปัญหาในการปรับใช้มาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี

อันที่จริงแล้วในปัจจุบัน ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีก็ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับใช้มาตรา ๘๔๕ เนื่องจากการใช้สิทธิเรียกค่าเสียหายตามมาตราดังกล่าวนั้นมีความทับซ้อนกับมาตรา ๘๔๔ กล่าวคือ ตามมาตรา ๘๔๔ นั้น เป็นการใช้สิทธิเรียกค่าขาดไร้อุปการะ (Loss of support) ส่วนมาตรา ๘๔๕ นั้น เป็นการใช้สิทธิเรียกค่าขาดแรงงาน (Loss of service)

ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันนั้น เมื่อภรรยาถูกทำละเมิดได้รับบาดเจ็บ ตัวภรรยาเองสามารถใช้สิทธิเรียกค่าเสียห ายจากการที่ไม่สามารถทำการงานในครัวเรือนได้ตามมาตรา ๘๔๒[67] แต่ถ้าหากภรรยาถูกทำละเมิดจนเสียชีวิต สามีจะเป็นผู้มีสิทธิในการเรียกค่าขาดไร้

---

held that the employee was obliged to cede his claim to the employer, if the employer had compensated his loss of earnings. However, the employer cannot seek reimbursement for more than the gross earnings including the employer's contribution to the social security insurance scheme, even if he voluntarily pays more to the injured employee."

[67] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (17)

อุปการะตามมาตรา ๘๔๔[68] จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวจึงทำให้ดูเหมือนค่าขาดไร้อุปการะกับค่าขาดแรงงานนั้นไม่มีความแตกต่างกัน[69]

3.3 ประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ

3.3.1 ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของกฎหมาย ละเมิดใน ประเทศสห ราชอาณาจักรอังกฤษ

กฎหมายสารบัญญัติของอังกฤษนั้นพัฒนามาจากระบบวิธีพิจารณาความ กล่าวคือ ความรับผิดทางแพ่งขึ้นอยู่กับระบบหมายฟ้องคดีที่เรียกว่า "Writs" โดยมีคำกล่าวว่า "เมื่อไม่มีหมายฟ้องคดีก็ไม่มีสิทธิ " (Where there was no writ there was no right)[70] ซึ่งระบบหมายฟ้องคดีนี้ได้ถูกนำมาใช้ในประเทศอังกฤษเป็นระยะเวลานานประมาณ 500 ปี นับตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 13 โดยหมายฟ้องคดีที่เก่าแก่ที่สุดเพื่อขอให้มีการเยียวยาความเสียหายอันเนื่องมาจากการทำผิด คือ หมายฟ้องคดีบุกรุก (Action of Trespass) ซึ่งมีลักษณะเป็นคดีอาญาโดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำลายความสงบสุขอย่างร้ายแรง

การฟ้องคดี (Action of Trespass) มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้ทำผิดเป็นหลัก ส่วนการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนั้นเป็นเพียงผลพลอยได้ ซึ่งเงื่อนไขในการจะฟ้องร้องคดี (Action of Trespass) มี 2 ประการ คือ ประการแรก การกระทำของจำเลยจะต้องมีลักษณะของการใช้กำลัง (forcible) กล่าวคือ จะต้องเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของบุคคล หรือต่อทรัพย์สินของบุคคลอื่น ดังนั้น การฟ้องคดี Action of Trespass จึงไม่รวมถึงการหมิ่นประมาท หรือการหลอกลวงผู้อื่น ซึ่งในกรณีเหล่านี้ผู้เสียหายอาจขอหมายฟ้องคดี Action on the Case ได้

---

[68] อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถที่ (14)

[69] B.S. Markesinis, Comparative Introduction to the German Law of Torts, Third Edition (New York: Oxford University Press, 1994) P.924. "When the wife is injured she can claim under section 842 BGB for amongst other things her inability to continue to provide services to her family; but where she is killed a claim for loss of support under section 844 II BGB can be brought by her husband (BGHZ 5I, I09). Since similar rules apply to both section 844 and section 845 BGB and cases tend to overlap it is not entirely clear that anything is really gained by this distinction between loss of support and loss of services."

[70] อนันต์ จันทรโอภากร , วิวัฒนาการของกฎหมายลักษณะละเมิด [ออนไลน์], 13 ธันวาคม 2553. แหล่งที่มา http://www.comepee.com/webboard/show.php?Category=&No=359

เงื่อนไขประการที่สอง ของการฟ้องคดี Action of Trespass คือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องเป็นผลโดยตรง (direct) ไม่ใช่เป็นเพียงผ ลสืบเนื่อง (consequential) จากการกระทำของผู้ทำผิดเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ถ้าคนๆ หนึ่งโยนท่อนไม้ไปที่ถนนแล้วท่อนไม้ดังกล่าวไปถูกคนอื่น ในกรณีเช่นนี้ ผู้เสียหายสามารถที่จะฟ้องคดี Action of Trespass ได้ ถ้าท่อนไม้ที่โยนไปนั้นไม่ได้โดนใครและไปตกอยู่บนถนนแล้วมีคนเดินมาสะดุดท่อนไม้และล้มลงได้รับบาดเจ็บ ในกรณีนี้ผู้เสียหายจะต้องฟ้องคดี Action on the Case ไม่ใช่คดี Action of Trespass

ความแตกต่างระหว่างคดีทั้ง 2 ประเภทนี้ไม่ได้อยู่ที่ว่าผู้ทำผิดได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ และก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับของความรุนแรงของการกระทำ แต่ขึ้นอยู่กับเหตุผลทางเทคนิคโดยแท้ว่าเข้าข่ายที่กฎหมายถือว่ามีลักษณะเป็น “Forcible and Direct Injury” หรือไม่ เนื่องจากการฟ้องร้องคดี Action of Trespass นั้นมีจุดกำเนิดจากการลงโทษทางอาญา โดยโจทก์ที่ฟ้องคดีละเมิดแบบ Action of Trespass ไม่จำต้องพิสูจน์ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะการล่วงสิทธิในเนื้อตัวร่างกายหรือทรัพย์สินของโจทก์ถือเป็นการทำละเมิดในตัวของมันเองอยู่แล้ว

ในยุคแรกๆ นั้น การกระทำที่ก่อให้เกิดความรับผิดฐาน Trespass ไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงความผิด (Fault) ของจำเลย กฎหมายไม่ได้พิจารณาถึงสภาวะทางจิตใจของผู้กระทำว่าได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ โดยมีคำกล่าวว่า “บุคคลย่อมกระทำการต่าง ๆ ด้วยความเสี่ยงของตนเอง ” (Man acts at his peril) แต่ในการฟ้องคดี Action on the Case นั้นโจทก์จะต้องพิสูจน์ว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นและพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

ต่อมาเมื่อมีการกระทำความเสียหายลักษณะใหม่ๆ เกิดขึ้นและผู้เสียหายได้ไปขอหมายฟ้องคดีจาก Chancery ถ้าลักษณะของคดีนั้นใกล้เคียงกับคดีที่เคยออกหมายฟ้องคดีอย่างใดอย่างหนึ่งมาแล้ว Chancery ก็จะออกหมายฟ้องคดีให้ แม้คดีนั้ น ๆ จะไม่เหมือนกับคดีเรื่องก่อนๆ เสียทีเดียวเลยก็ตาม การออกหมายฟ้องคดีใหม่ ๆ โดยการเทียบเคียง (Analogy) กับคดีที่เคยออกหมายไปแล้วนั้น เป็นช่องทางที่ผู้เสียหายสามารถนำคดีไปสู่ศาลเพื่อให้มีการเยียวยาความเสียหายที่ตนได้รับ แต่ศาลก็มีอำนาจที่จะใช้ดุลยพินิจพิจารณาว่าโจทก์มีอำนาจฟ้องคดีหรือไม่ โดยศาลไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับ Chancery เสมอไป ถ้าศาลเห็นว่าโจทก์มีอำนาจฟ้องคดีความดังกล่าวก็จะเป็นการฟ้องร้องให้รับผิดทางละเมิดอย่างหนึ่ง ระบบพิจารณาความเช่นนี้ทำให้ต่อมามีการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการทำละเมิดเป็นเรื่องๆ ขึ้นในประเทศอังกฤษ

อย่างไรก็ตาม ระบบหมายฟ้องคดีได้ถูกยกเลิกไปโดย Common Law Procedure Act 1852 ที่ได้กำหนดให้ผู้เสียหายที่ต้องการจะฟ้องร้องเพียงแต่เล่าพฤติการณ์แห่งคดีโดยไม่ต้องขอหมายดังเช่นเมื่อก่อน[71] แต่คดีที่เดิมเคยถูกแยกเป็นเรื่องๆ เช่น การทำร้ายร่างกาย (Battery), การกระทำอนาจาร (Assault), การจำคุกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (False Imprisonment), การเรียกคืนทรัพย์ที่ถูกยึดหน่วงไว้โดยมิชอบ (Detinue), การฟ้องเรียกเอาทรัพย์คืน (Replevin), คดียักยอกทรัพย์สินหายที่เก็บได้ (Trover), การ เบียดบังทรัพย์ของผู้อื่น (Conversion), เหตุเดือดร้อนรำคาญ (Nuisance), การหลอกลวง (Deceit), ความผิดฐานหมิ่นประมาท (Defamation), การสมรู้ร่วมคิดเพื่อกระทำผิดกฎหมาย (Conspiracy) ฯลฯ ก็ได้กลายเป็นหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายสารบัญญัติเพื่อพิจารณาถึงสิทธิและหน้าที่ของคู่ความตามลักษณะความสัมพันธ์ในแต่ละเรื่องๆ ไป

ถึงแม้ว่ากฎหมายอังกฤษจะไม่มีกฎหมายบัญญัติในเรื่องละเมิดไว้เป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปเช่นเดียวกับของประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย แต่ก็อาจสรุปแนวคิดในเรื่องความรับผิดทางละเมิดได้ กล่าวคือ ความรับผิดทางละเมิดตามกฎหมายอังกฤษจะต้องเกิดจากการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ และแม้ตามกฎหมายอังกฤษจะมีแนวคิดที่แตกต่างจากกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย แต่ตามแนวคำอธิบายทางตำรา ก็มีนักวิชาการอธิบายในเรื่องสิทธิที่ได้รับความคุ้มครองเช่ นกันว่า สิทธิที่กฎหมายอังกฤษคุ้มครองได้แก่ สิทธิในทางทรัพย์สินและสิทธิในทางร่างกาย กล่าวคือ ให้ความคุ้มครองสิทธิเด็ดขาดเท่านั้น ไม่รวมถึงการผิดสัญญาเช่นเดียวกันกับกฎหมายของประเทศเยอรมัน ดังนั้น หากไม่ใช่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิเด็ดขาดแล้ว การกระทำนั้นก็ไม่เป็นละเมิดในกฎหมายอังกฤษเช่นกัน ดังที่ Pollock ได้อธิบายถึงความรับผิดทางละเมิดไว้ว่า ละเมิดเป็นการกระทำ หรืองดเว้นการกระทำ (ซึ่งไม่ได้เกิดจากการผิดหน้าที่ตามสัญญา) ที่เป็นการ ก่อให้เกิดความเสียหาย และเป็นการล่วงสิทธิเด็ดขาดของผู้อื่น[72]

ตามคำอธิบายของ Pollock อาจแยกองค์ประกอบของความรับผิดทางละเมิดตามกฎหมายอังกฤษได้ 4 ประการ กล่าวคือ ประการแรก เป็นการกระทำโดยไม่มีสิทธิหรือข้อแก้ตัว โดยมีเจตนาก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ประการที่สอง เป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย หรือเป็นการงดเว้นการกระทำตามหน้าที่ที่มีโดยเฉพาะ ประการที่สาม เป็นการล่วงสิทธิเด็ดขาด และประการสุดท้าย เป็นการก่อความเสียหายโดยจงใจ หรือประมาท เลินเล่อ ด้วยเหตุนี้ ตาม

---

[71] นพรัตน์ สนั่นพาณิชกุล, “สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ตามบทบัญญัติมาตรา 420 : ศึกษาในแง่ประวัติศาสตร์และหลักกฎหมายเปรียบเทียบ, หน้า 22.

[72] เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

ความเห็นของนักกฎหมายอังกฤษการผิดสัญญา และละเมิดจึงแยกออกจากกัน และการผิดสัญญานั้นไม่เป็นละเมิด เว้นแต่การผิดสัญญานั้นจะกระทบถึงสิทธิเด็ดขาดด้วย

จากข้อมูลที่ได้ศึกษามาข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่า กฎหมายอังกฤษมีวิวัฒนาการในการให้ความคุ้มครองบุคคลให้พ้นจากการ ถูกกระทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งในการทำความเสียหายนี้ อาจเป็นการทำให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในทางทรัพย์สิน ประโยชน์ของบุคคล และประโยชน์อื่นๆ ที่กฎหมายได้ให้การรับรอง เพราะหลักเกณฑ์โดยทั่วไปทางละเมิด คือ การทำให้ผู้อื่นได้รับความ เสียหายไม่ว่า จากการกระทำหรือคำพูด ซึ่งโดยปกติการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจะเป็นการเรียกร้องที่เป็นตัวเงิน และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนประโยชน์ที่กฎหมายรับรอง ศาลจะเป็นผู้ทำหน้ าที่ในการตัดสินว่าประโยชน์ใดบ้างที่กฎหมายรับรอง โดยศาล ได้เริ่มให้ความคุ้มครองประโยชน์ในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เสรีภาพ ชื่อเสียง และที่ดิน ต่อมาก็ได้ขยายประโยชน์ที่กฎหมายให้การรับรองไปยังความสัมพันธ์ในครอบครัว และการรับรองไม่ให้บุคคลภายนอกมาทำลายความสัมพันธ์ในสัญญา

ส่วนหลักการพื้นฐานของค่าสินไหมทดแทนในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์นั้น มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งชดใช้ความเสียหายที่แท้จริงที่ผู้เสียหายได้รับเช่นที่ยึดถือในระบบกฎหมายซีวิลล์ลอว์เท่านั้น ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ นอกจากจะมีค่าเสียหายเพื่อชดเชยความเสียหายแล้ว ยังมีค่าเสียหายที่มิได้มุ่งชดเชยความเสียหาย เช่น ค่าเสียหายเชิงลงโทษ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำละเมิด และป้องปรามมิให้มีการกระทำเช่นเดียวกันนั้นในอนาคตอีกด้วย[73]

ในส่วนของการเรียกค่าสินไหมทดแทนเมื่อเกิด อุบัติเหตุขึ้นนั้น ประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษได้กำหนดให้ผู้เสียหายเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ตาม Law Reform Act 1934 และ Fatal Accidents Act 1976[74] ซึ่งในส่วนของ Fatal Accidents Act 1976 นั้น ได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนไว้อย่างกว้างขวาง ได้แก่ สามีหรือภรรยาของผู้ตาย ผู้ที่อาศัย

---

[73] ปริญญาวัน ชมเสวก , “ค่าเสียหายเชิงลงโท ษในคดีละเมิด ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550) หน้า 12-15

[74] FindLaw, Fatal injury [ออนไลน์], 10 เมษายน 2556. แหล่งที่มา http://www.findlaw.co.uk/law/accidents_and_injuries/personal_injury/500057 .html “There are two main causes of action that arise when a person is fatally injured. First, the Law Reform Act 1934 permits a dead person's estate to bring the claim that the deceased would have had had he/she not died. In effect then, what would have been the deceased's personal injury claim (had they survived) becomes their estate's claim. Second, the Fatal Accidents Act 1976 allows 'dependants' to bring an action and recover: financial losses they suffer following the death; bereavement damages; and funeral expenses.

อยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้ตายอย่างน้อยสองปีก่อนที่ผู้ตายจะเสียชีวิต บุพการีของผู้ตาย ผู้ที่อยู่ในความดูแลของผู้ตาย ผู้สืบสันดานของผู้ตาย เป็นต้น[75]

อาจกล่าวได้ว่าที่มาของ Fatal Accidents Act นั้น เกิดจาก คดีของ Baker v. Bolton (1808) 1 Campbell 493 ที่โจทก์ได้รับบาดเจ็บและภรรยาของเขาได้รับบาดเจ็บสาหัสเป็นระยะเวลาหนึ่งเดือน และได้เสียชีวิตที่โ รงพยาบาล ซึ่งเหตุดังกล่าว นั้นเกิดจากความประมาทเลินเล่อของจำเลยผู้ซึ่งเป็นเจ้าของรถโดยสารที่โจทก์และภรรยาได้โดยสาร เดินทางจาก พอร์ธสมัธ ไปลอนดอน Lord Ellenborough ไม่อนุญาตให้โจทก์ได้รับการชดใช้สำหรับความสูญเสีย ที่ขาดการช่วยเหลือจากภรรยาในการทำร้านขายเหล้า โดยให้เหตุผลว่า “ในคดีแพ่งนั้น การเสียชีวิตไม่อาจที่จะกล่าวอ้างได้ดังเช่นกรณีที่ได้รับบาดเจ็บ”[76] กล่าวคือ ในคดีนี้นั้นศาลมองว่าความตายของบุคคลไม่สามารถคำนวณเป็นความเสียหายได้ แต่ในความเป็นจริงนั้นก็ไม่อาจที่จะปฏิเสธได้ว่านอกเหนือจากความทุกข์ทรมาน ความเศร้าโศกเสียใจที่โจทก์ต้องได้รับแล้วนั้น โจทก์ได้ขาดคนที่คอยช่วยเหลือจุนเจือในการทำธุรกิจในครัวเรือนไปด้วย

จากคดีดังกล่าวข้างต้นจึ งได้ก่อให้เกิดการตรากฎหมายในส่วนของการเรียกค่าเสียหายขึ้นชื่อว่า “Fatal Accidents Act” ซึ่งหลักการพื้นฐานของ Fatal Accidents Act ได้ปรากฏ อยู่ในมาตรา 1(1) ความว่า “ในกรณีที่ ความตาย ได้เกิดจาก การกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยประมาทเลินเล่อ หรือ โดยการเพิกเฉย ซึ่งเป็นการให้สิทธิผู้ที่ถูกกระทำละเมิดในการฟ้องคดี และมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยา รักษาและ ชดเชย ความเสียหาย จากการกระทำดังกล่าว

---

[75] The National Archives, Fatal Accidents Act 1976 [ออนไลน์], 10 เมษายน 2556. แหล่งที่มา http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1976/30#commentary-c721279

Fatal Accidents Act 1976 (3) In this Act “dependant” means -

(a) the wife or husband or former wife or husband of the deceased;

(b) any person who—

(i)was living with the deceased in the same household immediately before the date of the death; and

(ii)had been living with the deceased in the same household for at least two years before that date; and

(iii)was living during the whole of that period as the husband or wife of the deceased;

(c) any parent or other ascendant of the deceased;

(d) any person who was treated by the deceased as his parent;

(e) any child or other descendant of the deceased;

(f) any person (not being a child of the deceased) who, in the case of any marriage to which the deceased was at any time a party, was treated by the deceased as a child of the family in relation to that marriage;

(g) any person who is, or is the issue of, a brother, sister, uncle or aunt of the deceased.

[76] Michael Yelton, Fatal Accidents: A Practical Guide to Compensation (London: Sweet & Maxwell, 1998). P.1.

แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้ถึงแก่ความตายผู้กระทำละเมิดยังคงต้องรับผิดชอบกับความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้ได้รับบาดเจ็บจะถึงแก่ความตายหรือไม่" ซึ่งในส่วนของหลักการตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษร ของประเทศสห ราชอาณาจักรอังกฤษนั้น ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

3.3.2 หลักการตีความกฎหมาย ลายลักษณ์อักษร ของประเทศสห ราชอาณาจักรอังกฤษ

ตามที่ได้กล่าว ไว้ข้างต้นว่าประเทศไทยนั้น ถึงแม้จะเป็นประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย หรือที่เรียกกันว่าระบบซีวิล ลอว์ แต่ในการตีความและการปรับใช้กฎหมายนั้น ศาลไทยได้ยึดถือหลักการตีความกฎหมายของประเทศอังกฤษซึ่งใช้ระบบคอมมอนลอว์ เป็นต้นแบบ อย่างชนิดที่เรียกว่าเป็นการประทับรอยพิมพ์โดยแท้ ดังจะเห็นได้จากที่ศาสตราจารย์ พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ ได้เรียบเรียงหลักการตีความกฎหมายไทยไว้ในหนังสือ "หลักวินิจฉัยกฎหมาย" เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓ หน้า ๕ ความว่า

"...กฎหมายไม่ยอมให้ใครเอาคำนอกเหนือพระราชบัญญัติมาวินิจฉัย เพราะกฎหมายถือว่าถ้อยคำที่ใช้ในพระราชบัญญัติเป็นสำคัญ ผู้ร่างต้องได้มีความหมายตามที่ได้เขียนไว้ ความในใจของผู้ร่างมีเป็นประการใดไม่สู้สำคัญ..."[77]

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจหลักการตีความกฎหมายลายลักษ ณ์อักษรของประเทศอังกฤษ เสียก่อน ซึ่งหลักสำคัญในการตีความกฎหมายลายลักษณ์ก็คือ การค้นหาเจตนารมณ์ของรัฐสภาซึ่ งเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ โดยมี หลัก ในการ ค้นหาเจตนารมณ์ของรัฐสภา 3 ประการ ดังนี้

3.3.2.1 หลักการตีความตามตัวอักษร (The Literal Rule)

หลักการตีความตามตัวอักษรนี้หมายความว่า ศาลจะต้องหาเจตนารมณ์จากความหมายธรรมดาแห่งถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั้นเอง ถ้าหากปรากฏว่าความหมายธรรมดาแห่งถ้อยคำที่ใช้ในตัวบทกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั้นมีมากกว่าหนึ่งความหมาย หลักการตีความนี้ย่อมไม่ใช้บังคับ อย่ างไรก็ดี ถ้าหากปรากฏว่าความหมายตาม

---

[77] ธานินทร์ กรัยวิเชียร และ วิชา มหาคุณ, การตีความกฎหมาย (กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2523). หน้า ๕๒.

ตัวอักษรแห่งถ้อยคำที่ใช้นั้นมีเพียงความหมายเดียว แต่ไม่น่าจะเป็นเช่นนั้นเพราะจะก่อให้เกิดผลในทางที่ไม่ควรจะเป็น หรือก่อให้บังเกิดผลประหลาด ตามหลักการตีความตามตัวอักษรนี้จะต้องใช้ความหมายที่ไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น ดังที่ ลอร์ด เดนนิง อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ได้เคยกล่าวไว้ในคดี Corocraft v. Pan American Airways Inc. (1969) 1 Q.B. 616. ว่า *"การตีความตามตัวอักษรนั้น ย่อมจะใช้บังคับไม่ได้เป็นอันขาด ถ้าหากว่าการตีความเช่นนั้นจะมีผลในทางที่ไม่ควรจะเป็น หรือบังเกิดผลประหลาด ซึ่งผลเช่นนั้นไม่ใช่สิ่งที่ฝ่ายนิติบัญญัติปรารถนา"*[78]

3.3.2.2 หลักการตีความโดยเล็งผลเลิศ (The Golden Rule)

หลักนี้มีสาระสำคัญว่า ถ้อยคำในกฎหมายลายลักษณ์อักษรจะต้องตีความไปในทางที่จะละเว้นไม่ให้เกิดผลอันไม่พึงปรารถนา โดยในกรณีที่กฎหมายลายลักษณ์อักษรนั้นอาจแปลความหมายไปได้เป็นสองนัย หรือมากกว่านั้น ศาลย่อมจะตีความไปในทางที่มีความหมายอันสมควร และมิใช่ไปในทางที่ไม่ควรจะเป็น หรือบังเกิดผลประหลาด แต่อย่างไรก็ตามหลักการตีความแบบเล็งผลเลิศนี้ ในบางกรณี กลับได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลตีความตามเจตนารมณ์ข องฝ่ายนิติบัญญัติ โดยอาศัยเหตุผลอื่นนอกจากถ้อยคำและความหมายธรรมดาแห่งถ้อยคำที่ปรากฏในตัวกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั้นเองซึ่งศาลไม่สมควรที่จะมีอำนาจกระทำได้เช่นนั้น

3.3.2.3 หลักการตีความโดยอาศัยเหตุที่มีการแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ก่อนออกกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับนั้นเป็นเครื่องมือช่วยตีความ (The Mischief Rule)

ในกรณีที่กฎหมาย ที่มาจากคำพิพากษาของศาล มีข้อบกพร่องอยู่ก่อนแล้วและต่อมาได้มี การตรา กฎหมายลายลักษณ์อักษรมาแก้ไข ศาลย่อมจะ ต้องตีความใหม่ไปในทางที่ได้แก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ก่อนออกกฎหมายใหม่นั้น โดยหลักการตีความนี้ คดี Heydon's Case (1584) 3 Co Rep. 7 A. ได้ให้อรรถาธิบายไว้ว่า มีข้อพิจารณา ๔ ประการด้วยกัน กล่าวคือ (๑) ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติฉบับนั้นใช้บังคับ คอมมอนลอว์ มีอยู่ประการใด (๒) มีข้อบกพร่องประการใดที่ คอมมอนลอว์ มิได้ให้ช่องทางแก้ไขไว้ (๓) รัฐสภาได้ให้ ทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้นไว้ประการใด และ (๔) เหตุผลแห่งการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นมีประการใด[79]

---

[78] เรื่องเดียวกัน , หน้า ๙. "…the literal meaning of the words is never allowed to prevail where it would produce manifest absurdity or consequences which can never have been intended by the legislature."

[79] เรื่องเดียวกัน , หน้า ๑๑. "…Four things are to be discussed and considered: (1) what was the common law before the making act; (2) what was the mischief and defect for which the common law did not provide; (3) what remedy the Parliament hath resolved and appointed to cure the disease of the common law; and (4) the true reason of the remedy."

อย่างไรก็ตาม หลักการตีความที่สามนี้ เป็นเพียงข้อยกเว้นของหลักการตีความตามตัวอักษรเท่านั้น ในการที่ศาลจะใช้หลักการตีความหลักนี้ ศาลจะต้องอ้างอิงถึงเหตุผลที่ฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายฉบับนี้ขึ้นใช้บังคับจากคำปรารภในกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับนั้นเอง หรือจากรายงานของคณะกรรมการพิจารณาค้นคว้าปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับนั้นโดยตรง

3.3.3 ข้อสันนิษฐานของกฎหมายในการตีความ

3.3.3.1 ข้อสันนิษฐานว่ารัฐสภาไม่ประสงค์จะแก้ไขกฎหมาย

ตามหลักการตีความของกฎหมายอังกฤษมีข้อสันนิษฐานว่า รัฐสภาซึ่งเป็นฝ่ายใช้อำนาจนิติบัญญัตินั้น รู้กฎหมายเช่นเดียวกับศาล ดังนั้น ถ้าหากว่าพระราชบัญญัติฉบับใดมิได้บัญญัติแก้ไขกฎหมายในเรื่องใดไว้โดยแจ้งชัด ย่อมต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่ารัฐสภาไม่ประสงค์จะแก้ไขกฎหมายใ นเรื่องนั้น อย่างไรก็ดี หากรัฐสภามุ่งหมายที่จะตรากฎหมายขึ้นโดยเฉพาะเพื่อแก้ไขหลักกฎหมายที่มีอยู่เดิม รัฐสภาย่อมมีอำนาจที่จะทำได้เสมอ

3.3.3.2 ข้อสันนิษฐานว่าไม่มีการให้บุคคลรับผิดในเรื่องที่ตนไม่มีความผิด

ตามหลักคอมมอนลอว์ “เจตนาร้าย” อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกระทำผิดอาญาจะต้องมีอยู่เสมอถ้าจำเลยกระทำการอันใดซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดโดยมีเจตนาร้าย แต่จำเลยได้กระทำลงโดยปราศจากเจตนาร้ายดังกล่าว จำเลยย่อมไม่มีความผิด อย่างไรก็ตาม หากฝ่ายนิติบัญญัติได้บัญญัติไว้ในกฎหมายโดยแจ้งชัดให้บุคคลใดรับผิดในการกระทำ อันใดอันหนึ่งแม้ว่าตนจะไม่มีเจตนาร้ายก็ตาม บุคคลนั้นก็จะต้องรับผิดตามนั้น และข้อสันนิษฐานการตีความกฎหมายบทนี้ย่อมตกไป

3.3.3.3 ข้อสันนิษฐานว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษรจะไม่ริดรอนสิทธิของบุคคลที่มีอยู่แล้วก่อนมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั้น

ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรโดยแจ้งชัด ศาลจะไม่ตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษรให้มีผลเป็นการลิดรอนสิทธิของบุคคลซึ่งมีอยู่ก่อนกฎหมายลายลักษณ์อักษรตราขึ้นใช้บังคับ ข้อสันนิษฐานของกฎหมายบทนี้เป็นข้อสันนิษฐานที่สอดคล้องกับข้อสันนิษฐานที่ว่า “กฎหมายย่อมไม่มีผลย้อนหลัง” อาทิ เจ้าของที่ดินย่อมมีสิทธิที่จะใช้ที่ดินของตนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้หมายรวมตลอดถึงสิทธิในการที่จะห้ามมิให้บุคคล

อื่นมารุกล้ำที่ของตน ดังนั้น ในกรณีที่กฎหมายลายลักษณ์อักษรให้อำนาจบุคคลใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการกระทำนั้นเป็นการรบกวนสิทธิของบุคคลอื่น ศาลจะไม่ตีความบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวไปในทางที่ริดรอนสิทธิของบุคคลนั้น ที่มีอยู่ก่อนแล้วก่อนกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับนั้นใช้บังคับ เว้นแต่ กฎหมายลายลักษณ์อักษรจะบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง เช่น The War Damage Act, 1965 ที่ลิดรอนสิทธิของบุคคลในการที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากฝ่ายบริหาร ในกรณีที่ฝ่ายบริหารได้ทำลายทรัพย์สินของบุคคลเหล่านั้นในระหว่างสงคราม

3.3.3.4 ข้อสันนิษฐานว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษรไม่ผูกพันฝ่ายบริหาร

ข้อสันนิษฐานที่ว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษรไม่ผูกพันฝ่ายบริหารนั้น เป็นเอกสิทธิของฝ่ายบริหาร รวมไปถึงเจ้าพนักงานของฝ่ายบริหารด้วย อย่างไรก็ตาม ในกรณีละเมิด The Crown Proceedings Act, 1949 ถือว่าฝ่ายบริหารอยู่ในฐานะเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา โดยมีข้อยกเว้นอยู่บางปร ะการ ซึ่งในปัจจุบันความโน้มเอียงของกฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นไปในด้านที่ลิดรอนข้อสันนิษฐานของกฎหมายบทนี้ โดยฝ่ายนิติบัญญัติจะตรากฎหมายมาในทางที่จะให้ฝ่ายบริหารมีสิทธิ และหน้าที่ เช่นบุคคลธรรมดามากขึ้นเป็นลำดับ

3.3.4 แนวคำพิพากษาศาลของ ประเทศสห ราชอาณาจักรอังกฤ ษที่เกี่ยวข้องกับการเรียกค่าขาดแรงงาน

3.3.4.1 Jackson v Watson & Sons 1909 WL 16113 Court of Appeal[80]

คดีฟ้องในฐานผิดคำรับรองว่าปลาแซลมอนกระป๋องที่จำเลยขายต่อโจทก์นั้นมีสภาพเหมาะสมที่จะเป็นอาหารของมนุษย์ และโจทก์เรียกร้องค่าเสียหายในฐานที่ภรรยาโจทก์ได้ร่วมรับประทานปลาแซลมอนนั้นและต่อมาถึงแก่ความตาย มีค่ารักษาพยาบาลและค่าจัดการทำศพ และฐานที่ภรรยาโจทก์ได้ให้ บริการต่อโจทก์ในการดูแลบ้านเรือนและครอบครัวจนกระทั่งถึงแก่ความตาย ภายหลังภรรยาถึงแก่ความตาย โจทก์มีความจำเป็นต้องจ้างคนมาทำงานเหล่านี้ คณะลูกขุนตัดสินให้โจทก์ชนะคดีและมีสิทธิได้รับค่าเสียหายทั้งหมด ๒๓๓ ปอนด์ ๑๖ ชิลลิ่ง แบ่งเป็นค่ารักษาพยาบาลจำนวน ๔๑ ปอนด์ ๓ ชิลลิ่ง ค่าจัดการทำศพ ๒๙ ปอนด์ ๑๓ ชิลลิ่ง และค่าขาดแรงงาน จำนวน ๒๐๐ ปอนด์

จำเลยอุทธรณ์ว่า โจทก์ไม่มีสิทธิได้รับค่าเสียหายในส่วนของค่าขาดแรงงานเนื่องจากโจทก์ไม่ได้ฟ้องคดีภายใต้ พระราชบัญญัติ Fatal Accidents 1846 ซึ่ง

[80] Where Reported: [1909] 2 K.B. 193

นอกเหนือไปจากพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว โจทก์ไม่อาจเรียกค่าเสียหายดังกล่าวในมูลฟ้องอื่นๆ ได้ กฎหมายคอมมอนลอว์ได้วางหลักไว้ว่าโจทก์ไม่อาจได้รับชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวในคดีละเมิด และหลักการดังกล่าวต้องนำมาใช้กับคดีผิดสัญญาด้วย ผู้พิพากษา Lord Ellenborugh ได้เขียนไว้ในคดี Baker v. Bolton ว่า “ในศาลคดีแพ่ง ความตายของมนุษย์ไม่ใช่ความบาดเจ็บ ” ซึ่งต่อมาได้ถูกนำมาใช้ในคดี Osborn v. Gillett และคดี Clark v. London General Omnibus (ความตายของบุตรสาวไม่กระทบสิทธิของบิดาเนื่องจากบิดาไม่มีกรรมสิทธิ์ในตัวบุตร) ซึ่งในกรณีที่คนรับใช้ถึงแก่ความตายเป็นเหตุให้สัญญาจ้างแรงงานสิ้นสุดลง จึงไม่อาจมีความเสียหายจากการขาดแรงงานต่อไปเมื่อไม่มีสัญญาจ้างแรงงานอีกต่อไปแล้ว เช่นเดียวกับกรณีที่ภรรยาถึงแก่ความตาย ไม่อาจถือได้ว่าสามีถูกพรากไปซึ่งการให้บริการของภรรยาอย่างผิดกฎหมาย หลักกฎหมายทั่วไปของผู้พิพากษา Lord Ellenborugh ที่ว่า เว้นแต่กฎหมายลายลักษณ์อักษรบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ความตายไม่ถือเป็นฐานแห่งการฟ้องเรียกค่าเสียหายนั้น ไม่ได้บ่งบอกถึงความแตกต่างระหว่างคดีผิดสัญญาและคดีละเมิด

โจทก์แก้อุทธรณ์ว่า หลักกฎหมายดังกล่าวใช้เฉพาะกับคดีละเมิดเท่านั้น พระราชบัญญัติ Fatal Accidents 1846 ก็เป็นเรื่องละเมิดเช่นกัน และไม่มีข้อบ่งบอกว่าให้นำมาใช้ในกรณีผิดสัญญาได้

ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าความตายของภรรยาโจทก์มิใช่มูลฟ้องแห่งคดี หากแต่เป็นเพียงองค์ประกอบในการกำหนดค่าเสียหายที่เกิดขึ้นมาด้วยความตายนั้น ซึ่งไม่มีกฎหมายห้ามไม่ให้เรียกค่าเสียหายดังกล่าว

ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์: Williams, Farwell และ Kennedy

ผู้พิพากษา Williams เห็นว่า คดี Osborn v. Gillett และ Clark v. London General Omnibus Co. เป็นคำพิพากษาบรรทัดฐาน ศาลจึงตรวจสอบได้เพียงว่ามีหลักการเบื้องหลังอย่างไร และหลักการนั้นมีข้อจำกัดขอบเขตของคำพิพากษาคดี Baker หรือไม่ ในคดี Osborn ผู้พิพากษา Bramwell B. ได้เสนอความเห็นแย้งว่า หากในความเป็นจริงโจทก์ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดที่จำเลยต้องรับผิดชอบ โจทก์ก็ควรได้รับชดเชยความเสียหายนั้น แต่จะต้องหาข้อยกเว้นนี้จากคำพิพากษาที่กล่าวไว้โดยชัดแจ้ง หรือความเห็นอย่างเดียวกันที่ยึดถือมาเป็นเวลายาวนานของนักกฎหมายอังกฤษหรือผู้เชี่ยวชาญในกฎหมายอังกฤษ ซึ่งในคดี Clark คำพิพากษาบางส่วนได้แสดงความเห็นว่าความตายที่เป็นผลมาจากความประมาทหรือการกระทำละเมิดของจำเลยไม่อาจเป็นองค์ประกอบของความเสียหายที่จะเรียกได้ และคำพิพากษาบางส่วนก็สนับสนุนความเห็นว่าหากมูลฟ้องแห่งคดีไม่ได้มีความตายเป็นองค์ประกอบแห่งมูลฟ้อง เช่น กรณีผิดสัญญา เป็นต้น ความเสียหายอันเนื่องมาจากความตายอาจเป็นองค์ประกอบของความเสียหายได้ จึงเห็นว่าคำพิพากษาในคดี Baker ต้องนำมาใช้ในกรณีที่มูลฟ้องก่อให้เกิดความ

ตาย เช่น เรื่องละเมิด และไม่นำหลักในคำพิพากษาคดี Baker มาใช้ในกรณีที่มีมูลฟ้องไม่ได้ขึ้นอยู่กับสาเหตุของความตาย จึงพิพากษาให้ยกอุทธรณ์จำเลยโดยให้ค่าธรรมเนียมตกเป็นพับ

ผู้พิพากษา Farwell เห็นว่า มูลฟ้องคดีละเมิดอันเนื่องมาจากความประมาท ได้แก่ ความประมาทของจำเลยและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความประมาทนั้นต้องเกิดขึ้นต่อโจทก์ คำพิพากษาของ Lord Ellenborough ในคดี Baker จึงตัดสินว่าในมูลฟ้องในคดีละเมิด โจทก์ไม่อาจเรียกร้องค่าเสียหายในกรณีผู้อื่นถึงแก่ความตายได้ แต่ในคดีนี้เป็นการฟ้องในเรื่องผิดสัญญา และศาลถือว่าชีวิตสมรสเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ถึงขนาดที่ถือว่าคู่สมรสได้สัญญาว่าการหย่าขาดจากกันเป็นโมฆะเนื่องจากผิดนโยบายสาธารณะ ดังนั้น ถือได้ว่าคู่สมรสมีสัญญาระหว่างกันที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อกันและได้รับตอบแทนซึ่งกันและกัน จึงมีสิทธิที่จะได้รับชดเชยความเสียหายหากคู่สมรสถึงแก่ความตายจากการกระทำโดยประมาท จึงเห็นควรยกอุทธรณ์จำเลยโดยให้ค่าธรรมเนียมตกเป็นพับ

ผู้พิพากษา Kennedy เห็นว่า คดีนี้เป็นการฟ้องเรื่องผิดสัญญา ซึ่งหากการผิดสัญญาก่อให้เกิดความเสียหายที่เป็นตัวเงินแล้ว โจทก์มีสิทธิได้รับชดเชยความเสียหายนั้นโดยเท่าเทียมไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกี่ยวข้องกับความตายหรือความบาดเจ็บของบุคคลผู้ที่ขาดแรงงานไป โจทก์มีสิทธิฟ้องในฐานผิดสัญญาโดยตรงซึ่งเป็นคนละกรณีกับการฟ้องในฐานฆ่าผู้อื่นหลักการในคดี Clark จึงไม่อาจนำมาใช้ในคดีนี้ได้ การให้บริการไม่ว่าจะจากภรรยาหรือคนรับใช้สามารถตีค่าเป็นเงินได้ แต่มีระยะเวลาเพื่อพิจารณาค่าเสียหายแตกต่างกันไปซึ่งคู่สมรสน่าจะเป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะถาวรมากที่สุด เห็นควรยกอุทธรณ์จำเลย

3.3.4.2 Cunningham v. Harrison 1973 WL 39212 Court of Appeal (Civil Division)[81]

คดีนี้ เกิดขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม ปี ค .ศ. 1970 โจทก์ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากอุบัติเหตุบนท้องถนน ซึ่งในขณะนั้นโจทก์มีอายุ 47 ปี มีรายได้สุทธิหลังจากหักภาษีแล้ว 1,855 ปอนด์ต่อปี โจทก์น่าจะเกษียณเมื่ออายุครบ 60 ปี เขาได้ อาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกับภรรยาซึ่งเป็นบ้านเช่าของทางราชการ และมีบุตรสองคนซึ่งทั้งคู่ได้สมรสแล้ว

ผลจากอุบัติเหตุในครั้งนั้น ทำให้โจทก์เป็นอัมพาตอย่างถาวรตั้งแต่ลำตัวไปจนถึงแขนและขาทั้งสองข้าง โจทก์ต้องใช้ชีวิตที่เหลืออยู่บนเตียงหรือรถเข็นไปตลอด และไม่

---

[81] Where Reported**:** [1973] Q.B. 942; [1973] 3 W.L.R. 97; [1973] 3 All E.R. 463; (1973) 117 S.J. 547

สามารถช่วยเหลือตนเองได้เลยในการแต่งตัว การทำความสะอาดร่างกาย และต้องพึ่งพาผู้อื่นในการรับประทานอาหาร แต่ในส่วนของจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ การมองเห็น การพูด และการได้ยินยังเป็นปกติ

เมื่อโจทก์ได้ออกจากโรงพยาบาลและกลับไปรักษาตัวต่อที่บ้านในเดือนสิงหาคม ปี ค.ศ. 1971 ภรรยาของโจทก์ได้ทุ่มเท เอาใจใส่ดูแล ในการรักษาพยาบาลโจทก์เป็นอย่างดี แต่เธอได้เสียชีวิตก่อนที่จะมีการสืบพยานเกี่ยวกับค่าเสียหายจากการได้รับบาดเจ็บของโจทก์เพียงไม่กี่วัน ซึ่งเธอได้เคยกล่าวไว้ว่าถ้าหากเธอไม่อยู่ โจทก์จำเป็นที่จะต้องจ้างนางพยาบา ลประจำอย่างน้อย 2 คน และควรจะเป็นนางพยาบาลที่มีความชำนาญแล้ว นายจ้างของโจทก์ได้จ่ายค่าจ้างให้กับโจทก์จนกระทั่งเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1971 และหลังจากนั้นยังให้เงินช่วยเหลือพิเศษแก่โจทก์อีกปีละ 828 ปอนด์ จนกว่าโจทก์จะเสียชีวิต

ศาลชั้นต้นเห็นว่าโจทก์มีบุคลิกเป็นคนหัวแข็งซึ่งควรจะได้พักอาศัยอยู่ในที่ส่วนตัว จึงได้ตัดสินให้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์เป็นเงินจำนวน 72,616 ปอนด์ ในเงินจำนวนดังกล่าวประกอบไปด้วยค่าเสียหายพิเศษ 1,266 ปอนด์ ค่าความเจ็บปวดและค่าขาดความสะดวกสบาย 18,000 ปอนด์ ค่าขาดรายได้ในอนาคต 18,050 ปอนด์ โดยไม่นำเงินช่วยเหลือพิเศษจากนายจ้างมาหักออก ค่าดูแลบ้านและค่ารักษาพยาบาล 3,500 ปอนด์ต่อปี และดอกเบี้ยจำนวน 2,050 ปอนด์

ศาลอุทธรณ์พิพากษาอนุญาตให้จำเลยอุทธรณ์ได้ และยกฟ้องอุทธรณ์โจทก์ โดย พิพากษาใน ประเด็นแรก ว่า ค่าความเจ็บปวดและค่าขาดความสะดวกสบาย 18,000 ปอนด์นั้นถูกต้องแล้ว

ประเด็นที่สอง เงินช่วยเหลือพิเศษจากนายจ้างของโจทก์นั้นมิ ต้องนำมารวมประเมินค่าเสียหายด้วย

ประเด็นที่สาม ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและในเรื่องที่อยู่อาศัยต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่มีเหตุผลตามสมควรดั่งเช่นวิญญูชนทั่วไป โดยไม่จำต้องพิจารณาถึง อุปนิสัยส่วนตัวที่ผิดปกติของผู้เสียหาย และศาลจำต้องคำนึงถึงวิธีการในการจัดหาคนมาดูแลโจทก์ ซึ่งโจทก์อาจได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด หรือโดยความสมัครใจขององค์กรต่างๆ โดยที่โจทก์อาจไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ หรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยลงมาก แต่ เมื่อภรรยาโจทก์ได้ดูแลโจทก์แทนนางพยาบาล โจทก์ย่อมมีสิทธิได้รับเงินอันถือเป็นค่าบริการดังกล่าวโดยไม่จำต้องทำสัญญาใดๆ ถึงแม้ว่าภรรยาโจทก์จะเป็นแม่บ้านอยู่แล้วก็ตาม เพราะโจทก์มีสิทธิ

เรียกค่าชดเชยกับการที่ภรรยาต้องดูแลโจทก์เพิ่มมากขึ้น [82] (อ้างคดี Best V. Samuel Fox & Co., Ltd. 1952 หากสามีบาดเจ็บสาหัส และภรรยาได้ดูแลสามีแทนนางพยาบาล สามีควรได้รับเงินเป็นการชดเชยการบริการของภรรยาและ สามีควรจ่ายเงิน ดังกล่าว ให้กับภรรยา เนื่องจากเธอไม่สามารถที่จะฟ้องผู้กระทำละเมิดได้)

ประเด็นสุดท้าย จำเลยขอให้ลดค่าเสียหายสำหรับค่า รักษาพยาบาลในอนาคตลง เพราะโจทก์น่าจะได้รับการรักษาพยาบาลภายใต้ The National Health Service and the Chronically Sick and Disabled Person Act 1970 อีกทั้ง โจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าซื้อบ้าน เนื่องจากไม่มีหลักฐานทางการแพทย์พิสูจน์ถึงความจำเป็นเช่นนั้น ตัวคูณสำหรับค่าขาดรายได้ในอนาคตควรอยู่ที่ 7 ปี ค่าดูแลบ้านและรักษาพยาบาลควรลดลงเหลือ 2,600 ปอนด์ต่อปี และให้ตัวคูณ 9.5 ปี และไม่ให้ค่าเสียหายในส่วนของเงินเฟ้อ เนื่องจากเห็นว่าโจทก์ได้ซื้อบ้านติดกับบ้านบุตรชายไว้แล้ว บ้านและค่าเสียหายที่คูณด้วยตัวคูณ 9.5 ปี จึงถือว่าน่าจะเพียงพอต่อการรองรับเงินเฟ้อแล้ว และค่าสินไหมทดแทนรวมทั้งหมดเป็นเงิน 59,316 ปอนด์

ประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจในคดีนี้ด้วย คือ ประเด็นที่สอง ซึ่งประเทศอังกฤษมีหลักกฎหมายอยู่ว่า ค่าเสียหายของผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจะต้องไม่ถูกลดลงด้วยเหตุผลของเงินประกันที่ผู้เสียหายได้รับไปแล้ว หรือเงินบำนาญ ดังนั้น คำพิพากษาในคดีนี้จึงได้วางหลักไว้ว่า “เงินช่วยเหลือพิเศษจากนายจ้างนั้นไม่สามารถนำไปหักลดค่าเสียหายของโจทก์ลงได้”[83]

3.3.4.3 Daly v. General Steam Navigation Co (The Dragon) 1980 WL 149529 Court of Appeal (Civil Division)[84]

คดีนี้ โจทก์ซึ่งเป็นแม่บ้าน ได้โดยสารเรือเดินสมุทรของจำเลยและได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ทำให้โจทก์ต้องเข้าออกโรงพยาบาลเป็นระยะเวลานาน โจทก์ไม่อาจทำงาน

---

[82] It seems to me that when a husband is grievously injured—and is entitled to damages—then it is only right and just that, if his wife renders services to him, instead of a nurse, he should recover compensation for the value of the services that his wife has rendered. It should not be necessary to draw up a legal agreement for them. On recovering such an amount, the husband should hold it on trust for her and pay it over to her. She cannot herself sue the wrongdoer

[83] It is an established principle of our law that the damages awarded to an injured person are not to be reduced by reason of any insurance moneys received by the injured person (see *Bradburn* v. *Great Western Railway Co.* (1874) L.R. 10 Ex. 1); nor by reason of a pension to which he has contributed (see *Parry* v. *Cleaver* [1970] A.C. 1); nor by reason of gifts made to relieve his distress: see *Redpath* v. *Belfast* p *and County Down Railway* [1947] N.Ir. 167. Similarly, I think that the damages are not to be reduced by reason of ex gratia payments made by his employer.

[84] Where Reported: [1981] 1 W.L.R. 120; [1980] 3 All E.R. 696; [1980] 2

บ้านได้บางส่วน จึงต้องขอความช่วยเหลือจากสามี ทำให้สูญเสียรายได้จากงานพิเศษจำนวน 930 ปอนด์ โจทก์มิได้จ้างให้คนมาช่วยเหลือทำงานบ้าน

ศาลชั้นต้นพิพากษากำหนดค่าสินไหมทดแทนให้โจทก์ เป็นเงินจำนวน 21,116 ปอนด์ ประกอบไปด้วยค่าเสียหายพิเศษ จำนวน 1,689 ปอนด์ (โดยไม่รวมค่าขาดรายได้พิเศษของสามีโจทก์) ค่าเสียหายสำหรับการสูญเสียความสามารถในการทำงานบ้านบางส่วนก่อนถึงวันสืบพยานจำนวน 2,691 ปอนด์ ค่าเสียหาย ดังกล่าวในอนาคตจำนวน 8,736 ปอนด์ และค่าเสียหายสำหรับความเจ็บปวดสูญเสียและ ค่าขาดความสะดวกสบายจำนวน 8,000 ปอนด์ ซึ่งศาลชั้นต้นได้ตัดสินให้โจทก์ได้รับความเสียหายเฉพาะสองส่วนแรกเท่านั้น

จำเลยอุทธรณ์จำนวนค่าเสียหายสำหรับการสูญเสียความสามารถในการทำงานบ้านบางส่วน โจทก์แก้อุทธรณ์และขอดอกเบี้ยของค่าเสียหายสำหรับความเจ็บปวดสูญเสียและการขาดความสะดวกสบาย

ศาลอุทธรณ์พิพากษายกอุทธรณ์จำเลย โดยให้เหตุผล ว่าการคำนวณค่าเสียหายในอนาคตสำหรับการสูญเสียความสามารถในการทำงานบ้านบางส่วนนั้นถูกต้องแล้ว ถึงแม้ว่าโจทก์จะไม่ได้นำเงินค่าเสียหายที่ได้รับไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับ เนื่องจากเป็นการชดเชยการที่โจทก์ต้องการความช่วยเหลือในการทำงานบ้านเป็นเวลา 8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และสำหรับค่าเสียหายพิเศษนั้น จำต้องเพิ่มค่าขาดรายได้พิเศษของสามีโจทก์ด้วย เนื่องจากมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือโจทก์ในการทำงานบ้าน (อ้างคดี Donnelly V. Joyce 1973)

ในส่วนอุทธรณ์ของโจทก์นั้น ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้คิดดอกเบี้ยของค่าเสียหายสำหรับความเจ็บปวดและการขาดความสะดวกสบาย เนื่องจากมีแนวคำพิพากษาใหม่หลังจากวันสืบพยานได้ตัดสินให้ดอกเบี้ยสำหรับเงินจำนวนดังกล่าวแล้ว

จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า ในคดีนี้ศาลได้วางหลักให้ ค่าเสียหาย สำหรับการสูญเสียความสามารถในการทำงานบ้านบางส่วนจะไม่ถูกนำมาคำนวณบนฐานของระยะเวลาก่อนฟ้อง เนื่องจากโจทก์ไม่มีต้นทุนในก ารจ้างงาน ช่วยเหลือภายในบ้าน และ วิธีการที่เหมาะสมที่จะเพิ่มจำนวนค่าเสียหายของความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน และค่าสูญสิ้นความสะดวกสบาย นั้นให้พิจารณาจากความยากลำบากในการทำงานบ้านอันเป็นผลเนื่องมาจากการทุพพลภาพ[85]

---

[85] However, in *Daly* v. *General Steam Navigation Co. Ltd* , damages were not assessed on that basis in respect of the period before trial because the plaintiff had not incurred the cost of employing a domestic help and it was held that the

3.3.4.4 Cory & Son, Limited v France, Fenwick & Co., Limited 1910 WL 15510[86]

คำพิพากษาในคดีนี้ได้วางหลักไว้ว่า เมื่อเหตุละเมิดที่ทำให้นายจ้างต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างตามพระราชบัญญัติค่าชดเชยแรงงาน ปี 1906 (Workmen's Compensation Act, 1906) เกิดจากลูกจ้างของตนมีส่วนในความประมาทเลินเล่อด้วย นายจ้างไม่อาจฟ้องไล่เบี้ยเอากับบุคคลอื่นที่เป็นผู้ทำละเมิดได้ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

ในคดีนี้ โจทก์เป็นเจ้าของเรือกลไฟ ซึ่งควบคุมและขับเคลื่อนโดยจำเลย ในเรือลำดังกล่าวมีคนงานของโจทก์อยู่ด้วย 2 คน คนหนึ่งจมน้ำเสียชีวิตเนื่องจากต้องนำเชือกจากเรือไปผูกกับท่าเรือตามคำสั่งของจำเลย ส่วนอีกคนหนึ่งได้รับบาดเจ็บ บริษัทโจทก์จึงฟ้องจำเลยเพื่อเรียกเอาค่าชดเชยที่ตนต้องจ่ายไปตาม Workmen's Compensation Act, 1906

ข้าหลวงไต่สวนได้ความว่า ทั้งจำเลยและลูกจ้างที่อยู่บนเรือนั้นต่างประมาท โดยจำเลยประมาทเลินเล่อในการออกคำสั่ง ส่วนลูกจ้างประมาทเลินเล่อในการทำตามคำสั่งโดยไม่ตรวจสอบว่าการกระทำเช่นนั้นปลอดภัยหรือไม่ และความประมาทของทั้งสองฝ่ายก่อให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น เมื่อสาเหตุเกิดจากความประมาทเลินเล่อของบุคคลอื่นและลูกจ้างของโจทก์เอง ข้าหลวงจึงตัดสินว่าโจทก์ต้องจ่ายค่ าชดเชยให้กับคนงานทั้งสองของโจทก์ตาม Workmen's Compensation Act, 1906[87] โดยโจทก์ไม่สามารถไล่เบี้ยเรียกร้องเอาค่าชดเชยจาก

---

proper approach was to increase the sum for pain and suffering and loss of amenity taking account of the difficulties in performing the housekeeping services as a consequence of the disabilities.

[86] Where Reported**:** [1911] 1 K.B. 114; (1910) 80 L.J. K.B. 341

[87] The Workmen's Compensation Act, 1906, s. 6, provides as follows: "Where the injury for which compensation is payable under this Act was caused under circumstance creating a legal liability in some person other than the employer to pay damages in respect thereof (1.) the workman may take proceedings both against that person to recover damages and against any person liable to pay compensation under this Act for such compensation, but shall not be entitled recover both damages and compensation; and (2.) if the workman has recovered compensation under this Act, the person by whom the compensation was paid, and any person who has been called on to pay an indemnity under the section of this Act relating to sub-contracting, shall be entitled to be indemnified by the person so liable to pay damages as aforesaid, and all questions as to the right to and amount of any such indemnity shall, in default of agreement, be settled by action, or, by consent of the parties, by arbitration under this Act."

บุคคลอื่นได้ [88] พระราชบัญญัติดังกล่าวไม่รวมถึงกรณีที่นายจ้างเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดในความเสียหายด้วย โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

3.3.5 วิธีการคิดคำนว ณค่าเสียหายในอนาคต ของประเทศสห ราชอาณาจักรอังกฤษ[89]

ในประเทศอังกฤษนั้นมีวิธีการพื้นฐานในการคิดคำนวณค่าเสียหาย คือ การคิดคำนวณแบบตัวคูณ (Multiplier-Multiplicand approach) ซึ่งการประเมินค่าเสียหายในอนาคตนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากมีปัจจัยที่ไม่สามารถจะคาดเดาได้เข้ามาเป็นตัวแปลในการคิดคำนวณอยู่หลายประการ ตัวอย่างเช่น ผู้เสียหายจะมีอายุยืนยาวเท่าใด ผู้เสียหายจะสามารถทำงานต่อไปได้อีกกี่ปี ผู้เสียหายจะมีความก้าวหน้าได้เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งหรือไม่อย่างไร ผู้เสียหายจะได้รับการขึ้นเงินเดือนจริงหรือไม่ หรือในทางกลับกัน ผู้เสียหายมีโอกาสที่จะตกงานหรือไม่ อัตราค่าเงินเฟ้อในอนาคตจะเป็นเช่นไร หรือจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอัตราภาษีเงินได้หรือไม่ เป็นต้น ซึ่งคำถามต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีขึ้นเพื่อที่จะค้นหาความน่าจะเป็นของค่าเสียหายรายปีให้แก่ผู้เสียหาย

วิธีการดังกล่าวนี้เป็นการคำนวณหาค่าเสียหายเป็นเงินก้อนโดยการตั้งฐานความเสียหายเป็นรายปีที่ผู้เสียหายจะได้รับ (the multiplicand)[90] แล้วคูณด้วยตัวคูณ (the multiplier) ที่จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงจำนวนปีที่ความเสียหายดำรงอยู่ ปัจจัยความไม่แน่นอนต่างๆ และข้อควรคำนึงที่ว่าโจทก์จะได้รับเงินก้อนในทันที โดยที่ไม่ต้องลงทุนอะไร ศาลได้นำสูตรคำนวณด้านสถิติประกันภัยมาประยุกต์ใช้เป็นตารางคำนวณที่เรียกว่า ตารางอ็อกเดน (The Ogden Tables) ตารางดังกล่าวครอบคลุมความเสียหายในกรณีที่โจทก์เสียชีวิตในทุกด้าน Lord Chancellor ได้

---

[88] Where an accident, in respect of which an employer has been compelled under the Workmen's Compensation Act, 1906, to pay compensation, was caused by the combined negligence of another person and of his own servants, the employer cannot maintain an action for indemnity against that other person under s. 6 of the Act.

[89] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.119.

[90] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.119. ความเห็นของ Lord Lloyd ในคดี Wells v. Wells [1999] 1 AC 345 at 377F กล่าวว่าศาลจำเป็นจะต้องพิจารณาปัจจัยที่ใช้คำนวณเงินจำนวนตั้งฐานอย่างถี่ถ้วน เนื่องจากอัตราส่วนลดที่ลดลงไปนั้น จะเป็นการเพิ่มจำนวนตัวคูณในคดีทุกเรื่อง คดีนี้ถูกตัดสินก่อนที่ Lord Chancellor จะกำหนดอัตราส่วนลด ซึ่งในขณะนั้นเป็นอำนาจของศาลที่จะกำหนดได้เอง และคดีนี้เป็นคดีแรกที่ House of Lords ต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องอัตราส่วนลดร้อยละ ๔.๕ ที่กำหนดไว้เป็นระยะเวลายาวนาน

กำหนดอัตราส่วนลดตามม าตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติค่าเสียหาย ปี ค .ศ. ๑๙๙๖ (The Damaged Act 1996) ปัจจุบันมีอัตราส่วนลดอยู่ที่ร้อยละ ๒.๕[91]

หลักการเบื้องต้นของวิธีการคำนวณนี้คือค่าเสียหายทั้งหมดที่โจทก์จะได้รับจะหมดไปภายในระยะเวลาที่ประเมินไว้ และภายในระยะเวลาดังกล่าวโจทก์จะสามารถใช้ชีวิตด้วยเงินที่เพิ่มพูนจากการนำเงินค่าเสียหายบางส่วนไปลงทุน และเงินค่าเสียหายส่วนที่เหลือนั้น ตัวอย่าง เช่น ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บต้องพักรักษาตัวเป็นเวลา หนึ่งเดือน ขาดรายได้เดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท ผู้เสียหายก็ต้องเอาเงินบางส่วนไปลงทุนให้งอกเงย เช่น เอา ๒๐,๐๐๐ ไปลงทุนได้กลับมา ๑๐,๐๐๐ บาท ดังนั้นผู้เสียหายก็ควรจะได้ ๖๐,๐๐๐ บาท

จำนวนตั้งฐานเป็นตัวเลขรายปีที่แสดงให้เห็นถึงย อดค่าเสียหายในแต่ละด้าน ตัวอย่างเช่น หากผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บต้องได้รับการรักษาในระยะกลางถึงระยะยาว ในวันสืบพยานจะต้องมีหลักฐานของค่าใช้จ่ายรายปีในปัจจุบัน ในบางกรณีอาจมีจำนวนตั้งฐานมากกว่าหนึ่งอย่างก็ได้ หากมีการประเมินว่าผู้เสียหายจะมีชีวิตยืนยาว ก็จำเป็นที่จะต้องพิจารณาจำนวนตั้งฐานสองตัว ได้แก่ ค่าเสียหายในปัจจุบันและค่าเสียหายในอนาคต อย่างไรก็ตามการคำนวณเช่นนี้จะใช้เฉพาะกรณีที่เป็นที่แน่นอนว่าจะต้องเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น เช่น ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

ศาลเคยมีแนวพิจารณามาหลายปีแล้วว่ายอดรวมของค่าเสียห ายจะถูกนำไปลงทุนเป็นหุ้นส่วนบริษัท ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วจะให้ผลตอบแทนในอัตราร้อยละ ๔ – ๕ ต่อปี ศาลจึงได้ลดค่าของตัวคูณลง แต่ในคดี Wells คำวินิจฉัยของ House of Lords ซึ่งผู้เชี่ยวชาญระบุว่าเป็นคำวินิจฉัยเรื่องคดีละเมิดต่อบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดตั้งแต่สงคราม โลกครั้งที่สอง ที่ได้กลับหลักการคิดคำนวณดังกล่าวไป โดยแต่ก่อนได้สมมติฐานว่าผู้เสียหายมีสถานะเป็นผู้ลงทุนอย่างวิญญูชน แต่ Lord Lloyd ได้อธิบายว่า แม้การลงทุนเป็นหุ้นส่วน ในบริษัทจะเป็นการลงทุนระยะยาวที่ดีที่สุดสำหรับวิญญูชน ซึ่งจะทำให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันไปได้ แม้ตลาดทุนจะประสบปัญหาเช่นในปี ๑๙๗๒ ก็ไม่จำต้องรีบขายหุ้นออกไปโดยเร็ว แต่สามารถรอเวลาที่ตลาดจะฟื้นตัวอีกครั้งหนึ่งได้ อย่างไรก็ตาม สำหรับข้อเท็จจริงในคดีนี้ จำต้องพิจารณาว่าโจทก์ในคดีนี้เป็นนักลงทุนอย่างวิญญูชนหรือไม่ เห็นว่าโจทก์ในคดีนี้ไม่อาจรอเวลา ยาวนานเช่น ดังวิญญูชน ที่ต้องรอ

---

[91] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.119.

จนถึงปี ๑๙๘๙ จนกว่าสินทรัพย์จะกลับมามีมูลค่าเทียบเท่ากับมูลค่าก่อนปี ๑๙๗๒ ได้ เนื่องจากโจทก์ต้องการเงินทุกปีเพื่อใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล[92]

Lord Lloyd ได้สรุปว่าศาลควรพิจารณาว่าผู้เสียหายอาจลงทุนในหลักประกันรัฐบาลได้ ซึ่งหลักประกันดังกล่าวช่วยลดปัญหาอัตราเงินเฟ้อ แต่ในขณะเดียวกันก็มีอัตราผลตอบแทนน้อยกว่าการลงหุ้น ดังนั้น อัตราผลตอบแทนเพื่อนำไปคิดเป็นตัวคูณ จึงควรอยู่ที่อัตราร้อยละ ๓ แทนที่จะเป็นอัตราร้อยละ ๔ หรือ ๔.๕ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้เกิดเงินเฟ้อในค่าเสียหายที่ศาลพิพากษาให้ผู้เสียหายมากขึ้น เพื่อให้ในทางปฏิบัติมีความถูกต้องแน่นอนมากยิ่งขึ้น มาตรา ๑ ของ Damages Act 1996[93] จึงได้ให้อำนาจแก่ Lord Chancellor ในการออกคำสั่งกำหนดอัตราผลตอบแทน โดยเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ปี ๒๐๐๑ Lord Chancellor กำหนดอัตราส่วนลดอยู่ที่ร้อยละ ๒.๕ ซึ่งเป็นการเพิ่มจำนวนค่าเสียหายไปโดยปริยาย

---

[92] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.121. “Granted that a substantial proportion of equities is the best long-term investment for the ordinary prudent investor, the question is whether the same is true for these plaintiffs. The ordinary investor may be assumed to have enough to live on. He can meet his day-to-day requirements. If the equity market suffers a catastrophic fall, as it did in 1972, he has no immediate need to sell. He can abide his time and wait until the equity market recovers.

The plaintiffs are not in the same happy position. They are not ‘ordinary’ investors in the sense that they can wait for long-term recovery, remembering that it was not until 1989 that equity prices regained their old pre-1972 level in real terms. For they need the income, and a portion of the capital, every year to meet their current care.”

[93] The National Archives, Damages Act 1996 [ออนไลน์], 26 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/48/contents

1. (1) In determining the return to be expected from the investment of a sum awarded as damages for future pecuniary loss in an action for personal injury the court shall, subject to and in accordance with rules of court made for the purposes of this section, take into account such rate of return (if any) as may from time to time be prescribed by an order made by the Lord Chancellor.

(2) Subsection (1) above shall not however prevent the court taking a different rate of return into account if any party to the proceedings shows that it is more appropriate in the case in question.

(3) An order under subsection (1) above may prescribe different rates of return for different classes of case.

(4) Before making an order under subsection (1) above the Lord Chancellor shall consult the Government Actuary and the Treasury; and any order under that subsection shall be made by statutory instrument subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament.

(5) In the application of this section to Scotland for references to the Lord Chancellor there shall be substituted references to the Secretary of State.

Professional Negligence Bar Association[94] จะเป็นผู้มีหน้าที่ปรับปรุงตารางอ็อกเดนให้เป็นปัจจุบันทุกปี ซึ่งก็มีแนวโน้มว่าค่าเสียหายจะมีจำนวนสูงขึ้น ตามแนวคำวินิจฉัยในคดี Wells นอกจากนี้ ยังมีตารางประเภทอื่นที่กำหนดสูตร ในการคำนวณของบุคคล เช่น จากวัยทำงานจนถึงอายุ 60 ปี หรือ 65 ปี ในกรณีคำนวณหาบำนาญ และจะมีตารางคำนวณแยกสำหรับผู้ชายและ ผู้หญิง โดยศาลจะต้องคำนวณค่าเสียหายตามตารา งดังกล่าว แต่ในบางกรณี ศาลอาจจะลดค่าเสียหายลงได้ แต่ก็ทำได้เฉพาะค่าขาดรายได้ในอนาคตเท่านั้น

อายุของผู้เสียหายในขณะถูกกระทำละเมิดก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการคำนวณหาตัวคูณ หากอายุมาก ตัวคูณก็จะน้อยลง และโดยหลักแล้วการคำนวณเช่นนี้ก็จะใช้ คำนวณค่าความเสียหายเป็นตัวเงิน ซึ่งในความเป็นจริงนั้นมีปัจจัยที่ไม่แน่นอนหลายประการที่ทำให้การคำนวณหาค่าเสียหายคลาดเคลื่อนหากความเสียหายกินระยะเวลายาวนาน และเงินเฟ้อก็ถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนมากที่สุด ถึงแม้ว่า ในปัจจุบัน เงินเฟ้อจะไม่ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงเช่นในช่วงปลายทศวรรษที่ 1970 ก็ตาม

ในปัจจุบันนี้ เป็นที่แน่ชัดแล้วว่าเงินเฟ้อสำหรับระยะเวลาที่พ้นไปจากวันสืบพยานนั้น ไม่ได้นำมาพิจารณาคำนวณหาจำนวนตั้งฐาน ศาลอุทธรณ์ได้ตัดสินไว้ในคดี Cookson v. Knowles ว่าในการคำนวณค่าขาดไร้อุปการะในคดีอุบัติเหตุที่ทำให้ถึงแก่ความตายและในการคำนวณหาการขาดรายได้ในคดีอุบัติเหตุที่ไม่ทำให้ถึงแก่ความตาย ความเสียหายควรแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ความเสียหายในเวลาเสียชีวิต (หรือบาดเจ็บ) จนถึงวันสืบพยาน และความเสียหายตั้งแต่วันสืบพยานเป็นต้นไป สำหรับความเสียหายประการแรกนั้น ควรที่จะได้คำนึงถึงจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นจากรายได้อันเนื่องมาจากอัตราเงินเฟ้อด้วย ส่ วนความเสียหายนับแต่วันสืบพยานเป็นต้นไปนั้น ควรคิดคำนวณจากฐานรายได้ในวันสืบพยานโดยฐานดังกล่าวไม่มีเงินเพิ่มจากอัตราเงินเฟ้อในอนาคต[95]

ในกรณีที่เกิดความเสียหายแท้จริง แต่เกิดข้อสงสัยในการนำวิธีคำนวณแบบทั่วไปมาใช้คำนวณ ศาลอาจไม่ใช้วิธีการคำนวณแบบตัวคูณนี้เลยก็ได้ และจะตัดสินให้ค่าเสียหายเป็นยอดรวมโดยใช้ดุลพินิจและประสบการณ์มากกว่าหลักการคำนวณทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

---

[94] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.122.

[95] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.123.

3.3.6 การเรียกค่าขาดแรงงานตามกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ

ในปี 1982 ประเทศอังกฤษได้มีการตรากฎหมายออกมายกเลิกการให้สิทธิผู้ปกครองในการที่จะฟ้องร้องผู้ที่มาทำให้เขาต้องขาดแรงงานจากบุตรของเขา[96] โดยกฎหมายนั้นมีชื่อว่า The Administration of Justice Act 1982 มาตรา 2 ได้บัญญัติไว้ว่า

"ให้ยกเลิกการฟ้องคดีเกี่ยวกับค่าขาดแรงงาน

ไม่มีผู้ใดจะต้องรับผิดในทางละเมิดภายใต้กฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษและเวลส์ หรือกฎหมายของไอร์แลนด์เหนือ –

(เอ) ต่อสามีเพียงแต่บนพื้นฐานของการขาดแรงงาน หรือขาดสัมพันธไมตรีกับภรรยาของเขา

(บี) ต่อผู้ปกครอง (หรือผู้ที่อยู่ในฐานะของผู้ปกครอง) เพียงแต่บนพื้นฐานของการขาดแรงงานจากบุตรของเขา หรือ

(ซี) เพียงแต่บนพื้นฐานของ –

(ซี1) ขาดแรงงานจากคนรับใช้

(ซี2) ขาดแรงงานจากคนรับใช้หญิงที่ถูกข่มขืนหรือถูกลวนลาม หรือ

(ซี3) การล่อลวงคนรับใช้ หรือการจ้างผู้รับใช้ทั้งที่รู้ว่าเป็นผู้ทำผิดสัญญากับนายจ้างเดิม[97]

---

[96] Harry Street, The Law of Torts Seventh Edition (London: Butterworth & Co (Publishers) Ltd., 1983). P.399.

[97] The National Archives, Administration of Justice Act 1982 [ออนไลน์], 26 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1982/53

Section 2 Abolition of actions for loss of services etc.

No person shall be liable in tort under the law of England and Wales or the law of Northern Ireland –

(a) to a husband on the ground only of his having deprived him of the services or society of his wife;

(b) to a parent (or person standing in the place of a parent) on the ground only of his having deprived him of the services of a child; or

(c) on the ground only –

(i) of having deprived another of the services of his menial servant;

(ii) of having deprived another of the services of his female servant by raping or seducing her; or

จึงอาจกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันนี้ประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษไม่มีการฟ้องคดีละเมิดเพื่อเรี ยกเอาค่าเสียหายที่ต้องขาดแรงงานจากผู้ที่กระทำละเมิด ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น

ส่วนในกรณีที่นายจ้างยังคงจ่ายค่าจ้างให้กับลูกจ้างหลังจากที่ได้เกิดอุบัติเหตุขึ้นแล้ว เงินดังกล่าวจะต้องนำไปหักลบกับค่าขาดรายได้ที่ลูกจ้างได้รับหรือไม่ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริ งที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณี[98] โดยถ้านายจ้างเต็มใจจ่ายค่าจ้างดังกล่าวเอง เงินจำนวนดังกล่าวจะไม่ถูกนำไปหักลบกับค่าเสียหายพิเศษ[99]

Stanton ได้อธิบายไว้ว่า “การเสียความสามารถประกอบการงาน (loss of earning capacity) เป็นเรื่องที่ครอบคลุมถึง 2 สถานการณ์ด้วยกัน กล่าวคือ สถานการณ์แรก เป็นกรณีที่โจทก์ไม่มีประโยชน์ทำมาหาได้ให้สูญเสียในวันที่ถูกทำละเมิด แต่เป็นได้ว่าต้องสูญเสียในวันใดวันหนึ่งในอนาคตอันเนื่องมาจากความเจ็บป่วย และสถานการณ์ที่สอง เป็นกรณีที่การกระทำละเมิดยังไม่มีผลกระทบต่อประโยชน์ทำมาหาได้ของเขาในทันทีทันใด แต่อาจทำให้เขาต้องตกงานหรือต้องเสียเปรียบในการได้มาซึ่งการว่าจ้างที่เขาควรจะเป็นในเวลาต่อมา[100]

Winfield ได้อธิบายไว้ว่า “การเสียความสามารถประกอบการงาน (loss of earning capacity) เป็นกรณีที่ความไม่สามารถของโจทก์ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องไปในอนาคต ซึ่งโจทก์ยังอาจทำงานของเขาต่อไปได้ แต่ด้วยความเสี่ยงว่าเขาอาจจะต้องเสียการงานที่ทำอยู่ในวันใดวันหนึ่งในอนาคตอันเนื่องมาจากความเจ็บป่วยของเขา หรืออาจต้องเสียเปรียบในการหางานอื่น หรืองานที่มีรายได้ดีเท่าเทียมกับงานเดิม[101]

3.3.7 การเรียกค่าเสียหายในกรณีที่บุคคลภายนอกต้องสูญเ สียรายได้จากการดูแลผู้เสียหาย

ในบางครั้งญาติหรือเพื่อนจำเป็น ที่จะต้องเป็นผู้ดูแลผู้เสียหาย และในการดูแลดังกล่าวนั้นได้ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายขึ้น และค่าใช้จ่ายนั้นญาติหรือเพื่อนไม่อาจเรียกร้องเอาจาก

(iii) of enticement of a servant or harbouring a servant.

[98] Browning v. War Office [1963] 1 QB 750.

[99] Hussain v. New Taplow Paper Mills ltd [1988] AC 514

[100] Stanton, K.M., The Modern Law of Tort, (London: Sweet & Maxwell, 1964) P.265-266.

[101] Jolowicz, Tewis and Harris, Winfiedld and Jolowicz on Tort, 14ed., (London: Sweet & Maxwell, 1994) P. 659.

ผู้กระทำละเมิดได้โดยตรง คำถามคือ ผู้เสียหายจะสามารถเรียกค่าเสียหายในส่วนนี้แทนญาติหรือเพื่อนที่เข้ามาเป็นผู้ดูแลรักษาพยาบาลตนได้หรือไม่

ในที่สุด มาตรา ๕ ของ Administration of Justice Act 1982 ก็ได้แก้ปัญหาเรื่องนี้โดยบัญญัติไว้ว่า การรักษาพยาบาลที่เป็นค่าใช้จ่ายของภาครัฐจะถูกนำมารวม ในการประเมินความเสียหายด้วย การฟ้องร้องภายใต้ กฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษและเวลส์หรือกฎหมายของไอร์แลนด์เหนือสำหรับค่าเสียหายการบาดเจ็บส่วนบุคคล (รวมถึงการฟ้องร้องใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากสัญญา) การลดค่าใช้จ่ายใดๆ ที่ผู้รับบาดเจ็บได้เนื่องมาจากการรักษาพยาบาลของเขาทั้งหมดหรือบางส่วน โดยค่าใช้จ่ายภาครัฐในโรงพยาบาล หรือการรักษาพยาบาลที่บ้าน หรือสถาบันอื่นใด จะต้องไม่ทำให้รายได้ของผู้เสียหายสูญเสียไป[102]

3.3.8 ปัญหาในการตีความกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ

ตามกฎหมายอังกฤษนั้น มีหลักเกณฑ์ในการตีความ (Canons of construction) มากกว่าระบบกฎหมายของประเทศอื่น แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาในการที่จะแสวงหาเจตนารมณ์อันแท้จริงของฝ่ายนิติบัญญัติจากการใช้ถ้อยคำ หรือวลีที่อยู่ในตัวบทกฎหมายลายลักษณ์อักษร

ผู้พิพากษาของศาลในประเทศที่ใช้ ระบบซีวิลล์ ลอว์ มีอิสระที่จะแสวงหาเจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติ ได้มากกว่าผู้พิพากษาของศาลอังกฤษ ซึ่งเป็นระบบระบบ คอมมอนลอว์ เป็นผลให้การพัฒนากฎหมายลายลักษณ์อักษรของประเทศเหล่านั้นเป็นไปได้ดีกว่าของประเทศ อังกฤษ เพราะ ตัวบทกฎหมาย จะมีความยืดหยุ่น โดยผู้พิพากษาสามารถใช้เหตุผลทั้งในทางปฏิบัติและทางวิชาการเข้ามาปรับใช้ในการตีความ จึงทำให้กฎหมายลายลักษณ์อักษรของประเทศที่ใช้ระบบซีวิลล์ ลอว์ สามารถที่จะพัฒนา ไปได้มากกว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษรของประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์

---

[102] The National Archives, Administration of Justice Act 1982 [ออนไลน์], 26 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1982/53

Section 5 Maintenance at public expense to be taken into account in assessment of damages.

In an action under the law of England and Wales or the law of Northern Ireland for damages for personal injuries (including any such action arising out of a contract) any saving to the injured person which is attributable to his maintenance wholly or partly at public expense in a hospital, nursing home or other institution shall be set off against any income lost by him as a result of his injuries.

เมื่อพิจารณาถึงฐานะของผู้พิพากษาศาลอังกฤษแล้ว จะเห็นได้ว่าไม่มีโอกาสเลยที่จะแสวงหาเจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติจากรายงานการประชุมการร่างกฎหมายในกรณีที่ตัวบทกฎหมายนั้นเคลือบคลุม ผู้พิพากษาศาลอังกฤษได้แต่เพียงพิจารณาจากถ้อยคำที่ใช้ในตัวบทกฎหมายหมายนั้นเองเท่านั้น และต้องอาศัยพฤติการณ์แวดล้อมอื่นๆ ซึ่งเป็นที่รู้กันอยู่โดยทั่วไป ผู้พิพากษาศาลอังกฤษตีความกฎหมายนั้นเท่าที่จะไม่เกิดผลประหลาด หรือไม่ให้เกิดความไม่เป็นธรรม แม้จะปรากฏความจริงว่าการตีความเช่นนั้นจะไม่ตรงกับเจตนารมณ์อันแท้จริงของฝ่ายนิติบัญญัติก็ตาม อย่างไรก็ตาม การที่อังกฤษ ถือหลักเฉียบขาด ที่จะไม่ยอมให้ศาลแสวงหาเจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติจากรายงานการร่างกฎหมายนั้น มีผลกระทบกระเทือนต่อการใช้กฎหมายระหว่างประเทศของอังกฤษเองเป็นอันมาก

บทที่ 4
วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหากฎหมายของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ

4.1 ความนำ

เมื่อได้ศึกษาถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย และได้ศึกษาถึงที่มาของมาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ทั้งยัง ได้ศึกษาถึงนิติวิธีของประเทศไทยและประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ รวมทั้ง แนวคำพิพากษาในการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอก และความเห็นของนักกฎหมายในประเทศต่างๆ มาแล้ว ในบทนี้ ผู้เขียนจะขอนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาทำการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่าง ทั้งข้อดีข้อเสียในการตีความและการปรับใช้กฎหมายละเมิดในเรื่องการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกของแต่ละประเทศ

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการตีความถ้อยคำของมาตรา ๔๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยกับมาตรา ๘๔๕ ในประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศเยอรมนี

4.2.1 ความหมายและขอบเขตของคำว่า “บุคคลภายนอก”

ในปัจจุบัน สำหรับประเทศไทยศาลฎีกาได้ตีความคำว่า “บุคลภายนอก” ของมาตรา ๔๔๕ ไว้ให้หมายถึงกลุ่มบุคคล ๒ ประเภท ได้แก่ ทายาทโดยชอบด้วยกฎหมายและนายจ้างตามสัญญาจ้าง ในขณะที่ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ นั้น มีเพียงประเภทเดียว กล่าวคือ ศาลของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ได้ตีความคำว่า “a third party” หมายความเฉพาะผู้เป็นสามี ภริยา หรือบุตร เท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงนายจ้างซึ่งผูกพันกับลูกจ้างตามสัญญาจ้าง

ข้อดีในการตีความให้คำว่า “บุคคลภายนอก” หมายความรวมถึงนายจ้างด้วยนั้นอาจเป็นการช่วยอุดช่องว่างของกฎหมาย ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดให้ความ

คุ้มครองแก่นายจ้างสำหรับค่าจ้างที่นายจ้างต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างที่ถูกกระทำละเมิดจนไม่สามารถมาปฏิบัติงานให้แก่นายจ้างได้

อย่างไรก็ตาม ในการตีความให้คำว่า “บุคคลภายนอก” มีความหมายกว้างรวมไปถึงนายจ้างด้วยนั้น จำเป็นต้องพิจารณาด้วยว่า การให้ความคุ้มครองดังกล่าวเป็นการให้ความคุ้มครองสิ่งใดแก่นายจ้าง เนื่องจากความผูกพันระหว่างนายจ้างและลูกจ้างนั้น มิใช่ความผูกพันตามกฎหมาย หากแต่เป็นความผูกพันตามสัญญา อีกทั้ง จากแนวคำพิพากษาที่ผ่านมาก็เป็นการคุ้มครองแค่เพียง “ค่าจ้าง” ที่นายจ้างได้สูญเสียไปในระหว่างที่ลูกจ้างไม่สามารถมาปฏิบัติงานให้ได้เท่านั้น แต่ถ้าหากลูกจ้างเสียชีวิตทันที ศาลฎีกากลับถือว่านายจ้างมิได้ขาดแรงงานเพราะมิต้องจ่ายค่าจ้างให้กับลูกจ้างอีกต่อไป ซึ่งในความเป็นจริงแล้วมิได้เป็นเช่นนั้น เพราะในการสูญเสียชีวิตของลูกจ้าง ย่อมต้องนำมาซึ่งปัญหาให้แก่นายจ้าง อาทิ การหยุดชะงักของงานในส่วนที่ลูกจ้างที่เสียชีวิตนั้นเป็นผู้รับผิดชอบ หรือ ค่าอบรมฝึกสอนที่นายจ้างได้ลงทุนส่งให้ลูกจ้างไปศึกษาเล่าเรียนเพื่อที่จะกลับมาดำเนินงานให้แก่นายจ้าง เป็นต้น

ข้อเสียอีกประการหนึ่งนั่นก็คือ การที่ศาลตีความให้นายจ้างถือเป็นบุคคลภายนอกที่สามารถเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดแก่ลูกจ้างของตนได้นั้น ยังขาดความชัดเจนว่า นายจ้างประเภทใดบ้างที่จะสามารถเรียกค่าขาดแรงงานได้ เนื่องจากแนวคำพิพากษาฎีกาที่ผ่านมาได้กำหนดให้แต่เพียงนายจ้างที่ประกอบธุรกิจในลักษณะที่เป็นอุตสาหกรรมเท่านั้นที่จะมีสิทธิเรียกค่าเสียหายดังกล่าวได้ แต่สิทธิดังกล่าวมิได้รวมไปถึงนายจ้างที่ประกอบธุรกิจขนาดเล็กหรือขนาดกลาง ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีเหตุผลใดที่ควรจะเป็นเช่นนั้น เนื่องจากในธุรกิจภาคอุตสาหกรรมนั้น นายจ้างย่อมมีลูกจ้างเป็นจำนวนมากและมีลักษณะในการทำงานที่คล้ายคลึงกันอยู่แล้ว ดังนั้น ถ้าหากลูกจ้างคนใดคนหนึ่งได้รับอุบัติเหตุจนไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ได้ นายจ้างในธุรกิจภาคอุตสาหกรรมย่อมสามารถที่จะกำหนดให้ลูกจ้างที่มีอยู่ปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นแล้วจ่ายค่าล่วงเวลา โดยนายจ้างไม่จำเป็นที่จะต้องเสียเวลาในการฝึกอบรบพนักงานใหม่หรือแม้ถ้าหากจำเป็นที่จะต้องหาพนักงานเพิ่ม การหาแรงงานในธุรกิจภาคอุตสาหกรรมนั้นก็ย่อมที่จะสามารถหามาทดแทนได้ง่ายกว่าการหาพนักงานในธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า และพนักงานหนึ่งคนในธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางนั้น อาจต้องรับผิดชอบหลายหน้าที่และจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาช่วงระยะหนึ่งในการฝึกอบรมกว่าที่จะสามารถปฏิบัติงานได้จริง

4.2.2 ความหมายและขอบเขตของคำว่า “ความผูกพันตามกฎหมาย”

ในปัจจุบัน นักวิชาการในประเทศไทยส่วนใหญ่ต่างยอมรับว่า นายจ้างและลูกจ้างนั้นมีความผูกพันกันตามสัญญา โดยนายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง ส่วนลูกจ้างก็มีหน้าที่ต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่นายจ้างตามที่ได้มีการตกลงกันไว้ในสัญญาจ้างแรงงาน อย่างไรก็ตาม ท่านศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธุ์ ได้ให้ความเห็นไว้ว่า สิทธิหน้าที่ตามสัญญาย่อมถือว่าเป็นกฎหมายอย่างหนึ่งระหว่างคู่สัญญา โดยการอ้างอิงจากหลักกฎหมายแพ่งของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส[1]

คำว่า “ความผูกพันตามกฎหมาย” (Operation of law) ในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ นั้น ก่อให้เกิด “สิทธิเด็ดขาด” ที่จะสามารถใช้ยันแก่บุคคลทุกคนในโลกได้ แตกต่างจากความผูกพันตามสัญญาที่สามารถใช้ยันได้แค่เฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น ซึ่งกฎหมายเยอรมันเรียกสิทธิดังกล่าวว่า “สิทธิสัมพันธ์” โดยจากที่ผู้เขียนได้ศึกษาถึงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน พบว่ากฎหมายจะให้ความคุ้มครองการกระทำละเมิดที่กระทำต่อสิทธิเด็ดขาดเท่านั้น ไม่รวมถึงสิทธิสัมพันธ์แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ข้อดีในการตีความว่าสิทธิหน้าที่ตามสัญญาระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างถือเป็นกฎหมายอย่างหนึ่งระหว่างคู่สัญญาตามความเห็นของท่านศาสตราจารย์ไพจิตรนั้นจะทำให้ปัญหาในการตีความตามมาตรา ๔๔๕ หมดไป แต่อย่างไรก็ดี ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา ๑๑๓๔[2] นั้น เป็นมาตราที่กล่าวถึงเรื่องของหลักสุจริตที่ว่า เมื่อได้มีการทำสัญญา

---

[1] ไพจิตร ปุญญพันธุ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด และหลักกฎหมายลักษณะละเมิดเรื่องข้อสันนิษฐานความผิดทางกฎหมาย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, สิงหาคม ๒๕๔๖). หน้า ๒๑๐.

[2] Barrister of the Inner Temple, Code Napoleon: Or the French Civil Code [ออนไลน์], 28 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา http://books.google.co.th/books?id=O7h4vzrpmVUC&pg=PA310&lpg=PA310&dq=Agreements+legally+formed+have+the+force+of+law+over+those+who+are+the+makers+of+them.+They+cannot+be+revoked+except+with+their+mutual+consent,+or+for+causes+which+the+law+authorizes.+They+must+be+executed+with+good+faith.&source=bl&ots=Mm-IuXF-bG&sig=Gv9OrjT4oZz0wA2TKI-tWavOl8E&hl=th&ei=TYeqTo_MonXrQe10qTODA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CBwQ6AEwAA#v=onepage&q=Agreements%20legally%20formed%20have%20the%20force%20of%20law%20over%20those%20who%20are%20the%20makers%20of%20them.%20They%20cannot%20be%20revoked%20except%20with%20their%20mutual%20consent%2C%20or%20for%20causes%20which%20the%20law%20authorizes.%20They%20must%20be%20executed%20with%20good%20faith.&f=false

1134. Agreements legally formed have the force of law over those who are the makers of them. They cannot be revoked except with their mutual consent, or for causes which the law authorizes. They must be executed with good faith.

แล้วคู่สัญญาจะต้องถือปฏิบัติตามสัญญา (les contrats font la loi des parties)[3] โดยหลักสุจริตดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไปเท่านั้น มิได้หมายความว่าสิทธิตามสัญญาจะกลายเป็น “ความผูกพันตามกฎหมาย” (Operation of law) ก่อให้เกิด “สิทธิเด็ดขาด” แต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาในส่วนของข้อเสีย โดยถ้าหากศาลตีความให้สิทธิหน้าที่ตามสัญญาระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างถือเป็นกฎหมายอย่างหนึ่งนั้น พบว่าการตีความดังกล่าวจะทำให้สิทธิของนายจ้างนั้น เทียบเท่ากับตัวผู้เสียหายเองและทายาทของผู้เสียหาย กล่าวคือ ในการเกิดอุบัติเหตุขึ้นในแต่ละครั้งนั้น นอกเหนือจากตัวผู้เสียหายและทายาทโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้เสียหายแล้ว ผู้กระทำละเมิดอาจต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่นายจ้างของผู้เสียหายนั้นด้วย ซึ่งในความเป็นจริงนั้น ความผูกพันความผูกพันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างย่อมไม่อาจจะนำไปเปรียบเทียบกับความผูกพันระหว่างทายาทตามกฎหมายได้เลย

4.2.3 ความหมายและขอบเขตของคำว่า “อุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก”

จากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา ๔๔๕ ที่ได้บัญญัติไว้ว่า *“...ถ้าผู้ต้องเสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน <u>หรือ</u>อุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนั้นไซร้...”* นั้น อาจตีความได้ 2 กรณี โดยกรณีแรกตีความว่า “ผู้ต้องเสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอก*<u>ในครัวเรือน</u>* หรือผู้ต้องเสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอก*<u>ในอุตสาหกรรมครัวเรือน</u>*”

กรณีที่สอง ตีความว่า “ผู้ต้องเสียหาย*<u>มีความผูกพันตามกฎหมาย</u>*จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน หรือผู้ต้องเสียหาย*<u>มีความผูกพัน</u>*ที่จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่อุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก”

จะเห็นได้ว่าการตีความแบบกรณีแรกนั้น ประโยคแรกและประโยคหลังนั้นจะมีความสมดุลกัน กล่าวคือ เป็นการใช้คำว่า “หรือ” คั่นกลางระหว่างคำว่า “การงานในครัวเรือน” กับ “อุตสาหกรรมในครัวเรือน” เท่านั้น แต่ถ้าหากเป็นการตีความแบบกรณีที่สอง ประโยคแรกและประโยคหลังจะไม่มีความสมดุลกัน กล่าวคือ ประโยคแรกจะเป็นการให้สิทธิแก่บุคคลภายนอกที่มีความผูกพันตามกฎหมายกับผู้ต้องเสียหายในการที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนเนื่องมาจากการขาดแรงงานในครัวเรือน ส่วนประโยคหลังจะหมายถึง การให้สิทธิแก่บุคคลภายนอกซึ่งจะเป็นใครก็ได้

---

[3] ธนกร วรปรัชญากูล, การร่างประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสในสมัยนโปเลียน โบนาปาร์ต [ออนไลน์], 26 พฤศจิกายน 2554. แหล่งที่มา http://www.humanrights.ago.go.th/index.php?option=com_content&task=view&id=9316

โดยไม่จำเป็นต้องมีความผูกพันตามกฎหมายกับผู้เสียหาย เพียงแต่ผู้เสียหายมีความผูกพันที่จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่อุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนั้นเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันศาลไทยส่วนใหญ่ตีความมาตรา ๘๔๕ แบบกรณีที่สอง โดยจะเห็นได้ว่านายจ้างซึ่งผูกพันกับลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน ก็มีสิทธิที่จะเรียกค่าขาดแรงงานเอาจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕

อย่างไรก็ตาม ถ้าหากพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาตรา ๘๔๕ ที่เป็นต้นร่างของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา ๔๔๕ ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 นั้น จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันได้ตีความตามแบบของกรณีแรก โดยเมื่อพิจารณาจากแนวคำพิพากษาของศาลประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีที่เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาตรา ๘๔๕ จะเห็นได้ว่าล้วนแล้วแต่เป็นกรณีที่สามีเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากการที่ภริยาของเขาถูกกระทำละเมิดจนไม่สามารถช่วยเหลือการงานในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนได้ แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่นายจ้างมีความประสงค์ที่จะเรียกค่าขาดแรงงานเอาจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนนั้น ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีจะมีกฎหมายเฉพาะพิเศษแยกต่างหากและกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่ามีค่าเสียหายใดบ้างที่นายจ้างสามารถเรียกเอาจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้

4.2.4 ความหมายและขอบเขตของคำว่า “ค่าสินไหมทดแทนที่เขาต้องขาดแรงงาน”

จากแนวคำพิพากษาฎีกาของไทยที่ผู้วิจัยได้ศึกษามานั้น ศาลไทยมี 2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่เขาต้องขาดแรงงาน หลักเกณฑ์แรกนั้น ใช้ในการพิจารณาเฉพาะกับบุคคลที่มีความผูกพันกันตามกฎหมาย อาทิ สามีภริยา บุตร เป็นต้น โดยถ้าหากมีเหตุละเมิดเกิดขึ้นกับบุคคลดังกล่าว ศาลก็จะกำหนดค่าขาดแรงงานให้โดยการประเมินจากข้อเท็จจริงที่โจทก์นำสืบว่าผู้ตายได้มีส่วนช่วยเหลือการงานในครัวเรือนอย่างไรบ้าง เช่น ถ้าภริยาถูกทำละเมิดจนเสียชีวิต ศาลก็จะประมาณการจากช่วงระยะเวลาที่ผู้เสียหายเสียชีวิต ดังเช่นคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๘๕/๒๕๒๕ ในขณะที่ภริยาถูกทำละเมิดเสียชีวิตมีอายุ 50 ปี ศาลก็อาจประมาณการว่าผู้เสียหายน่าจะสามารถช่วยเหลือการงานในครัวเรือนต่อไปได้อีกอย่างน้อยสิบปี ศาลก็จะกำหนดค่าขาดแรงงานในครัวเรือนให้เป็นระยะเวลา 10 ปี

ส่วนหลักเกณฑ์ที่สองนั้น เป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเฉพาะกับบุคคลที่มีความผูกพันกันตามสัญญา ซึ่งในที่นี้หมายถึง นายจ้างกับลูกจ้าง กล่าวคือ ในกรณีที่เกิดการละเมิดขึ้นกับลูกจ้างนั้น ศาลจะกำหนดค่าขาดแรงงานให้เฉพาะกรณีที่ลูกจ้างได้รับบาดเจ็บเท่านั้น

แต่ถ้าหากลูกจ้างเสียชีวิต ศาลจะไม่กำหนดค่าขาดแรงงานให้แก่นายจ้าง และในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่ต้องขาดแรงงานนั้น ศาลจะคำนวณจากเงินที่ลูกจ้างได้รับตามจริงจากนายจ้างเท่านั้น ศาลจะไม่รวมภาษีเงินได้ที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่กรมสรรพากรแทนลูกจ้างด้วย

ในส่วนของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี จะไม่มีปัญหาสองหลักเกณฑ์ที่ขัดแย้งกันดั่งเช่นกรณีของประเทศไทยตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาตรา ๘๔๕ นั้น เป็นมาตราที่ให้สิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนที่ต้องขาดแรงงานเฉพาะบุคคลที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายเท่านั้น ในส่วนของการเรียกค่าขาดแรงงานหรือค่าใช้จ่ายที่นายจ้างต้องสูญเสียไปเนื่องจากการที่ลูกจ้างถูกทำละเมิดนั้น ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีได้มีกฎหมายพิเศษบัญญัติแยกเฉพาะไว้ต่างหากอย่างชัดเจนว่ามีกรณีใด และค่าเสียหายใดที่นายจ้างจะสามารถเรียกร้องจากเอาจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้บ้าง

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามกฎหมาย ระหว่างประเทศไทย ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี และประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ

4.3.1 การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต

ในปัจจุบันประเทศไทยใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ ในการเรียกค่าขาดแรงงาน ซึ่งศาลฎีกาของประเทศไทยได้วางหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการขาดแรงงานในครัวเรือนไว้โดยให้ศาลเป็นผู้กำหนด โดยเป็นการกำหนดค่าสินไหมแบบประมาณการล่วงหน้า ดั่งเช่นคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๘๕/๒๕๒๕ ที่โจทก์อ้างว่าโจทก์เป็นเจ้าของร้านตัดเสื้อและมีภริยาเป็นผู้ช่วย ทั้งโจทก์และภริยาสามารถหารายได้รวมกันวันละ ๓๘๐ บาท การที่ภรรยาโจทก์ต้องตายลงในครั้งนี้ นอกจากโจทก์ต้องขาดแรงงานจากการเย็บเสื้อของภรรยาไปวันหนึ่งไม่น้อยกว่า ๑๔๐ บาทแล้ว โจทก์ยังต้องขาดผู้ช่วยดูแลกิจการร้าน ขาดแม่บ้านที่จะช่วยแก้ปัญหาและดูแลทุกข์สุขในครอบครัว ศาลฎีกาจึงกำหนดให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนให้โจทก์ในการขาดไร้อุปการะและขาดแรงงานในครัวเรือนจากผู้ตายเป็นเงินวันละหนึ่งร้อยบาท คิดเป็นเงินปีละ ๓๖,๕๐๐ บาท ในระยะเวลา ๑๐ ปี เป็นเงิน ๓๖๕,๐๐๐ บาท

ในการชดเชยให้แก่ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ตาย ศาลมักจะกำหนดค่ารักษาพยาบาลและค่าขาดรายได้ในช่วงก่อนที่จะเสียชีวิตให้เท่ากับค่าใช้จ่ายหรือรายได้ที่สูญเสียไปจริงที่ปรากฏตามใบเสร็จชำระเงินค่ารักษาพยาบาลหรือพยานหลักฐานต่างๆ ที่ทายาทนำมาแสดงต่อศาล เนื่องจากการกำหนดค่าเสียหายในกรณีนี้จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของพยานหลักฐานเป็นสำคัญ ดังนั้น หากทายาทไม่สามารถนำหลักฐานที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นมาแสดงได้อย่างครบถ้วนก็จะทำให้ได้รับค่าชดเชยไม่ครบถ้วน

ในส่วนของการกำหนดค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้เสียหายได้เสียชีวิตแล้วนั้น ศาลจะพิจารณาถึงความเหมาะสมของฐานะ รายได้ และประเพณีหรือลัทธิศาสนาของผู้ตายและทายาทด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยจะพบว่าค่าเสียหายในกรณีที่เสียชีวิตอาจแบ่งได้เป็นสองส่วน กล่าวคือ ค่าเสียหายที่ชดเชยให้แก่ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ตาย และค่าเสียหายที่ชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ตาย ซึ่งได้แก่ ค่าขาดไร้อุปการะและค่าขาดแรงงานในครัวเรือน

ในการกำหนดค่าขาดแรงงานในครัวเรือน เช่น ค่าขาดแรงงานของแม่บ้าน ศาลมักจะกำหนดค่าเสียหายจากค่าใช้จ่ายในการจ้างคนมาทำงานแทน[4] (Replacement cost) ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวอาจเป็นข้อจำกัดในการกำหนดค่าขาดแรงงานในครัวเรือนที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น กับข้าวที่ภริยาทำให้สามีและบุตรย่อมแฝงไว้ด้วยความรักและความผูกพันซึ่งมีคุณค่ามากกว่ากับข้าวที่ลูกจ้างทำ หรือการให้พี่เลี้ยงเป็นคนเลี้ยงดูบุตรย่อมแตกต่างจากการเลี้ยงดูของผู้เป็นแม่ เป็นต้น ดังนั้นการที่ศาลกำหนดค่าขาดแรงงานของแม่บ้านที่ถูกทำละเมิดเท่ากับค่าจ้างคนทำงานบ้านจึงอาจไม่เป็นธรรมต่อทั้งตัวแม่บ้านเองและสมาชิกในครอบครัว ซึ่งในกรณีนี้ การกำหนดค่าเสียหายโดยอาศัยหลักการคิดค่าเสียโอกาสจึงน่าจะมีความเหมาะสมและเป็นธรรมมากกว่า โดยศาลอาจกำหนดค่าเสียโอกาสของแม่บ้านจากรายได้ของอาชีพก่อนที่เธอจะมาเป็นแม่บ้าน หรือหากเธอไม่เคยประกอบอาชีพใดๆ มาก่อนเลย ศาลก็อาจนำรายได้เฉลี่ยของบุคคลอื่นที่จบการศึกษาและมีทักษะระดับเดียวกันมาใช้แทนได้[5]

---

[4] คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๒๐๗/๒๕๕๐ โจทก์เป็นแม่บ้าน โดยสารมาในรถยนต์ของสามี ในขณะที่รถจอดอยู่ จำเลยขับรถโดยปราศจากความระมัดระวังชนท้ายรถทำให้โจทก์กระดูกสันหลังหัก เส้นประสาทขาไม่ทำงาน กระเพาะปัสสาวะพิการ ศาลไม่กหนดค่าขาดรายได้ในอนาคตให้แก่ผู้เสียหายที่เป็นแม่บ้าน แต่กำหนดค่าจ้างคนทำงานบ้านแทนให้

[5] สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, การวิเคราะห์กฎหมายด้วยวิธีทางเศรษฐศาสตร์: การคิดค่าเสียหายในคดีละเมิด, กุมภาพันธ์ 2555 หน้า 5-18

ในส่วนของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีนั้น ปัจจุบัน ประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา ๘๔๕ สามารถใช้บังคับได้แค่เฉพาะในกรณีที่มีผู้มากระทำละเมิดบุตรเท่านั้น เนื่องจากได้มีพระราชบัญญัติสิทธิเท่าเทียมกัน “ไกลช์เบเร็คช์ทิกุงส์เกเซ็ตส์” (Gleichberechtigungsgesetz) ที่มาลบล้างข้อสันนิษฐานที่ว่า ภรรยานั้นมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานให้กับสามี โดยกฎหมายของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีนั้นอนุญาตให้ผู้เสียหายเลือกได้ว่าจะรับการชดเชยเป็นเงินก้อนเดียวหรือจะรับการชดเชยเป็นงวด หากผู้เสียหายเลือกที่จะรับการชดเชยเป็นงวด ทั้งตัวผู้เสียหายเองหรือผู้ทำละเมิดสามารถเรียกร้องให้ศาลพิจารณาทบทวนค่าเสียหายรายงวดที่ศาลเคยกำหนดไว้ได้ เมื่อพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงในสถานะทางด้านสุขภาพร่างกายของผู้เสียหาย หรือค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๔ วรรค ๒ ให้อำนาจศาลในการสงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาภายในระยะเวลาไม่เกินสองปี นับแต่วันพิพากษา แต่หากปรากฏว่าความเสียหายต่อร่างกายและอนามัยได้เปลี่ยนแปลงไปหลังจากระยะเวลาสองปีของการสงวนสิทธิได้ผ่านพ้นไปแล้ว ผู้เสียหายจะไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งในกรณีนี้จะทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถกลับสู่สภาพที่เสมือนว่าไม่มีการทำละเมิดเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ในกรณีที่ศาลไม่ได้สงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาเอาไว้ ศาลก็จะไม่สามารถแก้ไขคำพิพากษาได้ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๓ และมาตรา ๑๔๕ กำหนดให้คำพิพากษามีผลผูกพันคู่ความไปตลอด คู่ความจะเรียกร้องขอเพิ่มหรือลดค่าเสียหายในภายหลังอีกไม่ได้ แม้ความเสียหายจะเปลี่ยนแปลงไปในภายหลังก็ตาม

ในส่วนของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษนั้น Lord Ellenborough ในคดี Baker v Bolton 170 E.R. 1033, (1808) 1 Campbell 493 ได้กล่าวไว้ว่า “ในศาลแพ่งนั้น การเสียชีวิตนั้นไม่อาจกล่าวอ้างได้ดังเช่นการได้รับบาดเจ็บ และในกรณีนี้ ความเสียหายของภริยาโจทก์ย่อมสิ้นสุดลงตามระยะเวลาที่เธอได้ดำรงชีวิตอยู่[6]

ส่วนคดี Jackson v Watson & Sons (1909) 2 K.B. 193 ได้วางหลักไว้ว่า สามีสามารถเรียกค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการขาดแรงงานของภริยาได้ ดังนั้น การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิตจึงสามารถเรียกได้ตามกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ

---

[6] Lord Ellenborough in Baker v. Bolton (1) says: "In a civil Court, the death of a human being could not be complained of as an injury; and in this case the damages, as to the plaintiff's wife, must stop with the period of her existence."

อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างประการหนึ่งระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายของสหราชอาณาจักรอังกฤษ นั่นก็คือ ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้เสียชีวิตในทันที ผู้เสียหายอาจจะต้องเผชิญกับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานจากบาดแผลหรืออาการบาดเจ็บที่ได้รับ กฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษได้กำหนดให้มีการชดเชยค่าเจ็บปวดทุกข์ทรมานจากการบาดเจ็บในช่วงก่อนที่ผู้เสียหายจะเสียชีวิต ในขณะที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่มีบทบัญญัติที่ให้สิทธิในการเรียกร้องค่าเจ็บปวดทุกข์ทรมานในช่วงก่อนที่ผู้เสียหายจะเสียชีวิต

4.3.2 การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัย

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ ไม่พบว่ามีกรณีที่ให้บุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายสามารถเรียกค่าขาดแรงงานได้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากในกรณีที่ผู้เสียหายมิได้เสียชีวิตนั้น ตัวผู้เสียหายเองสามารถเรียกค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการงานสิ้นเชิง หรือแต่บางส่วนทั้งในเวลาปัจจุบันนั้น และในเวลาอนาคตด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๔ วรรคแรก[7]

ส่วนแนวทางในการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการเสียความสามารถประกอบการงานของศาลไทยจำแนกอออกได้เป็น 4 ประการ[8] กล่าวคือ ประการแรก “ความสามารถของผู้เสียหาย” โดยศาลจะคำนึงถึงความสามารถของผู้เสียหายในการงาน รวมทั้งโอกาสความเจริญก้าวหน้าของผู้เสียหายด้วยว่า ก่อนที่จะถูกกระทำละเมิดนั้น ผู้เสียหายมีอยู่หรือไม่เพียงใด และเมื่อถูกกระทำละเมิดแล้ว ความสามารถและโอกาสนั้นสูญเสียไปด้วยหรือไม่[9]

---

[7] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๔ ในกรณีที่ทำให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยนั้นผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้ชดใช้ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป และค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการงานสิ้นเชิง หรือแต่บางส่วน ทั้งในเวลาปัจจุบันนั้น และในเวลาอนาคตด้วย

[8] อุทัย วงศ์วรพฤกษ์, “ค่าสินไหมทดแทน : ศึกษากรณีเสียความสามารถประกอบการงาน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕).

[9] คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๒๒๐/๒๕๓๙ จำเลยขับรถยนต์บรรทุกสิบล้อด้วยความประมาทเลินเล่อแล่นข้ามเกาะกลางถนนไปชนรถยนต์นั่งส่วนบุคคลซึ่งโจทก์นั่งอยู่ด้านหลังได้รับอันตรายสาหัส มีอาการอัมพาตตั้งแต่ส่วนคอลงมา หลังเกิดเหตุโจทก์ยังสามารถรับราชการเป็นอาจารย์สอนหนังสือได้ แต่ก็เป็นลักษณะที่ทางราชการอนุเคราะห์ โดยโจทก์ไม่สามารถทำงานวิจัยหรือเข้าร่วมสัมมนาได้ คงทำได้แต่เพียงนั่งสอนหนังสืออย่างเดียวไม่สามารถออกไปเขียนกระดาน และไม่อาจเข้าไปควบคุมในห้องปฏิบัติการได้ เมื่อพิจารณาถึงคุณวุฒิการศึกษาของโจทก์ที่เป็นถึงเภสัชศาสตร์มหาบัณฑิต ซึ่งแม้แต่คณบดี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้บังคับบัญชาของโจทก์ ก็เบิกความเป็นพยานโจทก์ว่า ความรู้ความสามารถที่โจทก์มีอยู่

ประการที่สอง “วิชาชีพของผู้เสียหาย” โดยศาลจะพิจารณาถึงอาชีพหรือวิชาชีพของผู้เสียหายว่าประกอบการงานอะไร เช่น กรณีที่ผู้เสียหายเป็นบุคคลธรรมดามีอาชีพรับจ้างทั่วไป การเสียไปหูไปข้างหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อการประกอบการงานน้อยกว่าผู้ที่มีอาชีพเป็นนักแสดง ดังนั้น ในการกำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้ศาลจึงต้องคำนึงถึงวิชาชีพ หรืออาชีพของผู้เสียหายประกอบด้วย[10]

ประการที่สาม “ประโยชน์ในการงานที่เคยทำมา” ในส่วนนี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ศาลจะกำหนดให้สำหรับค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการงาน โดยศาลจะพิจารณาย้อนกลับไปดูในช่วงที่ก่อนจะเกิดการละเมิดว่าผู้เสียหายสามารถทำประโยชน์ได้มากน้อยแค่ไหน เพียงใด เพราะศาลจะถือว่าเหตุการณ์ในอดีตนั้นย่อมจะเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ศาลสามารถพิจารณากำหนดค่าเสียหายในอนาคตได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด[11]

ประการสุดท้าย “อายุและระยะเวลาที่คาดหวังในการทำงาน” เนื่องจากความเสียหายในส่วนของการเสียความสามารถในการประกอบการงานนี้ เป็นความเสียหายที่มีอยู่อย่างติดตัวผู้เสียหายไปในอนาคต ศาลจึงต้องพิจารณาว่าในขณะที่เกิดความเสียหายขึ้นนั้นผู้เสียหายมีอายุเท่าใด และจะสามารถประกอบการงานไปได้อีกนานเท่าใด แล้วจึงนำระยะเวลาที่คาดหวังในการทำงานของผู้เสียหายที่ได้นี้ ไปคำนวณกับจำนวนค่าเสียหายรายปีที่ผู้เสียหายได้รับ ก็จะได้เป็นค่าเสียความสามารถในการประกอบการงานในอนาคตสำหรับผู้เสียหาย[12]

ในส่วนของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีนั้น ก็มีหลักเกณฑ์คล้ายกันกับของประเทศไทย กล่าวคือ ถ้าหากผู้เสียหายเพียงแค่ได้รับบาดเจ็บแต่ยังมิได้เสียชีวิต ก็จะเป็นไปตามประมวล

สามารถก้าวไปถึงขั้นศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์ได้ แต่หลังเกิดเหตุโจทก์ก็เป็นได้แต่อาจารย์เท่านั้น และสูญเสียความก้าวหน้าในอาชีพ เพราะเหตุเสียความสามารถประกอบการงานแม้จะทำงานได้ ศาลก็กำหนดเงินส่วนนี้ให้ 350,000 บาท

[10] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๒/๒๕๐๗ โจทก์มีอาชีพทำสวนยาง เมื่อโจทก์ถูกจำเลยฟันข้อมือข้างขวาขาดแล้ว โจทก์ก็ปลูกยางและทำยางเองต่อไปไม่ได้ แต่เมื่อคำนึงถึงว่าคนทำงานสวนยางต้องเป็นคนแข็งแรงเพราะเป็นงานที่ต้องเหนื่อยยากตรากตรำ แต่โจทก์เป็นคนชราอายุมากแล้ว แม้ว่าจะไม่ถูกจำเลยทำร้าย โจทก์เองก็ทำงานสวนยางด้วยตนเองไม่ได้ หรืออาจทำได้ไม่สม่ำเสมอ จะต้องจ้างคนทำงานเสียค่าจ้างเหมือนกัน

[11] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๒๑/๒๕๒๐ สำหรับค่าเสียหายที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกตินั้น ได้ความตามที่โจทก์นำสืบว่า โจทก์รับตัดเย็บเสื้อผ้าชุดสากลขายปีหนึ่งประมาณ 150 ชุด ชุดหนึ่งได้กำไร 200 บาท โจทก์จึงมีรายได้ปีละ 30,000 บาท ขณะเกิดเหตุโจทก์อายุเพียง 34 ปี ถ้าโจทก์ไม่ทุพพลภาพโจทก์จะยังสามารถทำมาหาเลี้ยงชีพไปได้อีกนาน ศาลล่างทั้งสองกำหนดค่าสินไหมทดแทนรายการนี้พอสมควรแล้ว

[12] คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๒๙/๒๕๐๙ อาชีพราชการนั้นปกติย่อมทำงานอยู่ได้จนครบเกษียณอายุ ดังนั้น ที่โจทก์คิดคำนวณว่าต้องขาดประโยชน์ในอนาคตอีก 14 ปี 8 เดือน จนถึงวันครบเกษียณอายุ 60 ปีนั้น เป็นความหวังที่มีเหตุผล โจทก์เคยได้รับเงินเดือนละ 1,200 บาท เมื่อออกแล้วได้บำนาญเดือนละ 349.09 บาท ขาดประโยชน์ในการทำมาหาได้เดือนละ 850.91 บาท เมื่อคำนวณแล้วโจทก์จึงขาดประโยชน์ในการทำมาหาได้ไป 149,760.16 บาท

กฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๒ โดยมีหลักเกณฑ์ในการคำนวณค่าขาดรายได้ 4 ประการ ได้แก่ ประการแรก “ความเสียหายที่เป็นรูปธรรม” กล่าวคือ ค่าขาดรายได้นั้นต้องเกิดจากการที่โจทก์ไม่สามารถทำงานเพื่อให้ได้รับค่าจ้างที่เคยได้รับเท่านั้น ไม่รวมไปถึงกรณีที่โจทก์ต้องเสียโอกาสในการที่จะหารายได้ในอนาคตด้วย

ประการที่สอง “การมีส่วนในความผิดที่เกิดขึ้น” กล่าวคือ ในการคิดคำนวณค่าขาดรายได้นั้น ศาลจะพิจารณาด้วยว่าโจทก์ได้พยายามบรรเทาความเสียหายหรือไม่ เช่น ภายหลังจากการละเมิด โจทก์ยังคงสามารถทำงานได้แต่ได้รับค่าจ้างน้อยลง โจทก์สามารถเรียกร้องจำนวนรายได้ที่แตกต่างจากรายได้ที่เคยได้รับก่อนมีการละเมิดได้ แต่ถ้าหากหลังจากการละเมิดโจทก์ยังคงสามารถทำงานได้แต่โจทก์มิได้ทำ โจทก์ก็จะไม่สามารถเรียกร้องค่าขาดรายได้เป็นจำนวนเท่ากับรายได้ที่เคยได้รับ เป็นต้น

ประการที่สาม “พยานหลักฐาน” กล่าวคือ ในการคิดคำนวณค่าขาดรายได้นั้น โจทก์จะต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้ได้ว่าตนจะได้ทำงานต่อไปและจะได้รับสิ่งใดหากไม่เกิดเหตุละเมิดขึ้น และโจทก์จะต้องแสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นภายหลังการละเมิดจนถึงเวลาที่การสืบพยานสิ้นสุดลง เพื่อให้เหตุการณ์เป็นปัจจุบันที่สุด

ประการสุดท้าย “การคิดคำนวณ” โดยทั่วไปแล้วศาลจะสันนิษฐานว่าโจทก์จะมีรายได้เท่ากับที่โจทก์เคยได้จากการทำงานก่อนการละเมิด หรือหากโจทก์มิได้ทำงานก่อนการละเมิด โจทก์จะต้องพิสูจน์ว่าโจทก์อาจจะได้ทำงานบางอย่าง และศาลจะกำหนดค่าขาดรายได้ตามปกติที่จะได้รับจากการทำงานเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม หากในภายหลังเกิดข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถคาดเห็นได้ และมีผลสำคัญที่ทำให้รายได้ลดลงหรือเพิ่มขึ้น โจทก์หรือจำเลยสามารถร้องขอให้ศาลพิพากษาแก้ไขได้

ในการคิดคำนวณค่าเสียหายของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีนั้น ขึ้นอยู่กับว่าจะชำระเงินเป็นรายงวด หรือชำระแบบครั้งเดียว แต่ในทางปฏิบัติมักจะคิดคำนวณเป็นรายเดือน ซึ่งข้อแตกต่างในการคิดคำนวณค่าขาดรายได้ระหว่างประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีกับประเทศไทยก็คือเวลาที่จะเกษียณจากการทำงาน โดยศาลของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีมักจะกำหนดเวลาสิ้นสุดของการทำงานไว้ที่อายุ 65 ปี ในขณะที่ประเทศไทยมักจะกำหนดไว้ที่อายุ 60 ปี และการคิดคำนวณค่าเสียหายในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีนั้น ได้มีการคำนวณรวมไปถึงเงินบำนาญซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่เกินไปจากอายุ 65 ปีด้วย เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วบริษัทในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีมักจะมีเงินบำนาญให้กับลูกจ้างหลังจากที่เกษียณอายุแล้ว

ความแตกต่างอีกประการหนึ่งของการคิดคำนวณค่าเสียหายระหว่างประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีกับประเทศไทย นั่นก็คือ การแยกระหว่างค่าขาดรายได้กับค่าความต้องการที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ศาลจะแยกค่าเสียหายทั้งสองประเภทดังกล่าวเอาไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการคิดคำนวณค่าภาษีเงินได้ตามที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 3 แต่ในส่วนของประเทศไทยนั้น ประมวลกฎหมายรัษฎากร มาตรา ๔๒ (๑๓)[13] ได้กำหนดไว้ว่าเงินค่าสินไหมทดแทนนั้น ไม่จำต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้

ส่วนวิธีในการคิดคำนวณนั้น ศาลในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีใช้อยู่ 2 วิธี คือ วิธีค่าจ้างมวลรวม และวิธีค่าจ้างสุทธิ แต่ทั้งสองวิธีดังกล่าวก็ให้ผลสุดท้ายที่เหมือนกัน ในส่วนของมูลค่าของรายได้ที่ขาดไปนั้น ศาลมีหลักอ้างอิงสองหลัก ได้แก่ รายได้ที่ผู้เสียหายน่าจะได้รับหากไม่เกิดความเสียหายขึ้น กับ มูลค่าทางการตลาดของการงานของผู้เสียหาย ซึ่งหลักที่สองนี้จะใช้ในการคำนวณค่าเสียหายสำหรับผู้ที่มิได้ทำงานกินเงินเดือน เช่น แม่บ้าน เป็นต้น

สำหรับการชำระเงินแบบครั้งเดียวนั้น ความเสี่ยงจะตกแก่คู่ความทั้งสองฝ่าย เพราะกฎหมายกำหนดห้ามมิให้คู่ความร้องขอแก้ไขจำนวนเงินที่ศาลพิพากษาแล้ว ซึ่งต่างจากการชำระเงินเป็นงวดๆ ที่หากสุขภาพหรือสภาพเศรษฐกิจของผู้เสียหายเปลี่ยนแปลงไปภายหลังจากที่ศาลได้พิพากษาให้จำเลยชำระค่าเสียหายเป็นงวดแล้ว คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้แก้ไขคำพิพากษาได้

ในส่วนของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษนั้นคล้ายกับของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี กล่าวคือ ในประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษจะใช้วิธีการคำนวณแบบตัวคูณ ซึ่งในทางปฏิบัติศาลจะใช้ตารางมูลค่า (The Ogden Tables) ของบริษัทประกันภัยประกอบการพิจารณาเพื่อลดปัญหาในเรื่องของอัตราเงินเฟ้อ โดยจะเห็นได้ว่าทั้งประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีและประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษต่างใช้ตารางมูลค่าของบริษัทประกันภัยประกอบการพิจารณาในเรื่องของอัตราเงินเฟ้อ ในขณะที่ประเทศไทยไม่มีหลักเกณฑ์ใดใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของอัตราเงินเฟ้อ

ส่วนเครื่องมือที่ช่วยในการประเมินและกำหนดค่าเสียหายกรณีเสียความสามารถในการประกอบการงานของศาลในประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ คือ Disability Table หรือตารางการเสียความสามารถ โดยตารางดังกล่าวได้รวบรวมเอาคำตัดสินของศาล และศาลของ

---

[13] มาตรา ๔๒ เงินได้พึงประเมินประเภทต่อไปนี้ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้
(๑๓) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด เงินที่ได้จากการประกันภัย หรือการฌาปนกิจสงเคราะห์

อังกฤษจะกำหนดค่าเสียหายแบบมีเงื่อนไข (provision damages) หรือเป็นค่าเสียหายแต่เพียงชั่วคราวที่เปิดโอกาสให้โจทก์ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายเพิ่มขึ้น หรือมีสภาพที่เลวร้ายลง มีสิทธิขอให้ศาลเพิ่มเติมค่าเสียหายได้ ด้วยการพิสูจน์เฉพาะความเสียหายนั้น ตาม The Administration of Justice Act, 1982 มาตรา 6 ประกอบกับ The Supreme Court Act 1981 มาตรา 32A[14]

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามสัญญา ระหว่างประเทศไทย ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี และประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ

4.4.1 การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามสัญญาในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต

เนื่องจากในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการให้สิทธินายจ้างเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มาทำละเมิดลูกจ้างของตน จึงได้มีการนำเอาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ มาปรับใช้ ก่อให้เกิดปัญหาในการเรียกค่าขาดแรงงานในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต นั่นก็คือ การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่ลูกจ้างเสียชีวิตทันทีนั้น คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๖๔/๒๕๒๕ ได้วางหลักไว้ว่า *"การที่ลูกจ้างของโจทก์ต้องเสียชีวิต เพราะการกระทำละเมิดของลูกจ้างจำเลยนั้น ถือไม่ได้ว่าโจทก์ต้องขาดแรงงาน เพราะเมื่อลูกจ้างโจทก์เสียชีวิต การจ้างแรงงานย่อมเป็นอันเลิกกัน โจทก์ไม่ได้แรงงาน แต่ขณะเดียวกันโจทก์ก็ไม่ต้องให้สินจ้าง โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้จากจำเลย"*

จะเห็นได้ว่าเมื่อมีผู้มากระทำละเมิดลูกจ้างจนเสียชีวิตในทันทีนั้น ย่อมจะต้องมานำซึ่งความสูญเสียให้แก่นายจ้างอย่างแน่แท้ ถึงแม้ว่านายจ้างจะไม่ต้องจ่ายเงินเดือนให้กับลูกจ้างนั้นแล้วก็ตาม แต่การงานที่ต้องหยุดชะงักลงชั่วคราว หรือค่าใช้จ่ายที่ต้องสรรหาบุคคลากรมาแทนลูกจ้างที่เสียชีวิตไป ล้วนแล้วแต่เป็นค่าเสียหายที่นายจ้างต้องเป็นฝ่ายแบกรับเอาไว้ทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีและประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษก็จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่มีผู้มากระทำละเมิดลูกจ้างจนเสียชีวิตนั้น

---

[14] Basil Markesinis et al., Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline (New York: Cambridge University Press, 2005) P.40.

นายจ้างก็ไม่อาจเรียกร้องเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดได้เช่นเดียวกันกับคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๖๔/๒๕๒๕ ของไทย

จะเห็นได้ว่าในกรณีที่ผู้เสียหายถูกกระทำละเมิดจนเสียชีวิตนั้น กฎหมายของทั้งประเทศไทย ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี และประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ ต่างมีทิศทางไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ กฎหมายจะกำหนดให้ผู้ที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายเท่านั้นที่จะมีสิทธิเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้ที่กระทำละเมิดได้ ส่วนผู้ที่มีความผูกพันกันตามสัญญานั้น เมื่อลูกจ้างเสียชีวิตลงจากการถูกกระทำละเมิด นายจ้างจะไม่มีสิทธิใดๆ ในการเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้กระทำละเมิดอีกต่อไป

4.4.2 การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามสัญญาในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัย

ปัจจุบัน ศาลฎีกาของประเทศไทยได้วางหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการขาดแรงงานในอุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัยไว้ว่า ศาลจะกำหนดจากจำนวนเงินที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างไปแล้วในช่วงเวลาที่ลูกจ้างไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ได้เท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๔-๕๘๕/๒๕๑๓, ๑๐๔๗/๒๕๒๒, ๓๙๘๓/๒๕๒๘) ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ในกรณีที่นายจ้างได้รับความเสียหายมากกว่าจำนวนเงินที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างไปนั้น ศาลจะสามารถกำหนดให้เพิ่มเติมขึ้นได้หรือไม่

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีก็จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่มีผู้มากระทำละเมิดลูกจ้างจนได้รับความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัยนั้น นายจ้างสามารถเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มาทำละเมิดลูกจ้างของตนได้ตามมาตรา 6 Entgeltfortzahlung โดยมาตราดังกล่าวได้กำหนดให้มีการโอนสิทธิเรียกร้องของลูกจ้างที่มีต่อผู้กระทำละเมิดนั้นไปยังนายจ้าง[15]

---

[15]http://books.google.co.th/books?id=pxq7APMCAJUC&pg=PA416&lpg=PA416&dq=entgfg+6+case+law&source=bl&ots=0V_4KM0_d-&sig=ckIbvPdNMBQGKGfBP3Zd8a3EDt0&hl=th&ei=hQy-TuuEFoX3rQePhZG7AQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CBwQ6AEwAA#v=onepage&q=entgfg%206%20case%20law&f=false

However, if an employee is injured and his employer has to continue to pay his wages, the employee's claim against the injuring third party is transferred to the employer by operation of statute (Law on the Payment of Remuneration on Public Holidays and in the Case of Illness [EntgFG] s 6). P.416.

ในการกำหนดค่าเสียหายในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีนั้น ศาลจะระบุในคำพิพากษาไว้อย่างชัดแจ้งว่าความเสียหายแต่ละประการคิดเป็นเงินจำนวนเท่าใด เนื่องจากเงินรายงวดสำหรับการขาดรายได้นั้น ในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีได้กำหนดให้ต้องคำนวณตามภาษีเงินได้ แต่เงินรายงวดสำหรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นนั้นไม่ต้องนำไปรวมในการคำนวณภาษีเงินได้

ในส่วนของประเทศไทยนั้น ประมวลกฎหมายรัษฎากร มาตรา ๔๒ (๑๓)[16] ได้กำหนดไว้ว่าเงินค่าสินไหมทดแทนนั้น ไม่จำต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้ ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว

ในส่วนของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษนั้น จะเห็นได้ว่า “พระราชบัญญัติค่าสินไหมทดแทนของลูกจ้าง ค.ศ. ๑๙๐๖” (The Workmen’s Compensation Act, 1906) มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติว่า “เมื่อความเสียหายที่ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เกิดขึ้นโดยเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความรับผิดตามกฎหมายแก่บุคคลอื่นนอกเหนือจากนายจ้างในอันที่จะต้องชำระค่าเสียหาย

(๑) ลูกจ้างอาจฟ้องร้องบุคคลนั้นเพื่อค่าเสียหาย และผู้ที่จะต้องชำระค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้ได้ แต่ลูกจ้างไม่มีสิทธิได้รับทั้งค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนรวมกัน

(๒) หากลูกจ้างได้รับค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว บุคคลผู้ชำระค่าสินไหมทดแทนนั้นและผู้ที่ถูกเรียกร้องให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้อันเกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงานช่วงมีสิทธิไล่เบี้ยบุคคลผู้ต้องรับผิดในอันที่จะต้องชำระค่าเสียหายข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือจำนวนเงินที่ไล่เบี้ยจำต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาลเท่านั้นหรือโดยอนุญาโตตุลาการในกรณีที่คู่กรณีต่างให้ความยินยอม”[17]

---

[16] ประมวลกฎหมายรัษฎากร มาตรา ๔๒ เงินได้พึงประเมินประเภทต่อไปนี้ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้

(๑๓) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด เงินที่ได้จากการประกันภัย หรือการฌาปนกิจสงเคราะห์

[17] The Workmen’s Compensation Act, 1906, s. 6, provides as follows: “Where the injury for which compensation is payable under this Act was caused under circumstance creating a legal liability in some person other than the employer to pay damages in respect thereof (1.) the workman may take proceedings both against that person to recover damages and against any person liable to pay compensation under this Act for such compensation, but shall not be entitled recover both damages and compensation; and (2.) if the workman has recovered compensation under this Act, the person by whom the compensation was paid, and any person who has been called on to pay an indemnity under the section of this Act relating to sub-contracting, shall be entitled to be indemnified by the person so liable to pay damages as aforesaid, and all questions as

เมื่อพิจารณากฎหมายทั้งของประเทศไทย ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี และประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ จะเห็นได้ว่าในกรณีที่นายจ้างได้รับความเสียหายมากกว่าจำนวนเงินที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างไปนั้น นายจ้างไม่อาจไปเรียกร้องเอาค่าเสียหายดังกล่าวเพิ่มเติมจากผู้ที่กระทำละเมิดได้ สิ่งที่นายจ้างจะสามารถเรียกร้องได้นั่นก็คือค่าจ้างที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างไปแล้วเท่านั้น

4.4.3 การเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันกันตามสัญญาในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่เสรีภาพ

จากการศึกษาค้นคว้าในเบื้องต้น ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินเกี่ยวกับการเรียกค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่เสรีภาพในประเทศไทย แต่อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยพบว่าศาลไทยใช้วิธีการกำหนดค่าเสียหายต่อเสรีภาพเช่นเดียวกันกับการกำหนดค่าเสียหายที่เป็นตัวเงินในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย ซึ่งประกอบไปด้วยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วและค่าเสียหายในอนาคต

ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วคือ มูลค่าที่ศาลชดเชยให้แก่ความเสียหายที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่ได้รับความเสียหายจนถึงวันพิพากษา ในกรณีของความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วอาจแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ ค่าเสียความสามารถในการประกอบการงาน ค่าขาดแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าเดินทาง ค่าซ่อมรถ ฯลฯ

ส่วนค่าเสียหายในอนาคตคือ มูลค่าที่ศาลชดเชยให้แก่ความเสียหายที่เกิดขึ้นหลังจากวันพิพากษา ในกรณีของความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย ค่าเสียหายในอนาคตอาจแบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น ค่ารักษาพยาบาลในอนาคต ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในอนาคต และค่าสูญเสียความสามารถในการประกอบการงานในอนาคต เป็นต้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วศาลมักจะกำหนดค่าเสียหายเป็นเงินก้อนเดียว โดยรวมเอาค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วและค่าเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเข้าไว้ด้วยกัน

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยพบว่าการกำหนดค่าเสียหายในอนาคตของศาลมีข้อจำกัดที่สำคัญหลายประการ ซึ่งอาจจะทำให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยอย่างไม่ครบถ้วนและเป็นธรรม กล่าวคือ ประการแรก ในการคำนวณค่าขาดรายได้ในอนาคตศาลมักจะประเมินว่าผู้เสียหายมี

---

to the right to and amount of any such indemnity shall, in default of agreement, be settled by action, or, by consent of the parties, by arbitration under this Act.”

รายได้หรือค่าใช้จ่ายคงที่ตลอดช่วงเวลาที่เกิดความเสียหาย ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว แรงงานมักได้รับค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นเมื่อมีอายุการทำงานยาวนานขึ้น หากระยะเวลาของการขาดรายได้เป็นระยะเวลาที่ยาวนาน การไม่คิดถึงการเปลี่ยนแปลงของรายได้ก็อาจทำให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยต่ำกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ ราคาของสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการชดเชยผู้เสียหาย เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเดินทาง ฯลฯ มักมีการเปลี่ยนแปลงเสมอตามระดับของอัตราเงินเฟ้อ การไม่คิดถึงการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อดังกล่าวอาจทำให้ผู้เสียหายมีเงินไม่เพียงพอที่จะเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ประการที่สอง ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นผู้ทำงานประจำ ผู้เสียหายอาจได้รับเงินเพิ่มอื่นๆ เช่น เงินช่วยเหลือที่อยู่อาศัย เงินช่วยค่าครองชีพ ค่าเดินทาง โบนัส ฯลฯ หรืออาจได้รับสวัสดิการอื่นๆ ซึ่งไม่อยู่ในรูปของตัวเงิน เช่น รถรับส่งพนักงาน อาหารกลางวัน ฯลฯ ซึ่งเป็นสวัสดิการที่เพิ่มเติมจากเงินเดือนประจำ ซึ่งจากการสำรวจของสำนักสถิติแห่งชาติพบว่ารายได้ที่อยู่ในรูปของเงินเพิ่มที่นอกเหนือจากเงินเดือนของแรงงานไทยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 14 – 17 ของเงินเดือน[18] ตัวเลขดังกล่าวได้แดงให้เห็นว่าเงินเพิ่มมีบทบาทสำคัญต่อสภาพความเป็นอยู่ของแรงงาน ดังนั้นศาลจึงควรนำเงินเพิ่มและมูลค่าที่เป็นตัวเงินของสวัสดิการอื่นๆ มารวมไว้ในฐานรายได้ด้วย เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยอย่างครบถ้วน แต่ในทางปฏิบัติศาลมักกำหนดฐานรายได้ให้เท่ากับเงินเดือนของผู้เสียหาย โดยไม่ได้รวมผลประโยชน์อื่นๆ ที่ผู้เสียหายได้รับก่อนถูกทำละเมิด ซึ่งการกำหนดค่าเสียหายในลักษณะดังกล่าวอาจส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

ประการที่สาม ในบางครั้งเมื่อมีการทำละเมิดเกิดขึ้น ผู้เสียหายอาจไม่ได้สูญเสียรายได้จากการทำงานเท่านั้น แต่ยังอาจสูญเสียรายได้จากแหล่งอื่นๆ ที่ผู้เสียหายจะได้รับหลังอายุเกษียณด้วย เช่น เงินช่วยเหลือยามชรา เงินบำนาญ ดังนั้น ศาลจึงควรนำรายได้หลังเกษียณอายุดังกล่าวมารวมไว้ในค่าเสียหายด้วย เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยอย่างครบถ้วนและเป็นธรรม ตัวอย่างเช่น ในกรณีกองทุนประกันสังคม แรงงานซึ่งอยู่ในกองทุนจะต้องส่งเงินเดือนสมทบเข้ากองทุนไม่ต่ำกว่า 15 ปี จึงจะมีสิทธิรับเงินบำนาญหลังเกษียณ แต่ปรากฏว่าถูกทำละเมิดจนไม่สามารถทำงานและจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนฯ แรงงานนั้นก็จะเสียสิทธิที่จะได้รับเงินบำนาญหลังเกษียณ ในกรณีนี้ศาลควรชดเชยรายได้หลังเกษียณให้แก่แรงงานนั้นด้วย

---

[18] สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, การวิเคราะห์กฎหมายด้วยวิธีทางเศรษฐศาสตร์: การคิดค่าเสียหายในคดีละเมิด, กุมภาพันธ์ 2555 หน้า 5-17

ประการที่สี่ ในกรณีที่ผู้เสียหายประกอบอาชีพบางอย่างที่ไม่ได้รับค่าจ้างอย่างเป็นทางการ เช่น เป็นแม่บ้านทำงานในบ้านของตนเอง นั่นย่อมหมายความว่าผู้เสียหายให้คุณค่ากับอาชีพที่ตนเลือกมากกว่าการทำงานอย่างอื่น ดังนั้น การที่ศาลกำหนดค่าจ้างคนทำงานบ้านแทนให้แก่แม่บ้านที่ถูกทำละเมิด[19] จึงอาจทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการชดเชยอย่างเหมาะสม เนื่องจากผลตอบแทนดังกล่าวอาจต่ำกว่าคุณค่าที่ผู้เสียหายให้แก่งานที่ตนเลือก เช่น การที่แม่เลี้ยงลูกย่อมมีคุณค่าต่อลูกมากกว่าการให้พี่เลี้ยงเป็นผู้เลี้ยง ดังนั้น การที่ศาลให้ค่าขาดรายได้เท่ากับค่าจ้างคนทำงานบ้านนั้น จึงอาจไม่เป็นธรรมทั้งต่อตัวผู้เสียหายและคนในครอบครัวของผู้เสียหาย โดยในกรณีนี้ การกำหนดค่าเสียหายโดยอาศัยหลักการคิดค่าเสียโอกาสน่าจะมีความเหมาะสมและเป็นธรรมมากกว่า โดยศาลอาจกำหนดค่าเสียโอกาสของแม่บ้านรายนี้จากรายได้ของอาชีพก่อนที่เธอจะเป็นแม่บ้าน หรือหากเธอไม่เคยประกอบอาชีพใดๆ มาก่อนเลย ศาลก็อาจนำรายได้เฉลี่ยของบุคคลอื่นที่จบการศึกษาและมีทักษะระดับเดียวกันมาใช้แทนได้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีก็จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่มีผู้มากระทำละเมิดลูกจ้างจนเกิดความเสียหายแก่เสรีภาพนั้น ถ้าหากลูกจ้างเป็นบุคคลสำคัญของบริษัทโดยเป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ของบริษัท และลูกจ้างนั้นจะต้องแสดงให้เห็นว่าตนจะทำเงินให้บริษัทถ้าหากไม่มีการละเมิดเกิดขึ้น ดังนี้ ผู้กระทำละเมิดจะต้องชดใช้ผลกำไรที่คาดว่าน่าจะได้รับให้แก่บริษัท เพราะกรณีนี้ศาลได้พิจารณาว่าบริษัทเป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่งของผู้เสียหาย หากการละเมิดทำให้ผู้เสียหายบาดเจ็บจนทำงานให้แก่บริษัทไม่ได้ ก็เท่ากับว่าผู้เสียหายเกิดความเสียหายในทรัพย์สินของตนเช่นเดียวกันเนื่องจากบริษัทขาดรายได้ ศาลจึงพิจารณาให้ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับค่าเสียหายเท่ากับจำนวนหุ้นที่ตนถืออยู่ แต่บริษัทหรือผู้ถือหุ้นคนอื่นไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวได้

ในส่วนของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษนั้น จะเห็นได้ว่ามีพระราชบัญญัติค่าชดเชยแรงงาน ปี 1906 (Workmen's Compensation Act, 1906) ในการให้ความคุ้มครองลูกจ้าง หากแต่ถ้าเหตุละเมิดที่เกิดขึ้นนั้นลูกจ้างมีส่วนประมาทเลินเล่อด้วย นายจ้างไม่อาจที่จะฟ้องไล่เบี้ยเอากับบุคคลอื่นที่เป็นผู้ทำละเมิดได้

---

[19] คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๒๐๗/๒๕๕๐ จำเลยขับรถโดยปราศจากความระมัดระวังชนท้ายรถของสามีโจทก์ ทำให้โจทก์กระดูกสันหลังหัก เส้นประสาทขาไม่ทำงาน กระเพาะปัสสาวะพิการ ศาลไม่กำหนดค่าขาดรายได้ในอนาคตให้แก่โจทก์ซึ่งเป็นแม่บ้าน แต่กำหนดค่าจ้างคนทำงานบ้านให้แทน

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

คำกล่าวที่ว่า “ความไม่แน่นอนคือความแน่นอน” นั้น ถือเป็นสัจธรรมอย่างหนึ่งบนโลกใบนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ในแง่ของกฎหมายนั้น ถ้าหากมีความไม่แน่นอนเกิดขึ้นแล้ว ปัญหาที่จะตามมานั้นอาจมากเกินกว่าที่จะสามารถคณานับได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคของธุรกิจ ถ้าหากกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่สามารถให้ความชัดเจนแน่นอนได้ ย่อมส่งผลกระทบถึงการลงทุนและการเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังคำกล่าวที่ว่า “รถเบรกดีย่อมกล้าวิ่งเร็ว” ฉันใดก็ฉันนั้น ถ้าหากกฎหมายสามารถให้ความชัดเจนแน่นอนแก่นักลงทุนได้ พวกเขาเหล่านั้นย่อมกล้าที่จะลงทุนในประเทศไทยได้อย่างเต็มที่

ท่านศาสตราจารย์ ดร. อักขราทร จุฬารัตน ได้เคยกล่าวไว้ว่า *“ปัญหาเรื่องการตีความกฎหมายเป็นเพียงเรื่องหนึ่งในอีกหลายๆ เรื่อง ที่เป็นปัญหาพื้นฐานทางกฎหมายในบ้านเราอันสมควรที่จะได้รับการเยียวยาแก้ไขด้วยการทำให้เข้าใจในสภาพที่แท้จริงของกฎหมาย เพราะมิฉะนั้นแล้วการที่จะใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ และทำให้กระบวนการยุติธรรมประสบผลสำเร็จเพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่สังคมก็จะเป็นสิ่งที่ไม่อาจเกิดขึ้นได้”*[1]

โดยสรุป จะเห็นได้ว่าแนวทางในการใช้และการตีความกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ นั้น มีอิสระอย่างมากในการที่จะดูเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นนิติวิธี (Juristic method) ที่แตกต่างกับระบบคอมมอนลอว์ ดังนั้น ประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ จึงเกิดปัญหาในทางกฎหมายให้ต้องตีความน้อยมาก เพราะศาลและผู้มีหน้าที่ตีความย่อมมีอิสระอย่างกว้างขวางในการที่จะนำหลักเกณฑ์หรือแนวทางต่างๆ มาใช้ ไม่ว่าจะโดยวิธีการตีความกฎหมายตามหลักทางประวัติศาสตร์ หรือวิธีการตีความกฎหมายตามความมุ่งหมายของบทกฎหมายนั้น ตลอดทั้งสามารถใช้หลักการเทียบเคียงกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง (Analogy) ได้อีกด้วย เพราะประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ ไม่มีสิ่งที่เรียกว่า “Canons of Interpretation” อย่างในประเทศอังกฤษ และประเทศในภาคพื้นยุโรปจะเห็นว่า การใช้และการตีความกฎหมายนั้นเป็น

---

[1] อักขราทร จุฬารัตน, การตีความกฎหมาย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กฎหมายไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรกฎาคม ๒๕๔๕). หน้า ๒.

ศิลปะไม่ใช่วิทยาศาสตร์ เพราะฉะนั้นจึงไม่มีปัญหาในการตีความมากเหมือนอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์

แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยกลับมีปัญหาในการปรับใช้และการตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๔๕ เนื่องจากในการตีความกฎหมายมาตราดังกล่าวนั้น ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ กลับยึดหลักการตีความกฎหมายตามประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษซึ่งใช้ระบบคอมมอนลอว์ กล่าวคือ ศาลไทยได้ยึดเอาแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ได้เคยวินิจฉัยตีความมาตรา ๔๔๕ มาเป็นบรรทัดฐาน โดยไม่อาจให้เหตุผลหรืออธิบายถึงที่มาและหลักการในการวินิจฉัยได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วนั้น การปรับใช้และการตีความกฎหมายของประเทศไทยควรที่จะมีความยืดหยุ่นมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และไม่จำเป็นที่จะต้องปรับใช้กฎหมายตามแนวคำพิพากษาฎีกาที่ได้เคยวางหลักไว้

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าพบว่าในปัจจุบัน แนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการขาดแรงงาน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ นั้น ยังคงมีความไม่ชัดเจนและก่อให้เกิดปัญหาในการปรับใช้เป็นอย่างมาก ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลที่ขาดความเป็นเอกภาพและในบางครั้งไม่สามารถที่จะหาเหตุผลมาอธิบายให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจได้นั้น อาจนำมาซึ่งปัญหาและทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการที่จะลงทุนประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้

5.2 **ข้อเสนอแนะ**

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๔๕ นั้น เป็นมาตราที่มีขึ้นเพื่อให้ผู้ที่ไม่ได้ถูกกระทำกระทำละเมิดโดยตรงมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้กระทำละเมิดได้ ซึ่งเมื่อได้พิจารณาถึงถ้อยคำในมาตราดังกล่าวจะพบว่ามีบุคคล 2 ประเภทที่จะสามารถเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่กระทำละเมิดได้ โดยกลุ่มบุคคลประเภทแรก ได้แก่ ทายาทของผู้ที่ถูกกระทำละเมิดซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานในครัวเรือนให้ และกลุ่มบุคคลอีกประเภทได้แก่ นายจ้าง ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ ซึ่งเป็นที่มาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ และได้ศึกษากฎหมายละเมิดและวิธีการใช้การตีความกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษแล้ว พบว่าในส่วนของทายาทของผู้ที่ถูกกระทำละเมิดซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานในครัวเรือนให้ ไม่มีปัญหาในการปรับใช้และการตีความกฎหมายมาตราดังกล่าว เพราะศาลได้วินิจฉัยไปในแนวทางเดียวกันว่าบุคคล

ดังกล่าวสามารถเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่กระทำละเมิดได้ ไม่ว่าผู้ที่ถูกกระทำละเมิดจะเพียงแต่ได้รับบาดเจ็บหรือว่าเสียชีวิต แต่ในส่วนของนายจ้างนั้นประเทศไทยมิได้ตีความและปรับใช้กฎหมายมาตราดังกล่าวไปในทิศทางเดียวกันกับของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี จึงก่อให้เกิดความคลุมเครือและมีปัญหาในการปรับใช้ในส่วนของการตีความกฎหมายที่เกี่ยวกับการเรียกค่าขาดแรงงานของนายจ้าง ซึ่งผู้วิจัยพบว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ นั้น มีแนวทางในการปรับใช้และการตีความทั้งสิ้น 3 แนวทาง ดังนี้

5.2.1 ปรับใช้และตีความให้นายจ้างในภาคอุตสาหกรรมทั่วไปสามารถเรียกค่าขาดแรงงานได้

ในปัจจุบันแนวคำพิพากษาฎีกาของศาลไทยได้ตีความให้นายจ้างในภาคอุตสาหกรรมทั่วไป สามารถใช้สิทธิตามมาตรา ๔๔๕ เรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้เท่ากับจำนวนเงินเดือนที่นายจ้างได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างไปในช่วงที่ลูกจ้างไม่สามารถมาปฏิบัติงานให้แก่นายจ้างได้

ข้อดีในการตีความแบบนี้คือ นายจ้างจะได้รับความคุ้มครองในส่วนที่ตนได้จ่ายค่าแรงงานให้แก่ลูกจ้างไป แต่ทว่านายจ้างจะได้รับความคุ้มครองต่อเมื่อลูกจ้างได้รับบาดเจ็บและไม่สามารถมาปฏิบัติงานได้เท่านั้น ถ้าหากลูกจ้างถูกทำละเมิดจนเสียชีวิตแนวคำพิพากษาฎีกาของศาลไทยได้วางหลักไว้ว่านายจ้างไม่อาจเรียกค่าขาดแรงงานได้อีกต่อไป เพราะถือว่าเมื่อลูกจ้างเสียชีวิตแล้ว สัญญาจ้างแรงงานย่อมเป็นอันเลิกกัน

ข้อเสียในการตีความแบบนี้คือ นายจ้างสำหรับธุรกิจประเภทอื่นที่มิใช่ภาคอุตสาหกรรมไม่อาจที่จะใช้สิทธิตามมาตรา ๔๔๕ เรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้เช่นเดียวกับนายจ้างในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันระหว่างสิทธิเรียกร้องของนายจ้างได้

5.2.2 ปรับใช้และตีความให้เฉพาะนายจ้างในภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือนเท่านั้นที่จะสามารถเรียกค่าขาดแรงงานได้

เมื่อพิจารณาจากรายงานการประชุมของคณะกรรมการร่างกฎหมายจะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของคณะกรรมการร่างกฎหมายนั้น มีความประสงค์ที่จะให้มาตรา ๔๔๕ คุ้มครองนายจ้างที่ต้องเสียหายโดยไม่ได้รับการงานเนื่องจากลูกจ้างต้องถูกกระทำร้าย อีกทั้ง เมื่อได้พิจารณาอุทาหรณ์ของกรมร่างกฎหมายที่ได้ยกตัวอย่างมาตรา ๔๔๕ ไว้ความว่า “ก เป็นบุตร ข และอยู่กับบิดาผู้ที่ควรจะได้รับความช่วยเหลือของ ก อันชอบด้วยกฎหมายในการทำไร่ไถนาอันเป็นทางเลี้ยงชีพ ค ทำให้แขนขวาของ ก บาดเจ็บจึงไม่สามารถประกอบการงานให้ ข ได้เป็นเวลา

หนึ่งเดือน ถ้าในระหว่างนั้น ก ต้องจ้างคนอีกหนึ่งคนเพื่อได้แรงงานเช่นเดียวกับที่ ก ได้เคยกระทำให้ ค จำต้องให้ค่าสินไหมทดแทนแก่ ข เพื่อที่ต้องขาดแรงงานของ ก ไปหนึ่งเดือน"[2] จึงดูเหมือนว่าผู้ร่างกฎหมายต้องการให้การเรียกร้องค่าขาดแรงงานในอุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนี้หมายถึง "อุตสาหกรรมในครัวเรือน"[3] กล่าวคือ ครอบครัวนั้นประกอบกิจการหรือทำการค้าขายมีอุตสาหกรรมในครอบครัว และต้องขาดแรงงานช่วยเหลือในอุตสาหกรรมไปเนื่องจากการกระทำละเมิดของผู้อื่น

นอกเหนือจากทายาทตามกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๙ แล้ว ยังมีกรณีของผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมที่กฎหมายได้บัญญัติรับรองถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันเอาไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๒๘[4] โดยจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมนั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร แต่ในขณะเดียวกันสถานะความเป็นบุตรบุญธรรมนั้นจะคล้ายคลึงกับสถานะความเป็นสามีภรรยาในแง่ที่ว่า สถานะทั้งสองประเภทก่อตั้งโดยการจดทะเบียนและอาจสิ้นสุดลง โดยการฟ้องร้องหรือจดทะเบียนเลิกฐานะการเป็นสามีภริยา หรือการเป็นบุตรบุญธรรม ดังนั้น ถ้าหากได้มีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมถูกต้องตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้แล้ว และบุตรบุญธรรมนั้นได้มาอาศัยอยู่บ้านเดียวกันกับผู้รับบุตรบุญธรรม และได้มีส่วนช่วยเหลือทำการงานในครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนแล้ว ดังนี้ ถ้าหากมีผู้ใดมาทำละเมิดต่อบุตรบุญธรรม ผู้รับบุตรบุญธรรมก็ย่อมที่จะมีสิทธิเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้กระทำละเมิดได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าในการเรียกค่าขาดแรงงานนั้น จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงก่อนที่จะเกิดการละเมิด กล่าวคือ เมื่อผู้เยาว์ถูกกระทำละเมิด ข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณานั่นก็คือ โดยปกติแล้วผู้เยาว์นั้นได้ใช้แรงงานทำการงานในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนให้แก่บิดามารดาหรือไม่

---

[2] อุทาหรณ์สำหรับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ – ๒, เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี พระยามานราชเสวี ๑๘ กันยายน ๒๕๓๓, น. ๑๖๑.

[3] ภาคภูมิ พองชัยภูมิ, "ปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒).

[4] มาตรา ๑๕๙๘/๒๘ บุตรบุญธรรม ย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับ บุตรชอบด้วยกฎหมาย ของผู้รับบุตรบุญธรรมนั้น แต่ไม่สูญ สิทธิและหน้าที่ ในครอบครัว ที่ได้กำเนิดมา ในกรณีเช่นนี้ ให้บิดามารดาโดยกำเนิด หมดอำนาจปกครอง นับแต่ วันเวลาที่เด็ก เป็นบุตรบุญธรรมแล้ว

ในกรณีเดียวกัน ถ้าหากสามีภริยาที่ถึงแม้จะได้จดทะเบียนสมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ในความเป็นจริงแล้วมิได้อยู่ด้วยกัน หรือแยกกันอยู่ ฝ่ายสามีหรือภริยานั้นก็ย่อมไม่มีสิทธิที่จะเรียกค่าขาดแรงงานได้ เนื่องจากลักษณะเฉพาะพิเศษของค่าขาดแรงงานนั้น จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงด้วยว่า ในความเป็นจริงแล้วบุคคลที่มีความผูกพันกันตามกฎหมายนั้น ได้ขาดแรงงานไปจริงๆ ซึ่งในส่วนนี้เองที่เป็นข้อแตกต่างระหว่างค่าขาดแรงงานกับค่าขาดไร้อุปการะ เพราะค่าขาดไร้อุปการะนั้นไม่จำต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงว่า ในความเป็นจริงแล้วผู้ที่เสียชีวิตไปนั้นจะได้มีการอุปการะบิดามารดาหรือไม่[5]

ในส่วนของนายจ้างประเภทอุตสาหกรรมครัวเรือนนั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยให้สามารถเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้ จึงเป็นข้อที่น่าพิจารณาว่าแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาในปัจจุบันนั้น ได้ปรับใช้และตีความผิดไปจากเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายหรือไม่

ข้อดีในการตีความให้นายจ้างประเภทอุตสาหกรรมครัวเรือนสามารถเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้ คือ ความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมครัวเรือนจะลดน้อยลง เนื่องจากค่าขาดแรงงานที่นายจ้างจะเรียกได้นั้น สามารถนำมาช่วยลดภาระต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจได้ เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมครัวเรือนนั้นเป็นธุรกิจที่มีขนาดเล็ก ปริมาณลูกจ้างมีจำนวนไม่มาก ดังนั้น ถ้าหากลูกจ้างคนใดคนหนึ่งถูกกระทำละเมิดจนไม่สามารถมาปฏิบัติงานให้แก่นายจ้างได้ ย่อมจะส่งผลกระทบถึงธุรกิจอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างที่กฎหมายกำหนดให้นายจ้างต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างในกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕๔[6] และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน

---

[5] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๓ – ๑๔๔/๒๕๒๑ ค่าขาดไร้อุปการะนั้น บุตรมีหน้าที่ต้องอุปการะบิดามารดาตามกฎหมาย การที่บุตรโจทก์ตาย ถือได้ว่าโจทก์ต้องขาดไร้อุปการะตามกฎหมายแล้ว มิต้องคำนึงว่าโจทก์ผู้เป็นบิดามารดาจะเป็นผู้มีทรัพย์สินมากน้อยเพียงใดยัง สามารถเลี้ยงตนเองได้หรือไม่

[6] พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕๔ ผู้ประกันตนหรือบุคคลตามมาตรา ๗๓ มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุน ดังต่อไปนี้

(๑) ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย

(๒) ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร

(๓) ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ

(๔) ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย

(๕) ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร

(๖) ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ

ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ยกเว้นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙

พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๗[7] กล่าวคือ นายจ้างยังคงมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างที่ลาป่วยนั้น สูงสุด คือ 30 วัน อีกทั้ง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๒[8] ยังกำหนดมิให้นับวันที่ลูกจ้างไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นจากการทำงานถือเป็นวันลาป่วยอีกด้วย

ส่วนข้อเสียในการตีความให้นายจ้างประเภทอุตสาหกรรมครัวเรือนสามารถเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้ คือ นายจ้างสำหรับธุรกิจประเภทที่เป็นภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ไม่อาจที่จะใช้สิทธิตามมาตรา ๔๔๕ เรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้ จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันระหว่างสิทธิเรียกร้องของนายจ้างได้

5.2.3 ปรับใช้และตีความให้มิให้นายจ้างสามารถเรียกค่าขาดแรงงานเอาจากผู้กระทำละเมิดได้เลย

ต้นร่างของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕ นั้น มาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ ซึ่งในการปรับใช้และการตีความตามแนวทางของประเทศเยอรมันนั้น มิได้ให้สิทธินายจ้างตามมาตราดังกล่าวในการเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่กระทำละเมิดลูกจ้างแต่อย่างใด ผู้ที่จะสิทธิในการเรียกเอาค่าขาดแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา ๘๔๕ นั้น คือ ทายาทตามกฎหมายของผู้เสียหายเท่านั้น

ข้อดีในการตีความแบบนี้ คือ จะเกิดความชัดเจนในส่วนของผู้ที่มีสิทธิในการเรียกค่าขาดแรงงาน กล่าวคือ ผู้ที่จะมีสิทธิในการเรียกค่าขาดแรงงานต้องเป็นทายาทตามกฎหมายเท่านั้น นายจ้างซึ่งมีความผูกพันกับลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานไม่มีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้กระทำละเมิดได้เลย

---

[7] พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๗ ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างในวันลาป่วยตามมาตรา ๓๒ เท่ากับอัตราค่าจ้างในวันทำงานตลอดระยะเวลาที่ลา แต่ปีหนึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันทำงาน

[8] พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๒ ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาป่วยได้เท่าที่ป่วยจริง การลาป่วยตั้งแต่สามวันทำงานขึ้นไป นายจ้างอาจให้ลูกจ้างแสดงใบรับรองของแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งหรือของสถานพยาบาลของทางราชการ ในกรณีที่ลูกจ้างไม่อาจแสดงใบรับรองของแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งหรือของสถานพยาบาลของทางราชการได้ ให้ลูกจ้างชี้แจงให้นายจ้างทราบ
ในกรณีที่นายจ้างจัดแพทย์ไว้ ให้แพทย์นั้นเป็นผู้ออกใบรับรอง เว้นแต่ลูกจ้างไม่สามารถให้แพทย์นั้นตรวจได้
วันที่ลูกจ้างไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน และวันลาเพื่อคลอดบุตรตามมาตรา ๔๑ มิให้ถือเป็นวันลาป่วยตามมาตรานี้

ข้อเสียในการตีความแบบนี้คือ นายจ้างจะไม่ได้รับความคุ้มครองเลย และต้องเป็นผู้แบกรับความเสี่ยงทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นโดยไม่มีหนทางใดที่จะช่วยบรรเทาความเสียหายได้ เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดมารองรับให้นายจ้างสามารถเรียกเอาค่าขาดแรงงานจากผู้ที่มากระทำละเมิดลูกจ้างของตนได้

จากแนวทางในการปรับใช้และการตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๔๕ ทั้ง 3 แนวทางดังกล่าวข้างต้นนั้น ต่างมีทั้งข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ดี ในการที่จะตัดสินพิพากษาวินิจฉัยว่าบุคคลคนหนึ่งควรจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนเพียงใด หรือการที่จะวางหลักเกณฑ์ว่าบุคคลใดบ้างที่จะมีสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายได้นั้น ควรจะต้องมีความชัดเจนและสามารถที่จะอธิบายถึงเหตุผลที่มาและหลักการในการปรับใช้ตีความกฎหมายนั้นๆ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและยอมรับในคำพิพากษาตัดสินของศาล ทั้งยังจะช่วยก่อให้เกิดความชัดเจน และความเป็นเอกภาพในการปรับใช้กฎหมาย โดยเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบทบัญญัติดังกล่าว รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยอย่างถี่ถ้วน ทั้งยังได้พิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศที่เป็นที่มาของบทบัญญัติดังกล่าว รวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาของประเทศนั้นๆ พบว่าประเทศไทยควรที่จะปรับใช้และตีความให้เฉพาะนายจ้างในภาคอุตสาหกรรมครัวเรือนเท่านั้นที่จะสามารถเรียกเอาค่าขาดแรงงานได้ เหตุผลประการแรก คือ เมื่อได้พิจารณาถึงเจตนารมณ์ของคณะกรรมการร่างกฎหมาย ก็จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการร่างกฎหมายนั้นมีความประสงค์ที่จะให้มาตรา ๔๔๕ คุ้มครองนายจ้างประเภทอุตสาหกรรมในครัวเรือนเท่านั้น และเมื่อพิจารณาถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันก็จะเห็นได้ว่าธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมในครัวเรือนนั้นเป็นธุรกิจที่มีขนาดเล็ก ปริมาณลูกจ้างมีจำนวนไม่มาก ดังนั้น ถ้าหากลูกจ้างคนใดคนหนึ่งถูกกระทำละเมิดจนไม่สามารถมาปฏิบัติงานให้แก่นายจ้างได้ ย่อมจะส่งผลกระทบถึงธุรกิจอย่างแน่นอน อีกทั้ง ธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมในครัวเรือนโดยส่วนใหญ่มักจะมีจำนวนเงินทุนที่ไม่มากนัก ต่างจากธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ทั่วไปที่เจ้าของธุรกิจจะต้องมีจำนวนเงินทุนที่มากพอ เมื่อต้องขาดแรงงานคนใดคนหนึ่งไปธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ทั่วไปย่อมมีขีดความสามารถในการหาลูกจ้างคนใหม่มาทดแทนได้โดยง่ายกว่าธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมในครัวเรือน

เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งนั่นก็คือ ถ้าหากศาลได้ปรับใช้และตีความประมวลกฎมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๔๕ ให้เฉพาะนายจ้างในภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือนเท่านั้นที่จะสามารถเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้ที่กระทำละเมิดได้ ย่อมจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นอย่างมาก เนื่องจากภาระความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจ

ของนายจ้างจะลดลง และจะส่งผลให้มีผู้สนใจที่จะลงทุนประกอบธุรกิจเพิ่มมากขึ้น ยังผลให้เกิดความเสถียรภาพในภาคธุรกิจขนาดเล็ก และในขณะเดียวกันอัตราการเกิดอุบัติเหตุก็จะลดน้อยลง เนื่องจากประชาชนในประเทศย่อมจะต้องตระหนักและเพิ่มความระมัดระวังมากขึ้น เพราะถ้าหากได้มีแนวทางการปรับใช้กฎหมายที่ชัดเจนว่าเมื่อมีการละเมิดเกิดขึ้น นอกเหนือจากตัวผู้เสียหายแล้ว ผู้กระทำละเมิดอาจต้องรับผิดต่อนายจ้างของผู้เสียหายด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๔๕ ควรที่จะปรับใช้และตีความให้เฉพาะนายจ้างในภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือนเท่านั้นที่จะสามารถเรียกค่าขาดแรงงานจากผู้ที่กระทำละเมิดได้

อันกฎหมายนั้น ย่อมสันนิษฐานได้ว่าตราขึ้นเพื่อที่จะสร้างความเป็นธรรมในสังคม ดังนั้น การตีความย่อมจะต้องมุ่งตีความไปในทางที่จะสร้างความเป็นธรรมในสังคมเสมอ ในการปรับใช้และการตีความกฎหมายจึงควรที่จะต้องมีความชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจนั้น ถือเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศชาติเจริญก้าวหน้าต่อไปได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กิตติบดี ใยพูล. สรุปการบรรยายละเมิด (๑) เรื่อง ประวัติความเป็นมาของกฎหมายว่าด้วยละเมิด . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://kittibodee.blogspot.com/2009 / 08 / blog-post_14.html [2554, พฤศจิกายน 10]

กิตติศักดิ์ ปรกติ. การใช้การตีความกฎหมาย . กรุงเทพมหานคร : กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์, 2552.

กรมร่างกฎหมาย. อุทาหรณ์ สาหรับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-2. เนื่องในโอกาสครบรอบ 100 ปี พระยามานวราชเสวี 18 กันยายน 2533.

เกษกนก วัฒนวิกย์กรรม์ . วันเกิดเจ้าพระยาศรีธรรมาธิเบศ (จิตร ญ สงขลา). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.nlt.go.th/Data/past/Octo/3010.pdf [2553, ธันวาคม 13]

จิตติ ติงศภัทิย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ มาตรา ๓๕๔ – ๔๕๒. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, 2526.

ธง วิทัยวัฒน์. พจนานุกรมศัพท์กฎหมาย (อังกฤษ-ไทย). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545.

ธนกร วรปรัชญากูล. การร่างประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสในสมัยนโปเลียน โบนาปาร์ต. [ออนไลน์].2551. แหล่งที่มา: http://www.humanrights.ago. go.th/index.php?option=com_content&task=view&id=9316 [2554, พฤศจิกายน 26]

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. ภาษากฎหมายไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร และ วิชา มหาคุณ . การตีความกฎหมาย . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

นพรัตน์ สนั่นพานิชกุล . “สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ” ตามบทบัญญัติมาตรา 420 ศึกษาในแง่ประวัติศาสตร์และหลัก กฎหมายเปรียบเทียบ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต , คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

นิพัทธ์ สระฉันทพงษ์ . พระยามานวราชเสวี . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A7

%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A7%E0%B8%B5 [2553, ธันวาคม 13]

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ . เอกสารการสอนชุดวิชาระบบกฎหมายไทยและต่างป ระเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528.

ปริญญาวัน ชมเสวก. ค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีละเมิด. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต , คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550

พงษ์รัตน์ เครือกลิ่น . คำอธิบายกฎหมายแรงงานเพื่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ . พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2552.

พจน์ ปุษปาคม . คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด . พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2525.

พัฒนกิจ บัญชี ภาษีและฝึกอบรม, บริษัทจำกัด. สกู๊ปพิเศษ ครบรอบ 100 ปี การเลิกทาสในไทย. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.pattanakit.net/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%99%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89/%E0%B8%AA%E0%B8%81%E0%B8%B9%E0%B9%8A%E0%B8%9B%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A9%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%9A-100-%E0%B8%9B%E0%B8%B5-%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3% E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2.html [2554, สิงหาคม 24]

พันธวัศ สัมพันธ์พา นิช . ประเภทของอุตสาหกรรม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.eric.chula.ac.th/eric/course/doc/Geo_Fact_week8.pdf [2553, ธันวาคม 5]

เพ็ง เพ็งนิติ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สานักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจิรรัชการพิมพ์, 2550.

ไพจิตร ปุญญพันธุ์ . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด และหลักกฎหมายลักษณะละเมิด เรื่องข้อสันนิษฐานความผิดทางกฎหมาย . พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2546.

ไพจิตร ปุญญพันธุ์. คำสอนชั้นปริญญาโท : กฎหมายเปรียบเทียบไทยกับประมวลกฎหมายนานาประเทศ ภาค 1 ความทั่วไป และ ภาค 2 ลักษณะละเมิด. แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551.

ภาคภูมิ พองชัยภูมิ . ปัญหาการกำหนดค่าสินไหม ทดแทนเพื่อละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต , คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2552.

มานิตย์ จุมปา. ความรู้พื้นฐานทางกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

ร. แลงกาต์. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิชย์, 2526

ราชบัณฑิตยสถาน . บทวิทยุรายการ “รู้รักภาษาไทย ”. 2550. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=1437 [2554, กันยายน 1]

วรเจตน์ ภาคีรัตน์ . การใช้และการตีความกฎหมายมหาชน . วารสารวิชาการศาลปกครอง ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม 2551): 63.

วารี นาสกุล. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด จัดการงานนอกสั่งและลาภมิควรได้ civil and commercial code tort, management of affairs without mandate and undue enrichment. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิบูลย์กิจการพิมพ์, 2544.

ศักดิ์ สนองชาติ . คำอธิบายโดยย่อ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด และความรับผิดทางละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2549.

ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์ . คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลาภมิควรได้ . พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553.

สถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม , สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย . การวิเคราะห์กฎหมายด้วยวิธีทางเศรษฐศาสตร์: การคิดค่าเสียหายในคดีละเมิด. 2555.

สุดาศิริ วศวงศ์. คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงาน . กรุงเทพมหนคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2551.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล . บันทึกของนายยอร์ช ปาดูซ์ (G.Padoux) เกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.๑๒๗. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ (2531): 17.

สุรชัย พ่วงชูศักดิ์. การกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษของประเทศต่างๆ. เอกสารประกอบการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อพิจารณาปรับปรุงกฎหมายละเมิด จัดทำโดย คณะอนุกรรมการ

พิจารณาปรับปรุงกฎหมายละเมิด คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 22 กุมภาพันธ์ 2551. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

สุษม ศุภนิตย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2550.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส . ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย . พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552.

โสภณ รัตนากร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2553.

สำนักงานศาลยุติธรรม , กองวิทยบริการศาลยุติธรรม . พระยาเทพวิทุรพหุลศรุตบดี . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.coj.go.th/museum/SpPerson/witulpahun.htm [2553, ธันวาคม 13]

สำนักงานหอจดหมายเหตุแห่งชาติ , กรมร่างกฎหมาย . รายงานการประชุมกรรมการร่างกฎหมาย หมาย วันที่ ๒๔ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๘

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2545.

อักขราทร จุฬารัตน . การตีความกฎหมาย . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กฎหมายไทย, 2549.

อนันต์ จันทรโอภากร . โครงสร้างพื้นฐานกฎหมายลักษณะละเมิด . ใน รวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร. ปรีดี เกษมทรัพย์, หน้าที่ 96. กรุงเทพมหานคร: พี เค พริ้นติ้งเฮาส์, 2531.

อนันต์ จันทรโอภากร . วิวัฒนาการของกฎหมายลักษณะละเมิด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.comepee.com/webboard/show.php?Category=&No=359 [2553, ธันวาคม 13]

อเมริกันอินเตอร์แนชชั่นแนลแอสชัวรันส์ , บริษัทจำกัด . สวัสดิการสำหรับพนักงาน . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.aia.co.th/th/needs/for-corporations/employee-benefit/sub-benefit-one [2554, กันยายน 1]

อุทัย วงศ์วรพฤกษ์ . ค่าสินไหมทดแทน : ศึกษากรณีเสียความสามารถประกอบการงาน , วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

ภาษาอังกฤษ

Barrister of the Inner Temple. Code Napoleon: Or the French Civil Code [Online]. Available from: http://books.google.co.th/books?id=O7h4vzrpmVUC&pg=PA310&lpg=PA310&dq=Agreements+legally+formed+have+the+force+of+law+over+those+who+are+the+makers+of+them.+They+cannot+be+revoked+except+with+their+mutual+consent,+or+for+causes+which+the+law+authorizes.+They+must+be+executed+with+good+faith.&source=bl&ots=Mm-IuXF-bG&sig=Gv9OrjT4oZz0wA2TKI-tWavOl8E&hl=th&ei=TYeqTo_MonXrQe10qTODA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CBwQ6AEwAA#v=onepage&q=Agreements%20legally%20formed%20have%20the%20force%20of%20law%20over%20those%20who%20are%20the%20makers%20of%20them.%20They%20cannot%20be%20revoked%20except%20with%20their%20mutual%20consent%2C%20or%20for%20causes%20which%20the%20law%20authorizes.%20They%20must%20be%20executed%20with%20good%20faith.&f=false [2011, October 28]

Christian von Bar. Non - Contractual Liability Arising out of Damage Caused to Another [Online]. Available from: http://books.google.co.th/books?id=pxq7APMCAJUC&pg=PA416&lpg=PA416&dq=entgfg+6+case+law&source=bl&ots=0V_4KM0_d-&sig=ckIbvPdNMBQGKGfBP3Zd8a3EDt0&hl=th&ei=hQy-TuuTuuEFoX3rQePhZG7AQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CBwQ6AEwAA#v=onepage&q=entgfg%206%20case%20law&f=false [2011, October 28]

Chung Hui Wang. The German Civil Code translated and annotated with an historical introduction and appendices. London: Stevens and Sons, Ltd., 1907.

Cohn, E.J. Manual of German Law. London: The British Institute of International and comparative law, 1971.

Cracknell, D. G. Obligations : The Law of Tort. 4th ed. Grant Britain : Old bailey Press, 2003.

Ebke, W. F. and Finkin, M. W. Introduction to German Law. Hague : kluwer Law

International, 1996.

Freund, E. The New German Civil Code. Harvard Law Review 13, 8 (April 1900): 628 - 630.

Harry Street. The Law of Torts. Seventh Edition. London: Butterworths, 1983

Inns of Court School of Law. Remedies. London: Oxford University Press, 2003.

Jolowicz, Tewis and Harris. Winfiedld and Jolowicz on Tort. 14ed. London: Sweet & Maxwell, 1994.

Jones, M. A. Text book on Torts. 8thed. Grant Britain : Oxford University press, 2002.

Konrad Zweigert and Hein Kotz. An introduction to comparative Law. by Tony Weir. Amsterdam: North-Holland Pub. Co., 1987.

Liliane Jung. Other leave entitlements [Online]. Avalable from: http://www.ilo.org/public/english/dialogue/ifpdial/info/national/ger.htm [2011, October 18]

Markesini, B.S. A comparative introduction to the German law of torts. 3rd ed. Oxford: Clarendon Press; New York: Oxford University Press, 1994.

Markesinis, B.S. Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law A Comparative Outline. Cambridge, UK; New York, NY: Cambridge University Press, 2005.

Michael Yelton, Fatal Accidents: A Practical Guide to Compensation. London: Sweet & Maxwell, 1998

Nicholas J McBride & Roderick Bagshaw. Tort Law. 2nd ed. Harlow, England: Pearson/Longman, 2005

Stanton, K.M. The Modern Law of Tort. London: Sweet & Maxwell, 1964.

The Langenscheidt Translation Service. German Civil Code BGB [Online]. Avalable from: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#BGBengl_000P845 [2010, December 5]

The National Archives, Administration of Justice Act 1982 [Online]. Available from: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1982/53 [2011, October 26]

The National Archives. Damages Act 1996 [Online]. Available from: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/48/contents [2011, October 26]

The National Archives. Fatal Accidents Act 1996 [Online]. Available from: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1976/30#commentary-c721279 [2011, October 26]

Walter van Gerven, Pierre Larouche and Jeremy Lever. Cases, Materials and Text on National, Supranational and International Tort Law. Oxford: Hart Publishing, 2000.

ภาษาเยอรมัน

Bundesministerium der Justiz. 845 Ersatzanspruche wegen entgangener Dienste [Online]. Avalable from: http://www.gesetze-im-internet.de/bgb/__845.html [2010, December 5]

Bundesministerium der Justiz. German Civil Code [Online]. Avalable from: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3312 [2011, October 19]

Institute for Transnational Law. BGHZ 56, 163 VI. Civil Senate (VIZR78/70) Schockschaden-decision = NJW 1971, 1883 = VersR 1971, 905, 1140 [Online]. Avalable from: http://www.utexas.edu/law/academics/centers/transnational/work_new/german/case.php?id=672 [2013, April 20]

Juristischer Informationsdienst. Entgeltfortzahlungsgesetz [Online]. Avalable from: http://dejure.org/gesetze/EntgFG/3.html [2011, October 19]

Juristischer Informationsdienst. Entgeltfortzahlungsgesetz [Online]. Avalable from: http://dejure.org/gesetze/EntgFG/6.html [2011, October 19]

Juristischer Informationsdienst. Zivilprozessordnung [Online]. Avalable from: http://dejure.org/gesetze/ZPO/323.html [2011, October 19]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายงานประชุมกรรมการร่างกฎหมาย

กรรมร่างกฎหมาย ท่าช้างวังน่า

วันที่ ๒๔ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๘

ผู้ที่มาประชุม คือ

(๑) พระยาจินดาภิรมย์ ฯ กรรมการร่างกฎหมาย

(๒) พระยาเทพวิทุร ฯ กรรมการร่างกฎหมาย

(๓) นาย อาร์. กียอง ที่ปฤกษาในการร่างกฎหมาย

(๔) นาย เรเน กาโซ กรรมการร่างกฎหมาย

(๕) พระอินทปัญญา

นายสนิท อรรถยุกติ ผู้จดและเรียบเรียง

พระยามานวราชเสวี ลา

นาย เรมี เดอ ปลังเดอโรส ลา .

พระยาจินดาภิรมย์ ฯ เป็นประธาน เปิดประชุมเวลา ๑๐.๕๐ก.ท

วันนี้ประชุมร่างมาตราเพิ่มเติมขึ้นสำหรับหมวดว่าด้วยค่าสินไหมทดแทนเพราะทำเลยิด (Compensation for Wrongful Acts) กับแก้ไขมาตราต่าง ๆ ในร่างใหม่บางมาตรา

ที่ประชุมได้ตรวจพิจารณาร่างซึ่งนาย อาร์. กียองร่างขึ้นเสนอตามทำนองประมวลกฎหมายสวิสลักษณะหนี้มาตรา ๔๕ ประมวลกฎหมายเยอรมันมาตรา ๘๔๔ เทียบกับมาตรา ๒๐๒ ในร่างเดิม ที่ประชุมปฤกษาหารือตกลงกันร่างมาตราขึ้นตามร่างใหม่ และได้แก้ไขถ้อยคำบ้างเล็กน้อย (ดูมาตรา ๔๔๓ ใน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ NATIONAL ARCHIVES OF THAILAND

สำเนาข้างท้าย)

ที่ประชุมได้ตรวจพิจารณาร่างซึ่งนาย อาร์. กียองร่างขึ้นเสนอตามทำนองประมวลกฎหมายสวิสลักษณหนี้มาตรา ๔๖ และประมวลกฎหมายเยอรมันมาตรา ๘๔๗ ตอน ๒ เทียบกับมาตรา ๒๐๑ ในร่างเดิม ที่ประชุมปฤกษาหาฤๅตกลงกันร่างมาตราขึ้นตามทำนองตอน ๑ ของร่างใหม่ และได้ตัดความในตอน ๒ ออก เพราะเห็นว่าควรจะบัญญัติไว้เปนอีกมาตราหนึ่งต่างหาก (ดูมาตรา ๘๘๔ ในสำเนาข้างท้าย)

ที่ประชุมได้ตรวจพิจารณาประมวลกฎหมายเยอรมันมาตรา ๘๘๕

พระยาจินดาภิรมย์ ฯ เสนอว่า ควรจะร่างมาตราเช่นนี้ไว้ด้วย เพื่อให้คุ้มครองคดีบางอย่าง เช่นในเรื่องนายจ้างต้องเสียหายโดยไม่ได้รับการงาน เนื่องจากลูกจ้างต้องถูกกระทำร้ายเปนต้น

ที่ประชุมปฤกษาหาฤๅกันเห็นชอบด้วย จึงตกลงกันร่างมาตราขึ้นตามทำนองนั้น (ดูมาตรา ๘๘๕ ในสำเนาข้างท้าย)

ที่ประชุมได้ตรวจพิจารณาประมวลกฎหมายเยอรมันมาตรา ๘๘๗ และได้ตกลงกันร่างมาตราขึ้นดังนี้

(ก) ในตอน ๑ ที่ประชุมปฤกษาหาฤๅตกลงกันร่างมาตราขึ้นตามทำนองประมวลกฎหมายเยอรมัน

(ข) ในตอน ๒ พระยาเทพวิทุร ฯ เสนอว่า ควรจะ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ NATIONAL ARCHIVES OF THAILAND

บทบัญญัติตามทำนองประมวลกฎหมายเยอรมันไว้ด้วย เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่หญิงที่ถูกกระทำอนาจาร

นาย อาร์. กียอง เสนอว่า ในเรื่องอนาจารนี้ได้มีบทบัญญัติอยู่ในกฎหมายลักษณอาญาแล้ว

พระยาเทพวิทุร ฯ เสนอว่า แม้ในเวลานี้หญิงอาจฟ้องผู้กระทำอนาจารในทางอาญาได้ก็จริง แต่หามีอำนาจที่จะเรียกค่าเสียหายได้โดยตรงในทางแพ่งไม่

นาย อาร์. กียอง เสนอว่า ปัญหาเรื่องนี้ในประเทศอังกฤษและอเมริกาได้เกิดมีคดีมากโดยหญิงแกล้งฟ้องชาย ส่วนในประเทศฝรั่งเศสมักจะไม่ค่อยมีคดีเช่นนี้ เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติโดยตรงถึงเรื่องเช่นนี้

พระยาจินดาภิรมย์ ฯ เสนอว่า การที่หญิงจะแกล้งฟ้องชายได้ฤๅไม่นั้น เป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับวิธีพิจารณา ซึ่งศาลย่อมจะพิจารณาฐานะของหญิงเป็นเรื่อง ๆ นอกจากนี้กฎหมายเก่าของไทยก็มีบทบัญญัติเช่นนั้นไว้ด้วย

ที่ประชุมปฤกษาหาฤๅเห็นชอบกับความเห็นของพระยาจินดาภิรมย์ ฯ จึงตกลงกันร่างข้อความขึ้นตามทำนองประมวลกฎหมายเยอรมัน แต่ได้ตัดข้อความในตอนท้ายออก เพราะเห็นว่าไม่จำเป็น (ดูมาตรา ๔๔๖ ในสำเนาข้างท้าย)

พระยาจินดาภิรมย์ ฯ เสนอว่า ได้ตรวจพิจารณาประมวลกฎหมายญี่ปุ่นมาตรา ๗๒๓ ซึ่งบัญญัติถึงสิทธิของผู้ต้องเสียหายที่

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ NATIONAL ARCHIVES OF THAILAND

จะร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลผู้ทำเสียหายให้รีบการตามควร เพื่อทำให้ชื่อเสียงของผู้เสียหายกลับคืนดี เห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่ดี ขอหารือที่ประชุมให้ร่างมาตราขึ้นตามทำนองนั้น

ที่ประชุมปรึกษาหารือกันเห็นชอบด้วย จึงตกลงกันร่างมาตราขึ้นตามทำนองประมวลกฎหมายยี่ปุ่นมาตรา ๗๒๓ แต่ได้แก้ไขถ้อยคำบ้างเล็กน้อย เพื่อให้ชัดเจนดีขึ้น (ดูมาตรา ๔๘๗ ในสำเนาข้างท้าย)

ที่ประชุมได้ตรวจพิจารณามาตรา ๒๐๓ ในร่างเดิม เทียบกับประมวลกฎหมายสวิสมาตรา ๘๕๒ ที่ประชุมได้ปรึกษาหารือตกลงกันร่างมาตราขึ้น ดังนี้

(ก) ในตอน ๑ ได้ร่างขึ้นตามทำนองร่างเดิม แต่ได้แก้กำหนดอายุความ ๖ เดือนเป็น ๑ ปี และได้แก้คำว่า "the person who is liable for it" เป็น "the person bound to make compensation" ตามความเห็นของพระยาเทพวิทุร ฯ เพื่อให้กินความถึงความรับผิดชอบของเจ้าของสัตว์ เมื่อสัตว์ของคนไปกระทำให้ผู้อื่นเสียหาย

(ข) ในตอน ๒ ได้ร่างขึ้นตามทำนองประมวลกฎหมายสวิส เพราะเห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่ชัดเจนดีกว่า (ดูมาตรา ๔๔๘ ในสำเนาข้างท้ายรายงานวันที่ ๒๖ เดือนนี้)

ปิดประชุมเวลา ๑๓๐ น.

(ลงนาม) นายสนิท อรรถยุกติ
จดและเรียบเรียง

ม้วน.พิมพ์. ทาน.

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ NATIONAL ARCHIVES OF THAILAND

[903]

443.- In the case of causing death, compensation shall include funeral and other necessary expenses.

If death did not happen immediately, compensation shall include in particular expenses for medical treatment and damages for the loss of earning on account of disability to work.

If, on account of the death any person has been deprived of his legal support, he is entitled to compensation therefor.

(c/p S. O. 45; G. 844).

444. - In the case of an injury to the body or health, the injured person is entitled to receive reimbursement of his expenses and damages for total or partial disability to work, for the present as well as for the future.

If, at the time of giving judgement it is impossible to ascertain the actual consequences of the injury, the Court may reserve in the judgement the right to revise such judgement for a period not exceeding two years.

(c/p S.O. 46).

445.- In the case of causing death, or of causing injury to the body or health of

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ NATIONAL ARCHIVES OF THAILAND

another, or in the case of deprivation of liberty, if the injured party was bound by law to perform service in favour of a third person in his household or industry, the person bound to make compensation shall compensate the third person for the loss of such service.

(G. 845).

446. - In the case of injury to the body or health of another, or in the case of deprivation of liberty, the injured person may also claim compensation for the damage which is not a pecuniary loss. The claim is not transferable, and does not pass to the heirs, unless it has been acknowledged by contract, or an action on it has been commenced.

A like claim belongs to a woman against whom an immoral crime is committed.

(c/p G. 847).

447. - Against a person who has injured the reputation of another, the Court may on the latter's application order, instead of or together with damages, proper measures to be taken for the rehabilitation of the other's reputation.

(J. 723).

NATIONAL ARCHIVES OF THAILAND

C.N.
K.V.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวภัคสินี คงศรี เกิดเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2527 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี และสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2548 สอบผ่านความรู้ชั้นเนติบัณฑิต จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ในสมัยที่ 62 เมื่อปี พ.ศ. 2552 หลังจากนั้น ได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต หมวดวิชากฎหมายเอกชนและธุรกิจ ที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2552 ปัจจุบันเป็นที่ปรึกษากฎหมายอยู่ที่บริษัท ฟาน เดลเดน โฮลดิ้ง จำกัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา